

İDARE

Dahiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl 6

Haziran 1933

Sayı 63

RESMÎ KISIM

Tayinler
Vekâlet emrine alınanlar
İnzibat komisyonları kararları
Takdirname alanlar
Kanunlar
T. B. M. M. Kararları ve tefsirler
Tamimler
Tekaüt muamelesi ikmal edilenler

GAYRÎ RESMÎ KISIM

Şehirler ve Belediyecilik (İngiltere’de)

K. Naci

Mahallî İdareler Umum Müdürü

İtalya memurin kanunu

Türkçeye çeviren :

Ali Ragıp

Divanı Muhasebat Murakıplarından

Almanya hükümeti resmî daireler
muamelât talimatnamesi

Türkçeye çeviren :

Macit Burhan

Dil seferberliği

İlâve :

Hukuku İdare (Berthelemy)

Türkçeye çeviren :

M. Atıf

Ziraat Vekâleti Müsteşarı

İstanbul — Hamit B. Matbaası

1933

Resmî Kısım

TAYİNLER

Valiler:

Kararname No. 14535

Münhal bulunan Bursa Valiliğine Antalya Valisi Zeynelâbidin Beyin naklen tayini; Dahiliye Vekilliğinin 10/6/933 tarih ve 1748 sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 10/6/933 te kabul olunmuştur.

10/6/933

Kararname No. 14573

Münhal bulunan Antalya Valiliğine Ordu Valisi Nazif Beyin naklen tayini, Dahiliye Vekilliğinin 13/6/933 tarih ve 5327 sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine icra Vekilleri Heyetince 15/6/933 te kabul olunmuştur.

15/6/933

Kararname No. 14575

Münhal bulunan Bilecik Valiliğine Beyazıt Valisi Ali Kemali Beyin naklen tayini, Dahiliye Vekilliğinin 13/6/933

tarikh ve 5262 sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine icra Vekilleri Heyetince 14/5/933 te kabul olunmuştur.

14/6/933

Vekâlet Şube Müdürlükleri:

Kararname No. 9629

Münhal olan Vilâyetler idaresi Umum Müdürlüğü muavinlik ve birinci şube müdürlüğüne ikinci şube müdürü Halit Beyin tayini tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

31/5/933

KARARNAME

Kararname No. 9675

Açık bulunan Nüfus İşleri Umum Müdürlüğü muavinlik ve birinci şube müdürlüğüne ikinci şube müdürü Hilmi, ikinci şube müdürlüğüne İzmir Vilâyeti Hukuk İşleri Müdürü Muzaffer Beylerin tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

14/6/933

İdare heyeti azalıkları:

Kararname No. 9628

İstanbul İdare heyeti azalıklarına mülkiye müfettişi En-

ver, Mahallî idareler umum müdür muavini Hüseyin Sabri, Şebinkarahisar Valisi Ferruh ve Ankara Vilâyeti idare heyeti azalıklarına Devrek kaymakamı Enver, mülkiye müfettişi Yahya Sezai, mülkiye müfettişi Hakkı Haydar Beylerin tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

31/5/933

Kaymakamlar:

Kararname No. 9627

Şebinkarahisar kaymakamlığına Suşehri kaymakamı Ahmet, Artvin kaymakamlığına Şavşat kaymakamı Ömer Bedrettin, Hakkâri kaymakamlığına Beytüşşebap kaymakamı Kâmil, Aksaray kaymakamlığına Çorlu kaymakamı Salâhattin, Osmaniye kaymakamlığına Keşan kaymakamı Osman Nuri, Ovacık kaymakamlığına sabık kaymakamlardan Neşet Beylerin naklû tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

31/5/933

Kararname No. 9674

Münhal bulunan Dört Yol kaymakamlığına Bolvadin kaymakamı Aptürrahman, Bolvadin kaymakamlığına Eğridir kaymakamı Rüştü, Çatalca kaymakamlığına Akşehir kaymakamı Lütfi, Siverek kaymakamlığına Yaylak kaymakamı Mahmut Nedim Beylerin naklen Eğridir kaymakamlığına staj müddetini ikmal eden hukuk mezunlarından An-

kara maiyet memuru Erip Beyin terfian tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

14/6/933

Kararname No. 9703

Münhal bulunan Silifke kaymakamlığına Ceyhan kaymakamı Mithat, Ceyhan kaymakamlığına Ermanak kaymakamı Hayri, Kemaliye kaymakamlığına Pazar kaymakamı Aptullah Şükrü, Eruh kaymakamlığına Ulukışla kaymakamı Hayri, Mutki kaymakamlığına Sultaniye kaymakamı Hilmi, Palo kaymakamlığına Develi kaymakamı İlyas, Çorlu kaymakamlığına Karaman kaymakamı Abidin, Merzifon kaymakamlığına Palo kaymakamı İbrahim Rüştü, Uzunköprü kaymakamlığına Merzifon kaymakamı Necmettin, Boğazlıyan kaymakamlığına Sorgun kaymakamı Nedim, Sorgun kaymakamlığına Boğazlıyan kaymakamı Kemal Beylerin naklen tayinleri ve Darende kaymakamlığına sabık Kemah kaymakamı Tevfik, Tokat mektupçuluğuna Şebinkarahisar mektupçuluğundan açıkta kalan Hüseyin Beylerin yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

25/6/933

Mektupçuluklar:

Kararname No. 9648

Münhal bulunan Muş mektupçuluğuna Tokat mektup-

çusu Hikmet, Beyazıt mektupçuluğuna Artvin mektupçuluğundan açıkta kalan Kadri Nihat Beylerin naklen tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

7/6/933

Kararname No. 9701

Münhal bulunan Kastamonu mektupçuluğuna Gümüşhane mektupçusu Tevfik, Çankırı mektupçuluğuna Aksaray mektupçuluğundan açıkta kalan İsmail Beylerin tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

24/6/933

VEKÂLET EMRİNE ALINANLAR

Kararname No. 9647

Görülen lüzum üzerine Çatalca kaymakamı Cevdet Salih Beyin Vekâlet emrine alınması tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

7/6/933

Kararname No. 9702

Görülen lüzuma binaen Ünye kaymakamı Kemal Beyin Vekâlet emrine alınması tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

24/6/933

**VEKÂLET İNZİBAT KOMİSYONUNUN 28/5/1933
TARİHLİ KARARLARI**

Karar No. 369

Bazı makamattan ve Vilâyetten resen toplanması matlûp olan malûmat için yapılan tebligata ve müteaddit tekitlere rağmen cevap vermiyen Silvan kaymakamı Haşım Bey hakkında tayini muamele talebile Diyarıbekir Vilâyetinden mürsel ve komisyonumuza muhavvel tahrirat mumaileyhin bu baptaki müdafaanamesile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına ve mumaileyhin bu baptaki müdafaanamesine nazaran bu teahhurda hata ve suçu olmadığı anlaşılmakla hakkında bu cihetten tayini muameleye mahal olmadığına,

Karar No. 370

Diyarıbekir Vilâyeti inzibat komisyonunca haklarında mütteahz birer haftalık maaş kat ı cezasının kanuna uygun olmadığından derecei saniyede tetkikini istiyen Diyarıbekir hususî muhasebe tahsildarlarından Ömer ve Aptülbari Efendilerin bu baptaki itiraz arzuhalleri Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatıle birlikte derecei saniyede tetkik ve mütalea olundu:

Mumaileyhimin mukaddema ihtar ve tevbih cezalarıle tecziye edildiklerine dair dosya arasında mevcut olmıyan kararların tasdikli birer suretlerinin Diyarıbekir Vilâyetinden istenilmesine,

Karar No. 371

Keskin kazasının Yahşıhan ve merkezi Vilâyete bağlı Bağlum nahiyesi müdürlüklerinde bulunduğu esnada mazeretsiz ve mezuniyetsiz nahiye merkezini terkederek Ankaraya gelmesinden dolayı Ankara Vilâyeti inzibat komisyonunca bir haftalık maaşının kat'ına dair hakkında müttehad kararın kanuna uygun olmadığından derececi saniyede tetkikini isteyen Kelegra nahiyesi müdürü Sadettin Beyin bu baptaki itiraz arzuhalı Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatıle birlikte derececi saniyede tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran mazeretsiz ve mezuniyetsiz nahiye merkezini terkederek Vilâyet merkezine geldiği anlaşılan mumaileyh hakkında Ankara Vilâyeti inzibat komisyonunca ittihaz olunan bir haftalık maaş kat'ı cezası kanuna uygun görülmekle tasdikine,

Karar No. 372

Kütahya Vilâyeti inzibat komisyonunca haklarında kefalet kanununun 6 ve 8 inci maddelerine tevfiakan müttehad ihraç kararlarının kanuna uygun olmadığından derececi saniyede tetkikile bozulmasını isteyen tahsildar Ahmet Hamdi ve hususî muhasebe memuru Hüseyin Hüsnü Efendilerle muhasebei hususiye sabık müdürü Basri Beylerin bu baptaki itiraz istidaları Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatıle birlikte derececi saniyede tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran hile ve desise istimalı ve tahrif suretile zimmetlerine para geçirdikleri anlaşılan tahsildar Ahmet Hamdi Efendi ile muhasebei hususiye memuru Hüseyin Hüsnü Efendi hakkında kefalet

kanununun 6 ıncı ve hususî muhasebe sabık müdürü Hasan Basri Bey hakkında da mezkûr kanunun 8 inci maddelerine tevfikân Vilâyet inzibat komisyonunca mütte haz ihraç kararlarında kanuna muhalif bir cihet görülemediğinden mumaileyhim haklarında mütte haz ihraç kararlarının tasdikile evrakın mahalline iadesine,

Karar No. 373

Kaza belediye tabibi Fehmi Beyin tahvil ve tebdilini temin maksadile belediye meclisinin tabip tahsisatını varidatı müsait olan 932 bütçesinden tayyederek bu vazifeye Vekâlet edecekler için yalnız 50 lira ücret kabul etmesi hakkındaki kanun ve talimatname hükümlerine mugayir kararına itiraz ile işi ıslah ve mecrayı kanunisine irca etmemesinden ve bilâhare bu bapta vilâyet makamınca verilmiş olan müteaddit emirlere vaktinde cevap vermiyerek müddeti itirazın kasten mürurunu iltizam ederek bütçenin kat'iyat kesbeylemesine sebebiyet vermek suretile bu hususta vazifesinin icaplarını takdir ve ifada lâkaydî gösteren Akhisar kaymakamı Zeki Beyin tecziyesi talebine dair mülkiye ve sıhhat müfettişleri tarafından müştereken yapılan tahkikat neticesine dair fezleke mumaileyhin bu bapta mûdafaanamesile birleştirilerek tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına ve mumaileyhin mûdafaanamesinde müevvel itirafına binaen vazifesinin icaplarını takdir ve ifada lâkaydî gösterdiği sabit olmakla hareketine temas eden 1700 numaralı dahiliye memurları kanununun 20 inci maddesinin son bendine tevfikân tevbihle tecziyesine ve siciline dercine,

Karar No. 374

Erzincan Vilâyeti inzibat komisyonunca hakkında 1777 numaralı kanunun birinci maddesinin «E» fıkrasına tevfi kan ihracına dair müttehaz kararın kanuna uygun olmadığından derececi saniyede tetkikile bozulmasını isteyen Çan nahiyesi müdürü Nusret Beyin bu bapta itiraz arzuhalı Vilâyetten mürsel karar ve müstenidat ile birlikte derececi saniyede tetkik ve mütalea olundu:

1609 numaralı kanunun sahai şümulüne dahil suçlarından beraat eylediği ahiren mürsel mahkeme ilâmından anlaşılan mumaileyh hakkında Beyazıt Vilâyeti inzibat komisyonunca 1777 numaralı kanunun birinci maddesinin «E» fıkrasına tevfi kan ittihaz olunan ve fakat kanunî esbabı mucibeye müstenit olmıyan ve kanunî unsuruna uymıyan ihraç kararının nakzile evrakın mahalline iadesine,

Karar No. 375

İpsala posta, telgraf müdürü Baha Efendi hakkında posta, telgraf muamelât müfettişi ve İpsala kaymakamı tarafından icra edilen tahkikatı havi ve posta, telgraf ve telefon umum müdürlüğünün 22/4/933 tarih ve zat işleri 144 sayılı tezkeresile Vekâlet yüksek makamından muhavvel evrak tetkik olundu:

Mevzuu bahis evrakın komisyonumuzu alâkadar eden bir ciheti görülemediğinden tetkik edilmek ve iktizası ifa olunmak üzere Vilâyetler idaresi umum müdürlüğüne tevdiine,

Karar No. 376

Ergani Osmaniye kaymakamı Sadri Beyin; hükümet işlerini belediye reisi Salih Efendinin arzusile tedvir ederek kazanın idaresile bizzat meşgul olmadığı ve vaktini bahçelerde nargile ve rakı içmekle geçirdiği ve arasıra hükümete gelmediğine dair Osmaniye Bekir, Mahmut, Hüseyin, Harun ve Zülfikar imzalarile verilen ihbarname üzerine mülkiye müfettişi Ahmet Hilmi Bey tarafından tanzim kılman ve kaymakam Sadri ve belediye reisi Salih Beylerin memuriyet haysiyetini muhil ve vakara münafı bir surette açık bir bahçede rakı içtiklerinden ve belediyeye ait lüküs lâmbasile rakı ve saire gibi istedikleri şeyleri belediye müstahdimi vasıtasile getirttiklerine ve yaylada bulundukları esnada birkaç gün de mazeretsiz vazifeleri başına gelmediklerinden dolayı memurin kanununun 29 uncu ve belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesinin 31 inci maddeleri mucibince haklarında tayini muamele talebini havi ve teftiş heyeti riyasetinin 15/16/2/933 tarih ve 588/73 sayılı tezkerelerde Vekâlet yüksek makamından komisyonumuza muhavvel fezlekeli evrak mumaileyhin bu bapta evrakı müteferriasile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tanzim olunan fezleke münderecatına ve kaymakam mumaileyhin vaki müdafaanamesine nazaran ihbar ve isnat olunan suçları sabit görülmediğinden kaymakam Sadri Bey hakkında tayini muameleye mahal olmadığına ve belediye reisinin memur olmaması hasebile hakkında belediye memurin ve müstahdemin nizamnamesinin tatbikine imkân olmadığına,

Karar No. 377

Ezine kaymakamı Cavit Beyin bazı yolsuz muamelâtı hakkında vaki olan ihbar üzerine mülkiye müfettişi Şefik Arif Bey tarafından mahallinde icra edilen tahkikat neticesinde tanzim olunup Vekâlet yüksek makamından komisyonumuza muhavvel tahkikat fezlekesi tetkik olundu:

Tetkik olunan fezleke münderecatına nazaran mumailleyhe atıf ve isnat olunan suçların hiçbirinin sabit olmamasına mebni hakkında tayini muameleye mahal olmadığına,

Karar No. 378

İzmir Vilâyeti belediye encümenince hakkında müttehadz ihraç kararının kanuna uygun olmadığından bahisle derececi saniyede tetkikini istiyen İzmir belediye itfaiye sabık kâtibi Cemal Efendinin bu baptaki itiraz arzuhali Vilâyetten mürsel karar ve müstenidat ile birlikte derececi saniyede tetkik ve mütalea olundu: Mumailleyhin belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesinin 31 inci maddesi mucibince müdafaası alınmadan hakkında müttehadz kararın nakzine ve evrakın mahalline iadesine,

Karar No. 379

Samsun belediyesi hesap işleri müdürü Kâmil Beyin; Samsun belediye encümenince hakkında müttehadz vazifesine nihayet verilme kararının kanuna uygun olmadığından bahisle derececi saniyede tetkiki talebile vaki müracaatı üzerine komisyonumuzun 26/4/933 tarihli içtimasında beledi-

ye reisinin teklifi ve encümenin kararla belediye kanununun 83 üncü maddesinin 10 uncu fıkrasına tevfikân müttehaz memuriyetine nihayet verme kararının inzibatî bir ceza olmamasına mebni derecei saniyede tetkikine kanunî imkân görülemediğine dair müttehaz karar üzerine mumaileyh tarafından Devlet Şurasında ikame olunan davayı İdarî üzerine Şûrayı müşarünileyha deavî dairesi hususî heyetinin Vekâlet inzibat komisyonunun belediye hesap işleri müdürü Kâmil Bey hakkında Samsun belediyesi encümeninin verdiği kararı derecei saniyede tetkike salâhiyettar bulunduğuna ve bu suretle muamele ifası lâzım geleceğine dair 33/379 K. 476 sayılı 18/5/933 tarihli kararı okundu:

Şûrayı müşarünileyhanın bu baptaki kararına bilittiba mumaileyh Kâmil Beyin itiraz arzuhalı Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatle birlikte derecei saniyede tetkik ve mütalea olundu:

Mumaileyh; belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesinin 31 inci maddesi mucibince müdafaası alınmadan hakkında müttehaz kararın nakzine ve esas hakkında karar verilmek üzere evvel emirde müdafaasının alınarak gönderilmek üzere evrakın mahalline iadesine karar verildi.

VEKÂLET İNZİBAT KOMİSYONUNUN 19/6/933 TARİHLİ KARARI

Karar No. 380

Tokat belediye encümenince hakkında 854 numaralı kanuna tevfikân müttehaz memuriyetten ihraç kararının kanuna uygun olmadığından derecei saniyede tetkikini istiyen Tokat belediye başkâtibi Süruri Beyin bu baptaki itiraz ar-

zuhali Vilâyetten mürsel karar ve müstenidat ile birlikte derecei saniyede tetkik olundu:

Mumaileyh Süruri Bey hakkında halen mer'iyet mevkiinde olmıyan bir kanuna tevfikân müttehaz vazifesine nihayet verilme kararının feshile evrakın mahalline iadesine karar verildi.

VİLÂYETLERİN İNZİBAT KOMİSYONU KARARLARI

(Elâziz)

Palo tahrirat kâtibi Muhittin Bey vazifesini çok düzgün yaptığından takdirname ile taltif edilmiştir.

Pertek tahrirat kâtibi Naim Efendi vazifesinde dikkatsizlik gösterdiğinden ihtarla cezalandırılmıştır.

(Kars)

Görülen kat'î lüzuma binaen Göle Nüfus memuru Nuri ve Ardahan muhasebei hususiye tahsildarı Ali Efendilerin mecburî tahvillerine karar verilmiştir.

(Kırşehir)

Vazifesini ifada ihmal ve tekâsül gösteren idare hususiye tahsil memuru Şerafettin Efendi evvelce aynı yüzden ihtarla tecziye edilmiş olmakla bu defa tevbihle cezalandırılmıştır.

(Kocaeli)

Sabika ve haliye tahsilat nisbetlerini nizamî haddine çıkaramamak suretile vazifelerinde yavaşlık gösterildiği an-

laşılan Adapazarı birinci daire tahsildarı Osman, ikinci daire tahsildarı Hasan Hüseyin, üçüncü daire tahsildarı Neşet, beşinci daire tahsildarı İbrahim, altıncı daire tahsildarı A. Nail, yedinci daire tahsildarı Rıdvan, sekizinci daire tahsildarı Raif, dokuzuncu daire tahsildarı Emir, onuncu daire tahsildarı Aziz ve on birinci daire tahsildarı İskender Efendiler ihtarla cezalandırılmışlardır.

(Kütahya)

Bir tahriratı dört defa tekide rağmen cevapsız bırakan Uşak kazasının Bazan nahiyesi müdürü Fahri Efendi ihtarla cezalandırılmıştır.

Tahsilat nisbetleri pek aşağı kalan ve müteaddit tekitlere rağmen bu hususta yavaşlıkları devam eden Gediz muhasebei hususiye ikinci daire tahsildarı Şükrü ve üçüncü daire tahsildarı Sadık Efendiler ihtarla cezalandırılmışlardır.

TAKDİRNAME ALAN MERKEZDEN MANSUP

KAYMAKAMLAR

Tire kaymakamı Gafur Bey :

Foça kaymakamı iken muamelâta, yol ve mektep inşaatında ve bataklık kurutmakta gösterdiği faaliyetten dolayı İzmir Vilâyetince takdir olunmuştur.

Bayındır kaymakamı Remzi Bey :

Mektep, yol inşaatında gösterdiği faaliyetten ve kooperatif şebekesinin

Menemen kaymakamı Nihat Bey:

inkışafındaki muvaffakiyetinden dolayı İzmir Vilâyetince takdir edilmiştir.

İskilip kaymakamı Baha Bey. :

Mektep, yol inşaatında gösterdiği faaliyetten ve kooperatif şebekesinin inkışafındaki muvaffakiyetinden dolayı İzmir Vilâyetince takdir edilmiştir.

Bergama kaymakamı Hasip Bey :

Tirede iken mektep, yol inşaatında gösterdiği faaliyetten ve kooperatif şebekesinin inkışafındaki muvaffakiyetinden dolayı İzmir Vilâyetince takdir edilmiştir.

Uluborlu kaymakamı Tacettin

Mektep, yol inşaatında gösterdiği faaliyetten ve kooperatif şebekesinin inkışafındaki muvaffakiyetinden dolayı İzmir Vilâyetince takdir edilmiştir.

Mektep inşaatında gösterdiği faaliyet ve muvaffakiyetten dolayı Isparta Vilâyetince takdir edilmiştir.

Alâiye kaymakamı Sabri Bey : Az zamanda bir yata
mektebinin yapılmasında
gösterdiği faaliyetten dolayı
Antalya Vilâyetince takdir

Posta, Telgraf ve Telefon İdaresi teşkilâtı hakkında kanun

Kanun No. 2208

Kabul tarihi: 23/5/1933

Madde 1 — Posta, Telgraf ve Telefon idaresi hükmî şahsiyeti haiz bir Umumî Müdürlük halinde mülhak bütçe ile idare edilmek üzere mevcut hukuk ve vecaibi ile Nafia Vekâletine raptedilmiştir.

Madde 2 — Posta, Telgraf ve Telefon idaresine ait menkul ve gayrimenkul bilcümle mallar Devlet malıdır.

Madde 3 — Posta, Telgraf ve Telefon idaresinin varidat fazlaları Devlete ait olduğu gibi bütçe açığı da icabında Devletçe yardım edilerek kapatılır.

Madde 4 — Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin hesap işleri Muhasebei Umumiye kanununun hükümleri dahilinde ifa olunur. Ancak bütçe sarfiyatı masraflar yapıldıktan sonra Divanı Muhasebatın tetkikine verilir.

Madde 5 — Posta, Telgraf ve Telefon memurları Devlet memurlarının halen haiz oldukları hak ve menfaatleri muhafaza ederler. Bunların muhakeme usulleri Devlet memurlarının tâbi bulundukları muhakeme usulleridir. Haklarında 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanunu hükümleri tatbik edilir. Şu kadar ki 1 haziran 1933 tarihinden ev-

vel tahsis muamelesi ikmal edilmiş olan tekaüt, dul ve yetim maaşları Hazinei Mâliyece tediye olunur.

Madde 6 — Posta, telgraf ve telefon idaresinin ücret tarifeleri kanunu mahsusla tayin edilir.

Madde 7 — Umumî müdür Nafia Vekilinin teklifi ve teftiş heyeti reisi, umumî müdür muavini, fen müşavere heyeti reisi ve azası, posta işleri, telgraf işleri, muamelât müdürleri, başmüfettişler, binalar ve levazım müdürü ve hukuk müşaviri ve başmüdürler de umumî müdürün teklifi ve Nafia Vekâletinin inhası üzerine müşterek kararname ile tayin ve tebdil olunur. Müdürlükler muavinleri, müfettişler, başmüdür muavinleri, sınıf fevkinde müdürlerle birinci sınıf posta ve telgraf müdürleri idare encümeninin istişârî mahiyetteki kararla ve idarenin diğer memurları doğrudan doğruya umumî müdürün tasdiki ile tayin ve tebdil olunur.

Hat başbakıcı ve başmüvezzilerin ve hat bakıcı ve müvezzilerin tayinleri encümen kararla başmüdürlere aittir, Umumî müdürlükçe lüzum görülürse 15 ve 16 inci derecelerdeki memurların encümen kararla tayini salâhiyeti başmüdürlüklere verilebilir.

Madde 8 — Umumî idarede posta işleri, telgraf işleri muhasebe, muamelât müdürleri ve hukuk müşavirinden veya muavinlerinden mürekkep bir umumî idare encümeni vardır. Encümene umumî müdür veya muavini riyaset eder. Müzakere mevzuunun taallük ettiği diğer şube müdürleri encümende rey sahibi olarak toplanmalara iştirak eder. Encümen kararları muntazaman zaptolunur. Başmüdürlüklerde, başmüdürün riyaseti altında başmüdürlük merkezinde bulunan müfettişlerden birile mes'ul muhasip, posta ve telgraf ve paket müdürlerinden mürekkep bir başmüdürlük encümeni vardır. Bu encümenin vazifeleri umumî idare encümenince yapılacak bir talimatname ile tayin olunur.

Madde 9 — Umumî müdür kendi salâhiyetine müteallik encümen kararlarından icrasında mahzur gördüklerini mütaleasile birlikte Nafia Vekiline arzeder. Vekilin kararı kat'îdir.

Madde 10 — Umumi idare encümeni Nafia Vekilinin göstereceği posta, telgraf ve telefon işleri hakkında rey bildirir. Bu rey istişaridir. Encümen umumî müdürlükten tevdi edilen bütçe, munzam tahsisat, kadro ve idare memurlarına ait nizam ve kanun tekliflerini, aylık bilançoğu ve senelik kat'î hesap ve bilançoğu tetkik ve varidat ve masarîfin tahakkukuna ait evrakı müsbitenin şekil ve cinslerini ve bunlara müteallik tadilâtı tayin eder. Umumî müdürün teklifi üzerine aşağıda sayılı işlere dair encümenin vereceği kararlar Nafia Vekilinin tasdikile muteber olur:

- A) İdare ve memurlara ait talimatnameler,
- B) Bütçede fasıl dahilinde maddeden maddeye münakale,
- C) Kananla salâhiyet verilmiş olan istikraz ve hesabı cari muameleleri,

D) Avans itasını müstelzim. olsun olmasın (20 000) lirayı mütecaviz taahhütler,

(Bu miktardan aşağı taahhütler hakkındaki kararlar umumî müdür tarafından yapılır.)

E) Gayrimenkul malların alım ve satımı (15 000 liraya kadar olan kararlar umumî müdür tarafından yapılır.)

Bundan başka encümen, memurların ahvali ve cezalandırılması hakkında umumî müdürlükçe tevdi edilecek işlere dair istişarî olarak reyini bildirir.

Madde 11 — Posta, telgraf ve telefon Umumî Müdürlüğü memurlarının unvan, adet, derece ve maaşları bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

Bu cetvele dahil bulunan memurlar bu kanunda yazılı

olmayan işlerde Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanuna göre muamele görürler.

Madde 12 — Posta, telgraf ve telefon işlerine ait bilcümle muamelât ile bu idarenin memurlarına taallûk eden hususlarda bu kanun ile posta, telgraf ve telefon kanunları hükümleri cereyan eder. Yukarıda yazılı kanunların sakıt kaldıkları yerlerde Devlet daireleriyle memurları hakkında mer'î olan umumî kanunlara göre muamele olunur.

Madde 13 — Sınıf, adet, maaş ve maaş emsalleri bu kanuna bağlı (2) numaralı cetvelde gösterilen memurlar posta, telgraf ve telefon idaresinde ayrıca bir memur sınıfı teşkil ederler. Bunların tayin, azil, mezuniyet gibi işleri de hususî kanunları çıkıncıya kadar mevcut hükümlere göre yapılır.

Madde 14 — Umumî idarede bir tasarruf ve muavenet sandığı yapılabilir. Bu sandığın sureti idaresi bir nizamname ile tayin olunur.

Madde 15 — Ücretli müstahdemlere ait kadrolar her sene bütçesine raptolunacak bir cetvel ile tayin olunur.

Madde 16 — Bazı istasyonlarda posta, telgraf ve telefon muamelâtı açılması, şimendifer, telgraf ve telefon tellerine demiryolunu takip eden telgraf ve telefon tellerinin bakımı ve Devlet Demiryolları idaresinin, 1932 ve 1933 seneleri bütçe kanunları mucibince faaliyeti tatil edilen matbaasının müştereken işletilmesi ve diğer mümkün hizmetlerin birleştirilmesi ve postalarla ve trenlerle yapılacak yolcu, koli ve diğer müraselât nakliyatı gibi halkın menfaatini ve iki taraf idaresince tasarrufu temin edebilecek işlerde posta, telgraf ve telefon idaresile Devlet Demiryolları idaresi arasında aktedilecek itilâflar Nafia Vekâletince tasvip edildikten sonra peyderpey tatbik olunur.

Madde 17 — Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanuna bağlı olan (2) numaralı cetvelde Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine ait olan kısım tayyedilmiştir.

Madde 18 — Bu kanuna muhalif hükümler mefsuhtur.

MUVAKKAT MADDELER

Madde 1 — Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin 1932 senesi kadrolarına nazaran mevcut memurlarile hat başbakıcı ve başmüvezzilerinin ve hat bakıcı ve müvezzilerinin bu kanuna merbut kadrolarında gösterilen derecelerden ve sınıflardan hangilerine girecekleri ve o derecelere muhassas maaşın ve miktarının kendilerine verileceği derecelerine göre Nafia Vekilile umumî müdürlük ve başmüdürlüklerce takdir olunur. Takdir olunan miktar tasvip tarihini takip eden ay iptidasından itibaren memura verilir.

Madde 2 — Posta, telgraf ve telefon idaresinin bazı mıntakalardaki hat başbakıcı ve başmüvezzilerile hat bakıcı ve müvezzilerinin dahil olacakları sınıflara göre ellerine geçecek para ile bu kanunun neşrinden evvel ellerine geçen para miktarları arasında aleyhte fark hâsıl olduğu takdirde bu farklar iki sene hitamına kadar maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun dördüncü maddesi mucibince eshabına müktesep hak olarak verilir.

Madde 3 — 1513 numaralı kanuna tâbi borçlar ile 1932 senesi muvazenei umumiye kanununun 2 inci maddesi mucibince 1931 senesi nihayetine kadar alacakları tahakkuk edenlerden tahsisatının mevcut olmamasından naşi tesviye edilemeyen borçlar ile bu devreye ait olupta henüz tahakkuk muamelesi bitmemiş olan aynı şekildeki borçlar hak-

kında umumî muvazene kanunundaki hükümlere göre Hazinece tasfiye ve tahvil muamelelerine devam olunur.

Posta telgraf ve telefon idaresinin paket ziyamdan dolayı 1932 malî senesi nihayetine kadar tebeyyün eden tazminat borçlarından Hazinei maliye, düyunu umumiye ve inhisar idarelerine ait olanlarının kayıtları mütekabilen terkin edilmiştir.

Madde 19 — Bu Kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

Madde 20 — Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

27/5/1933

(1) NUMARALI CETVEL

Derece	Memuriyetin nev'i	Maaş	
		Adet	Lira
2	Umumî müdür	1	125
5	Teftiş heyeti reisi umumî müdür muavini	1	80
Posta İşleri Müdürlüsü			
6	Müdür	1	70
7	Birinci sınıf müdür muavini	3	55
8	İkinci sınıf müdür muavini	3	45
10	Birinci sınıf mümeyyiz	4	35
11	İkinci sınıf mümeyyiz	3	30
11	Birinci sınıf tetkik memuru	10	30
12	İkinci sınıf tetkik memuru	12	25
13	Birinci sınıf memur	12	22
14	İkinci sınıf memur	12	20
15	Üçüncü sınıf memur	8	17,5

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Lira
16	Dördüncü sınıf memur	6	16

Telgraf İşleri Müdürlüğü

6	Müdür	1	70
7	Birinci sınıf müdür muavini	2	55
8	İkinci sınıf müdür muavini	3	45
6	Mühendis	3	70
7	»	2	55
10	Birinci sınıf mümeyyiz	4	35
11	Birinci sınıf tetkik memuru	3	30
12	İkinci sınıf tetkik memuru	3	25
13	Birinci sınıf memur	7	22
14	İkinci sınıf memur	7	20
15	Üçüncü sınıf memur	7	17,5
16	Dördüncü sınıf memur	3	19

Muamelât Müdürlüğü

6	Müdür	1	70
8	İkinci sınıf müdür muavini	3	45
10	Birinci sınıf mümeyyiz	1	35
1 1	İkinci sınıf mümeyyiz	2	30
1 1	Birinci sınıf tetkik memuru	3	30
12	İkinci sınıf tetkik memuru	4	25
13	Birinci sınıf memur	3	22
14	İkinci sınıf memur	4	20
15	Üçüncü sınıf memur	4	17,5
16	Dördüncü sınıf memur	3	16
8	Mektep müdürü	1	45
11	Daire müdürü	1	30

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş Lira
11	Mutemet	1	30
Binalar ve levazım müdürlüğü			
7	Müdür	1	55
8	İkinci sınıf müdür muavini [¹]	2	45
12	İkinci sınıf tetkik memuru	4	25
13	Birinci sınıf memur	4	22
14	İkinci sınıf memur	5	20
15	Üçüncü sınıf memur	6	17,5
16	Dördüncü sınıf memur	7	16
6	Fabrika - mühendis - müdür	1	70
11	Fabrika muhasibi	1	30
7	Başmimar	1	55
8	Mimar	1	45
9	Ressam	1	40
Fen müşavere heyeti			
6	Reis	1	70
6	Aza	1	70
7	Aza	1	55
Teftiş heyeti			
6	Başmüfettiş	1	70
7	»	1	55
Hukuk müşavirliği			
7	Müşavir	1	55
8	» muavini	1	45

¹ Muavinlerden biri ayniyat başmuhasipliği vazifesini de yapar.

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Lira
9	Avukat	2	40
11	İkinci sınıf mümeyyiz	2	30
12	İkinci sınıf tetkik memuru	1	25
13	Birinci sınıf memur	1	22
14	İkinci sınıf memur	1	20
15	Üçüncü sınıf memur	1	17,5
16	Dördüncü sınıf memur	3	16
Evrak ve istatistik müdürlüğü ^[1]			
9	Müdür	1	40
11	İkinci sınıf mümeyyiz	1	30
12	İkinci sınıf tetkik memuru	1	25
14	İkinci sınıf memur	1	20
15	Üçüncü sınıf memur	1	17,5
Ankara telefon müdürlüğü			
6	Müdür	1	70
10	Başmakinit	2	35
11	Tahakkuk memuru	1	30
11	Kablo memuru	2	30
13	Birinci sınıf memur	2	22
14	İkinci sınıf memur	5	20
15	Üçüncü sınıf memur	6	17,5
16	Dördüncü sınıf memur	6	16
13	Veznedar	1	22
Vilâyetler			
6	Birinci sınıf başmüdür	4	70
7	İkinci sınıf başmüdür	5	55

¹ İdare encümeninin yazı işlerini de bu memurluk yapar.

.Derece	Memuriyetin nev'i	Maaş	
		Adet	Lira
8	Üçüncü sınıf başmüdür	3	45
8	Birinci sınıf başmüdür muavini	4	45
9	İkinci sınıf başmüdür muavini	5	40
10	Üçüncü sınıf başmüdür muavini	3	35
7	Birinci sınıf müfettiş	4	55
8	İkinci sınıf müfettiş	16	45
9	Üçüncü sınıf müfettiş	20	40
11	Müfettiş muavini	7	30
9	Birinci sınıf mes'ul muhasip	4	40
10	İkinci sınıf mes'ul muhasip	5	35
11	Üçüncü sınıf mes'ul muhasip	3	30
10	Birinci sınıf başkâtip	4	35
11	İkinci sınıf başkâtip	5	30
12	Üçüncü sınıf başkâtip	3	25
11	İstanbul başmüdürlüğü veznedarı	1	30
12	Birinci sınıf veznedar	5	25
13	İkinci sınıf veznedar	6	22
12	Birinci sınıf ayniyat muhasibi	6	25
13	İkinci sınıf ayniyat muhasibi	6	22
8	İstanbul Posta merkezi müdürü	1	45
8	» Telgraf merkezi müdürü	1	45
8	» Paket merkezi müdürü	1	45
8	Ankara Posta merkezi müdürü	1	45
8	» Telgraf merkezi müdürü	1	45
9	Birinci sınıf P.T.T. merkezleri müdürleri	4	40
10	İkinci sınıf » » »	10	35
12	Dördüncü » » »	61	25

Derece Memuriyetin nev'i		Adet	Maaş Lira
13	Beşinci sınıf telgraf merkezleri müdürleri	130	22
14	Altıncı sınıf telgraf merkezleri müdürleri	286	20
11	Birinci sınıf başseyyar	1	30
12	İkinci sınıf başseyyar	4	25
9	Başmakiniist	1	40
10	»	1	35
12	Kablo memuru	1	25
11	Birinci sınıf başmemur	21	30
12	İkinci sınıf başmemur	54	25
13	Birinci sınıf memur	283	22
14	İkinci sınıf memur	496	20
15	Üçüncü sınıf memur	1067	17,5
16	Dördüncü sınıf memur	772	16

(2) NUMARALI CETVEL

Memuriyetin nev'i	Sınıf	Adet	Maaş Lira	Maaş Emsali
Hat başbakıcı ve başmüvezzi	1	48	14	3,5
Hat başbakıcı ve başmüvezzi	2	50	12	3,75
» bakıcı ve müvezzi	1	106	10	4
» bakıcı ve müvezzi	2	535	9	4
» bakıcı ve müvezzi	4	1200	6	4,5

HUSUSÎ HASTANELER KANUNU

Kanun No. 2219

Kabul tarihi: 24/5/1933

Neşri tarihi: 5/6/1933

BİRİNCİ FASIL

Hususî hastanelerin tarifleri ve açılma şartları

Madde 1 — Devletin resmî hastanelerinden ve hususî idarelerle belediye hastanelerinden başka yatırılarak hasta tedavi etmek veya yeni hastalık geçirmişlerin zayıfları yeniden eski kuvvetlerini buluncaya kadar sıhî şartlar içinde beslenmek ve doğum yardımlarında bulunmak için açılan ve açılacak olan sağlık yurtları «Hususî hastaneler» den sayılır. Bunların açılma, kullanma, kapanma şartları bu kanunun hükümlerine bağlıdır.

Madde 2 — Kendi kanunlarına ve nizamname ve şartnamelerine göre hususî şirketler ve müteahhitler ve fabrikalar ve ticaret, ziraat, san'at ve nafia işlerinde çok işçi çalıştıran şahıslar, amele birlikleri ve bu gibi diğer şahıslar ve teşekküller tarafından kendi işçilerinin ve işlerinde kullandıkları adamlarının hastalıklarını tedavi ve sağlıklarını korumak için açılacak hastane, revir ve diğer sağlık yurtları bu kanunun hükümlerine bağlı olmayıp bunların açılma ve kapanma şartları kendi kanun ve nizamname ve talimatnamelerine göre yapılır. Bunların açılmalarında, bağlı oldukları teşekküller tarafından, bir beyanname ile Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletine bildirilir.

Madde 3 — Hususî hastaneler Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletinin müsaadesile açılır. Bu müsaadenin ve-

rilmesi için şahıslara ait hastanelerin mes'ul müdürleri ve diğer hastanelerin de bağlı oldukları teşekküllerin salahiyetlileri tarafından Valiliğe bir istida verilir. Bu istidada açılmak istenilen hastanelerin yeri, hastane yapılarının vasıfları ve ne gibi hastaları kabul ve ne kadar paralı veya parasız hasta tedavi edileceği, konulacak yatak sayısı, hastane işlerini çevirecek mes'ul müdürün ismi, hastanenin kurulması ve çalıştırılması için konacak karşılık paranın ne kadar olduğu açıkça yazılarak aşağıdaki vesikalar da bu istidaya bağlanır:

1—Hastane yapılacak bina ve müstemilâtının vaziyeti, mevkii, dört yanı, su yollarının, lâğımlarının tertiplerini gösterir iki tane harita;

2—Hastane yapılacak bina ve müstemilâtının iç bölmelerini ve tesisatını gösterir her kat' için ayrı ayrı iki tane plân,

3—Hastane içinde yapılacak bütün tertipleri ve teçhizleri gösteren etraflı iki rapor;

4—Açılmak istenilen hastanenin kurulması ve çalıştırılması için lâzımgelen sermayenin mevcudiyetini ve ne kadar olduğunu gösterir vesikalar.

Madde 4 — Üçüncü maddeye göre verilen istida üzerine hastane yapısı ve başka şartları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müdürü ile Devlet idarelerinde çalışan bir mühendis tarafından tetkik olunarak eksikleri varsa tamamlattırıldıktan sonra valinin de düşündükleriyle beraber bu kâğıtlar dosyası Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilir. Vekâletçe de lüzum görülecek tetkikler yapıldıktan sonra şartlara uygun görülürse açılma ruhsat kâğıdı verilir. Bu hastaneler, açılma ruhsat kâğıdı verildikten sonra altı ay içinde açılmazsa ruhsat kâğıdının hükmü kalmaz.

Madde 5 — Yeniden yapılacak hastane ve müstemi-

lâti plânları tetkik olunmak üzere evvelâ Sıhhat ve İçtimâî Muavenet Vekilliğine gönderilir.

İnşaatın hitamından altı ay sonra hastane açılmazsa dördüncü madde hükmü tatbik olunur.

Madde 6 — Hususî hastanelerin başkalarına devrinde eski sahiplerinin ilişkileri kesildikten sonra bu kanunun üçüncü ve dördüncü maddeleri hükümleri yaptırılır.

Devir alacak kimse bu mükellefiyetleri ifa edinceye kadar hastanelerin eski sahibinin mes'uliyeti devam eder.

Madde 7 — Hakikî veya hükmî şahıslar tarafından hastane açılmak üzere teberrü veya vakfolunan para ve malların idaresi vakfeden tarafından Evkaf idaresi, Vilâyet hususî idareleri ve Belediyeler gibi Devlet teşkilâtına verildi ise bu hastaneler tayin edilen bu idareler tarafından, eğer vakfeden tarafından mütevellî gösterilmemiş ise Vilâyet hususî idareleri tarafından tesis ve idare olunur. Bu hastanelerin kurulma ve çalıştırılmaları umumî hastaneler gibidir. Tesis ve idareleri Devlet teşkilâtından başkasına verilmiş olan vakıf hastaneler bu kanun hükümlerine bağlı olup idare işleri vilâyetlerin murakabesi altındadır.

Madde 8 — Bu kanun ile gösterilen vasıf ve şartlarda olmıyarak hekimler ve diğer şahıslar tarafından hasta yatırılmak için hususî yerler açılması veya hekimlerin muayenehane veya oturdukları yerlerin bir parçasına hasta yatırarak tedavisine tahsis etmeleri yasaktır.

İKİNCİ FASIL

Hususî hastanelerin teşkilâtı

Madde 9 — Hususî hastanenin mes'ul bir müdürü bulunur. Bu müdürün Türkiye'de san'atını yapmağa izinli Türk

hekim olması ve ikisi hastanelerde olmak üzere en aşağı beş yıl Türkiyede hekimlik etmiş ve yahut Devlet meslek memurluklarında çalışmış bulunması, herhangi bir suçtan dolayı ağır hapse veya şeref ve haysiyeti bozan suçlar yüzünden hapse mahkûm olmaması lâzımdır.

1219 numaralı kanunda gösterilen (Âlî Haysiyet Divanı) kararı ile muvakkaten san'atının icrası yasak edilen hekimler bu yasağın sürdüğü zaman içinde hastanelerde mes'ul müdür olamaz.

Madde 10 — Hakikî şahıslardan gayriye ait olan hastanelerde malî hususâtı temin ve idare tarzlarını murakabe etmek üzere mensup oldukları teşekküller tarafından tayin olunan idare heyetleri bulunur.

Madde 11— Münhasıran emrazı akliye malûllerinin muhafaza ve tedavisine veya çocuk hastalara ve yahut doğum yardımlarına mahsus hususî hastanelerin müdürü mes'ulleri bunların her birine ait tababet şubelerinde, verem sanatoryumlarının müdürü mes'ulleri de emrazı dâhiliyede birinci sınıf mütehassıs tabip olurlar.

Madde 12 — Hususî hastaneler, almağa mezun oldukları hastalar için bu hastaların istedikleri hekimleri davete ve tedavinin bu hekimler tarafından yapılmasını kabule mecburdurlar. Eğer hastalar hariçten hekim getirmek arzu ve talep etmezlerse hastaneler bu vazifeyi birinci sınıf muvazzaf mütehassıs tabiplerine tevdi ederler. Bu mütehassıslar bakılması kendilerine tevdi edilen hastaların tedavisinden mes'uldürler. Birinci sınıf mütehassıs mes'ul müdürler, kendi ihtisas şubeleri mütehassıslığını da üstlerine alarak yapabilirler.

Madde 13 — Yirmi yataklıya kadar olan hususî hastaneler hasta bakıcılardan ve diğer işler için kullanılan adamlardan başka bir hasta bakıcı hemşire (doğum evleri

için ebe) kullanmağa mecburdurlar. Yatak sayısı yirmiden fazla olanlarda en az ne kadar hemşire çalıştırılacağı bir nizamname ile tayin olunur.

Madde 14 — Hakikî şahıslarla şirketlerden başkalarına ait olan veya sırf hayır için açılan hususî hastaneler dışarıdan gelen hastaları parasız muayene ve tedavi etmek ve parasız ilâç vermek üzere hastaneye bağlı poliklinik ve diplomalı eczacı idaresinde eczane açabilirler.

Madde 15 — 14 üncü madde hükmüne girmemiş hususî hastanelerden otuz yataklıya kadar olanlar (her vakit hazır bulundurulması mecburî olanlardan başka) ilâçları şehir eczanesinden alabilirler. Elli yataklıya kadar olanların ilâçlarını nasıl alacakları, hastanenin yerinin şehre uzaklığına göre, Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletince tayin olunur. Bütün hususî hastanelerden yatak sayısı elliden fazla olanlar bir eczane ile lüzumu kadar eczacı bulundurmak mecburiyetindedirler. Hususî hastahanelerden bedelle dışarıya ilâç verilmesi yasaktır.

Madde 16 — Her hususî hastahane yatak sayısına uygun şekilde seririyat laboratuvarı ve arıtma etüvü, verem sanatoryumlarında her türlü teşhis yapacak kuvvette bir Röntgen cihazı, cerrahî ve doğum ameliyelerini yapan hastahanelerde muntazam ameliyathaneler bulunur. Bu tesisat bulunmayan hastahaneler hasta alamazlar. Verem sanatoryumları, doğum evleri ve bulaşıcı hastalıklar kabul edenlerden başka hususî hastahanelerde, yatak sayısı yirmi beşten noksan olduğu ve yakınında şehre ait temizleme istasyonu bulunduğu halde, arıtma etüvleri bulundurmak mecburî değildir.

Madde 17 — Hususî hastane binalarının tahsis edilecekleri işlere göre ne gibi vasıf ve şartlarda olmaları lâzımgeldiği bir nizamname ifa tayin edilir.

Madde 18 — Doğum evlerinden başka hususî hastanelerde hastalar için yatak sayısı en aşağı ondan az olamaz. Ruhsat kâğıtlarında yazılı yatak sayısının arttırılması ve azaltılması ve hastanenin başka bir yere taşınması Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin müsaadesile olur.

Madde 19 — Mes'ul müdürlüğü de deruhte etmiş hususî hastane sahibi ölürse hastane kapatılarak ruhsatı geri alınır. Fakat varisleri hastaneyi işletmek isterlerse hastane kapatılmayarak mahallî hükümetin malûmat ve muvafakatile derhal bir tabip vekil seçilir ve bir ay içinde matlup evsafı haiz yeni mes'ul müdür tayin olunur. Diğer hususî hastanelerin mes'ul müdürlerinin ölümünde veya mes'ul müdürlükten büsbütün ayrılmalarında da hastane yine kapatılmaz; mahallî hükümetin muvafakat ve malûmatı ile derhal bir vekil tabip seçilmesi şartile bir ay içinde yeni mes'ul müdürü 'ayin edilir.

Madde 20 — Müdürü mes'ullerin mazeretleri zuhurunda yerlerine aynı evsafıta bir hekim bırakmak ve mahallî hükümet tabibine malûmat vermek şartile bir haftaya kadar hastaneden infikâkleri caizdir. Bir haftadan fazla infikâk için Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müdürlerinden izin alırlar. Bu iznin müddeti üç ayı geçemez.

Madde 21— Hususî hastanelerin yapacakları hizmetlere göre nevileri ve her birinin idare şekilleri ve muhakkak bulunması lâzımgelen sıhhî ve tıbbî eşya, alet ve ilâçların cinsleri ve en aşağı bulunması şart olan miktarları, hastane yapılarının sıhhî şart ve vasıfları ve iç taksimleri, fennî kayitlerin tanzim ve muhafazası, hekimlerin ve müstahdemlerin kadrosu, hastaların kabul ve muayeneleri ve cerrahî ameliyeden evvel müşahede kâğıdına kaydı icap eden hususlar, bu kanunun neşrinden sonra, Sıhhat ve İçti-

maî Muavenet Vekâletince tanzim edilecek bir nizamname ile tayin olunur.

Madde 22 — Bu kanunun nesri zamanında mevcut hususî hastanelerin mes'ul müdürleri ve sahipleri 21 inci maddede yazılan nizamnamenin neşrinden sonra altı ay içinde kendi hastanelerinin her türlü hususlarını kanun ve nizamname hükümlerine göre tamamlamağa borçludurlar.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Hususî hastanelerin vazifeleri

Madde 23 — Hususî hastanelerin müdürleri hastanelerin her türlü malî ve İdarî işlerinden mes'ul ve hastaların fennî şekilde tedavi ve istirahatlerini temine mecburdurlar.

Madde 24 — Hususî hastanelere ruhsat kâğıtlarında nevi bildirilen hastalar kabul ve tedavi olunurlar. Bulaşıcı ve salgın hastalıklardan ait olduğu vekâletçe tayin olunanlar ancak hususî taksimat ve teşkilâtı olan hususî hastanelere alınırlar.

Madde 25 — Hususî hastanede yatan hastalar tıbbî müşavere veya tedavi için dışarıdan istedikleri hekimleri çağırabilirler. Bu hekimlerin hastaya cerrahî ameliyat yapabilmeleri tababet ve şuaabatı sanatlerinin icrası tarzına dair kanunun 23 üncü maddesi hükmüne bağlıdır.

Madde 26 — Hususî hastanelerde para ile yatan hastalardan sınıflarına göre alınacak gündelik ücrette; ikamet, iaşe ve hastalığın icaplarına göre yapılması lâzımgelen bütün bakım ve hastanede yapılan basit laboratuar muayeneleri ve 12 inci maddede yazılı hastanenin muvazzaf mütehassıs hekimleri ücretleri dahildir. Ancak cerrahî ameliyeler ile hastanın istemesile dışarıdan çağırılacak hekimin

muayene ve tedavi paraları ile ilâç ve pansumanlarına sarfolunan malzeme ve Röntgen muayenelerinin paraları hastalar tarafından ayrıca ödenir.

Fakat verem sanatoryumlarında Röntgen muayenesi için hiç bir ücret alınmaz.

Madde 27 — Hususî hastanelerde mütehassıslar tarafından kullanılan ve mahsus kanunlarındaki vasıflarda bulunan Röntgen ve seririyat laboratuvarlarında hastanede yatmayanlara ait ücretli muayeneler yapılabilir.

Madde 28 — Hususî hastanelerde yatan hastalardan sınıflarına göre alınacak gündelik ücret Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletince uygun görülecek miktardan fazla olamaz.

Madde 29 — Karın, göğüs ve beyin ameliyeleriyle diğer mühim ameliyelerin icrasından evvel yapılması lâzımgelen serirî tetkikatla laboratuvar muayenelerine ve bunların müşahede kâğıtlarında tamamen tesbitine ve ameliyattan evvel hastanın mevcutsa bünyevî ve ârazî manialarının tadil ve izalesine ve bir an evvel ameliyat yapması icap eden vakalarda serirî tetkiklerin ve laboratuvar muayenelerinin tehiri sebeplerine ve saireye ait hükümler 21 inci maddede yazılı nizamname ile tayim olunur.

Madde 30 — Hastalık icabı veya başka sebeplerden dolayı mes'ul müdürün veya tedavi eden tabibin talebile hususî hastanelerden diğer hastanelere kaldırılan hastaların isimleri ve kaldırma sebepleri hasta kaldırıldıktan sonra yirmi dört saat içinde mes'ul müdür tarafından hükümet tababetine yazı ile bildirilir.

Madde 31— Hususî hastanelere ruhsat kâğıtlarında yazılan parasız yatak sayısı kadar her zaman parasız hasta

kabul ve bu hastalar kabul edildikleri sınıflara göre yurttaki paralı hastalar gibi ihtimamla tedavi olunur. Parasız kabul olunan hastalar kendi arzularile dışarıdan davet olunacak tabiplere ait ücretlerden başka bir para veya başka bir şey vermeyecekleri gibi kendilerinin veya veli ve vasilerinin yazılı muvafakatleri olmaksızın paralı kısma kaldırılamazlar.

Madde 32 — Hususî hastaneler ihtisas daireleri içinde bulunan ve resmî makamlar tarafından para ile tedavi edilmek üzere gönderilen hastaları alır ve tedavi ederler. Ani bir arıza veya kaza neticesinde müstacelen tedaviye muhtaç olan şahısların hususî hastanelere müracaat veya nakillerinde hastanece derhal acele tedavilerini yapmak mecburidir. Bunlardan fakir olanların yatırılarak tedavileri lâzımsa hastanenin parasız kısmına alınır. Parasız yatakları olmıyan hastaneler bu fakir hastaları nakilleri kabil hale gelinceye kadar yatırarak tedavi ederler. Bu suretle yatırılan fakir hastalara ait gündelik tedavi ve ilâç paraları o yerin belediyesince ödenir.

Madde 33 — Hususî hastanelerin fennî ve İdarî muameleleri ve her türlü sıhhî şartları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesi altında olup, lüzum görüldükçe Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müfettişleri ve müdürleri, kazalarda hükümet tabipleri tarafından teftiş ve hastanenin her türlü vesikaları tetkik olunur.

Teftiş neticesinde görülen noksanlar, kanuna ve nizamnameye aykırı haller ve hastaneler mesaisinin cereyan suretleri müessesenin teftiş defterine teftiş yapan tarafından kayıt ve imza ve ayrıca yazılacak teftiş raporu da Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Cezaî hükümler

Madde 34 — 33 üncü maddede yazılı teftiş neticesin de meydana çıkarak müesseselerin teftiş defterine kayıt ve rapor ile Vekâlete bildirilen ve bu kanun ile ayrıca ceza tayin edilmemiş olan fennî kayıtlarda, malzeme, alât, eşyada ve binaların sıhhî şartlarında ve hastane hizmetlerindeki noksanlar ile fennî ve İdarî diğer eksikliklerin tayin edilecek zamanlar zarfında tamamlanması Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından müessese mes'ul müdürüne yazı ile ihtar olunur.

Madde 35 — 34 üncü maddede mezkûr ihtar hükümlerini tayin olunan zamanda yapmıyan hususî hastanelerin mes'ul müdürleri Türk ceza kanununun 526 inci maddesi mucibince cezalandırılmakla beraber ihtarı mucip olan noksanlar, hastaların tedavi ve istirahatine müessir olduğu takdirde ayrıca 36 inci madde hükmü de tatbik olunur.

Madde 36 — Usulen meydana çıkacak aşağıda yazılı noksanlar ikmal edilinceye kadar hususî hastanelerin bir kısmına veya tamamına vilâyetler tarafından yeniden hasta kabulü yasak edilir.

1 - 22 inci madde hükümleri yapılmazsa;

2 - 13 üncü maddede yazılan hastabakıcı hemşireler bulunmazsa;

3 - Mes'ul müdürün ölümü veya kat'î olarak hastaneden infikâkinden sonra bir ay zarfında yerine başkası tayin olunmazsa veya mes'ul müdür izinsiz olarak arzusile bir haftadan fazla hastaneyi terkederse;

4 - Hastane binalarının sıhhî ve fennî şartlarında ehem-

miyetli derecede noksanlık olur ise veya hastaların tedavi ve istirahatlerine müessir olacak derecede sıhhî ve fennî hizmetlerden noksanlık görülürse;

5-16 ncı madde ahkâmı tamamen icra edilmez ise;

Madde 37 — 35 inci maddede yazılan sebepler ile hastaneye veya bir kısmına hasta kabulü yazı ile tebliğ suretile yasak edildiği halde hasta kabulüne devam eden hususî hastanelerin ruhsat kâğıtları Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâleti tarafından geri alınır.

Madde 38 — Aşağıdaki hallerde şahıslar tarafından açılmış olan hususî hastanelerin ruhsat kâğıtları geri alınır. Ve vakıf hastaneler ile diğer hususî hastanelerin mes'ul müdürleri tebdil edilir:

1 - İki defa yapılan ihtara rağmen mes'ul müdür hastane vazifelerini ihmalde devam ederse;

2 - Mes'ul müdür (9) uncu maddede yazılı suçlardan dolayı hapse mahkûm olur veya müessese dahilinde hastanelerin veya hastanenin nezahet ve şerefini bozan yasak işler yapılmasına göz yumar veya bu işleri kendisi işlerse;

3 - Mes'ul müdür sıhhî sebepler haricinde bir senede iki kere izinsiz olarak birer haftadan veya bir defada on beş günden fazla hastaneyi terkederse;

Madde 39 — 38 inci maddenin birinci ve ikinci fıkraları mucibince hastanesinin ruhsat kâğıdı geri alınan veya müdürlükten çıkarılan bir mes'ul müdür başka bir hususî hastanede mes'ul müdür ve devlet hastanelerile hususî idare ve belediye hastanelerinde baştabip veya müdür olamaz.

Madde 40 — Ruhsat kâğıtları geri alınan hususî hastanelere Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletinin iş'arı üzerine yeniden hasta kabulü yasak ve mevcut hastalar tesbit edilir. Bu hastaların hastane tarafından tedavilerinin ikmal veya diğer hastanelere nakillerinden sonra hastane kapatı-

lır. Ruhsat kâğıtlarının geri alınması ve hasta kabulünün yasak edilmesi tebliğ ve mevcut hastaların miktarı tesbit olunduktan sonra yine hasta kabulüne devam eden mes'ul müdürler on beş günden üç aya kadar hafif hapis cezasile cezalandırılır.

Madde 41 — Harice ilâç satan yahut mezun olduğu sayıdan fazla hasta yatıran hususî hastanelerin mes'ul müdürlerinden yüz liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası alınır. Yalnız 32 inci maddede tasrih olunan ani bir arıza veya kaza neticesinde hastanelere müracaat eden veya naklolunan hastalar ile müstacelen tıbbî ve cerrahî müdahaleye muhtaç olan hastaların kabulü bu hükümden müstesnadır.

Madde 42 — Yatan hastalardan 26 ve 27 inci maddelere aykırı olarak fazla ücret alan hususî hastaneler mes'ul müdürlerinden alâkadarlara geri verilmek üzere tahsil olunacak paradan başka iki yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası alınır.

Madde 43 — 29 uncu maddede yazılan cerrahî ameliyeleri aynı maddede yazılı tetkik ve tedavileri yapılmadan icra eden tabiplerden üç yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası alınır. Eğer bu suretle cerrahî ameliye yapılan hasta vefat eder ve vefatın ameliyattan evvel yapılması lâzım ve mümkün olan şartların ifa edilmemesinden ileri geldiği meydana çıkarsa cerrahî ameliyeyi icra eden tabip hakkında Türk ceza kanununun 455 inci maddesi hükmü tatbik olunur. 29 uncu maddenin son fıkrasında yazılı zarurî sebeple ameliyattan evvel ifa edilmeyen şartlardan ve bunların neticelerinden dolayı cezaya çarptılmaz.

Madde 44 — Tedavisini üstüne aldığı hastaları, yerine vekil bırakmadan izinsiz olarak kendi arzusile terkederek bu hastaların tedavisiz kalmalarına sebep olan, II inci maddede yazılan mütehassis tabiplerden yüz liradan iki yüz lira-

ya kadar hafif para cezası alınır. Eğer bu suretle tedavisiz bırakılmak neticesi olarak hasta ölürse mes'ul mütehassis tabip hakkında Türk ceza kanununun 455 inci maddesi tatbik olunur.

Madde 45 — Bu kanun ve 21 inci maddede yazılan nizamname ile tayin olunan mecburiyetleri yapmıyan veya memnuiyetlere aykırı hareketlerde bulunanlar hakkında bu kanunda ayrıca ceza tayin edilmediği ve Türk ceza kanununa göre daha ağır cezayı istilzam etmediği takdirde elli liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası veya üç günden on beş güne kadar hafif hapis cezası verilir.

Madde 46 — Bu kanunda yazılı suçların muhakemesine ceza muhakemeleri usulü kanunu mucibince mahkemede bakılır.

Madde 47 — 26 şubat 1313 tarihli nizamname hükümleri kaldırılmıştır.

Madde 48 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 49 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Sıhhat ve İctimaî Muavenet ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

28/5/1933

Hariciye Vekâleti Teşkilâtı Kanunu

Kanun No: 2223

Kabul tarihi: 25/5/1933

Madde 1 — 1843 numaralı kanuna bağlı cetvel yerine Hariciye Vekâleti teşkilâtını gösteren bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvel konulmuştur.

Madde 2 — (1) numaralı cetvelde yazılı memuriyetlerden bu kanuna bağlı (2) numaralı cetvelde derece ve adetleri yazılı memuriyetler 1933 malî senesi Muvazenei

Umumiye kanununun 15 inci maddesine merbut (L) cetveline ilâve olunmuştur. (L) cetveline nakledilen bu memuriyetler her sene görülecek lüzum ve ihtiyaç nisbetinde ve bütçenin müsaadesi dairesinde fiilî kadroya alınır.

Madde 3 — Hariciye Vekâletinin dışarıdaki memurlarına verilecek temsil tahsisatlarile fiilî kadro dışında kalan memurlara ait temsil tahsisatı bu kanuna bağlı (3) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

Madde 4 — Hariciye Vekâleti memuru olabilmek için Hariciye mesleki ile âlâkadar olan ve yüksek Devlet mektepleri hukukunu temin ettiği Maarif Vekâletince tanınan yüksek bir mektepten mezun olmak ve garp lisanlarından lâakal birisine vakıf bulunmak ve Hariciye Vekâletinde müteşekkil imtihan komisyonu huzurunda açılan müsabakada kazanmak şarttır.

Muvakkat birinci madde — 19/VII/1931 tarih ve 1843 numaralı kanuna merbut cetvelde yazılı unvanlar bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde yazılı dereceleri ihraz için bir hak bahşetmez. Bu memurların mafevk derecelere çıkabilmeleri 1452 numaralı kanunun hükümlerine tâbi olup bunlar bu kanunun neşrinden evvel almakta oldukları derece maaşını alırlar.

Muvakkat'ikinci madde — 19/VII/1931 tarih ve 1843 numaralı kanuna merbut cetvelde 11, 12, 14, ve 15 - inci derecede bulunan memurlar bu derecedeki memuriyetler tasfiye edilinceye kadar bulundukları derecenin maaşını alırlar.

Muvakkat üçüncü madde — Muvakkat birinci maddenin hükmü baki kalmak üzere meslek memurları 1843 numaralı kanuna merbut cetveldeki eski unvanlarını muhafaza ederler. Vekâletçe idare sınıfında kullanılan memurlar bu kanunun meriyetinden itibaren (1) numaralı cetvelde

hali hazır derecelerine muadil derecelerdeki unvanları alırlar.

Madde 5 — Bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanun ahkâmını icraya İcra Vekilleri heyeti memurdur.

28/5/1933

Cetvel No. (1)

Derece	Adet	
1	11	Büyükelçi
2	11	Birinci sınıf elçi - baş hukuk müşaviri
3	10	İkinci sınıf elçi - hukuk müşaviri
4	14	Maslahatgüzar - hukuk müşaviri
5	20	Büyükelçilik Müs - Başkon - Müdür - Hukuk M. baş muavini, mütercim
6	25	Orta elçilik Müs. - baş konsolos - Müdür - Hukuk M. muavini, mütercim
7	40	Elçilik birinci sınıf baş kâtibi - birinci sınıf Kon. - Müdür - Hukuk Müs. muavini, müter.
8	48	Elçilik ikinci sınıf baş kâtibi - ikinci sınıf Kons muavini - Mütercim
9	95	Elçilik ikinci kâtibi - Muavin - Kons. Mümeyyiz - Mütercim
10	160	Elçilik üçüncü kâtibi - Evrak memuru - Kaçılar - Müsevvit
11	12	Ataşe - Namzet

Filî kadro harici cetvel No. (2)

<u>Derece</u>	<u>Adet</u>
1	1
2	2
3	4
4	2
5	14
6	16
7	10
8	11
9	28
10	<u>20</u>
	108

Cetvel No. (3)

Filî kadroya dahil memuriyetlerden edileceklere verilecek temsil tahsisatları

<u>Adet</u>	<u>Lira</u>
1	100
2	80
2	60
4	50
7	35
4	30
3	20
20	15
5	12
48	10
10	8
<u>42</u>	5
148	

Halen filî kadro haricindeki memuriyetlerden filî kadroya nakledilecek ve hariçte kullanılacaklara verilecek temsil tahsisatları

<u>Adet</u>	<u>Lira</u>
1	100
2	35
4	30
10	20
15	15
15	12
33	10
11	5
91	

İstanbul Belediyesine bağlı (İstanbul sular idaresi) teşkili hakkında kantin

Kanun No : 2226

Kabul tarihi: 27/5/1933

Madde 1 — İstanbul Belediyesine bağlı olmak üzere (İstanbul sular idaresi) adı ile hükmî şahsiyeti haiz hususî bir idare teşkil olunmuştur.

Madde 2 — İstanbul sular idaresi terkos sularının işletme işlerde uğraşır. Halen Belediye idaresinde bulunan ve bundan sonra belediyeye geçecek olan su işleri de İstanbul Umumî Meclisi kararla bu idareye verilebilir.

Madde 3 — Sular idaresi muhasebei umumiye ve müzayede ve münakaşa ve ihale kanunu ve Belediye muhasebe nizamnamesi hükümlerde bağlı değildir. Bu işler hakkında İstanbul Umumî Meclisince tanzim ve Dahiliye Vekâletince tasdik olunacak talimatname hükümleri tatbik olunur.

Madde 4 — Sular idaresi bir müdürle beş kişilik bir idare heyetinden ve lüzumu kadar müstahdemlerden mürekkeptir. Müdür ve idare heyeti azası Belediye reisinin inhası ve Dahiliye Vekilinin tasdiki ile tayin olunur. Değiştirilmeleri de aynı usule bağlıdır. Belediye reisi, idare heyetinin reisidir. Bulunmadığı zaman azadan birine vekâlet ettirir.

Madde 5 — Sular idaresinin işlerini çevirme mes'uliyeti, müdür ve idare heyetile Belediye reisine aittir.

Madde 6 — İstanbul Umumî Meclisi azaları idare heyetine seçilemezler.

Madde 7 — İdare heyetini teşkil edenlere İstanbul Umumî Meclisince tesbit olunacak bir çalışma ücreti verilir. Bunlar arasında başka taraftan maaş alanlar bulunursa onlar da bu ücretten istifade ederler.

Madde 8 — Her sene nihayetinde idarenin bilançosu İstanbul Umumî Meclisine tevdi olunur. Meclis bu hesapları tetkik ve tasdik eder.

Madde 9 — Sular idaresi, Terkos şirketinin haiz olduğu haklardan ve imtiyazlardan istifade eder.

Madde 10 — Bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

Madde 11 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye Vekili memurdur.

29/5/1933

1706 numaralı Jandarma kanununa müzeyyel muvakkat madde hakkında kanun

Kanun No : 2227

Kabul tarihi: 27/5/1933

Madde 1 — 1706 numaralı Jandarma kanununun on ikinci maddesi mucibince Harbiye mektebinde tahsil etme-

ğe ve ordu kıtalarında staj görmeğe mecbur olan jandarma zabitlerinin bu tahsilleri veya stajları esnasında emsalleri terfi ederlerse ve kendileri de tahsil ve staj neticesine kadar terfi edemediklerinden dolayı yaş haddine uğruyorlarsa bu gibi zabitler hakkında 13 haziran 1325 tarihli Tahdidi sin kanunu hükmü tecil olunur.

Bu gibilerin Harbiye veya Piyade Atış mekteplerinde bir tahsil devresinde muvaffak olamayanlar veya ordu kıtaları stajında bir sicil müddeti olan altı ay zarfında mafevk makama müsait sicil alamayanlar hakkında Tahdidi sin kanununun hükmü tatbik olunur.

Madde 2 — Bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye ve Millî Müdafaa Vekilleri memurdur.

29/5/1933

1111 numaralı (Askerlik Mükellefiyet) kanununun otuz dördüncü maddesinin (A) fıkrasının tahdidine dair kanun

Kanun No : 2238

Kabul tarihi: 29/5/1933

Neşri tarihi:5/6/1933

Madde 1 — 1111 numaralı (Askerlik Mükellefiyeti) kanununun otuz dördüncü maddesinin ilk cümleleri ile (A) fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Madde 34 — Aşağıda yazılı şartları haiz olanlar aşağıdaki fıkralarda gösterilen kısa hizmetlerden birile muvazzaf hizmetlerini yaparlar:

A - Kanunu mahsus mucibince ihtiyat zabiti olacaklar

için tahsil ve askerî ehliyetname derecelerine göre hizmet müddeti 6, 8, 10, 12 aydır.

İhtiyat zabıtlığıne liyakat gösteremeyenlerin kısa hizmet hakları refedilerek muvazzaf hizmetleri işbu kanuna göre tamamlattırılır. Orta mektep ve muadillerde tâli derecedeki meslek mektepleri ve muadilleri mezunlarından orta askerî ehliyetnameyi haiz olanların sınıflarına mahsus muvazzaflık hizmet müddetleri nihayetinden iki ay tenzil olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya icra Vekilleri heyeti memurdur. 31/5/1933

Türkiyede Türk vatandaşlarına tahsis edilen sanat ve hizmetler hakkındaki 2007 sayılı kanunim bazı hükümlerini değiştiren kanun

Kanun No : 2249

Kabul tarihi: 31/5/1933

Nesri tarihi:6/6/1933

Madde 1 — 2007 sayılı kanun ile Türk vatandaşlarına tahsis edilen san at ve hizmetlerden yabancıların el çekmeleri mezkûr kanunun beşinci maddesinde yazılı müddetin bitmesinden itibaren iki sene içinde temin edilir.

Bu müddet içinde kanunda yazılan işlerden hangilerinin hangi tarihten itibaren yabancılar tarafından yapılamıyacağı icra Vekilleri heyetince kararlaştırılır.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri heyeti memurdur. 3/6/1933

**İktisat Vekâletinde Deniz ve Hava İşleri Müsteşarlığı
teşkiline ve İktisat Vekâleti bütçesine tahsisat konulmasına
dair kanun**

Kanun No : 2251

Kabul tarihi: 31/1/1933

Neşri tarihi: 6/6/1933

Madde 1 — Halen iktisat Vekâletine merbut bulunan veya muhtelif kanunlarla idare ve murakabesi İktisat Vekâletine verilmiş ve verilecek olan deniz, liman, sahil ve hava müessesat ve teşkilâtı işlerde meşgul olmak üzere iktisat Vekâletinde Deniz ve Hava İşleri Müsteşarlığı teşkil edilmiştir.

Madde 2 — Deniz ve Hava İşleri Müsteşarlığına ait ve bu kanuna bağlı 1 numaralı cetvelde derece, adet ve maaşları gösterilen teşkilât kadrosu 1452 numaralı kanunun 2 inci maddesine merbut cetvelin iktisat Vekâleti kısmına ilâve edilmiştir.

Madde 3 — Bu kanuna bağlı 2 numaralı cetvelde adet ve ücretleri gösterilen memur ve müstahdemler 1933 malî senesi Muvazenei Umumiye kanununun 5 inci maddesine merbut (D) cetvelinin iktisat Vekâleti kısmına ilâve olunmuştur.

Muvakkat birinci madde — Bu kanuna bağlı 1 ve 2 numaralı cetvellerde kadroları gösterilen memur ve müstahdemlerin maaş, ücret ve muvakkat tazminatları ile 1 temmuz 1933 tarihinden itibaren kılavuzluk ve romörkörüclük işlerinin ve devlet reisine ait deniz vasıtalarının ücret ve sair bilumum masraflarına karşılık olmak üzere İktisat Vekâleti 1933 malî senesi bütçesinde (deniz ve hava işleri müsteşarlığı teşkilâtı ile kılavuzluk ve romörkörüclüğün ve devlet reisine ait deniz vasıtalarının maaş, ücret ve sair bilû-

mum masrafları) adile yeniden açılan 248 inci fasla fevkalâde tahsisat olarak (241113) lira konmuştur.

Muvakkat'ikinci madde — 1 temmuz 1933 tarihinden itibaren kılavuz ve romörkörüclük hizmetinden alınacak varidat 1933 malî senesi muvazenei umumiyesi varidat bütçesinde yeniden açılacak hususî bir fasla irat kaydolunur.

Madde 4 — iktisat Vekâleti ticaret umum müdürlüğü kadrosunda mevcut 7 inci dereceden bir şube müdürlüğü ile 11 inci dereceden bir mümeyyizlik ilga edilmiştir.

Madde 5 — Bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve iktisat Vekilleri memurdur. 3/6/1933

(1) numaralı cetvel

Derece	Memuriyetin unvanı	Adet	Maaş
3	Müsteşar	1	100
7	Şube Müdürü	2	55
8	Şube müdür muavini	2	45
10	Kalem şefi	2	35
12	Tetkik memuru	1	25
14	Katip	2	20

(2) numaralı cetvel

	1	600	Müsteşarlık
Mütehasşıs Fen şubesi şefi	1	300	vazifesini
Fen şubesi azası	2	250	gürebilir.
Deniz müşaviri	1	250	
Balıkçılık ve süngercilik müş.	1	250	
Daktilo	3	60	
Hademe	2	30	

İstanbul Darülfünununun ilgasına ve Maarif Vekâletince yeni bir Üniversite kurulmasına dair kanun

Kanun No. 2252

Kabul tarihi: 31/5/1933

Neşir tarihi: 6/6/1933

Madde 1 — İstanbul Darülfünunu ve ona bağlı bütün müesseseler kadro ve teşkilâtlarile beraber 31 temmuz 1933 tarihinden itibaren mülğadır.

Madde 2 — Maarif Vekilliği 1 ağustos 1933 tarihinden itibaren İstanbulda (İstanbul Üniversitesi) adı ile yeni bir müessese kurmağa memurdur. Maarif Vekâleti bu Üniversitenin teşkilâtına ait kanun lâyihasını en geç 1 nisan 1934 tarihine kadar Büyük Millet Meclisine tevdi eyler.

Madde 3 — Nafia Vekilliğine bağlı olan (Yüksek mühendis mektebi) ile İktisat Vekilliğine bağlı (Yüksek ticaret mektebi) ni İstanbul Üniversitesi teşkilâtı arasına almağa İcra Vekilleri Heyeti mezundur.

Madde 4 — Tıp fakültesinin İstanbuldaki umumî, mülhak ve hususî bütçelerle belediye bütçesinden idare edilmekte olan hastanelerden istifade eylemesine lüzum görülürse fakültenin bu hastanelerden istifade suretleri ve masrafa iştiraki ve her hastanede ayrılacak yatak adedi ve sair esaslar Dahiliye, Maarif ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekillerince müştereken tayin ve tesbit olunur.

Madde 5 — İkinci madde mucibince kurulacak üniversitenin 1 ağustos 1933 tarihinden 31 mayıs 1934 tarihine kadar devam edecek olan muvakkat devresi için icap eden tedris, idare ve ecnebi mütehasısları kadrolarının tanzimi ve vazifelerinin tayini Maarif Vekilliğine aittir. Bu muvakkat kadroya girmiş olmak ikinci maddede yazılı Üniver-

sitenin esas kadrosuna girmek için müktesep bir hak teşkil etmez.

Madde 6 — Darülfünunun kadrosuna dahil olanlardan kurulacak Üniversitenin muvakkat kadrosuna alınacak müderris ve muallimler ile bunların muavinleri ve asistanlar 1931 senesi Darülfünun bütçe kanununun 10 uncu maddesi hükmüne göre Darülfünunca verilmekte olan maaşlarını alırlar. Bunlara maaşlarına tekabül eden miktarda ücret verilmesi de caizdir.

Muvakkat devreye ait tedris kadrosundaki vazifelere hariçten tayin olunanların bu vazifeler için kadroda muayyen olan maaşı almalarına 1452 numaralı kanunun umumi hükümleri mâni olduğu takdirde kadrodaki maaş ile bu kanunun tecviz ettiği derece maaşı arasındaki fark ilâveten ücret olarak verilebilir.

Madde 7 — Maarif Vekilliği İstanbul Üniversitesinde bir telif ve tercüme heyeti kurmağa mezundur. Bu heyete Darülfünunun tedris kadrosunda dahil bulunan zevattan lüzumlu vasıfları haiz olanlar alınır ve kendilerine bu yeni hizmetlerine mukabil ücret verilir. Bu, ücretler; bu zatların Darülfünundaki vazifelerinden dolayı almakta oldukları maaşlar ile Darülfünunun lâğvı dolayısıyla alacakları açık maaşları tutarları arasındaki farkı geçemez. Bu ücretler açık maaşlarının itasına mâni değildir.

Madde 8 — Darülfünunun ilgası dolayısıyla açıkta kalmış olupta telif ve tercüme heyetine de seçilmenmiş olan müderris ve muallimler yeni Üniversite teşkilât kanununun meriyetine veya bu müddet içinde Devlet hizmetlerinden birine tayinlerine kadar yukarıdaki madde hükmüne göre açık maaşı ve mütemmim ücret alırlar. Buna mukabil Maarif Ve-

killiği bu müddet zarfında kendilerine muvakkat hizmetler tevdi edebilir.

Madde 9 — Darülfünunun 1932 malî senesi bütçe kanununda yazılı membalardan 1933 malî senesi zarfında tahassül edecek varidat Hazinece 1933 muvazenei umumiyesinde lahika olarak bir taraftan Darülfünun hasılatı adile açılacak nâzım varidat faslına irat ve diğer taraftan Darülfünunun maaş ve ücret ve bilumum masrafları adi ile Maarif bütçesinde açılacak nâzım masraf faslına tahsisat kaydolunur. Birinci fıkrada yazılı membalardan toplanan paralar Cumhuriyet Merkez Bankasında Maarif Vekilliği emrine bir hesabı cariyeye yatırılır.

Madde 10 — Gerek 9 uncu maddede yazılı varidatın gerek Darülfünunun hükmî şahsiyetine ait tahsislerin tahsil ve sarfı ve bütün idare işlerinin tedviri için bir muvakkat teşkilât yapmağa Maarif Vekili mezundur.

Madde 11 — Darülfünunun 1933 malî senesi haziran ve temmuz aylarına ait umumî hizmetlerinin görülmesi için 9 uncu maddede yazılı varidattan icap eden miktarı Darülfünuna verilir. Bu iki aya ait tahsisatın fasıl ve maddelere tefriki ve lüzum görülürse bu fasıllar arasında münakale yapılması icra Vekilleri Heyetine aittir. Bu varidattan haziran ve temmuz ayları için tahsis olunan miktardan arta kalan miktar ile iki aylık tahsisattan sarfolunmayan kısım beşinci maddede yazılı muvakkat'idarenin maaş ve ücret ve diğer bütün masraflarına karşılık tutulmuştur. Bunun fasıl ve maddelere ayrılması ve fasıllar arasında münakalesi kezalik icra Vekilleri Heyetince yapılır.

Madde 12 — İstanbul Darülfünunu ile ona bağlı müesseselere ait bütün kanunlar ve hükümler 31 temmuz 1933 tarihinden itibaren mülğadır.

Madde 13 — Bu Kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberedir.

Madde 14 — Bu Kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

3/6/1933

Madenî Ufaklık Para Kanunu

Kanun No. 2257

Kabul tarihi 3/6/1933

Neşri tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — 11 haziran 1930 tarih ve 1715 numaralı kanunun beşinci maddesi mucibince Cumhuriyet Merkez Bankasının uhdesine geçen evrakı naktiyeden 24,591,218 adet bir liralık kupürlerin tedavülden kaldırılması için mezkûr kanunun onuncu maddesinde yazılı (İstikrar kanunu) beklenilmeksizin altı milyonu şimdiden ve diğer altı milyonu lüzum görüldüğü zaman bastırmak üzere on iki milyon liralık gümüş para çıkarmağa Maliye Vekâleti mezundur.

12 şubat 1340 ve 16 nisan 1341 ve 4 şubat 1928 tarih ve 411,624 ve 1207 numaralı kanunlarla tedavüle çıkarılmasına mezuniyet verilen on milyon liralık yüz paralık ve beş ve on kuruşluk bronz ve yirmi beş kuruşluk nikel meskukâtın ve 1326 senesi Muvazenei Umumiye Kanununun onuncu maddesile 2 şubat 1332 tarihli kanun hükümlerine göre tedavüle çıkarılmasına salâhiyet verilen bir milyon liralık beş, on, yirmi ve kırk paralık nikel paraların yerine en çok yedi milyon liralık nikel ve bronz para basmak için Maliye Vekâletine mezuniyet verilmiştir.

Madde 2 — Bastırılacak gümüş paraların evsafı şöyle olacaktır:

	<u>Ayarı</u>	<u>Sıkleti gram</u>	<u>Sıklet ve ayar toleransı binde</u>
100 kuruşluk	0,900	12	± 3
50 »	0,900	6	± 3
25	0,900	3	± 3

Madde 3 — Nikel paraların evsafı şöyle olacaktır:

Halitası: (Nikel) 0,75 — (Bakır) 0,26.

	<u>Sıkleti gram</u>	<u>Sıklet ve ayar toleransı binde</u>
10 kuruşluk	6	+ 1
5 »	4	+ 1
1 »	2,5	+ 1

Madde 4 — Bronz meskûkât (10 paralık diğer tabirle 25 santimlik) şöyle olacaktır:

	<u>Hasılatı</u>	<u>Sıkleti gram</u>	<u>Sıklet ve ayar toleransı binde</u>
Alüminyum	0,100		
Bakır	0,850	2	1
Mevaddı ecnebiye	0,050		

Madde 5 — Gümüş para için kabul haddi yirmi ve on beş kuruşluk nikel para için beş ve bir kuruşluk nikel para için de bir lira ve bronz para için yirmi beş kuruştur.

Malsandıklarına ve Cumhuriyet Merkez Bankası merkez ve şubelerine tediye makamında getirilecek gümüş, nikel ve bronz paraların miktarı ne kadar olursa olsun kabul edilir.

Mübadele için malsandıkları ile Cumhuriyet Merkez Bankası merkez ve şubelerine getirilecek madenî para beş liradan aşağı olmamak üzere kabul edilerek değiştirilir.

Şu kadar ki merkez bankasında bu suretle toplanacak madenî meskûkâtın bir milyon liralıktan ziyadesi hazine alacaklı hesabının karşılığı olarak kalacak ve tekrar tedavü-

le vazedilmeyen miktar nisbetinde mezkûr hesabı cari bakiyesi mevkuf kalacaktır.

Madde 6 — Delinmiş, kesilmiş, zımbalanmış, kulp takılmış ve her ne suretle olursa olsun aslî şekilleri değiştirilmiş paralar kanunî vasıflarını ve tedavül kabiliyetlerini kaybederler.

Hiç bir alacaklı bu nevi bir parayı kabule icbar edilemez. Ancak tedavül neticesinde aşınmış, yazıları ve şekilleri silinmiş paralar sıhhatlerinde şüphe tevhit edecek derecede bozulmuş olmadıkça malsandıkları ve hâzineye devredilmek üzere Cumhuriyet merkez bankası tarafından kabul edilir. Fakat tekrar tedavüle çıkarılamaz.

Madde 7 — Basılacak gümüş paralar için yeniden mubayaası icap eden madenler tercihan memleket dahilinde olmak üzere beynelmîl piyasa fiyatına göre Maliye Vekâletince tesbit edilen fiyatlarla satın alınır. Elyevm kanunî sikke mahiyetini haiz gümüş paralarla 12 şubat 1340/1924 tarihli kanunun dördüncü maddesi mucibince tedavül kıymetini haiz olan gümüş ve gümüşlü paralar dahi birinci fıkradaki esas dairesinde madenî fiatlarla mübayaa edilir.

Madde 8 — Birinci maddede yazılı paralar, tedavülde bulunan her hangi nevi madenî paranın yerini tutmağa kâfi gelecek nisbette ihzar edilerek tedavül ve mübadeleye arz edildikçe, o nev'e tekabül eden eski madenî paraların tayin ve ilân edilecek tarihten itibaren bir sene hitamında tedavülü memnu olduğu Maliye Vekâletince ilân olunur. Ancak bu müddetin inkızasından itibaren müteakip bir sene içinde malsandıklarına ve hâzineye devredilmek üzere Merkez Bankası ve şubelerine vukubulacak tediyatta bu paralar kabul edilir.

Madde 9 — Bu kanunla tedavüle çıkarılan paraların itibarî kıymetleri haricinde bir fiatla veya tedavülden kal-

dırılmış olan eski madenî paraların her hangi bir fiatla mübadele vasıtası olarak kullanılması memnudur.

Bu memnuiyet hilâfında hareket edenlerin kullandıkları paralar zaptedilerek tanzim olunacak zabıt varakasile sulh mahkemesine sevkolunur.

Mahkemece itibârî kıymetlerinin haricinde bir fiatla parayı kullananlar hakkında bir liradan aşağı olmamak üzere kullanılan paranın yirmi misli ağır cezası alınmasına hükmolunur. Zaptedilen para da hükmolunan cezanın infazında mahsup edilir.

Tedavülünden kaldırılmış gümüş parayı sürmek isteyenler hakkında da bu paraların müsaderesiyle beraber bir aya kadar hapis ve beş liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmedilir.

Tedavülünden kaldırılan diğer ufaklıkları sürmek isteyenler beş liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilir.

Madde 10 — Bu kanunda yazılı muamelât, mubayaat ve sarfiyat muhasebei umumiye, münakaşa, müzayede ve ihâlât kanunlarına tâbi değildir.

Basılacak paraların evsafı sairesi Maliye Vekâletince tesbit edilir.

Madde 11 — Bu kanunun tatbikına müteallik bilûmum muamelât darphanenin mütedavil sermaye hesabından tedvir ve bu hususta muktazi makine, alât ve edevat bedellerinde darphane ve damga matbaasının hükümet merkezine naklile tesisi için sarfedilecek mebalîğ dahi bu hesaptan tesviye olunur.

Darphanece basılacak gümüş paralar kâmilten Merkez Bankasına tevdi ve piyasadan çekilecek evrakı naktiye mukabilinde piyasaya çıkarılır. Bankaya tevdi edilecek gümüş paraların itibârî kıymetinin % 40 ı bu kanunun tatbikına

müteallik masrafların karşılığı olarak hâzinenin alacaklı hesabı carisi matlubuna geçirilir ve % 60 ı 1715 numaralı kanunun beşinci maddesi mucibince bankaya verilmiş olan hazine tahvillerinin itfasına tahsis olunur.

Mübadele hitamında artacak paradan yüzbin lirası darphanenin ve damga matbaasının mütedavil sermayesine ve mütebakisi yine mezkûr tahvillerin imhasına tahsis edilir.

Madde 12 — Maliye Vekâleti bu kanunun tatbikatına başlamasını teminen beşyüz bin liraya kadar avans verebilir.

Muvakkat madde — Hükümetin tayin edeceği fiat üzerinden eski gümüş meskûkâtı devlet alacaklarına mahsuben kabul etmeğe Maliye Vekâleti mezundur.

Madde 13 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 14 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

7/6/1933

**1493 sayılı Ordu ikramiyesi Kanununun Jandarma
hakkında da tatbikına dair kanun**

Kanun No : 2260

Kabul tarihi. 3/6/1933

Neşri tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — 1493 numaralı Ordu ikramiye kanunu Jandarma hakkında da meridir.

Madde 2 — Ordu ikramiye kanunu mucibince Jandarmada verilecek ikramiyeleri Jandarma Umum Kumandanlığı kendi bütçesinden verir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükmünü icraya Dahiliye ve- Maliye Vekilleri memurdur.

7/6/1933

**31 mayıs 1926 tarih ve 885 numaralı İskân kanununun 3
üncü maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun**

Kanun No : 2263

Kabul tarihi: 3/6/1933

Neşri tarihi: 11/6/1933"

Madde 1 — 885 numaralı iskân kanununun 3 üncü maddesine «hudutlardan uzaklaştırılması» cümlesinden sonra aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir:

«ve memleketin nüfus kesafeti olan yerler halkından olupta nüfusu az olan mıntakalarda yerleşmek talebinde bulunanların o mıntakalara nakil ve iskânları...»

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri heyeti memurdur.

7/6/1933

**İstanbul Mahallî İdaresile Ankara Merkez Belediyesi
Memurları tekaüt kanunu**

Kanun No : 2264

Kabul tarihi: 3/6/1933'

Neşri tarihi: 7/6/1933

Madde 1 — Hususî İdare ile Belediyeden müteşekkil İstanbul mahallî idaresi ve Ankara Merkez Belediyesi me-

murları 1683 numaralı kanunun mülkî memurlara ait hükümleri dairesinde tekaüt edilirler. Bunların yetimlerine de bu kanuna göre aylık tahsis olunur.

Madde 2 — İstanbul mahallî idaresi ve Ankara Merkez Belediyesi 2097 numaralı kanunla teşkil edilmiş olan vilâyet hususî idareleri tekaüt sandığına iştirak ederler ve her sene bütçelerinin maaş tertiplerine mevzu tahsisatın yüzde ikisi nisbetinde koyacakları tahsisatı iki müsavi taksitte hususî idareler tekaüt sandığı namına Ziraat Bankasına gönderilir. Bankaca bu mebalîğ ayrı bir hesaba yazılır ve eksîği ait olduğu bütçelerden tamamlanır. Masrafa iştirak hissesi sandık idare heyetince tesbit olunur.

Madde 3 — Bu memurlara ait tekaüt ve yetim maaşı tahsis muameleleri 2097 numaralı kanunun tahsis hükümlerine tevfikân ait oldukları Vekâlet ve idarelerce ifa ve sandık idare heyetince ikmal edilir.

Muvakkat madde — 1683 numaralı kanunun neşrinden sonra kendi talebi veya kanunî sebepler üzerine tekaüde sevk edilen birinci maddede yazılı memurlarla bunların yetimleri de bu kanun hükümlerinden istifade ederler.

Madde 4 — Bu kanun hükümleri neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra vekilleri heyeti memurdur.

5/6/1933

Ankara'da yapılacak Jandarma Mektebi hakkında kanun

Kanun No : 2267

Kabul tarihi : 3/6/1933

Madde 1 — Ankarada yapılacak Jandarma mektebi

inşaat, tesisat vesair masrafları için 1933, 1934, 1935 ve 1936 seneleri bütçelerine konacak tahsisattan verilmek şartile mezkûr senelere şamil olmak üzere (400.000) liraya kadar taahhüt icrasına Dahiliye Vekili mezundur.

Madde 2 — Jandarma Umum Kumandanlığı 1933 malî senesi bütçesinin maaştan maada bütün fasıllarından (100.000) liraya kadar yapılabilecek tasarruflar Maliye Vekâletince mezkûr bütçe (Ankarada yapılacak Jandarma mektebi inşaat, tesisat ve sair masrafları) adı ile yeniden açılacak bir fasla nakledilerek birinci maddede yazılı işlere tahsis olunur.

Madde 3 Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 Bu kanun hükmünü icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

7/6/1933

**Umumî ihtiyacat için hariçten getirilecek madenî su
borularile aksam ve teferruatından gümrük resmi
alınmamasına dair kanun**

Kanun No : 2268

Kabul tarihi : 3/6/1933

Madde 1 — Köy, kasaba ve şehirlerde umumî ihtiyaca mahsus sular için Nafia Vekâletince musaddak keşiflerine göre hariçten getirilen madenî borular ile akşamından ve bunların bağlantısında kullanılan kurşun ve katranlı ip gibi teferruatından gümrük resmi alınmaz.

İmtiyazlı şirketler gerek tesisat ve gerek tamirat için bu muafiyetlerden istifade edemez.

Madde 2 — 11 nisan 1339 tarih ve 336 numaralı kanun mülğadır.

Muvakkat madde—Henüz gümrüklerden çıkarılmamış veya teminatla çıkarılmış olan su boruları aksam ve teferruatından da Nafia Vekâletince musaddak keşiflerine göre gümrük resmi alınmaz.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya Nafia, Dahiliye, Gümrük ve inhisarlar ve Maliye Vekilleri memurdur.

7/6/1933

Nahiye Müdürlerinin tayini sureti hakkında kanun

Kanun No : 2270

Kabul tarihi : 5/6/1933

Neşri tarihi : 12/6/1933

Madde 1 — Nahiye müdürleri, mülkiye ve hukuk mektebi veya lise mezunlarından ve polis komiserlerinin keza lise tahsili görmüş olanlarından tayin olunur (yedi senelik idadî mezunları da lise mezunu hukukunu haizdir.)

Madde 2 — Nahiye Müdürlüklerine komiserlikten tayin olunanlar Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrolarındaki sınıf ve derecelerini ve haklarını muhafaza ederler.

Madde 3 — Elyevm müstahdem Nahiye müdürlerinin müktesep hakları mahfuzdur. Bunlardan evsafi matlubeyi haiz olanlar doğrudan doğruya komiserliklere alınabilirler.

Madde 4 — Vilâyetler idaresi kanunu, polis teşkilâtı kanunu, dahiliye memurları kanununun bu kanuna mugayir hükümleri mülğadır.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanunun icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

7/6/1933

Kaçakçılığını men ve takibine dair kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanunun 58 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun

Kanun No. 2271

Kabul tarihi: 5/6/1933

Neşri tarihi: 12/6/1933

Madde 1 — Kaçakçılığın men ve takibine dair 7/1/ 1932 tarih ve 1918 sayılı kanunun 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Gümrük ve İnhisar kaçakçılığına ait cezaî hükümler

Cezaî hükümler faslının birinci kısmında yazılı suçlara müteallik kaçak eşya müstesna olmak üzere gerek hariçten gelsin ve gerek dahilde bulunsun kaçak eşya ve maddeler derhal zaptolunur ve tutuldukları yere en yakın olan hükümet merkezinde ve maznunun huzurunda zabıta memurile ait olduğu gümrük ve inhisarlar memurlarından ve bulunmadığı yerlerde malmemurlarından mürekkep bir heyet tarafından nevi ve adet ve miktarını bildiren bir zabıt varakası tanzim ve imza olunur.

Bunların arasında:

1 — Suçun sübut delili olmakla beraber mahiyetinin tayini fen ve ihtisas erbabının tahlil veya tetkikine bağlı bulunan memnu maddeler zabıta memurunun resmî mührile mühürlenerek bu baptaki zabıt varakasile birlikte Gümrük veya inhisar idaresine makbuz mukabilinde verilir.

2—Kaçak olarak tutulan oyun ve sigara kâğıdı, kibrit, çakmak gibi maddeler en yakın gümrük veya inhisar idaresi memurlarınca ve bulunmadıkları yerlerde ora hükümetince

ilişiklilerin gözü önünde yok edilir ve bu iş ikinci bir zabıt varakasına geçirilir. Suçlusu bilinmiyen veya kaçmış bulunan kaçak maddelerin tesbitinde ve yok edilmesinde suçlunun bulunması aranmaz.

Kaçak olarak tutulan tütün ve sigaralar ile barut, ateşli ecza, infilâklı maddeler, saçma, fişek ve av malzemesi takdir edilecek bedel ile ilmühaber karşılığında inhisar idaresine verilir. Bunlardan kullanılmağa elverişli olmyanlar o idarece ayırt edilerek yok edilir.

3—Satılması veya kullanılması memnu olmyan kaçak maddeler ait olduğu gümrük veya inhisarlar idaresine ve bulunmyan yerlerde malmemuruna ilmühaber mukabilinde teslim olunur.

Yukarıki hükümler, gümrüklerce tutulan inhisar eşya ve maddeleri hakkında dahi caridir.

Bu maddelerin ait oldukları inhisar idarelerine tevdiinde, bedel ve resim aranmaz.'

Madde 2 — Mezkûr kanunun 55 inci maddesi aşağıda yazılı şekle konulmuştur:

Bu kanunun 12, 13 ve 14 üncü maddelerde 16 inci maddesinin son fıkrasında yazılı fiillere gümrük memurlarından teşkil edilen komisyonlarca ve 25 inci maddenin birinci fıkrasile 44 üncü maddede yazılı fiillere 1701 sayılı kanunun 69 ve 70 inci maddelerinde yazılı heyetlerce para cezası ve müsadere kararı verilir.

Yukarıki fıkrada yazılı mercilerce verilen kararlara karşı suçlu ve gümrük veya inhisar idareleri taraflarından 1701 sayılı kanunda gösterilen müddet ve usul dairesinde sulh mahkemelerinde itiraz olunabilir.

Sulh mahkemelerinin itiraz üzerine verecekleri kararlar kat'idir. Şu kadar ki değeri elli liradan fazla olan eşyanın müsaderesi hakkındaki kararlar temyiz olunabilir.

Madde 3— Mezkûr kanunun 56 inci maddesinin 5 inci ve 6 inci fıkraları şu şekilde değiştirilmiştir:

Bu kanunda yazılı ağır ve hafif para cezaları, ilişkili idarelerce hapis hükmü müstesna olmak üzere tahsili emval kanununa göre tahsil olunur. Bu suretle alınamayan ağır para cezaları Türk Ceza Kanununun hükümlerine göre hapse ve hafif para cezaları her üç lira ve küsürü için bir gün hesabile hafif hapse çevrilmek üzere Gümrük veya inhisar idarelerinin verecekleri müzekkereler, Cumhuriyet müddeiumumiliklerince infaz olunur.

Madde 4 — Mezkûr Kanunun 58 inci maddesine aşağıda yazılı fıkra eklenmiştir:

Tutulan kaçak eşya ve nakil vasıtalarile kaçak maddelerin yapılmasında kullanılan aletlerin sahibi ve taşıyanı kaçır ve kim olduğu bilinmezse tutulan zabıt varakası veya tahkikat evrakı üzerine salahiyyetli mahkeme veya heyetlerce kaçak eşya, alet ve vasıtaların müsaderesine karar verilir.

Bu karar verildiğinden beş gün içinde yerine göre münasip vasıtalarla ilân edilir. İlân tarihinden bir ay içinde alâkalılarca mahkemeye itiraz edilmezse müsadere kararı kat'ileşir.

Muvakkat madde — Bu kanunun 3 ve 4 üncü maddeleri hükümleri 1918 sayılı kanunun meriyeti tarihinden bu kanunun neşri tarihine kadar yapılmış olan fiiller hakkında da tatbik olunur.

Şu kadar ki hafif para cezasının infazı için tahsili emval kanununa göre hapisle tazyik edilmiş olanlar hakkında bu kanunun üçüncü maddesi mucibince para cezası istenemeyeceği gibi para cezası hapse de çevrilemez.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri yerine getirir.

7/6/1933

İdare — 5

**1918 sayılı kanuna eklenen kaçakçılığın men ve takibi
hakkında kanun**

Kanun No. 2278

Kabul tarihi. 8/6/1933

Neşri tarihi: 15/6/1933

Madde 1 — Maliye Vekilliğinden izin almaksızın Türk memleketleri dışına sikke veya külçe veya san'at kıymeti' kalmıyan hurda halinde altın çıkaranlar hakkında altı aydan üç seneye değin hapis ve çıkardığı altının beş katı değerince ağır para cezası hükmolunur. Kaçak altın çıkarmağa teşebbüs edenlerin çıkarmak istedikleri altın müsadere olunmakla beraber haklarında altı aydan üç seneye değin hapis ve çıkarılmasına teşebbüs edilen altınların bir katı değerince ağır para cezası hükmolunur.

Üzerlerinde on veya daha az altın lira çıkan yolcular hakkında 1918 numaralı kanunun 18 inci maddesi hükmü: tatbik olunur.

Madde 2 — Kaçak olarak tutulan altınlar zabıt varakasile birlikte makbuz karşılığında o yerin malmemuruna teslim edilir. Bu zabıt varakalarının bir eşi de suçluya verilir. Bu altınlar saklanmak üzere şubesi bulunan yerlerde Cumhuriyet Merkez Bankasına gönderilir ve bankanın alım değeri gümrüğe bildirilir.

Kaçak altınların değeri müsadere kararı kat'ileşince ve para cezaları ise kaçakçıdan alınmasını müteakip gümrük idarelerine gönderilir.

Bu değer ile para cezaları gümrük idarelerince 1918 sayılı kanunun 60 ve 61 inci maddelerine göre müstahiklerine dağıtılır.

Mahkemelerce kaçak olmadığı tesbit edilmesine meb-

ni sahiplerine geri verilen altınların nakil ve bankaca muhafazası için ihtiyar edilmiş olan masraflar altınların sahiplerinden istenemez.

Bu masraflar Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti bütçesi müteferrika tertibinden tesviye olunur.

Mal memurları altın kaçakçılığı davalarının 1918 numaralı kanuna göre vazifeli mahkemeler nezdinde takibi ve cezaların infazı hususlarında o kanunun gümrük ve inhisar memurlarına tanıdığı hak ve salâhiyetleri haizdirler.

Madde 3 — Altın kaçakçılığı hakkında bu kanunda sarahat olmıyan yerlerde 1918 numaralı kanun hükümleri tatbik olunur.

Madde 4 — Altın ihracının meni hakkındaki 18 kânunusani 1331 tarihli kanun ilga edilmiştir.

Muvakkat madde — 1918 numaralı kanunun neşrinden bu kanunun neşri tarihine değin tutulan kaçak altınların değerile kaçakçılardan alınan para cezaları da bu kanun dairesinde değiştirilir.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yerine getirir.

11/6/1933

**Matbuat Kanununun muvakkat B maddesini tadil eden
kanun**

Kanun No. 2281

Kabul tarihi: 8/6/1933

Neşri tarihi. 15/6/1933

Madde 1 — 1881 numaralı Matbuat Kanununun muvakkat B maddesi şöyle değiştirilmiştir:

Bu kanunun neşri tarihinde gazete ve mecmualarda çalışmakta olan başmuharrirler, umum müdürler, yazı işleri müdürleri ve file bulundukları vaziyete maksur kalmak şartile sahipler bu kanunun tahsil derecesi bakımından koyduğu kayıtlara tâbi değildirlir.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

11/6/1933

Halk bankası ve Halk sandıkları kanunu

Kanun No. 2284

Kabul tarihi: 8/6/1933

Neşri tarihi: 18/6/1933

FASIL: 1

Halk bankası

Madde 1 — Merkezi Ankarada olmak üzere üç milyon liraya kadar sermayeli Halk bankası namile bir anonim şirket teşkiline İktisat Vekâleti mezundur.

İcabında bu sermaye arttırılabilir.

Madde 2 — Maliye Vekâleti bu bankaya bir milyon lira sermaye ile iştirak eder. Bu sermayeye ait reyler İktisat Vekâleti tarafından kullanılır.

Madde 3 — Halk bankası:

A) İcap eden yerlerde halk sandıkları namı altında ve anonim şirket halinde küçük kredi müesseselerini teşkil ve bunlara yardım,

C) Halk sandıklarının terakki ve inkişafını temin için lâzım gelen muameleleri ifa ve tedbirleri ittihaz,

D) Mevduatı koruma kanununa göre halk bankası ile halk sandıklarını sermayeleri ve ihtiyatları yekûnu esas tutularak ve her birinin sermayesi ne olursa olsun mevduat kabul eder

Madde 4 — Halk bankası şube açamaz.

Madde 5 — Halk bankası yalnız halk sandıklarına kredi açabilir.

Madde 6 — Halk bankasının esas mukavelenamesi iktisat Vekâletile diğer müesseseler tarafından tanzim ve İcra Vekilleri Heyeti tarafından tasdik olunur.

Madde 7 — Halk Bankasının dahilî nizamnamesi banka idare meclisince tanzim ve İktisat Vekâleti tarafından tasdik olunur.

Madde 8 — Halk bankasının müdürü banka meclisi idaresile bilistişare iktisat Vekilinin arzı üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararla tayin olunur.

FASIL: 2

Halk sandıkları

Madde 9 — Halk bankasının tayin edeceği yerlerde İktisat Vekâletinin müsaadesile halk sandıkları teşkil olunur.

Madde 10 — Halk sandıklarının yapacağı ikraz ve istikraz işleri ve diğer muameleleri, İktisat Vekâletince tasdik edilecek esas mukavelenameleri ve halk bankası tarafından tasdik olunan dahilî nizamnamelerine göre cereyan eder.

Madde 11 — Halk sandıkları mevduat kabul ederler.

Madde 12 — Halk sandıkları gerek kendi ve gerek müşterileri hesabına bilûmum borsa muamelâtı yapmaktan memnurdurlar.

Madde 13 — Halk bankasının muvafakati ve İktisat

Vekâleti tasvibile muhtelif halk sandıkları birleştirilebilirler.

Madde 14 — Halk sandıklarının sermayesi hisse senetlerine ayrılmıştır. Bu hisse senetleri nama yazılıdır.

Millî teşekküller ve iktisat Vekâletinin kabul edeceği hakikî ve hükmî şahıslar bu sandıkların sermayesine hissedar olarak iştirak edebilirler.

Halk sandıkları sermayelerinin takviyesi için her sene devam edecek ve resmî menabiden alınacak iştirak hisseleri ayrı bir kanunla tesbit edilecektir.

Madde 15 — Ödünç para verme işleri hakkındaki kanunun 9, 10, 11 inci maddeleri mucibince hususî idarelere ait olan paralar, her sene o vilâyetteki halk sandıklarına yatırılıp mukabilinde o miktar halk sandığı hisse senedi alınır. Resmî dairelerin hisse senetleri devir ve ferağ edilemez.

Madde 16 — Halk sandıklarının müdürleri doğrudan doğruya Halk bankası idare meclisi tarafından tayin olunur.

Madde 17 — Esnaf teşekkülleri tarafından vücutte getirilen kredi müesseseleri de Halk bankası teşkilâtından istifade etmek isterlerse Halk sandıkları hakkındaki hükümlere tâbidir. '

FASIL: 3

Dağınmık hükümler

Madde 18 — 14 şubat 1332 tarihli kanunun 2 inci maddesile 21 haziran 1927 tarih ve 1116 numaralı kanunun 2 inci maddesine tevfikan, Hazine uhdesinde bulunan hisse senetlerinin satılmayacağına dair olan hükümler mülgadır. Bu hisselerin satış bedelleri, halk bankasına, 2 inci maddede gösterilen sermaye için, Hazine namına hisse senedi olarak tahsis olunur.

Madde 19 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 20 — Bu Kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

11/6/1933

Maarif Vekâleti merkez teşkilâtı ve vazifeleri hakkında kanun

Kanun No. 2287

Kabul tarihi: 10/6/1933

Madde 1 — Maarif Vekâleti merkez teşkilâtı aşağıda yazılı makam ve dairelerden mürekkeptir.

- A) Müsteşarlık,
- B) Maarif Şûrası,
- C) Millî Talim ve Terbiye Dairesi,
- Ç) Teftiş Heyeti,
- D) Yüksek Tedrisat Umum Müdürlüğü,
- E) Orta Tedrisat Umum Müdürlüğü,
- F) İlk Tedrisat Umum Müdürlüğü,
- G) Meslekî ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü,
- H) Zat İşleri Müdürlüğü,
- I) Müzeler Müdürlüğü,
- J) Kütüphaneler Müdürlüğü,
- K) Mektep Müzesi Müdürlüğü,
- L) Hususî Kalem Müdürlüğü,
- M) inşaat Dairesi,
- N) Levazım Müdürlüğü,
- O) Evrak Müdürlüğü.

Madde 2 — Müsteşar, Vekâlet işlerinin mes'ul âmir vre murakıby olup bu işleri Vekilden aldığı talimat dairesinde Vekil namına yapar.

Madde 3 — Maarif Şûrası Cumhuriyet maarifinin terbiye ve tedrisata taallûk eden işlerinde talim ve terbiye dairesince hazırlanacak nizamname, talimatname, program ve esaslarla Şûra azası tarafından bu mevzular etrafında yapılacak teklifleri tetkik ederek bir karara bağlar. Maarif şûrasının kararları Maarif Vekilinin tasdikile katileşir.

Madde 4 — Maarif şûrası şu zatlardan tereküp eder:

- 1) Maarif müsteşarı,
- 2) Millî Talim ve terbiye dairesi reis ve azaları,
- 3) Darülfünun emini ve darülfünunun her fakültesi ile güzel sanatlar akademisinin her şubesinden ve Maarif Vekâletine bağlı yüksek mekteplerin muallim meclislerince seçilecek birer müderris veya muallim,
- 4) Tedrisat umum müdürleri ve kütüphaneler. Müzeler müdürlerde mektep müzesi müdürü,
- 3) Müfettişlerce kendi aralarından seçecekleri iki müfettiş,
- 6) Maarif müdürlerinden Vekâletçe seçilecek iki zat,
- 7) Her lise ile muallim mekteplerinin muallim meclislerince gösterilecek birer namzetten vekâletçe seçilecek üçer zat,
- 8) Maarif müdürlerince gösterilecek birer namzet arasından Vekâletçe seçilecek iki ilk tedrisat müfettiş ve üç ilk mektep muallimi,
- 9) İhtisaslarından istifade olunmak üzere Vekâletçe davet olunacak yedi zat,

Şûraya seçki ile gelen zatlar her üç senede bir seçilirler. Şûranın reisi Maarif Vekilidir.

Madde 5 — Maarif Şûrası üç senede bir defa toplanır. Ancak lüzumu halinde Maarif Vekili Şûrayı fevkalâde toplantıya da davet edebilir.

Madde 6 — Maarif Şûrasının ruznamesi vekâletçe ha-

zırlanarak toplantıdan en az bir ay evvel azaya bildirilir.

Madde 7 — Millî talim ve terbiye dairesi ile Vekâlet umum müdürlükleri şube müdürlüklerine ayrılırlar. Şube müdürlerinin emirleri altında yazı, hesap ve dosya işleriyle meşgul olan kalemler bulunur.

Madde 8 — Umum müdürler ve müdürler başlarında bulundukları dairelerin bütün işlerini idare, murakabe, tanzim ve ıslâh vazifesile mükellef olup bu vazifelerinden dolayı mes'uldürler.

Dairelerini alâkadar eden kanun teklif ve tefsirlerini ihzar ederler.

Madde 9 — Millî talim ve terbiye heyeti bir reis ve dokuz azadan müteşekkildir. Heyet Vekâletin İlmî müşavere heyeti sıfatını haiz olup vazifesi şunlardır:

A) Vekâletin alâkadar dairelerince hazırlanacak kanun lâyihaları ile nizamname ve talimatnameleri tetkik etmek ve icap edenlerini bizzat hazırlamak ve bunlardan tedris ve terbiyeye taallûk edip Vekâletçe lüzum görülenlerini Maarif Şûrasına vermek,

B) Her derecede umumî ve meslekî mekteplerin tedrisat programlarını hazırlıyarak maarif şûrasının tetkikine vermek,

C) Mekteplerde okutulmak üzere yazılan kitapları tetkik ederek kabul edip edilmemesi hakkında reyini söylemek,

Ç) Halkı Cumhuriyet esaslarına göre hazırlıyacak ve bütün maarif müesseselerinde millî terbiyeyi kuvvetlendirecek tedbirleri düşünmek ve Vekâlet makamına tekliflere bulunmaktır. Heyet reisinin vazifesi heyetin içtimalarına riya set etmek, tetkike muhtaç meseleleri azaya ve diğer münasip görülecek zatlara tevzi etmek, telif, tercüme, neşriyat, istatistik ve muamelâta ait işleri tanzim ve murakabe eyle-

mektir. Heyete neşriyat, istatistik işleri ve idare muamelelerinde meşgul birer şube, lüzumu kadar mütercim ve bir kütüphane merbuttur.

Madde 10 — Teftiş heyeti, müfettiş sıfat ve salâhiyetini haiz bir reis ve lüzumu kadar müfettişten teşekkül eder. Reisin vazifesi teftiş ve tahkik işlerine ait talimat ve emirleri ihzar, müfettişlerin çalışma tarzlarını tayin, teftiş faaliyetlerini takip, teftiş raporlarını tetkik ve tahlil ve neticelerini Vekâlet makamına bildirmektir.

Madde 11 — Yüksek tedrisat Umum Müdürlüğü, Darülfünuna, Vekâlete merbut yüksek ilim müesseselerine, ecnebi memleketlerde tahsilde bulunan Türk talebesine müteallik işlerle meşgul olup iki şubeye ayrılır.

Madde 12 — Orta Tedrisat Umum Müdürlüğü, resmî ve hususî liseler, orta mekteplerle muallim mekteplerinin idare işlerini, tedrisî ve terbiyevî faaliyetlerini idare, tanzim ve ıslah vazifesiyle mükellef olup üç şubeye ayrılmıştır.

Madde 13 — İlk tedrisat Umum Müdürlüğü, resmî ve hususî ilk mektepler ve yatı mektepleri, ilk derecede hususî dershaneler, millet mektepleri, muallimlerin ve talebenin tedavi edildikleri Vekâlete merbut sıhhi müesseseler işlerini ve halk terbiyesi etrafındaki mesaiyi idare ile mükellef olup üç şubeden mürekkeptir.

Madde 14 — Meslekî ve teknik tedrisat umum müdürlüğü Vekâlete merbut meslekî ve teknik tahsil müesseselerine ait muamelâtı yapar. Umum müdürün bu işlerde kendisine yardım edecek bir muavini vardır.

Madde 15 — Zat işleri müdürlüğü, Vekâletin memur ve muallimlerine ait bütün zatî işleri görür.

Madde 16 — Müzeler Müdürlüğü, tarihî ve bedîî kıymeti haiz eserlere mahsus müzelerin idare, tesis ve idameden, tarihî âbidelerin muhafaza ve tamiri işlerde iştigal, ar-

keolojik hafriyat için vaki müracaatları tetkik ve hafriyata nezaret eder.

Madde 17 — Kütüphaneler müdürlüğü, memlekette mevcut bütün kütüphanelerin intizam dairesinde işlemeleri, bunlardaki kitapların muhafazası ve halka müfit olmaları esbabını temin, bu müesseselerin zenginleşmesi ve ilerlemesi hususunda icap eden tedbirleri ittihaz eder.

Madde 18 — Mektep müzesi müdürlüğü, ders vasıtaları âlemindeki yenilikleri takip ve bunlardan yapılması mümkün olanlarının yapılmasını temin ve mekteplere tamim eder ve satın alınan ders vasıtalarını mekteplere gönderir.

Madde 19 — Hususî kalem müdürlüğü, doğrudan doğruya Vekâlet makamını alâkadar eden muhabere ve muameleleri idare ile mükelleftir. Bu işler için emri altında bir kalem teşkilâtı vardır.

Madde 20 — inşaat idaresi Vekâletin inşa, tevzi, tadil veya tamirine lüzum göstereceği mektep ve sair binaların ve tesisatının plân ve keşiflerini tanzim, olanların ihale, kontrol ve tesellüm ve sair muamelelerini takip ve intaç eder.

Madde 21 — Levazım müdürlüğü, Vekâlet merkez dairelerine ait masraf hesaplarını tutar, dairelerin ihtiyaçlarını temin, müstahdemlerin intizam ve inzibat dairesinde çalışmalarına nezaret, Vekâlet binasının temizlik ve tertip hususlarına dikkat, demirbaş eşyanın muhafazası için muktazi tedbirleri ittihaz ve Vekâlet makamından alacağı emir dairesinde levazıma müteallik işleri idare eder.

Madde 22 — Evrak müdürlüğü, Vekâletin mahrem ve zata mahsus işaretini taşıyanlar müstesna, gelen ve giden evrakın, istidaların kayıt ve havalelerini icra, dairelere havale edilen veya doğrudan doğruya gelen evrakın muame-

lelerini takip eder. Müracaat sahiplerine işlerinin neticeleri hakkında malûmat verir.

Madde 23 — Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair 1452 numaralı kanuna merbut iki numaralı cetvelin Maarif Vekâleti merkez memurlarına ait bulunan kısmı yerine bu kanuna merbut A işaretli teşkilât kadrocu konulmuştur.

İntihap ve tayin usulleri

Madde 24 — Müsteşar, talim ve millî terbiye heyeti reisi, teftiş heyeti reisi, 1452 numaralı kanundaki A serisine dahil Maarif memurları arasından Vekâletin inhası üzerine müşterek kararname ve Reiscümhurun tasdikile tayin olunurlar.

Madde 25 — Millî Talim ve terbiye azalan ve umum müdürler 1452 numaralı kanunun 6 inci ve daha yüksek derecedeki maarif memurları arasından Vekâletin inhası üzerine müşterek kararname ve Reiscümhurun tasdikile tayin olunurlar.

Madde 26 — Müfettişlerin tayininde aranacak vasıflar şunlardır:

- 1) Yaşı otuzdan aşağı olmamak,
- 2) Darülfünun şubelerinden birinden veya yüksek bir mektepten mezun bulunmak,
- 3) 1452 numaralı kanunun terfî hakkındaki hükümleri mahfuz kalmak şartile en az beş sene liselerde, muallim mekteplerinde veya yüksek mekteplerde muallimlik etmiş bulunmak,
- 4) İlim veya maarif işlerinin bir kolunda mütehassıs olmak,

Müfettişler Vekâletin inhası üzerine Reiscümhurun tasdikile tayin edilirler.

Madde 27 — Müdürler ve şube müdürleri en az üç sene müddetle ilk tedrisat müfettişliği, maarif müdürlüğü ve orta derecedeki bir mektebin muallimliğini yapmış olmak şartile onuncu ve daha yukarıdaki derecelerde bulunan maarif memurlarından seçilirler.

Madde 28 — Maarif Şûrasının ve millî talim ve terbiye heyetile teftiş heyetinin vazifeleri ve çalışma tarzları bir nizamname ile tayin olunur.

Madde 29 — Vekâlette müsteşarın reisliği altında teftiş heyeti reisi, umum müdürler ve zat işleri müdüründen mürekkep bir müdürler encümeni vardır. Bu encümen Vekâlet makamından havale edilen İdarî meseleleri tetkik eder ve kararlara bağlar, yüksek, orta, meslekî ve teknik tedrisat dairelerine merbut müdür, muallim ve memurların tayin muameleleriyle meşgul olur:

Madde 30 — Maarif teşkilâtına dair 22 mart 1926 tarih ve 789 numaralı kanunun ve diğer kanunların bu kanuna uymıyan hükümleri kaldırılmıştır.

Madde 31 — Bu kanunun hükmü 1 haziran 1933 tarihinden başlar.

Madde 32 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933

A — CETVELİ

Derece	Memuriyetin nev i	Adet	Maaş
2	Müsteşar	1	125

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş
Millî Talim ve Terbiye Dairesi			
2	Reis	1	125
4	Aza	9	90
7	Neşriyat müdürü	1	55
7	Muamelât müdürü	1	55
7	İstatistik müdürü	1	55
8	Şube müdür muavini	1	45
10	Birinci sınıf mümeyyiz	1	35
11	İkinci sınıf mümeyyiz	1	30
11	Kütüphane memuru	1	30
14	Tetkik memuru	1	20
14	Evrak ve dosya memuru	1	20
14	Harita ve grafik memuru	1	20
15	Evrak ve dosya memuru	1	17,5
15	Kâtip	3	17,5
17	Kâtip	2	14
Teftiş Heyeti			
3	Reis	1	100
4	Başmüfettiş f	7	90
5	Birinci sınıf müfettiş	(¹) 4	80
6	İkinci sınıf müfettiş	8	70
7	Üçüncü sınıf müfettiş	7	55
8	Şube müdür muavini	1	45
14	Evrak ve dosya memuru	1	20
15	Kâtip	2	17,5

¹ Bunlardan ikisi ecnebi memleketlerde talebe müfettişidir.

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş;
Yüksek Tedrisat U. M.			
4	Umum müdür	1	90
7	Şube müdürü	2	55
9	Şube müdür muavini	1	40
10	Birinci sınıf mümeyyiz	1	35
14	Evrak ve dosya memuru	1	20
15	Kâtip	2	17,5
Orta Tedrisat U. M.			
4	Umum Müdür	1	90
7	Şube müdürü	3	55
8	Şube müdür muavini	1	45
9	Şube müdür muavini	2	40
10	Birinci sınıf mümeyyiz	1	35
11	İkinci sınıf mümeyyiz	2	30
12	Tetkik memuru	2	25
14	Evrak ve dosya memuru	2	20
15	Kâtip	3	17,5
17	Kâtip	2	14
İlk Tedrisat U. M.			
4	Umum müdür	1	90
7	Şube müdürü	3	55
8	Şube müdür muavini	1	45
9	Şube müdür muavini	1	40
10	Birinci sınıf mümeyyiz	1	35
11	İkinci sınıf mümeyyiz	1	30
12	Tetkik memuru	1	25
14	Tetkik memuru	3	20

	Derece Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş
14	Evrak ve dosya memuru	2	20
15	Kâtip	4	17,5

Meslekî ve Teknik tedrisat U.M.

4	Umum müdür	1	90
7	Müdür muavini	1	55
10	Birinci sınıf mümeyyiz	1	35
14	Evrak ve dosya memuru	1	20
15	Kâtip	1	17,5

Zat işleri Müdürlüğü

6	Müdür	1	70
8	Şube müdür muavini	1	45
9	Şube müdür muavini	1	40
10	Birinci sınıf mümeyyiz	1	35
11	İkinci sınıf mümeyyiz	1	30
12	Tetkik memuru	3	25
14	Evrak ve dosya memuru	2	20
15	Kâtip	3	17,5
17	Kâtip	3	14
11	Komisyon kâtibi	1	30

Müzeler Müdürlüğü

6	Müdür	1	70
8	Arkeolog	1	45
11	İkinci sınıf mümeyyiz	1	30
14	Evrak ve dosya memuru	1	20
15	Kâtip	2	17,5

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş
Kütüphaneler Müdürlüğü			
6	Müdür	1	70
11	Mümeyyiz	1	30
15	Kâtip	1	17,5
Mektep Müzesi Müdürlüğü			
6	Müdür	1	70
14	Tasnif memuru	2	20
Husûî Kalem Müdürlüğü			
7	Müdür	1	55
10	Şifre memuru	1	35
11	Evrak ve dosya memuru	1	30
15	Kâtip	1	17,5
İnşaat Dairesi			
14	Muamelât memuru	1	20
17	Kâtip	1	14
Levazım Müdürlüğü			
7	Müdür [¹]	1	55
12	Mubayaa ve takip memuru	1	25
12	Hesap memuru ve mutemet	1	25
15	Kâtip	1	17,5
17	Evrak mahzeni memuru	1	14
Evrak Müdürlüğü			
9	Müdür	1	40
			İdare — 6

¹ Ayniyat muhasipliği vazifesini de görecektir.

Derece	Memuriyetin nev i	Adet	Maaş
14	Evrak mahzeni memuru	1	20
14	Muamelât ve takip memuru	1	20
15	Kayıt memuru	1	17.5

Maarif Daireleri

11	İkinci sınıf mümeyyiz	2	30
12	Başkâtip	15	25
14	Kâtip	28	20
17	Kâtip	19	14
12	Depboy memuru	1	25
14	Levazım memuru	1	20
17	Sevk memuru	1	14
19	Levazım kâtibi	1	10

Belediye yapı ve yollar kanunu

Kanun No. 2290

Kabul tarihi: 10/6/1933

FASIL: 1

Belediyelerin harita ve projeleri

Belediyelerin hali hazır haritası

Madde 1 — Belediye kanununun 4 üncü maddesine göre yapılması lâzım gelen sınır haritalarına ait hükümler baki kalmak üzere her belediye, bu kanunun neşri tarihinden itibaren Dahiliye Vekâletince tayin olunacak müddet içinde beldenin 1/2000 ve 1/500 mikyasında iki kıta halihazır haritası ve 1/1000 mikyasında tesviye münhanili

bir harita yaptıрмаğa ve tasdikli birer şirretini Vekâlete göndermeğe mecburdur.

Beldelerin müstakbel şehir plânı

Madde 2 — Bu kanunun neşri tarihinden itibaren beş sene içinde her belediye münferiden ve yahut belediye kanununun 133 üncü maddesi hükümlerine tevfikân birlik telisi suretile kabiliyet ve ihtisasları Dahiliye Vekâletince tasdikli mütehassıslara beldenin müstakbel şehir plânını tanzim ettirmekle mükelleftir. Mütehassıs bulunmamak veya bütçeleri müsait olmamak gibi imkânsızlıklar karşısında Dahiliye Vekâletince bu müddet temdit edilebilir.

Madde 3 — Mütehassıslar tarafından yapılan beldenin müstakbel şehir plânı belediye kanununun 70 inci maddesinin 9 uncu fıkrasile 71 inci maddesine göre belediye meclisi tarafından tetkik ve belediyenin ihtiyaçlarına uygun olduğu kabul edildikten ve mahallin en büyük mülkiye memurunun tasvibine ve Ankara imar Müdürlüğünün tasdikine iktiran ettirildikten sonra herkesin malûmu olmak üzere belediye dairesine asılır ve keyfiyet halka ilân edilir.

İmar müdürlüğüne vürudu tarihinden itibaren üç ay içinde tasdik edilmeyen plânları tatbika başlamağa belediyeler salâhiyettardır.

Belediye Meclisile mütehassıs arasında zuhur edecek idarî ihtilâfların hallinde Dahiliye Vekâleti hakemdir. Fennî hususlar hakkındaki ihtilâflar için hakem vazifesini Dahiliye ve Nafia ve Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletleri müşterek yaparlar.

Müstakbel şehir haritasının tanziminde esaslar

Madde 4 — Müstakbel şehir haritasının tanziminde

- mücbir sebepler olmadıkça - riayet olunması lâzımgelen esaslar aşağıda gösterilmiştir:

Mücbir sebeplerin takdiri Dahiliye Vekâletine aittir.

A) Müstakbel şehir haritasının tanzimi sırasında elli sene içindeki nüfus değişimleri göz önüne getirilerek her beldenin müstakbel mevkii ve vüs'ati ve şekli ona göre tesbit ve tahdit olunacaktır.

B) Beldenin müstakbel vüs'ati, yani şehir haritasının mesahai sathiyesi o beldenin müstakbel nüfusuna göre aşağıdaki emsaller ile zarp olunan miktar mecmuunu geçmeyecektir:

Müstakbel nüfus X 50 = M 2 ev, bahçe, yol ve meydanlar,

Müstakbel nüfus X 4 = M 2 ticaret ve sanayi mahalleri,

Müstakbel nüfus X 4 = M 2 koru, çayır, göl ve oyun yerleri,

Müstakbel nüfus X 3 = M 2 hastane, mezarlık, hamam, otel ve kahvehane gibi umumî yerler,

Müstakbel nüfus X 2 = M 2 resmî ve askerî müesseseler ve talim yerleri,

Müstakbel nüfus X 2 = M 2 mektep ve kütüphanelere tahsis edilecek yerler.

Muhafazası arzu edilen eski eserlerin yerleri ayrıca zammedilecektir.

Mahallî hususiyet ve icabata göre yukarıdaki miktarların yüzde iki nisbetinde arttırılması veya azaltılması belediye encümeninin kararı ve Dahiliye, Sıhhat ve İçtimâî Muavenet Vekilliklerinin tasvibile mümkün olur.

C) Müstakbel şehir plânlarında, yukarıki fıkrada yazılı, belde kısımlarının mıntaka mahalleri ayrı ayrı gösterilecektir.

Bunlardan kışla, tamirhane ve fabrika, hastane, tephirhane, parlamağa ve yanmağa müsait madde depoları, mezbaha, hayvan pazarı, mezarlık ve bostanların, sıhhî ve İctimaî ve bedîî cihetler gözetilerek, belde sınırını tahdit edecek veçhile tesbitine ve mezarlıklar için mahallî sıhhiye komisyonunun reyi alınarak beldenin münasip bir mahalli ve mezbaha ile fabrikalar için memlekette en çok esen rüzgârların aksi istikametinde bir yer intihabına riayet edilmesi lâzımdır.

Ç) Müstakbel şehir haritasının ihtiva edeceği adaların köşeleri zaviyei kaime ile nihayetleneceği gibi enleri mesken kısmında 50-80, ticaret kısmında 25-50, sanayi kısmında 80-120 metre ve boyları mesken kısmında 150-250, ticaret kısmında 75 - 150, sanat kısmında 250 - 400 metre olacaktır.

Köşeleri zaviyei kaime ile birleştirilmesi imkânı bulunmadığı takdirde ve kıymetli eserlerin muhafazası veya göze çarpmak bir hale getirilmesi ve yahut arazi vaziyetinin müsaadesizliği gibi mecburiyetler karşısında köşelerin en az otuz derecelik zaviye teşkil etmesi caizdir. 45 dereceden aşağı zaviyei hadde olan köşelerin resten itibaren iki dılından dörder metrenin yola terki mecburidir.

D) Çıkmaz sokak ihdas olunmayacağı gibi dörtten fazla yol bir mevkide birleştirilmeyecektir. Yollar imkân derecesinde şimali şarkî ile cenubi garbî istikametinde olacak ve genişlikleri 30 mislinden fazla imtidat ettirilmeyecektir.

E) Belde içinden geçen şimendifer hatlarının istimlâk hudutlarından itibaren her iki tarafında 30 metrelik bir saha boş bırakılacaktır.

F) Su kenarlarında rıhtımdan veya rıhtım yapılabilecek noktadan 10 metre genişliğinde bir mahal, umumun istifadesine mahsus olarak, serbest bırakılacaktır.

G) Muhafazası istenilen abide ve mabetlerin her tarafı en az 10 metre genişliğinde açık bulundurulacaktır.

H) Yolların genişliği (yaya kaldırımları dahil) en az 9,5 metre olmak üzere ihtiyaca göre tesbit olunacaktır. Bu takdirde yolun her iki tarafından iki metre 25 santimetre genişliğinde yaya kaldırımları için yer ayrılacaktır. Şehir ve kasabalar kenarlarındaki bir taraflı yollarda bu miktar fennî ve mahallî sebeplere müsteniden belediye encümenlerince yol genişliği 4,5 metre olmak üzere 6 metreye kadar indirilebilir.

I) Yol genişlikleri 9,5 adedine 2,5 metre zammolunarak kat'î ihtiyaca göre 12, 14,5 ve 17 metre gibi yollar yapılır. 9,5 metre ve bundan geniş olan yollara ağaç dikilir.

J) Yollar en az 1/250 meylinde olacaktır. Meyil, ana caddeleri için imkân bulundukça % 4 ü ve caddeler ile sokaklar için % 10 u geçmez. Meylin kısa mesafelerde birdenbire değişmemesi lâzımdır.

K) Bir münhani ile devamı lâzım gelen 9,5 metre ve bundan geniş caddelerde münhani nısıf kutru en aşağı 100 metre olacaktır. Münhani nısıf kutru kat'î lüzuma binaen 50 metreye kadar indirilebilir ise de bu takdirde münhani başında yol genişliği % 50 artacaktır.

L) bir münhani ile devamı lâzım gelen 9,5 metre ve bundan dar yollara münhani nısıf kutru kat'î lüzuma binaen otuz metreye indirilebilirse de bu takdirde yol genişliği ne ise bu genişliğin yarısı kadar yol başları geniş olacaktır. Kısa mesafelerde makûs ve gayrimütenasip münhanilerin temadi etmemesi lâzımdır.

M) Müstakbel şehir haritasında yolların mevkii ve ehemmiyetine göre binaların kat adetleri ve yükseklikleri tesbit olunacaktır. Şehir haritaları yapılcaya kadar belediyeler bu fıkranın hükmünü tatbika salâhiyettardır.

Müstakbel şehir haritasının tatbiki

Madde 5 — Müstakbel şehir haritası kat'ileştiği tarihten itibaren Belediye Kanununun 15 inci maddesi 30 uncu fıkrasına tevfikân beş senelik programa ithal edilerek haritanın tatbiki için icap eden fennî tafsîlât plânları ve hesapları beş sene için ikmal ve tatbik edilmek mecburidir.

Şu kadar ki birinci beş senede tatbik ve ikmalî mümkün olmayan kısımların 2 inci veya 3 üncü beş senelik programlara terki belediye meclisinin esbabı mucibeli kararı üzerine Dahiliye Vekâletinin tasvibine bağlıdır.

Arsaların tevhit ve tevzii

Madde 6 — A) Belediyeler müstakbel şehir haritasının tatbiki sırasında mevcut arsaları plân icabatına göre tevhit veya ifraz etmeğe ve arsa sahiplerinin istihkakına göre münferiden veya şayan tevzi etmeğe veya arsanın bitişik bulunduğu bina sahiplerine kıymeti mukabilinde temlike salâhiyettardır.

Tevhit ve ifraz ve tevzi hususunda arsaların hali hazır mesahai sathiyesi ve mevkii ve kıymeti ve arsa sahiplerinin istihkakı esastır.

Arsaların tevhit ve ifraz ve tevziini gösteren haritanın tatbiki belediye encümeninin tasdikine bağlıdır. Müstakbel şehir haritası dahilindeki arsaların tevhit ve ifraz ve tevziinde mesahai sathiyelerin aynen muhafazası kabil olmadığı takdirde tevziat nihayet % 15'e kadar noksan ile yapılır.

Müstakbel şehir haritalarının tanziminden sonra arsalarda yapılacak ifraz muamelesi belediyelerce tasdik olunmadıkça tapu dairesince tescil olunamaz.

Şehir haritasını tabiki dolayısıyla ada dahilinde kalarak münferiden bina inşasına müsait olmıyan arsalarla methal veya mahreci olmaması hasebile kullanmağa müsait bulunmıyan binalar belediyece istimlâk edilir ve şehir haritasında gösterilen arsalar ilhak edilmek üzere istimlâk bedeli ilhak olunacak arsa veya bina sahibinden altı sene müddetle ve üç taksitte tahsil olunur.

B) Belediye imar hududu içinde bulunan mahallerde tasdikli ve kat'î plânı tatbik ederken binaların yola giden arsalarından artan kısımlarında ve o mahallerde sahipleri tarafından henüz üzerlerine bina yapılmıyan ve yahut mevcut binaları yanarak veya yıkılarak kalmış olan arsalarından üzerlerine şehir plânına göre bina yapılması mümkün olmıyanları yanındaki arsa ve binalarla şüyulandırarak birleştirmeğe ve yeniden plânın icabatına ve arsa sahiplerinin istihkakına göre arsa ve bina sahiplerine tevzie salâhiyettardır.

C) Plâna uygun olarak açılan yollarda yapılan tadiller sebebile istifade edilmeyecek bir hale gelmiş olan binalar arsa hükmündedir.

İstifade olunabilecek halde kalan bina yanmadıkça ve yahut yıkılma istidadı göstermedikçe ve yahut (B) fıkrasında birleştirmeğe tâbi tutulacakları gösterilen arsa ve binalara bitişik olmadıkça bu hükme tâbi tutulamazlar.

D) Yukarıki fıkralar mucibince şüyulandırılacak mahallerin şüyuuunu izale aşağıdaki biçimde yapılır:

Şüyulu arsa ve binalara Belediyenin bir mühendis veya kalfası ile Ticaret Odasının kendi azalarından gösterilecek ve Belediyece emlâk sahiplerinden seçilecek birer zattan mürekkep bir heyet tarafından kıymet takdir olunur.

Kıymet takdirinde o tarihteki alım ve satım esas ittihaz edileceği gibi bir binanın bir cüzüne kıymet takdiri lâzım

geldikte o cüzün ayrılmasile kalacak kısımda yapacağı tesir dikkat nazarına alınır.

Yukarıki fıkralara göre şüyulandırılan yerlerin ya aralarında veya mahkemeye müracaatle üç ay içinde şüyuu izale etmeleri lüzumu Belediye tarafından hissedarlara tebliğ olunur. Hissedarların ikametgâhları malûm değilse gazete ile ilân olunur.

Bu müddet içinde alâkadarlar aralarında şüyunun izale etmemişler veya içlerinden biri mahkemeye müracaat eylememişse Belediye hissedar gibi şüyunun izalesi davasını açabilir.

Bina yapılması menedilen mahallerin istimlâki

Madde 7 — Altıncı madde mucibince bina yapılması menedilen mahaller beş sene içinde belediye tarafından istimlâk veya sahibinin rızası olduğu takdirde müstakbel şehir haritasına mutabık diğer bir mahal ile mübadele edilir. Tanzim ve tasdik edilmiş olan plânları tatbika başlamış şehirler için mezkûr müddet plânın tatbikından başlar.

Umumun menfaatine mahsus mahaller için resmî müesseselere ait yerlerin terki

Madde 8 — Müstakbel şehir haritalarında yol ve yeşillik gibi umumun menfaatine mahsus olarak gösterilmiş bulunan yerler tesisi veya bu gibi yerlerin genişletilmesi idarei hususiye ve mâliyyeye ve evkafı mazbutaya ait arazi ve arsaların istimlâkını icap ettirirse belediyenin teklifi ve icra Vekilleri Heyetinin kararı ile bu yerler belediyeye parasız terkedilir. Ancak bu yerler üzerinde müsakkafat bulunduğu

takdirde hali hazır kıymeti takdir edilerek bedeli belediye tarafından tesviye olunur.

Yol ve meydan üzerinde inşa edilecek binalar

Madde 9 — Müstakbel şehir haritasına göre tesis ve tevsi ve tanzim edilecek yol ve meydanların yanlarında yeniden yapılacak binalar yüksekliği ve cephelerinin inşa tarzı ve arsalarının genişliği hakkında talimatnamesine tevfikân kararlar ittihazına belediye meclisleri salâhiyettardır.

Belediye meclislerinin bu kararları nahiye ve kazalarda kaymakamın ve vilâyetlerde valinin tasdikile kat'ileşir.

FASIL: 2

Yapılar ve tamirler

İnşaat için müracaat

Madde 10 — Resmî ve gayri resmî bütün inşaat için belediyelere tahriren müracaat edilir.

Plânı olup tatbik edilmekte bulunan beldeler ile belediye fen memuru bulunan beldelerde bu müracaatnameye üçer adet 1/500 mikyasında arsanın vaziyet plânı ile 1/100 mikyasında inşaat plânını leffetmek lâzımdır.

Belediyeler yapılacak binanın hususiyetine göre daha büyük mikyasta haritaya ve plâna ait hesapları tetkike de daha fazla izahata lüzum görürler ise tahriren talep etmeğe salâhiyettar ve yapı sahipleri bunları tahriren vermeğe mecburdur.

Yapılması menedilen veya şarta talik olunan bina sahiplerine esbabı mucibe ile nihayet on beş gün içinde tah-

riren cevap verilir. Bu müddet içinde cevap almıyan müracaat sahibi yapıya başlamağa ve plânlarına göre yapıyı tamamlamağa salâhiyettardır. Hususî fen ve ihtisas icaplarının tatbikına lüzum gösteren yapılar için fen ve ihtisas kaideleri cari olur.

Ruhsatname ve belediye kontrolü

Madde 11 — Müstakbel şehir haritası hududu dahilinde her nevi yapı yapılabilmek için evvel emirde vaziyet plânı tetkik olunarak şehir plânına uygun olduğu anlaşılmadıkça müsaade edilemez.

Belediyeler, yapılar ve tamirler ve ilâveler için istenilen ruhsatnameyi, bunların lâzım şartları haiz olup olmadıklarını kontrol ile fennî tedbirleri ittihaz ettirdikten sonra verirler.

Belediyeler, müracaat sahiplerinin fennî müşküllerine çalışma saati içinde şifahen cevap vermekle mükelleftir.

Her türlü yapının istimalinden evvel belediyelere müracaat olunup belediyelerce kabul olunan inşaat plânına ve o plândaki fennî ve umumî hıfzıssıha kanunu hükümlerine uygun olarak ikmal edildiğini mübeyyin rapor alınmadıkça istimali memnudur.

Bu tetkikat' için inşaat sahiplerinden ayrıca ücret ve masraf alınmaz.

Ruhsatnameden sonra yapılarda tadiller

Madde 12 — Belediyeler, ruhsatnameye arsanın plânına ve yapının mevkiine göre bu kanun hükümlerinin ta-

mamen tatbiki için lâzım gelen kayıtları ilâve ve yapı sahipleri de yapıyı o surette bitirmeğe mecburdur.

Yapı sırasında yapılacak tadiller için onuncu ve on birinci maddeler hükümleri tatbik edilir.

Ruhsatname hilâfına yapılar

Madde 13 — Ruhsatname almadan başlanan yapılar belediyelerce derhal durdurulur. Yapı esas itibarile mahzurlu görülmez ise plânların tasdiki cihetine gidilmekle beraber ruhsatname bedeli dört kat'istifa edilir. Yapı esas itibarile mahzurlu bulunur ve bu kanun hükümlerine uygun görülmez ise yıktırılır. Ruhsatname alındığı halde hükümlerine riayet edilmeksizin devam edilen yapılar derhal durdurularak ruhsatname hükümlerine muhalefetin derecesine göre atideki tarzda muamele tatbik olunur:

Eğer ruhsatname hilâfında yapılan işler mahzurlu görülmez ve bu kanun hükümlerine mugayir bulunmazsa tasdik edilmekle beraber ruhsat resmi dört kat'istifa olunur.

Yapılan işler esas itibarile mahzurlu ve kanun hükümlerine mugayir görülürse bu mahzurlar ve kanun hükümlerine uygun görülmeyen cihetler ıslah ettirilir. Islah edilmeyecek halde ise yıktırılır. Şehrin umumî plânına göre yola ve meydana tecavüz eden aksam yıktırılır. Arsanın şehir plânına uygun olmamasından dolayı tahriren menedildiği veya müsaade edilmediği halde devam edilen yapılar kezalik yıktırılır.

Yukarıdaki fıkralar hükmünce yıktırılacak binaların yıktırılması hakkında belediye encümenlerince verilecek kararlar eshabına tahriren tebliğ olunur. Bu karara sahiplerinin bir hafta zarfında mahallî idare heyeti nezdinde itiraza sa-

lâhiyetleri vardır. İdare heyeti kararı kat'î ve lâzımülnifazdır.

Yıkılan binaların enkaz bedelinden ilk evvel yıkmak masrafi istifa olunur.

Ruhsatnamenin yapı yerine asılması

Madde 14 — Her yapı yerinde plân ile fennî hesapların ve ruhsatnamenin bir levhaya asılı olarak bulundurulması lâzımdır.

Yapı sahibi ruhsatnameyi aldıktan sonra işe başlayacağı günü, üç gün evvel, belediyeye haber vermeğe mecburdur.

Yapının önünün kapatılması

Madde 15 — Yollar üzerinde veya yollara beş metreden az mesafede yapılan yapı ve tamir esnasında yaya kaldırımı bir metre serbest kalacak surette yapının şehirlerde tahta perde ile, kasabalarla belediyesi olan diğer yerlerde tahta perde veya başka şey ile çevrilmesi ve yolun yapı malzemesi ile doldurulmaması ve kirletilmemesi ve icabında geceleri yolun aydınlatılması lâzımdır; bunlara riayet edilmediği takdirde belediye idaresi yapıyı durdurmağa salâhiyettardır.

Uzun zaman için tatil edilen bir yapının etrafındaki iskeleyi yıkıp tahta perdeyi cephe hattına kadar geri çektirmeğe belediyelerin salâhiyeti vardır.

Ruhsatname müddeti ve uzatılması

Madde 16 — Ruhsatname müddeti ita tarihinden iti-

baren bir senedir. Bu müddet geçtikten sonra yapıya başlanılmamış ise ruhsatnamenin tecdidî lâzımdır, inşaata başlanıp ta iki sene terkedilirse yeniden ruhsatname için belediyeye müracaat edilmesi lâzımdır.

Muvakkat bir zaman için yapılmasına izin verilmiş olan tesisatın müddeti ruhsatnamede tesbit edilir ve zamanı gelince belediye encümeni kararı ile temdit olunmadığı takdirde yıktırılır.

Ruhsatname alınmasını icap ettiren tamirat

Madde 17 — Ruhsatname alınmasını icap ettiren tamirat şunlardır:

A) Bir binanın büyüme ve küçülmesini istilzam eden veya binanın cephelerini değiştirecek mahiyette olan tadil ve tamirler ile temellerin ve binanın tahkimine ait tadiller,

B) Sokak üzerine iskele kurmağı icap ettiren her nevi tadil ve tamirler. (İskele kurularak yapılacak badana, boya ve sıva için ruhsatiye alınmaz),

C) Binanın metaneti veya ziya ve hava miktarı üzerinde tesir bırakan tamirler,

Ç) Merdiven ve ocak yerlerinin değiştirilmesi,

D) Aptesane ve lâğım tesisatının değiştirilmesi veya yeniden yapılması.

Madde 18 — Mühendis, mimar ve inşaat kalfası bulunan mahallerde inşaata nezaret ile mes'uliyetini deruhte etmiş olan mühendis, mimar veya kalfa, her hangi bir sebeple olursa olsun inşaattan çekildiği takdirde belediyeyi tahriren ve resmen haberdar etmeğe mecburdur. Aksi takdirde inşaatın sonuna kadar kanunî mes'uliyetten kurtulamaz. İnşaat sahiplerinin yeniden gösterecekleri mühendis,

mimar ve kalfalar dahi mes'uliyeti deruhte etmeden inşaata devam edemezler.

FASIL: 3

Yapıda riayet edilmesi lâzım gelen fennî şartlar

Sıcak ve soğuk zamanlarda yapı

Madde 19 — Gölgede nakıs dört dereceden sonra harçlı yapı yapmak memnudur. İncimadı tehir edebilecek fennî tedabir ittihaz edildiği takdirde belediyelerce inşaata müsaade edilebilir. Gölgede zait 30 dereceden fazla hararet bulunursa harç ve betonun suluca olması ve tuğla ile taşların suya batırılarak kullanılması belediyelerce emrolunur.

Binaların arasında bırakılacak mesafe

Madde 20 — Birinci madde mucibince yapılacak yeni plâna göre bitişik bina yapılması yasak edilen yerle de yapılacak her kârgir binanın iki tarafında en aşağı üçer ve 28 inci madde mucibince inşaata mesağ verilen yerlerde yapılacak her ahşap binanın iki tarafında en aşağı beşer metre açıklık bırakılacaktır. Bu açıklıklar üzeri kapalı her türlü çıkıntılardan ari olarak muhafaza edilecektir. Bu gibi yerlerde şahıslar uhdesindeki arsaların miktarı böyle açıklıklar bırakılarak bina yapmağa müsait olmayıp ta iki tarafında sahipli arsalar bulunursa 6 ıncı madde hükmünce muamele yapılır.

İki tarafında arsa bulunmayıpta binalar bulunursa bu yer şüyulandırılarak altıncı madde mucibince kıymeti mu-

kabilinde iki tarafındaki bina tabiplerine temlik olunur. Münferit binaların arka bahçeleri dahilinde sahiplerinin yaptıracakları atelye, garaj, odunluk, kömürlük, mutfak gibi müştemilâtın irtifai iki buçuk metreyi geçmemek şartile maddedeki açıklıklara tâbi olmayacaktır; ancak bunların arkalarının kârgir duvar olması lâzımdır.

Arsaların yol seviyesine göre düzeltilmesi

Madde 21 — Müstakbel şehir haritasına nazaran ve sokakların alacağı yeni irtifa seviyesine göre arsa sahiplerinin aharın hukukunu siyanet etmek şartile - arsaların belediyelerin vereceği talimat dahilinde tanzimine belediyece müsaade edilir.

Yaya kaldırımlarının şekli

Madde 22 — Yaya kaldırımlarının aynı ada etrafında mütemadi olarak yapılması mecburidir. Yaya kaldırımlarından bina içine araba geçirilmesi gibi bir lüzum halinde yol ortası, kenarının yaya kaldırımı ile fennî bir tarzda birleştirilmesi icap eder.

Yaya kaldırımı yapılmamış olan yerlerde bina sahipleri tarafından yaptırılacak yaya kaldırımlarının dahi belediye tarafından tesbit edilen şartlara uygun olması lâzımdır. Sonradan bütün adanın yaya kaldırımları yapılırken bu surette evvelden yapılmış olan kısım sahibine bundan dolayı bir mükellefiyet tahmil edilemez.

Binaların rengi

Madde 23 — Her caddenin binalarının cepheleleri ile-

bahçe parmaklıklarına vurulacak boyaların renklerini tayine belediyelerin salâhiyeti vardır. Yeniden bina yapanlar ve mevcut binaların boyalarını yenileyecekler belediyenin kararına riayetle mükelleftir.

Bahçe duvarları

Madde 24 — Bahçe duvarlarının yol üstüne isabet eden kısımlarının mevkiine göre yüksekliği bir buçuk metreyi geçmemek üzere belediyelerce tesbit olunur. Bir buçuk metre yüksekliğinde yapılan duvar üzerine bir metre yüksekliğinde parmaklık yaptırılabilir. Meyilli yeklerde bahçe duvarı bu esas dairesinde kademeli yaptırılır.

Bina çıkıntıları ve merdivenli methaller

Madde 25 — Bir binada yol üzerinde çıkıntı yapabilmek için bulunduğu yolun 9,5 metre veya bundan geniş olması ve cephe uzunluğunun üçte ikisini geçmemek suretile yaya kaldırımından en aşağı üç metre 25 santimetre yüksek ve arsa hududundan en aşağı iki metre açıklıkta bulunması şarttır. Bu çıkıntıların genişliği 75 santimetreden fazla olamaz.

Bina methallerinde merdivenler yola ve kaldırıma tecavüz edemez. Tecavüz ettiği takdirde on beş gün içinde kaldırılması sahibine ihtar edilir ve kaldırılamaz ise belediye tarafından yıktırılır. Yıktırılma parası sahibinden alınır.

Balkon ve taraşa ve pencere korkulukları

Madde 26 — Her türlü binada balkon ve taraşa et-

rafında en az 75 santimetre yüksekliğinde korkuluk veya parmaklık yapılması mecburidir. Halen eksik olanların hemen ikmali lâzımdır.

H er türlü binalarda pencere tabanları, döşemeden itibaren 75 santimetreden alçak olanların pencere dışına taban seviyesinden itibaren 60 santimetre yüksekliğinde parmaklık konulacaktır.

Zemin katı ve yol seviyesi

Madde 27 — En arızalı arsalarda bile zemin katı yol seviyesinden en çok 50 santimden aşağı ve iki metreden yukarı olamaz.

Bodrum kapılarının ve methallerinin yol cephesinde olmasına müsaade edilemez. Zemin katında bina cephesini 10 santimi tecavüz edecek cumba yapılması yasaktır. Zemin katı tabanı pencerelerinin kanatları açıldığı zaman yine bina cephesini 10 santimden fazla geçmemesi lâzımdır.

Yangın duvarları

Madde 28 — Çevre duvarları taş, tuğla ve bunların bulunmadığı yerlerde kerpiç ve buna mümasil maddelerden, iç duvarları ile döşeme ve tavanları tahtadan olan yapılar yarım kârgir, çevre ve bölme duvarları ile çatıdan başka döşemesi ve tavanları yanmaz ve ateşi başka yere sirayet ettirmez maddeden olan yapılara tam kârgir denilir. Hıms, tahta kaplama ve bağdadî veya duvarları tel üzerine sıvalı yapılara ahşap denilir. Şehir içinde bitişik yarım kârgir yapılar arasındaki duvarlar çatının her yerinde kiremitten 80 santimetre yüksek yapılacaktır.

Işıklık

Madde 29 — Bir binada ışıklık yapılması lüzumu hâsıl olursa ışıqlığın genişliği bu vasıta ile aydınlık alacak mahallin büyüklüğüne göre tesbit edilir, (iki katlı binalarda eni en aşağı bir metre olmak üzere dört metre murabbai ve daha fazla katlı olanlar da altı metre murabbai olmalıdır). Işıklıkların etrafı kârgir olmalı ve açık renkte sıvanmalı ve en aşağı katta bina dahilinde methali bulunmalıdır.

Işıklıkların üzeri cam ile kapalı ise hava değıştirici menfezler yapılmalıdır.

Soba boruları

Madde 30 Yeni yapılan binalarda soba boruları mutlaka baca vasıtasile dışarıya çıkartılır.

Bacaların eb'adı

Madde 31 — Bacalar için en aşağı genişlik 14 santimetredir. Bacaların harici satıhlarına ahşap bir kısmın bitiştirilmesi caiz olmayıp arayerde en az 15 santimetre bir açıklık bırakılacaktır.

Baca binanın muhit duvarı içinde yapılacak ise bu duvarlar 25 santimetreden az olduğu takdirde bacanın dış duvarları 12 santimetre tuğladan ve tuğla olmıyan yerlerde yanmayacak maddelerden yapılmalıdır.

İmalâthane bacalarının İÇ borularının en aşağı 30 santimetre olması şarttır.

Bacaların yüksekliği

Madde 31 — Bacalar şakulen çatıya kadar örülmeli

ve dam sathından yukarı en yüksek noktaya nazaran 50 santimetre daha yukarıda olmalıdır. Bacanın çatıdan yukarı çıkan kısmı bir buçuk metre irtifai geçerse bacayı demir kancalarla çatıya bağlamak lâzımdır. Bir bacanın aynı bina içinde 45 derece meyle kadar eğri yapılması caizdir. Bu takdirde meyil 15 dereceyi geçerse kıvrılan noktada iyi kapanabilecek bir temizleme menfezi bırakılmalıdır. İki ev bacasının birbirine raptı memnudur.

Döşeme seviyesile tavan arasındaki mesafe

Madde 33 — Ev ve apartmanlarda döşeme seviyesile tavan arasındaki en aşağı 2,85 metrelik bir mesafe olmalıdır. Bodrum ve çatı katları iki metre yirmi santim irtifamdan aşağı olamaz. Odun ve kömürlükler müstesnadır.

Mutfak ve aptesane ve banyo yerleri

Madde 34 — Banyo yerlerinin en aşağı üç buçuk metre murabbai sathında olmak üzere bir metre 70 santimetre genişliğinde olması lâzımdır. Aptesaneler en aşağı 90-120 santimetre genişliğinde olmak üzere bir metre murabbai sahasında olacaktır. Mutfaklar en aşağı iki metre genişlikten ve beş metre murabbai mesahai sathiyeden küçük olamaz. Mutfak, aptesane ve banyo döşemeleri malzeme ve usta bulunan yerlerde mutlaka beton veya tuğla olacaktır. Mutfak, aptesane ve banyo yerlerinin kâfi miktarda hariçten ziya ve hava alması lâzımdır.

Mutfak, aptesane ve banyo yerlerinde fennî tedbirler

Madde 35 — Kanalizasyon (ana lâğım) olmıyan yer-

lerde kirli sular için yapılacak çukurlar fen dairesinde yapılmalı ve ne koku ve ne de mayiat harice tereşşüh ettirilmemelidir.

Lâğımlar ve ahırlar, su kuyularından en aşağı 10 metre mesafede olmalıdır. Bu mesafe arazinin cinsine ve kuyu taban ve cidarının gayri kabili nüfuz olarak inşa edilip edilmediğine tâbi olmak üzere mahallî sıhhiye heyetince tezyit veya tenkis edilebilir.

Yağmur borularının uzunluğu

Madde 36 — Yağmur boruları kanalizasyon mevcut olan yerlerde doğrudan doğruya buraya ve olmıyan yerlerde yaya kaldırımlarından on santimetre yüksekliğe kadar aşağı indirilecektir. Halen buna muhalif olanların bir sene zarfında ıslahı icap eder.

Yağmur borularının genişliği

Madde 37 — Yağmur borularının kutru en aşağı 8 santim olup bir binaya lâzım yağmur borusunun adedi şu suretle tesbit olunur:

Yağmur boruları maktalarının mesahai sathiyesi mecmuu dam sathının metre murabbai adedi kadar santimetre murabbaina müsavi olmalıdır.

Yağmur boruları münteha parçaları ya font borudan ve yahut zeminden itibaren bir buçuk metreye kadar siper içinde olmalıdır.

Merdivenler

Madde 38 — Üç basamaktan ziyade merdivenlere kor-

kuluk yapılması lâzımdır. Bina dış methal merdivenlerinin tahtadan yapılması yasaktır. Ahşap merdivenler ancak hususî binalar içinde yapılabilir. Apartıman, mektep, sinema ve otel gibi umumî yerlerde yapılamaz. Altı geçit olan merdivenlerin her yerinde en aşağı bir metre 80 santimetre yükseklik olmalıdır.

Basamakların eb'adı

Madde 39 — Basamak genişliği en aşağı yirmi beş ve yüksekliği en çok 18 santimetredir. Umumî müesseselerde yükseklik en çok on beş ve genişlik en az otuz santimetredir. Bodrum ve tavan arası merdivenlerinde genişlik için 23, yükseklik için 20 santimetreye müsaade edilir. Yalnız bir aileye mahsus merdivenlerde basamak tulü bir metre ve kat adedi çoğaldıkça onar santim fazla olarak bir buçuk metre genişlikte olmalıdır. Umumî binalarda basamak uzunluğu bir buçuk metre ve bodrum ve tavan arasına 75 santimetre kâfidir. Helezonî merdivenlerde mihverden 15 santimetre mesafede, en az on santimetre basamak genişliği olmalıdır.

Pencere ve kapılar

Madde 40 — Bir mahalde açılacak pencerelerin satırları mecmuu en aşağı o mahal maktai ufkisinin onda birine müsavi olmalıdır.

Aptesanelerde pencere genişliği 70 santimetre murabbai olmak ve döşeme seviyesinden pencere tabanına kadar yüksekliği en aşağı 90 santimetre bulunmak lâzımdır. Kapı yükseklikleri bodrum ve tavan aralarında (iki metreden)'

alçak ve (90) santimetreden dar olamaz. Oda kapıları yüksekliği en az iki metre ve genişliği 90 santimetredir. Sokak kapılarının genişliği en az bir metredir. Umuma mahsus yerlerde içeriye açılır kapılar yapılması yasaktır.

Havagazı tesisatı

Madde 41 — Binalar dahilinde havagazı boruları ancak kaynama demir veya çelikten olabilir. Bilhassa kurşun boruların kullanılması yasaktır. Şehir dahilinde bilcümle umumî tesisat güzergâhlarının herkes tarafından kolayca bulunacak veçhile işaretler ile gösterilmesi lâzımdır. Bilhassa şebeke tekату noktaları evlere girdiği noktalarda ve büyük binalarda kâfi surette emniyet tertibatı yapılması şarttır.

Patlayıcı maddelerin bulunduğu yerlerde siperi saika ve damlarda siperler

Madde 42 — Mebani muhafazası, insan ve hayvan hayatının tehlikeden kurtarılması için belediye sınırı dahilinde patlayıcı maddeler bulunan yerler ile yüksek veya sivri tesisata paratoner vaz edilir. Keza halen mevcut olanlar ile bundan böyle tesisine müsaade edilecek çatılardan sathî ufkiye nazaran 45 dereceden fazla meyil zaviyesi teşkil etmiş olanlarının saçağı etrafına korkuluk yaptırılır.

FASIL: 4

Müstakil maddele

Yapı tabirinin şümulleri

Madde 43 — Belediye teşkilâtı olan yerlerde her nevi

yapılar «Hükümete ve resmî diğer müesseselere ait olanlar dahil» bu kanun hükümlerine tâbidir. Yapı tabirde toprak altında ve üstünde sabit ve müteharrik ve daimî ve muvakkat bilcümle tesisat ile bunların ilâve tebeddülleri anlaşılr.

Yıkılmağa başlıyan bina ve duvarlar

Madde 44 — Yıkılacak halde bulunan ve imarı kabil olmıyan bırakılmış binalar veya duvarlar belediyeler tarafından belediye encümeni kararıle hemen yıktırılacaktır. Bu kabil bina veya duvarların sahipleri varsa yıktırılması için belediye tarafından en az on beş gün müddet tayin edilerek sahiplerine bir ihbarname gönderilir. Bu müddet zarfında sahipleri tarafından yıktırılmazsa belediyeler tarafından derhal yıktırılır. Yıkırma masrafına tekabül edecek miktarda enkaz satılır ve masraf bundan tesviye olunur. Yıkırılması icap eden binaların on beş gün müddete tâbi tutulması tehlikeli görüldüğü fen memuru tarafından tahriren beyan olunduğu takdirde sahiplerine çabuk ihbarname gönderilir ve sahibi tarafından 24 saat içinde boşaltılmaz veya yıktırılmazsa belediye tarafından gene belediye encümeni kararıle yıktırılarak bedeli evvelki fıkra mucibince tahsil olunur.

Şehirlerdeki ağaçlar

Madde 45 — Şehir içinde ve dışında müstakbel şehir haritaları mucibince ağaçlık olarak tesbit edilmiş olan yerlerde belediyece tayin olunacak günlerde her evin senede bir ağaç dikmesi veya diktirmesi ve bunların belediyeler tarafından muhafazası mecburidir. Şehir dahilinde nüfusunun iki misli miktarda metre murabbai ağaçlık olan yerler bu madde hükmünden müstesnadır.

Yol levhaları ve bina numaraları

Madde 46 — Her belediye bir sene içinde yol ve sokak levhalarını ve bina numaralarını muntazam bir surette tamamlamağa mecburdur.

Her sokağın başına o sokağın numarasını veya ismini taşıyan bir levha konacak ve sokak ne tarafa doğru gidiyorsa o cihet bir ok işaretile gösterilecektir. Bina numaraları sokağın bir tarafında çift ve öte tarafında tek adet olarak konulacaktır. Bina numaraları binaların sokağa çıkılacak kapısına ve eğer bina bir bahçe içinde ise bahçe kapısına ve her halde sokaktan çok iyi görülecek bir yere konulacaktır.

Arsaların sınırları

Madde 47 — Müstakbel şehir haritalarının kat'iyet kazandığı tarihten itibaren bir sene içinde binalı ve binasız arsa sahipleri sınırlarını hendek veya tel gibi vasıtalarla tahdide mecburdurlar. Bir sene zarfında yapılmıyan tahdit muamelesi, masrafı arsa sahibinden alınmak üzere belediyece yaptırılır.

Kuyular

Madde 48 — Kuyuların komşu hudutlarından en aşağı beş metre ve komşu lâğım çukurlarından en aşağı on metre mesafede olması şarttır. Maamafih mahallî sıhhiye heyetince, bu miktar, arazinin cinsine veya kuyunun inşası tarzına göre tezyit veya tenkis edilebilir.

Kanalizasyonlar

Madde 49 — Fennî kanalizasyon şebekesi bulunan mahallerde bina sahipleri lâğımalarını kanalizasyona bağlamağa mecburdurlar. Kanalizasyon şebekesi olmıyan mahallerde kanalizasyon yapıncaya kadar belediyeler mahallî ihtiyaç ve vesaite göre lâğım tertibatını gösterir bir talimatname yaparlar. Bu talimatnameler mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından tasdik edildikten sonra tatbik olunur.

Ev nizamnameleri

Madde 50 — Bu kanun hükümlerinin tatbikini gösterir nizamnameler Dahiliye Vekâletince tanzim olunacaktır.

Madde 51 — Fırınların ve gıdaî maddelerin bulunacakları diğer mahallerin yapılarına ve sair hususlarına ait şartlar Dahiliye ve Sıhhiye Vekâletleri tarafından tanzim olunacak bir nizamname ile tesbit edilecektir.

İlga edilen hükümler

Madde 52 — Ebniye Kanununun 16, 19, 43, 44, 47 ve 49 uncu maddelerile bu kanunun tadili hakkındaki 22 nisan 1341 tarih ve 642 numaralı kanun ve 26 mayıs 1926 tarih ve 92 numaralı tefsir hükümleri baki kalmak üzere Ebniye Kanununun diğer hükümleri ve zeyilleri lağvedilmiştir.

Madde 53 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 54 — Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933

**Belediye teşkilâtı olan yerlerde muhtar ve ihtiyar
heyetlerinin lağvı hakkında kanun**

Kanun No. 2295

Kabul tarihi 10/6/1933

Neşri tarihi: 19/6/1933

Madde 1 — Belediye teşkilâtı olan yerlerde mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri lağvedilmiştir.

Madde 2 — Muhtelif kanunlarla ve nizamname ve talimatnamelerle bu muhtarlıklara ve ihtiyar heyetlerine verilmiş olan vazife ve salâhiyetler yapılacak bir nizamname ile belediyelere, zabıtaya ve aidiyetine göre diğer devaire devredilmiştir.

Madde 3 — Bu Kanuna muhalif olan diğer kanun hükümleri mülğadır.

Madde 4 — Bu Kanun 1 ikincikânun 1934 tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933

**22 Mart 1926 tarih ve 789 numaralı kanunun 11 inci
maddesinin tecili hakkındaki 1707 numaralı kanunun iki sene
daha temdidine dair kanun**

Kanun No. 2267

Kabul tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — 789 numaralı Maarif teşkilâtına dair kanunun 11 inci maddesi hükmü iki sene müddetle tecil edilmiştir.

1707 numaralı kanunun hükmü bittiği tarihten bu kanunun mer'iyeti tarihine kadar ilk mektep muallimlerinin

tahakkuk eden mesken bedelleri hususî idareler tarafından ödenecektir. Defaten vermeğe muktedir olmıyan vilâyetler üç taksitte ve üç senede ödeyebilirler.

Madde 2 — İlk mektep muallimlerinin Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair kanuna göre girdikleri derecede almakta oldukları maaş miktarı bareme girdikleri tarihe takaddüm eden sene ev kirasile beraber aldıkları miktardan az olduğu takdirde farkı iki sene zarfında tazminat olarak kendilerine verilir.

Ancak Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair kanunun tatbikinden sonra terfi görenler bu tazminattan istifade edemez.

Madde 3 — Bu Kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu Kanunun hükmünü icraya Dahiliye, Maliye ve Maarif Vekilleri memurdur.

17/6/1933

Belediyeler Bankası hakkında kanun

Kanun No. 2301

Kabul tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — 1580 numaralı Belediye Kanununun 131 inci maddesinde yazılı hükme göre (Belediyeler Bankası) namile on beş milyon Türk lirası sermaye ile hükmî şahsiyeti haiz bir banka teşkil edilmiştir. Lüzumunda İcra Vekilleri Heyeti kararıyla bu sermaye bir misli artırılabilir.

Banka sermayesinden bir buçuk milyon lirayı topladığı tarihte teşekkül etmiş addolunur.

Madde 2 — Bankanın müddeti doksan dokuz sene olup, idare merkezi Ankaradır.

Madde 3 — Bankanın teşkil maksadı:

Belediyelere, şehirlerin tanzim ve tesisi işlerinde yapacakları esaslı âmme hizmetleri için muhtaç olacakları parayı, yapılacak işlerin ehemmiyetine ve belediyelerin ödeme kabiliyetlerine göre ikraz etmek; kısa veya uzun vadeli avans ve carî hesaplar açmak veya bunlara tavassut ve kefalet etmek ve nizamnamei esasisile müsaade edilecek banka işlerini yapmaktır.

Bankanın, ikraz ve faiz muamelelerinde sermayesine iştirak eden belediyelere iştiraklerine göre müsavi muamele yapması esas olmakla beraber talebin çokluğu halinde yapılacak işlerin takdir ve tercihi ve iştirak hisselerinin nihayet iki misline kadar muamele yapması meclisi idarenin kararına bağlıdır.

Banka, bundan fazla muameleler için Dahiliye Vekâletinin muvafakatini almağa mecburdur.

Banka yapacağı ikraz, avans ve carî hesaplar için lüzum gördüğü teminatı borç vereceği belediyelerden istemek salâhiyetine maliktir.

Bunun için yapacağı ikraz ve açacağı carî hesaplar karşılığı olarak belediyelerin varidatlarından bir kısmını veya uhdelerindeki imtiyazların menafiini karşılık istemeğe ve icabında gayrimenkul teminat almağa ve bunlar üzerinde İpotek muamelesi yaptıрмаğa mezundur.

Madde 4 — Banka, belediyelerin maaş, ücret ve daimî olan adı masrafları için ikraz yapamaz.

Madde 5 — Bankanın sermayesi:

A) Türkiyede mevcut bütün belediyelerin senelik varidatlarından tahsil edilen miktarının yüzde beşinden (bu iştirak mecburî olup, her sene belediye bütçelerine tahsisat olarak konulur. Konulmadığı takdirde o belediyenin bütçesini tasdik eden yukarı makam tarafından bütçeye ithal e-

dilir. Sene sonuna kadar hissei iştirakini bankaya ödemiye belediyelerin reislerde hesap işler müdür veya memurları yüzde dokuz hesabı faizi şahsen ödemeğe mecburdurlar),

B) Mecburî iştirak hissesinden başka bankaya muhayyer olarak koyacakları hisselerden,

C) Bankanın elde edeceği kârlardan,

Ç) İcabında umumî ve mahallî bütçelerden ayrılabilir iştirak veya yardım hisselerinden,

D) Kanunu mahsusla gösterilecek menfaatlerden ibarettir.

Madde 6 — Banka, Ziraat, ve Emlâk Bankaları ile Sümerbanka verilen ve verilecek olan vergi ve resim muafiyetinden istifade eder.

Madde 7—Bankanın tesisine taallûk eden muamelâtta damga resmi ile celbedeceği kasa ve memleket dahilinde imal edilmeyen sair banka levazımı Dahiliye Vekâletince tertip edilecek listeye göre bir defaya mahsus olmak üzere gümrük resminden muaftır.

Madde 8 — Banka, idare meclisinin kararı ve Dahiliye Vekâletinin tasvibi ile tevdi edilen sermayenin yarısına kadar millî bankalardan avans almağa ve hesabı carî açtırmağa salâhiyetlidir.

Bundan başka İcra Vekilleri Heyeti kararı ile hariçten istikraz akit ve tevdi edilen sermayenin yarısı miktarına göre istikraz tahvili ihraç edebilir.

Madde 9 — Bankanın paraları ile menkul ve gayrimenkul malları Devletin para ve malları hükmündedir.

Madde 10 — Bu kanunda yazılı esaslara göre Dahiliye Vekâletince tanzim edilecek banka nizamnamesinin icra Vekilleri Heyetince tasdikinden sonra neşir ve ilânı gününde, birinci maddenin son fıkrasındaki sermaye miktarını bulmak şartı ile banka teşekkül etmiş sayılır.

Madde 11 — Banka kanunu mahsusla teşkil olunan millî bankaların idare meclisi azalan için yazılı evsafı haiz zevattan olmak üzere Dahiliye Vekilinin inhası üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararla tayin olunacak bir reis ve üç azadan teşekkül edecek bir idare meclisile bir umum müdür tarafından idare olunur.

Lüzumu kadar memur ve müstahdemlerinin kadrosunu umum müdür ile idare meclisi yapar.

Banka sermayesi üç milyon lirayı buluncaya kadar idare meclisi reisi banka umum müdürüne vekâlet edebilir.

Madde 12 — Umumî heyet, Divanı Muhasebat Reisinin riyasetinde, Divan daire reislerle Şûrayı Devlet ikinci reislerinden ve Dahiliye Vekâleti Müsteşarı ile mahallî idareler umum müdürü ve hukuk müşavirinden ve sermayeye iştirak eden belediyelerin en çok iştirak edenlerden başlamak üzere münavebe ile her sene Dahiliye Vekâletince davet edilecek belediye reisinden meydana gelir.

Madde 13 — Bankanın murakıplarından birini Dahiliye Vekâleti, diğerini umumî heyet tayin eder.

Muvakkat madde — Banka sermayesi beş milyon lirayı buluncaya kadar yapacağı ikraz ve avans işlerinde, borç almak isteyen belediyenin o tarihteki iştirak hissesi miktarını geçebilmek için Dahiliye Vekâletinden müsaade almağa mecburdur.

Madde 14 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 15 — Bu Kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Cumhuriyet ilânının onuncu yıldönümünü kutlulama kanunu

Kanun No. 2305

Kabul tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — Cumhuriyet ilânının onuncu yıldönümü üç gün kutlulanır. Bu üç gün de resmî daireler tatil, hususî daireler ve müesseseler ve ticaret evleri hakkında hafta tatili kanunu tatbik olunur.

Madde 2 — Kutlulama işlerle meşgul olmak üzere merkezde Başvekâlete bağlı olan bir yüksek komisyon ve vilâyetlerde yine bu işle meşgul olacak komite ve heyetler teşkiline ve bunlar için vazifelerle Cumhuriyetin bugüne kadar ve gelecekteki muvaffakiyetlerini tebarüz ettirecek surette kutlulama için şekiller tayinine Hükümet mezundur.

Madde 3 — Bu komisyon, komite ve heyetler, Hükümet, hususî idareler ve belediye bütçelerinde kutlulama masrafı olmak üzere takatile uygun konacak paralardan Hükümetçe tesbit olunacak hükümler dairesinde sarfiyat yaparlar.

Madde 4 — Kutlulama işleri için ikinci maddede yazılı komisyonlarla heyet ve komitelerin muhabereleleri parasızdır.

Madde 5 — Bayramdan on gün evvel başlamak ve bayram günleriyle, nihayetinden sonra on gün daha sürmek üzere hükümet kendi nakil vasıtaları tarifelerini indirebilir.

Madde 6 — Asker, polis, jandarma, mektep talebeleri, izciler gibi Cumhuriyet bayramının onuncu yıldönümü geçit resmine iştirak edeceklerin Hükümetçe tayin olunmak üzere kara ve denizden seyahatleri Hükümete ait nakliye vasıtalarında parasızdır.

Madde 7 — Cumhuriyetin onuncu yılını doldurması

münasebetile neşredilip Maarif Vekâletince tesbit edilen ve adları Nafia Vekâletine bildirilen matbualardan posta ücreti alınmaz.

Madde 8 — Bu bayram günlerinde bütün telgraf, mektup ve kart ücretleri yarıya indirilir.

Madde 9 — Cumhuriyetin ilk on yılı hatırası olarak bir madalya basıp istiyenlere satmağa ve hasılat fazlasını inkılâba hizmet eder bir esere sermaye olarak ayırmağa Maarif Vekâleti mezdur.

Madde 10 — Teşrinisani 1933 maaşı ile teşrinievvel ayı ücretleri teşrinievvelin 28 inci günü ödenir.

Madde 11 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Madde 12 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933

Gazi Mustafa Kemal Hazretlerinin kanunu medeninin 452 inci maddesine göre olan tasarruflarının, mahfuz hisseler hakkındaki hükümden müstesna olduğuna dair kanun

Kanun No. 2307

Kabul tarihi: 12/6/1933

Madde 1— Gazi Mustafa Kemal Hazretlerinin kanunu medeninin 452 inci maddesi dairesindeki tasarrufları, mahfuz hisseler hakkındaki hükümden müstesna olup bütün mallarında muteberdir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933

İdare — 8

1452 numaralı kanuna müzeyyel kanun

Kanun No. 2310

Kabul tarihi: 12/6/1933

Madde 1 — 1452 numaralı kanuna bağlı (2) numaralı cetvelin Maliye Vekâleti kısmına bu kanuna bağlı cetvelde derece, adet ve maaşları ile temsil tahsisatları gösterilen memuriyetler ilâve edilmiştir.

Madde 2 — Bu memurların maaş ve temsil tahsisat ecnebi memleketlerde hizmet etmekte olan memur ve müstahdemlerin maaş, ücret ve tahsisatlarının sureti teditesi hakkındaki 1906 numaralı kanunun hükmüne tevfikan verilir.

Muvakkat madde — Düyunu umumiye komiseri ile başkâtibine 1933 malî senesi zarfında verilecek maaş ve temsil tahsisatı Maliye Vekâleti bütçesinin 169 uncu faslına, konulmuş olan tahsisattan verilir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933.

CETVEL

Derece	Memuriyetin nev i	Adet	Maaş	Temsil Tahsisatı
3	Düyunu Umumiye Komiseri	1	100	30
7	Düyunu Umumiye Komiserliği			
	Başkâtibi	1	55	15

Gayrimenkule tecavüzün define dair kanun

Kanun No. 2311

Kabul tarihi: 12/6/1933

Madde 1 — Bir kimsenin yedinde bulunan gayrimenkule başkası tarafından tecavüz ve müdahale olunarak ihdasiyet edildikte vilâyette vali, kazada kaymakam ve nahiyede nahiye müdürü tarafından, bu tecavüz def ve eski hal iade olunur.

Tecavüz eden, gayrimenkul üzerinde tercihe şayan bir hakkı olduğunu iddia etse bile mahkemeye müracaat eylemesi lüzumu tembih olunur.

Bu hal, tarafların mahkemeye müracaatla refiyet veya mülkiyet davaları açmalarına mâni olmaz.

Bu kanunun tatbiki şekilleri bir nizamname ile tayin olunur.

Madde 2 — Tecavüzü defedilen kimse mahkeme kararıle kendisine teslim edilmeksizin o gayrimenkule tekrar tecavüz ederse birinci maddeye göre tecavüzü def edilmekle beraber sulh mahkemesince bir aydan altı aya kadar hapis veya beş liradan elli liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanun hükümlerinin icrasına Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

17/6/1933

Muallim maaşları için vilâyetlere ikraz yapılması hakkında kanun

Kanun No. 2312

Kabul tarihi: 12/6/1933

Madde 1 — 843 numaralı kanunla açılmış olan faslı

:mahsustan (200 000) liraya kadar bir kısmının vilâyetlere ikrazına Maarif Vekilliği iznildir.

Madde 2 — Malî sıkıntı içinde bulunan vilâyetlere ihtiyaçları nisbetinde bu paradan faizsiz ikraz miktarı, ikraz edilecek paraların ödeme şekilleri ve taksit müddetleri Maarif Vekilliğince tayin ve tesbit olunur.

Madde 3 — Bu paradan vilâyetlerce yapılacak istikraz münhasıran muallim maaşlarına sarf olunur.

Madde 4 — Yapılacak ikrazlar hiç bir resme tâbi değildir.

Madde 5 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanunun hükmünü icraya Dahiliye, Maliye ve Maarif Vekilleri memurdur.

17/6/1933

2209 numaralı kanun Yüksek Mühendis Mektebinin 1930 malî senesi hesabı kat'isi hakkında olup Resmî gazetenin 29 mayıs 1933 tarih ve 2413 sayılı nüshasında yazılıdır.

2210 numaralı kanun Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğünün 1930 hesabı kat'isi hakkında olup 29 mayıs 1933 tarih ve 2413 sayılı Resmî gazetede çıkmıştır.

2212 numaralı kanun Evkaf Umum Müdürlüğünce Bursada asrî kaplıcalar şirketinden satın alınacak 1600 liralık hisse senedi hakkında olup Resmî gazetenin 29 mayıs 1933 tarih ve 2413 sayılı nüshasında yazılıdır.

2213 numaralı kanun P. T. T. Umum Müdürlüğünün 1933 bütçe kanunu olup Resmî gazetenin 31 mayıs 1933 tarih ve 2415 sayılı nüshasında münderiçtir.

2214 numaralı kanun Filyos - Ereğli hattile Ereğli li-

manının inşasına dair olup Resmi gazetenin 29 mayıs 1933 tarih ve 2413 sayılı nüshasında yazılıdır.

2215 numaralı kanun Samsun Sahil Demiryolunun Devlete maledilmesine ye Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünce işletilmesine dair olup Resmî gazetenin 29 mayıs 1933 tarih ve 2413 sayılı nüshasında çıkmıştır.

2216 numaralı kanun İstanbul Darülfünununun, 2217 Konya ovası Sulama idaresinin ve 2218 numaralı kanun ise Ankara Şehri imar Müdürlüğünün 1933 malî senesi hesabı kat'ileri hakkında olup her üçü de Resmî gazetenin 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı nüshasında münderiçtir.

2220 numaralı kanun Tahlisiye Umum Müdürlüğü 1933 malî senesi bütçe kanunu olup Resmî gazetenin 31 mayıs 1933 tarih ve 2415 sayılı nüshasında yazılıdır.

2221 numaralı kanun Evkaf Umum Müdürlüğü memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkında olup 31 mayıs 1933 tarih ve 1415 sayılı Resmî gazetede çıkmıştır.

2222 numaralı kanun 1773 numaralı kanunu değiştirmekte olup Resmî gazetenin 3 haziran 1933 tarih ve 2417 sayılı nüshasında yazılıdır.

2224 numaralı kanun Evkaf Umum Müdürlüğü 1933 bütçe kanunu olup 1 haziran 1933 tarih ve 2416 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2225 numaralı kanun Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki kanuna merbut cetvelde tadilât yapılması hakkında olup Resmî gazetenin 1 haziran 1933 tarih ve 2416 sayılı nüshasında münderiçtir.

2228 numaralı kanun İcra ve İflâs kanununun 45 inci maddesi ile 82 inci maddesinin 8 numaralı bendine birer fıkra ilâvesine dair olup Resmî gazetenin 31 mayıs 1933 tarih ve 2415 sayılı nüshasında münderiçtir.

2229 numaralı kanun Tütün İnhisar İdaresinin 1932 malî senesi bütçesinde münakale yapılması hakkında olup Resmî gazetenin 31 mayıs 1933 tarih ve 2415 sayılı nüshasında yazılıdır.

2230 numaralı kanun 1933 malî senesi muvazenei Umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılmasına dair olup 31 mayıs 1933 tarih ve 2415 sayılı Resmi gazetede yazılıdır.

2231 sayılı kanun Seyrisefain İdaresinin bütçelerine ait hizmetler için yapılmış tediyatın tasfiye ve mahsubu hakkında olup 3 haziran 1933 tarih ve 2417 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2232 numaralı kanun Türkiye Cumhuriyeti ile Felemenk Krallığı arasında imza edilmiş olan uzlaşma, adlî tasfiye ve hakemi muahedesinin kabul ve tasdiki hakkında olup 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2233 numaralı kanun Askerlik dersleri muallimlerinin ücretleri hakkında olup Resmî gazetenin 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı nüshasında yazılıdır.

2234 numaralı kanun Türkiye Cumhuriyeti ile Osmanlı Düyunu Umumiyesi hâmillerinin mümessilleri arasında 22 nisan 1933 tarihinde imza edilen itilâfname ve merbutlarının tasdikine dair olup 4 haziran 1933 tarih ve 2418 sayılı Resmî gazetede çıkmıştır.

2235 numaralı kanun Seyrisefain İdaresinin 932 malî senesi bütçesine 34 900 liralık fevkalâde tahsisat ilâvesine dair olup 931 mayıs 933 tarih ve 2415 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2236 numaralı kanun Askerî Fabrikalar Umum Müdürlüğüne mütedavil sermaye verilmesine dair 2013 nu-

maralı kanuna müzeyyel olup 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2237 numaralı kanun Türkiye ve Polonya hükümetleri arasında Ankarada imzalanan ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin tasdikine dair olup 7 haziran 1933 tarih ve 2221 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2239 numaralı kanun Deniz Yolları İşletmesine dair olup 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2240 numaralı kanun Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine İtalya Hükümeti arasında aktedilen bitarafılık, uzlaşma ve adlî tasfiye muahedesi hakkında olup 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2241mnumaralı kanun Tapu tahribine dair olan 10 nisan 1340 tarih ve 474 sayılı kanununun 8 inci maddesinin tadiline ve mezkûr kanuna bazı fıkralar ilâvesine dair olup 6 haziran 1933 tarih ve 2420 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2242 sayılı kanun 1926 hesabı kat'isi hakkında olup 10 haziran 1933 tarih ve 2423 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2243 numaralı kanun mevduatı koruma hakkında olup 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2244 numaralı kanun 1932 Muvazenei Umumiye Kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılmasına dair olup 5 haziran 1933 tarih ve 2219 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2245 numaralı kanun Hava yolları Devlet işletme İdaresi 1933 malî senesi bütçesi hakkında olup 5 haziran 1933 tarih ve 2219 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2246 numaralı kanun Küçük Menderes nehri ile tâbi-

lerinin ıslahına dair olup 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2247 numaralı kanun 12 eylül 1330 tarihli askerî tayinat ve yem kanununun bazı maddelerinin tadili hakkında olup 6 haziran 1933 tarih ve 2420 numaralı Resmî gazetede çıkmıştır.

2248 numaralı kanun Deniz yolları ve Akay işletmeleri ile fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkında olup 8 haziran 1933 tarih ve 2422 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2250 numaralı kanun Seyrisefain idaresinin 1933 malî senesi haziran ayına ait bütçe olup Resmî gazetenin 6 haziran 1933 tarih ve 2420 sayılı nüshasında münderiçtir.

2253 numaralı kanun uyuşturucu maddeler hakkında olup 8 haziran 1933 tarih ve 2422 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2254 numaralı kanun afyon ihracatı hakkında Türkiye ve Yugoslavya Hükümetleri arasında imzalanan itilâfnamenin tasdikine dair olup 8 haziran 1933 tarih ve 2452 numaralı Resmî gazetede münderiçtir.

2255 numaralı kanun 1 haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı Gümrük kanununu değiştirmekte olup 31 mayıs 1933 tarih ve 2415 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2256 numaralı kanun 1 haziran 1933 tarih ve 1499 numaralı Gümrük tarife kanununu değiştiren 31 mayıs 1933 tarihli kanuna ek olup 31 mayıs 1933 tarih ve 2415 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2258mnumaralı kanun kat'î ticaret muahedeleri akti için müzakereye başlanmış veya başlanacak devletlerle muvakkat ticarî itilâflar akti hakkındaki 1679 numaralı kanunu muaddil 1997 numaralı kanuna müzeyyel olup 7 haziran 1933 tarih ve 2421 sayılı Resmî gazetede münderiçtir.

2259 numaralı kanun Maarif Vekilliğine bağlı mek-

teplerde okutulacak ders kitaplarının basılması ve dağıtılması ile bu maksat için kurulacak mektep kitapları sandığı hakkında olup 13 haziran 1933 tarih ve 2426 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2261 numaralı kanun 28 mayıs 1927 tarih ve 1055 sayılı teşviki sanayi kanununa müzeyyel olup Resmî gazetenin 8 haziran 1933 tarih ve 2422 numaralı nüshasında münderiştir.

2262 numaralı kanun Sümerbank kanunudur. Resmî gazetenin 11 haziran 1933 tarih ve 2424 sayılı nüshasında çıkmıştır.

2265 numaralı kanun 1452 numaralı kanuna merbut 2 numaralı cetvelin maliye teşkilâtına ait kısmının tadili ve bir kısım vazifelerin sureti ifası hakkında olup 13 haziran 1933 tarih ve 2426 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2266 numaralı kanun 1929 senesi sonuna kadar Hazine alacağı olarak muhtelif hesaplara kaydolunan paralardan bazılarının tasfiye ve terkinine dair olup 7 haziran 1933 tarih ve 2421 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2269 numaralı kanun Ankara Su tesisatı için Maliye ve Dahiliye Vekilliklerine verilen taahhüt mezuniyetinin uzatılması ve miktarının 2.300.000 liraya çıkarılması hakkında olup 7 haziran 1933 tarih ve 2421 numaralı Resmî gazetede yazılıdır.

2272 numaralı kanun zabıt ve askerî memurların tekaüdü için rütbe ve sınıflarına göre tayin olunan yaşları bildirmekte olup 12 haziran 1933 tarih ve 2425 sayılı Resmî gazetede çıkmıştır.

2273 numaralı kanun esaretin menî hakkındaki 25 haziran 1926 tarihli mukaveleye iltihakımıza dair olup 12 haziran 1933 tarih ve 2425 sayılı Resmî gazetede münderiştir.

2274 numaralı kanun İnhisarlar teşkilâtını değiştirmek ve ecnebi mütehasıs tahsisatını artırmak salâhiyeti hakkında olup 12 haziran 1933 tarih ve 2425 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2275 numaralı kanun Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştirmekte olup 20 haziran 1933 tarih ve 2432 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2276 numaralı kanun Tahlisiye Umum Müdürlüğünün 1932 malî senesi hesabı kat'isi hakkında olup 17 haziran 1933 tarih ve 2429 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2277 numaralı kanun 1927 senesi hesabı kat'isi hakkında olup 19 haziran 1933 tarih ve 2431 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2279 numaralı kanun ödünç para verme işleri hakkında olup 18 haziran 1933 tarih ve 2430 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2280 numaralı kanun borç için gayri menkul satışına ve muvazaaya dair olup 18 haziran 1933 tarih ve 2430 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2282 numaralı kanun hava birliklerinin ihtiyacı olan inşaat işleri için 1934, 1935, 1936 senelerine sari iki milyon liralık taahhüt yapılması hakkında olup 17 haziran 1933 tarih ve 2429 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2283 numaralı kanun Ankara, Konya ve Merzifonda askerî ihtiyaçlar için satın alınacak binalar hakkında olup 18 haziran 1933 tarih ve 2430 sayılı Resmî gazetede münderiçtir.

2285 numaralı kanun cenup demiryollarının işletilmesine ait itilâfnamenin imzasına salâhiyet verildiğine dair olup Resmî gazetenin 18 haziran 1933 tarih ve 2430 sayılı nüshasında münderiçtir.

2286 numaralı kanun Aydın Vilâyetinin yapacağı yüz

bin liralık istikraza hâzinenin kefaleti hakkında olup 17 haziran 1933 tarih ve 2429 sayılı Resmi gazetede yazılıdır.

2288 numaralı kanun 2025 numaralı kanunun 2 inci maddesinin tadiline dair olup 17 haziran 1933 tarih ve 2429 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2289 numaralı kanun 31 mayıs 1930 tarih ve 1663 numaralı müzeyyel kanuna bazı maddelerin ilâvesine dair olup 17 haziran 1933 tarih ve 2429 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2291 numaralı kanun Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü hakkında olup 20 haziran 1933 tarih ve 2432 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2292 numaralı kanun Osmanlı Bankasının imtiyaz müddetinin temdidini hakkında olup 24 haziran 1933 tarih ve 2435 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2293 numaralı kanun orta ziraat mektepleri muallimleri hakkında olup 24 haziran 1933 tarih ve 2435 sayılı Resmî gazetede çıkmıştır.

2294 numaralı kanun ticaret mukavelesi veya modüsvivendi aktetmiyen devletler uhdesinden Türkiyeye yapılacak ithalâta memnuiyetler veya tahdit veya takyitler tatbikine dair olan 22 temmuz 1931 tarih ve 1873 numaralı kanuna müzeyyel olup 20 haziran 1933 tarih ve 2432 sayılı Resmî gazetede münderiçtir.

2296 numaralı kanun 12 muharrem 1304 tarihli borç tarifesine müzeyyel muhakimi sulhiye vazifesini ifa ile mükellef muhakim ve devairde alınacak harçlar hakkında 12 eylül 1329 tarihli kanunu muvakkate bir madde ilâvesine dair olup Resmî gazetenin 17 haziran 1933 tarih ve 2429 sayılı nüshasında münderiçtir.

2298 numaralı kanun memleket dahilinde hava yolu ile nakledilecek mektup, posta paketi ve saireden alınacak

Ücretler hakkında 29/10/1339 tarih ve 376 numaralı posta kanununa bazı maddeler ilâvesine dair olup 24 haziran 1933 tarih ve 2435 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2299 numaralı kanun tapu sicil müdürlüğü ve tapu sicil muhafızlığ teşkilâtı yapılan yerlerde tayin edilecek memurlar hakkında olup 24 haziran 1933 tarih ve 2435 sayılı Resmî gazetede münderiçtir.

2300 numaralı kanun Devlete ait bir kısım binalar satış bedelile resmî daireler yapılması hakkında olup 24 haziran 1933 tarih ve 2435 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2302 numaralı kanun bazı şehit ana ve babalarına maaş tahsisi hakkında olup 24 haziran 1933 tarih ve 2435 sayılı Resmi gazetede münderiçtir.

2306 numaralı kanun 1928 malî senesi hesabı kat'isi hakkında olup 27 haziran 1933 tarih ve 2438 sayılı Resmî gazetede çıkmıştır.

2308 numaralı kanun şirketlerin müruru zamana uğrıyan kupon tahvilât ve hisse senetleri bedellerinin Hâzineye intikali hakkında olup 26 haziran 1933 ve 2437 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2309 numaralı kanun İzmir Rıhtım şirketinin imtiyazı ile tesisatının satın alınmasına dair olup 25 haziran 1933 tarih ve 2436 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2313 numaralı kanun uyışturucu maddelerin murakabesi hakkında olup 4 haziran 1933 tarih ve 2435 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2314 numaralı kanun 2020 sayılı kanunla tadil edilen 1221 sayılı temyiz teşkilâtı hakkındaki kanununun üçüncü maddesine bir fıkra ilâvesine dair olup 25 haziran 1933 tarih ve 2436 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2315 numaralı kanun Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası hakkında 1715 sayı ve 11 haziran 1930 tarihli ka-

nunun ikinci maddesinin tadili hakkında olup 25 haziran 1933 tarih ve 2436 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2316 numaralı kanun hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halli usulü hakkında Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri ittifakı arasında Ankarada 6 ağustos 1928 tarihinde aktolunan mukaveleamenin temdidine mütedair protokolün tasdikine dair olup 25 haziran 1933 tarih ve 2436 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

2317 numaralı kanun Çubuk barajı ve Bursa ovası ıslahat ve inşaat işleri için bono çıkarılması hakkında olup 24 haziran 1933 tarih ve 2435 sayılı Resmî gazetede yazılıdır.

T. B. M. Kararları

Gümüşane Meb'usu Hasan Fehmi Beyin Osmanlı borçları hakkındaki beyanatını basılarak Vilâyetlere tevzii hakkında

Karar No: 763

Bütçe Encümeni Reisi Gümüşane meb'usu Hasan Fehmi Beyin Osmanlı borçları hakkındaki beyanatının basılarak Vilâyetlere kadar tevzii takarrür etmiştir. 28/5/1933

Bütçe Encümeni Reisi Hasan Fehmi B. (Gümüşane) muhterem arkadaşlar, Cumhuriyetimize maziden miras kalan kötü ve fena işlerden, karışık ve en ağır muamelelerden biri de bu haricî borçlar işi idi. Bunun ölçüsünü tayin edebilmek için düyunu umumiye ne idi. Bugün ne oldu. Bunun üzerinde biraz tevekkuf etmek lâzım gelir. Eğer maruzatım biraz uzun olursa haddizatında bendenizin uzatmak arzum-

dan değil işin kendisinin uzun olmasından, muğlak ve karışık bulunmasından neşet edecektir.

Türkiyeyi takriben seksen sene müddetle tazyik altında tutarak mevcudiyeti mâliyesini, iktisadiyatını tahrip eden bu istismar müessesesinin ana hatlarını anlamak ve Türk maliyesini çemberi içine nasıl aldığını tayin edebilmek için ayrıldığı dört devre üzerinde ayrı ayrı tevakkuf etmek icabeder.

Birinci devre:

Abdülmecidin devrinde başlayıp 299 hicri senesinde neşredilen muharrem kararnamesine kadar olan kısım.

İkinci devre:

Muharrem kararnamesinin neşrinden 1324 senesinde meşrutiyet inkılâbına kadar olan kısım.

Üçüncü devre:

Meşrutiyetten umumî harbin zuhuruna kadar olan kısım.

Dördüncü devre:

Harbi umumiden Mondros mütarekesine ve Cumhuriyetin İstanbul'a hâkim olduğu güne kadar olan zaman, tabiri diğerle saltanatın ilgasına kadardır.

Devre 1 -

Abdülmecit devrinde hariçten ve Galata bankerlerinden başlayan istikrazlar Abdülazizin zamanında vüsat ve şümulünü artırmış, 93 muharebesine kadar takriben otuz beş sene zarfında yapılmış istikrazların yekûnu (300) milyon altını tecavüz eylemiş idi. O zamanlar devletin varidatı borçların faizlerine dahi kifayet etmediğinden kupon bedellerini ödemek için yeni yeni istikrazlar aktile hasılını evvelki borçlara tahsis eylemek en tabîî işten addedilirdi.

İstikraz yapılmadığı zaman bir kaç sene sonraki vergi-

ler, Galata bankerlerine iltizama verilmek suretile para alınırđı.

Bu istikrazların itibarđ kıymetlerine nazaran ihraç kıymetleri yüzü kırk altıya satılmış olanlar da mevcuttur. Açık ifade ile yüz lira borçlanıp mukabilinde kırk altı lira para almak ve ayrıca da komisyon ve ihraç masrafını vermektir.

Bu tarihe kadar yapılmış istikrazların üstüste vasatı hesapla hazîneye gelen para borçların nısıf derecesini tecavüz etmez.

1293 tarihine kadar tediye edilmiş olan miktarlardan bakiye kalan borçların bir kısmı üzerinde faiz ve ikramiye cihetlerinden cüzî bir tecil yapılmış ve buna ramazan kararnamesi unvanı verilmişti.

1296 tarihinde sultanlık hâzinesi ne borçlara ve ne de maaşat ve masarifata verecek para bulamadığından tediyaı tatil eylemesi üzerine hamillerin vekillerde İstanbulda iki sene devam eden müzakereden sonra 1299 - 1882 senesinin muharrem ayında (muharrem kararnamesi neşredildi.)

Muharrem kararnamesi neşri tarihine kadar verilmiş olan miktarlardan başka (159,489,980) liralık istikrazatı umumiyyeye ve (31,500,000) Rumeli demiryolu tahvilâtı olarak ceman (191,000,000) İngiliz lirası yahut (210) milyon Türk lirası borç bakiyesi tayin ederek (Mısır vergisi karşılığı ile yapılmış istikrazlar bu yekûndan hariç) bundan istikrazatı umumiye kısmından müterakim faizlerden, ikramiyelerden ve bir miktar da resûlmalden tenzilât yaparak (82,225,827) liraya ve Şark Demiryolları kısmını da (14,211,407) liraya indirerek yekûnunu (96,437,234) lira olarak tayin etmiştir.

İstikrazatı umumiye kısmını A, B, C, D namlarile dört tertibe tefrik etmiş ve sırasile her tertibi ödemek üzere faiz

ve amortismanlarını tediye şartlarını lehlerine tanzim ve emniyet altına almışlardı.

Mısır vergisile aktedilmiş istikrazlar 1855 tarihinde beş buçuk milyon ve onu müteakip üç milyon üç yüz bin kiceman sekiz milyon sekiz yüz bin liralık istikrazı olduğu gibi ipka ederek, karşılığını Mısır vergisinden başka gümrükler üzerine havale keşidesi suretile de takviye ederek idaresini ellerine almışlardı.

Muharrem kararnamesinin çok mühim bazı noktaları:

A - Hâmiller tarafından müntehap yedide altısı ecnebi olmak üzere bir Düyunu Umumiye meclisi idaresi vücade getirmiştir. Salâhiyeti mutlak, idaresi müstakildir,

B - Türkiye imparatorluğa şu varidatı hâmiller emrine düyunu umumiye müessesesine kat'î ve lâyetegayyer olmak kaydile terketmiştir.

Varidat şunlardır:

- 1 — Tütün, tuz inhisarları (imal ihraç hakkı da dahil)
- 2 — Damga resmi ve ruhsatiye harçları ile İstanbul ve tekmil Marmara havzası ve Manyas gölü balık rûsumu, Edirne, Bursa, Samsun, Tokat, Kavala, Yenice, İskeçe, Saruhan, Şile, İzmit, Kartal, Gebze, Danca ipek aşarı.
- 3 — Ticaret muahedesinin tetkikinde gümrük resminin artmasından hasıl olacak fazlalar.
- 4 — Patente nizamnamesi mevkii icraya vazedildiği takdirde temettü vergisinin o tarihteki gelirine nazaran hasıl olacak fazlai varidat.

- 5 — Bulgaristan emareti maktu vergisi.

Bu vergi tahsil edilinceye kadar her sene tütün aşarından (100) bin altın ayrıca verilecektir.

- 6 — Kıbrıs vergisi.

Bu vergiyi hükümet tahsil edip düyunu umumiyeye teslim edemezse her sene maliye ayrıca (13) bin altın hazine-

den verecektir. Ve tütün aşarının Bulgaristan vergisi karşılığında bakiye kalacak kısmı da düyunu umumiye emrinde Tehin kalacaktır.

7 — Şark Rumeli maktu vergisi.

8 — Tönbeki rüsumundan senede (50) bin altın.

9 — Berlin muahedesi mucibince Sırbistan, Karadağ, Bulgaristan, Yunanistana 93 harbile geçen yerlerin imparatorluk borcundan isabet edecek hisselerden tahsil olunabilecek meblağ (ekseriya tahsil edilmemiştir.)

D — Muharrem kararnamesi zahiren borç miktarını tenzil etmişse de memlekette dev ağızlı bir ejder yaratmıştır ki bu da ahalinin devlete vereceği vergi ve resimleri doğrudan doğruya hâmiller hesabına cibayet yani tarh; tahakkuk tahsil, kambiyyoya tahvil alacaklılara irsal ve tevzide tamamen serbest olduğu gibi bu işler için istediği teşkilâtı arzu eylediği maaş miktarlarıyla yapmakta müstakil bir düyunu umumiye meclis ve müessesesi de doğurmuştur. Terkolunan varidatın kanunlarını tadilde devlet serbest değildi. Düyunu umumiyenin muvafakatini almaksızın bu vergi ve resim, nisbetlerini artırıp eksiltemezdi. Fazlai varidat daima onun elinde ve emrinde kalır, hâzineye iade edilecek kısım da daha evvelen yüksek faizler ile avans edilirdi.

Masraflarına ve maaşlarına hiç müdahale olunmazdı. Hatta 1324 meşrutiyet inkılâbı üzerine millet meclisinde düyunu umumiye bütçesinin umumî bütçeye ithali bir şekilden ibarettir. Düyunu umumiyenin yalnız maaş ve idare masrafları senesine göre bir milyon ile yedi yüz bin altın arasında cereyan ederdi.

Düyunu umumiye memurları devlet memurlarının haiz oldukları bilcümle hukuk ve imtiyazı aynen haiz ve mâliyeden tekaüdiye maaşı almak hakları temin edilmiş olmakla beraber fazla olarak ta düyunu umumiye müessesesi da-

hilinde açılan mütekait sandıklardan da müstefit olurlardı. Bu sandıkların büyük sermayesi metruk varidattan veyahut aşar cibayet masrafı namile her sene hâzineden ayrıca verilen (50) bin altından idare meclisi kararile tefrik edilen hisselerden terekkep ederdi.

Gerek muharrem kararnamesine ve gerek terkölunan varidata yani düyunu umumiye müessesesinin imtiyaz ve istiklâline en ufak bir muhalefet edildiği takdirde 1299 tarihinde borcun esası olan (210) milyon altını tenzilâtsiz olarak talep etmek salâhiyetlerinin mahfuz bulunduğu, tehdit silâhını kararnameye dercetmeği de unutmamıştı.

Türk hâmilleri temsilen idare meclisinde bulunacak bir aza intihap hakkını da ellerine almak için düyunu umumiyenin ihtiyat parasile ve muhtelif namlarla açılan sandıkların paralarile borsalardan satın aldıkları Türk tahvilâtı düyunu umumiye meclisi elinde tutarak dört senede bir defa şehremanetinde yapılan intihapta istediği zata reyini vermek suretile mutlak bir ekseriyet temin ederek Türk hâmilleri bir aza intihap hakkını da bu suretle eline almıştı.

Düyunu umumiye terkedilen varidata müteallik mühim noktaları da arz edeyim. Muharrem kararnamesinde üç numara ile gösterilen gümrük resminin attırılması halinde hâsıl olacak fazla varidat.

Esasen kapitülasyonlar dolayısıyla Türkiye gümrük resmini arzusu gibi tezyit edemeyeceğinden ve şayet her hangi bir taviz mukabilinde tezyide muvaffak olsa varidat fazlasının düyunu umumiye daha evvelden terkedilmiş olması devlet için bu hususta ivaz olarak fedakârlığı icap etmeyeceğinden % 8 den ibaret olan gümrük resmi halile kalarak Türkiye, Avrupa fabrikalarının açık pazarı halinde muhafaza edilmiştir. Makedonya ıslahatı gibi siyasî sebepler zuhurunda muvafakat ettikleri % 3 zam doğruca düyunu u-

mumiye kasalarına gider ve oradan üç vilâyetin Islahatına sarfedilirdi. Bu vilâyetler Türkiyeden ayrıldıktan sonra bu resmi munzam düyunu umumiyenin varidatı esasiyesi meyanına girdi.

Gene bu cümleden olarak muharrem kararnamesinde (4) numara ile ifade olunan temettü vergisinin tezyidi halinde fazla olacak varidatın düyunu umumiyeye ait olması hükmile de maliye nezaretini temettü vergisinin islâh ve tezyidi hususlarında teşebbüs ve enerjisini takyit ederek zaten kapitülasyonlar dolayısıyla o zaman bu vergiden muaf olan ecnebi ticarethaneler meyanında ticareti ellerinde bulunduran ekalliyetlerin de yarım asır bir müddet devlete pek cüzî bir temettü vergisi vermelerini ve bu suretle bu ekalliyetlerin servetlerini hazine aleyhine takviyeyi temin etmişlerdi.

5 numaradaki Bulgaristan emareti vergisine yukarıda işaret etmiştim. Hiç alınamamış, mukabilini bizim vergiler ödemiştir.

Rumeli şarkî vergisi kısmen alınmış, kısmen gene bizim vergilerle ödenmiştir.

Muharrem kararnamesinin (9) numara ile ifade edildiği Sırbistan, Karadağ, Bulgaristan, Yunanistan düyunu umumiye hisseleri. Bunlar borçların taksiminde kullanılan sistemin yanlışlığı dolayısıyla borcun resûlmali Türkiye uhdesinde kalmış yalnız senelik mürettebat hisseleri tefrik edildiğinden bu memleketler borç hisselerini ekseriya vermediklerinden Türk hâzinesi bunları da ödemekte devam etmiştir.

Balkan harbinden sonra da Londra muahedesinde de aynı hataya düşünölmüşse de istiklâl harbinden sonra Lozanda borç taksimi için kullanılan yeni sistemle bunların da nasıl islâh edildiği aşağıda izah olunacaktır.

Garp sermayedarlıklarının Türkiyeyi kapitülasyonların

yanında ikinci ve birincisinden daha geniş bir usul ile istismar esaslarını muharrem kararnamesi programlaştırmıştır.

Maliye nezaretleri kendilerinden daha kudretli ve nüfuzu malisini her cephede müessir gördüğü Düyunu Umumiye idaresini para için bir melce telâkki ederek onun vesayeti altında para tedarik edebilmek için kayıtsız ve şartsız teslim olduğundan (meşrutiyet mâliyesi de dahil) kırk küsur sene Düyunu Umumiyede aza ve ekseriya reis olan bir ecnebi İstanbul tahtı malisinin hakikî kralı olmuştu.

Bu şerait hasıl olduktan sonra henüz Türklerin elinde kalmış olan sair varidat menbalarını rehin alarak saltanat idaresine para vermek ecnebiler için çok kârlı ve emin bir iş olmuştu. Saltanatın da doymak bilmeyen ihtiyacı karşısında tarafeyn istikraz işlerine devam ettiler.

İkinci istikraz devresine geçmeden evvel imparatorluğun dahilinde iki büyük malî teşebbüsüne kısaca işaret edeyim:

Bunlardan biri Kırım muharebesinde çıkarılan kaimeler ile muharebeden sonra dahilî borçlar için ittihaz olunan kararda % 50 si hazine hesabına kayıtları terkin edilecek diğer % 50 si için de alacaklıların vergi borçlarına mahsup olunmaktan ibarettir Bu formüle (Darülfünün kaidesi) denilmekte idi.

Diğer doksan üç muharebesinde çıkardan kaimeler ile nakliyattan, işşeden ahalice olan borçlardır.

Bu borçlara bir şey verilmemiş, kaimelerde bu tertibe tâbi tutulmadığından kıymetleri sıfıra inmiş. Ahali ellerindeki kâğıtları yaktılar.

İki sene sonra yalnız yüzde yirmi beşinin vergi borçlanana mahsubu için bir kararnama çıkmışsa da bu yüzde yirmi beşlerden elde kalan kısım için de İstanbuldaki sarraflar

ile ortakları istifade etmiştir. Hakikî alacaklılar her şeyden mahrum kaldılar.

Dikkate şayandır ki haricî borçlarına karşı en mühim vergilerini ecnebilere terkeden o idare kendi halkının alacakları için hiç bir sureti tesviye düşünmeyerek haklarını iptal etmiştir.

Cumhuriyet idaresinin dahilî borçlar ile haricî borçlar üzerinde ne yaptığını da neticede göreceğiz.

İkinci devre:

1299 dan meşrutiyete kadar olan Abdülhamit zamanı istikrazları.

Bunların (62, 173, 090) lirası hariçten uzun vadeli istikraz ve (6,452,335) lirası da dahildeki müessesattan avans şeklinde olarak ceman (68,625,425) Türk altınına baliğ olmuştur.

Bu devre müddet itibarile kendisinden evvelki devre ve sonraki meşrutiyet zamanına nisbeten miktar itibarile daha az istikraz yaptığı anlaşılırsa da bu istikrazların şeraiti meşrutiyet istikrazları şartlarından daha ağırdır.

Teminatları daha kuvvetli olmasına rağmen ihraç kıymetleri daha eksiktir.

Müfredatı şunlardır:

1 - 1890 senesi Tahvilâtı Osmaniye (4,999,500) Türk altını itibarî kıymet karşılığı Düyunu Umumiyye tahsisi suretile devredilen varidat.

Bursa, Karahisar, Kırşehir, Yozgat, Kayseri sancakları aşarı. Bunlardan başka gümrüklerden senede 80,000 altın

2 - 1896 istikrazı (3,272,720) Türk altını itibarî kıymet.

Karşılıkları:

Aydın, Hüdavendigâr, Selanik vilâyetleri aynamile Bursa, Karahisar, Karesi sancakları hububatının öşrü, mü-

teferrika aşarı, İzmir, Saruhan, Menteşe, Denizli, Biga sancakları palamut, afyon ve zeytinyağı aşarı.

3 - 1891 istikrazı (6,948,612) itibarî kıymet.

Karşılığı:

Mısır vergisinin bakiyesinden.

4 - 1894 istikrazı (9,033,574) itibarî kıymet.

Karşılığı Mısır Zeyla vergisi bakiyesinden.

5 - 1903 sayılı mahî istikrazı (2,640,000) itibarî kıymet karşılığı:

Muharrem kararnamesile Düyunu Umumiyyeye terk olunan yerlerden maada mahallerin balık rüsumu ve posteki resimleri, tömbeki beyiyeleri, ipek aşarından Düyunu Umumiyyeye terkedilmemiş olan mahallerin koza aşarı ve İzmir sancağı hububat aşarından senede 30,000 altın damga resmine tâbi evrakın tevsi edilmesinden hasıl olacak tezayüdü rüsumdan hükümet hissesi Düyunu Umumiyyeye tahsis edilmiştir.

6 - 1904 istikrazı (2,950,000) itibarî kıymet.

Karşılığı:

Konya, Halep vilâyetlerinden ve Urfa sancağı aşarından kısmen mürettep mahaller.

7 - Bağdat Demiryolları 3 tertipte istikrazları (13 milyon 64 bin itibarî kıymet.

Karşılıkları:

1908 senesine kadar yapılmış istikrazlar için cibayeti Düyunu Umumiyyeye terk veya tahsisen tevdi edilmiş olan karşılıkların ait oldukları borçların senelik mürettebatından fazla kalacak hükümet hisseleri.

8 - 1905 teçhizatı askeriye istikrazı; (2,640,000) itibarî kıymet.

Karşılığı:

Vasıtasız vergiler üzerine ilâve edilen teçhizatı askeriye

kesri munzamları ile gümrüklerden mürettep bir kısım.

9- 1901-1905 istikrazı; (5,306,664) Türk lirası itibarî kıymet.

Karşılığı:

Menteşe, Antep sancakları ile Cuma, Serfiçe, Ünye, Treme kazaları aşarı ve Düyunu Umumiyece cibayet edilen aşar üzerine mevzu yüzde yarım zamlardan hasıl olacak farklar.

Yukarıda söylenen istikrazların idaresi ve karşılıkları düyunu umumiyece verilmiştir.

10 - 1893 tömbeki istikrazı (1,000,000) itibarî kıymet.

Karşılığı:

Bağdat, Yemen vilâyetlerine ithal olunacak tömbekilerin resimleri.

11 — 1894 Şark demiryolları istikrazı (1,760,020) itibarî kıymet.

Karşılığı:

Şark demiryolları işletme hasılatından hükümet hissesi.

12 — 1902 gümrük istikrazı (8,600,020) itibarî kıymet.

Karşılığı:

Aydın, Hüdavendigâr, Selanik, Edirne gümrük başmüdiriyetleri hasılat ile gümrük emaneti varidatı umumiyesinden ayrıca senede 390,000 altın.

13 — Konya ovası irva ve İska istikrazı (858,000) aslı.

İkinci defa bir miktar daha zammedilmiştir.

Karşılığı:

Demiryolları kilometre teminat ile istikrazlar için tahsis edilmiş olan aşarlardan mürettebat fazlaları ve son beş sene aşar hasılat vasatından irva ve iska dolayısıyla bu sahada hasıl olacak aşar fazlası ve bu civarda satılacak arazi esmanı.

Bu son dört kalem istikraz ecnebi müessesatı maliyesile yapılmıştır.

Bu devre ait: Belli başlı avanslar.

1 - Fenerler idaresinden iki defada (350,000) Türk altını.

Karşılığı: Fenerler hasılatından hazine hissesi.

2 - Buratlı maden şirketinden (80,000) altın.

3 - Köstence kablo şirketinden (17,335) altın. Karşılığı: Posta Telgraf hasılatından.

4 - Eytam sandıklarile mülkiye tekaüt sandığından muhtelif tarihlerde (2,000,000) nu mütecavizdir. Karşılığı yoktur.

5 - Ziraat Bankasından muhtelif tarihlerde (5) milyonu mütecaviz iken muhtelif hesaplardan mahsuptan sonra kalan bakiyeyi bütçe encümeni 1340 senesinde tesbit etmiştir.(4,000,000) lira.

Cumhuriyet hâzinesi de tamamen ödemiştir Yine Abdülhamit devrine ait demiryolları işletme kilometre teminatı:

İşletme kilometre teminatlarının senelik mürettebatı azamî (890,000) Türk altınıdır.

Düyunu umumiyeye cibayeti devredilen karşılıklar şunlardır:

1 - Haydarpaşa - Ankara hattı.

Karşılığı: İzmit, Ertuğrul, Kütahya, Ankara sancakları aşarı.

2 - Selanik - Manastır hattı.

Karşılığı: Selânik, Manastır sancakları aşarı.

3 - Dedeğaç - Selânik hattı.

Bu hattın geçtiği yerlerdeki sancakların aşarı, bunlar da Dedeğaç, Gümölcine, Serez, Dırâma sancakları aşarıdır.

4 - Eskişehir - Konya hattı.

Karşılığı: Trabzon, Gümüşane sancaklarının her nevi

varidatı öşriyesi ve hattın geçeceği yerlerin aşar fazlalarından mürettep hisse.

5 - İzmir - Kasaba hattı.

Karşılığı: Saruhan, Denizli, Aydın sancakları aşarı.

6 - Alaşehir - Afyon Karahisar hattı.

Karşılığı: İşletme hasılatından hükümet hisse ile o tarihe kadar imtiyazı verilmiş olan hatlara teminat olarak tahsis edilen aşarın mürettebat fazlalarından.

7 - Konya - Ereğli hattı.

Karşılığı: Hattın hasılatından hükümet hissesile % 4 faizli bir istikraz aktedilerek bu istikraz hasılı karşılık olacaktır.

8 - Hama - Reyak hattı.

Karşılığı: Şam, Akâ, Hama sancakları aşarı.

9 - Bağdat ikinci ve üçüncü kısımlar.

Karşılığı: Konya, Adana vilâyetleri ağnamı rüsumu ile Halep vilâyeti ağnam rüsumundan, tazminatı harbiye karşılığında bakiye kalacak miktar.

10 - Alpullu - Kırkilise hattile Haydarpaşa - Ankara, Eskişehir - Konya hatlarında seyri seri katarları tahkimatı için düyunu umumiye varidat fazlaları üzerine açılan avanslardan temin olunmuştur.

Kilometre teminatı karşılıkları senede azamî (890)“ bin altın olmasına göre bu hatların işletmeye açıldığı tarihten itibaren otuz seneden evvel istimlâk veya işletmeye vaziyet hakkı da mevcut olmadığına göre bu teminatın asgarî otuz sene devam mecburiyeti nazarı dikkate alınırsa o zamanın carî faizine göre % 5 faizli ve 30 senede itfa edilecek (13,700,000) altının senelik mürettebatı olur. Bu sermayeyi de Abdülhamit devrinin istikrazlarına ilâve etmek icap eder.

Yine bu devrin mühim muamelâtı mâliyesinden biri de

tevhidi düyun meselesidir. 1903 tarihinde muharremi kararnamesine tâbi borçlardan (A) tertibi hitam bulmuş (B) tertibinden de bir miktar ödenmişti.

(B) tertibinden kalan bakiye ile (C, D) tertipleri aşağıda söyliyeceğim şekilde birleştirilerek düyunu muvahhide namı altında yeniden çıkarılan % 4 faiz ve 0,45 amortismanlı tahvil ile mübadele edilmiştir.

Bu mübadele ameliyesi B	tertibi	100	yüzü	70
C	»	100	»	42
D	»	100	»	37

hesabile yeni tahvil ile değiştirilmiştir.

Tevhit ve tebdil işi düyunu umumiyenin talep ve muvafakatinden doğmuş borç yekûnu üzerinden rakamen tenezzül vaki olmuşsa da tediye cihetinden hazine için kârlı bir iş olmamıştır.

Tevhitten evvel bu tertiplerin sırasile borsalardaki kıymetleri daha çok aşağı olduğundan kolayca itfa ediliyordu.

Faizleri 299 tarihindeki tasfiyede % 1-3 yüzde birden üçe kadar oldukları halde tevhit muamelesi her tertibe müsavi % 4 faiz kabul etmiştir.

Çok sonra itfasına başlanacak olan C, D tertipleri daha evvel B tertibine beraber muayyen miktarlar üzerine itfa esası kabul edildiğinden mühim bir spekülasyon zemini hazırlanmıştır. Bu tevhit muamelesi için (1,460,000) Türk altını masrafı hazine deruhte etmiş ve başkaca düyunu umumiyenin ihtiyat akçesine (300,000) yüz bin ilâveten vermiştir.

Bu mukavelede tevhit harici bırakılan Şark demiryolları tahvillerinin senelik mürettebatı (270,000) altın tesbit edildikten sonra tahvilâtı mümtaze karşılığı olan (430,500) lirasına da mürettebatın tahvilâtı mümtazenin tamamen

imhasında düyunu muvahhideye tahsis edilmesi de ilâve olunmuştur.

1906 tarihinde tahvilâtı mümtazenin düyunu muvahhide evsafındaki tahvil ile mübadelesi başta düyunu umumiye olmak üzere alâkadarların teklifi üzerine (1,367,970) liralık fazla tahvil çıkararak bedelini hazine vermek şartile mübadele kararnamesinde ağır kayıtları düşünmeksizin kabul edilmiştir.

İstikrazlarda olduğu gibi tevhit ve mübadelelerde de komisyonlar, sair masraflar hâzineye tahmil edilmişti.

1299 tarihinden evvelki borçlardan (Mısır vergisi ile aktedilmiş olanlar hariç olmak üzere bakiye kalanlar için kırk küsur milyonluk yeni tahvil verilmiştir. 1299 senesinden sonraki borçlar bunun haricindedir.

Üçüncü devre:

Meşrutiyetin ilânından harbi umumiye girdiğimiz tarihe kadar: 1908 senesi meşrutiyet, arz ve izah olunan ağır şerait altında devraldığı mâliye düyunu umumiye cephesinden en ufak bir değişikliği dahi düşünmeksizin, düşünce de hiç bir şeye muvaffak olmaksızın zaten hâzinenin elinden çıkarak düyunu umumiyeye intikal eden belli başlı varidat menbalarından mahrum kaldığından yine istikraz siyasetine daha ziyade vüs'at ve revaç vermiştir.

Meşrutiyetin ilânından harbi umumiye girdiğimiz tarihe kadar yedi sene zarfında (48,633,442) liralık uzun vadeli haricî istikraz ve (8,5) sekiz buçuk milyon hazine tahvilâtı ihracı ve dahil ve hariçteki müesseselerden (19,731,286) liralık uzun ve kısa vadeli avans muamelesi yapmıştır.

Yekûn (76,864,728) liraya baliğdir. Bunların miktarları ile karşılıklarını arz ediyorum.

1 — 1908 istikrazı (4,411,212) Türk altını itibarî kıymet. Karşılığı rûsumat emaneti hasılatı umumiyesinden

ve idaresi düyunu umumiyyeye muhavvel kilometre teminatı aşar hasılatı fazlaları.

2 — 1909 istikrazı (7,000,004) itibâr kıymet Türk altını karşılığı kısmen Sivas, Konya, Kastamonu, Adana vilâyetleri aşarlarından ve Kalecik kazası aşarından, Halep vilâyeti ağnam aşarlarından fazlalarından.

3 — 1911 istikrazı iki tertip (11,000,000) itibâr kıymet Türk altını karşılığı İstanbul vilâyeti gümrükler hasılatından senede (550,000) altın.

4 — 1914 istikrazı (22,000,000) itibâr kıymet Türk altını karşılığı 1914 senesine kadar aktedilmiş bilcümle istikrazların karşılıkları olan varıdatın mukaveleleri mucibince kendi tertipleri ayrıldıktan sonra artacak mebalığden ve aşar üzerine mevzu hisse iane (iptidâi mektepleri için zammedilmiş idarei hususiyelere ait hissedir.) Hisse ianenin düyunu umumiyyeye tahsisinden ve Reji şirketinin mâliyyeye ait temettü hissesinden reji avansları karşılığı tefrik olunduktan sonra kalacak bakiyelerden.

5— Hudeyde - San'a demiryolu istikrazı (1,000,010) itibâr kıymeti. Karşılığı Hudeyde ve Cidde gümrükleri hasılatı.

6 — Havuzlar ve doklar istikrazı. (1,210,000) itibâr kıymeti. Karşılığı Sivas vilâyeti aşarından.

7 — 1908 Bandırma - Soma hattı istikrazı (1,712,304) itibâr kıymet. Karşılığı İzmir, Kasaba demiryolları hasılatından hükümet hisseleri ve demiryolları işletme kilometre teminatı karşılıklarından artacak miktarlardır.

8 — Hazine tahvilleri.

1) % 6 faizli tahvilât (3,000,000)

2) % 5 faizli tahvilât (5,500,000)

Karşılıkları vasıtasız diğer vergilerden Mâliyece ödenecektir. Bu tahvillerin beş buçuk milyonluğu Alman ban-

yerleri ve üç milyonluğu da Periy bankası % vasatı 80-85 hesabı ile satın almışlardır. Bunlardan başka Balkan harbi nihayetlerinde dahilde de iki buçuk milyon liralık ayrıca hazine tahvili satılmıştır. Bu son kısım yukarıki yekûna dahil değildir.

Meşrutiyet devrinde uzun ve kısa vadeler ile alınmış avanslar ve karşılıkları şunlardır.

1 - Bank dö Fransez 1911 - 1912 - 1913 senelerinde üç defada (1,320,000) Türk lirası karşılığı Trabzon vilâyeti gümrükleri.

2 - Bağdat demiryolu şirketinden 1913 te (510,059) Türk lirası karşılığı düyunu umumiye fazlalarından ve hattın hükümet hissesinden evvelki taahhütlerinden kalacak kırımlardan ve sair mahsubattan.

3 - Türkiye Millî ve Selanik bankalarından 1912 de (1,650,000) Türk lirası karşılığı Edirne, Selanik, Aydın, Hüdavendigâr, Beyrut vilâyetleri gümrükleri hasılatından evvelce düyunu umumiye mürettep miktardan artacak bakiyeler.

4— Türkiye Millî bankasından 1911 de (2,054,860) Reşadiye zırlısı için. Karşılığı Hazinece varidatı umumiye den ve donanma cemiyeti hasılatından ödenmek üzere.

5 — Selânik bankasından 1914 te (60,000) lira. Karşılığı hazine tahvili rehin etmek mukabilinde.

6 — Osmanlı bankasından 1912, 1913, 1914 senelerinde meşrut hesabı cari haricinde olarak altı defada 5,622,200 Türk altını. Karşılığı düyunu umumiyece cibayet edilmekte olan ağnam ve aşar fazlalarından ve tütün öşrile Bağdat, İskenderun, Haydarpaşa da dahil olduğu halde gümrük varidatından bu tarihe kadar düyunu umumiye muhassas mürettep mebalığın temininden sonra kalacak miktar ve harp vergisinden hâzineye ait kısım ve Sivas aş-

rından düyunu umumiyye mürettep kısımdan kalacak miktar ve Diyarbekir, Sivas, Trabzon, Kastamonu, Şam, Musul Karesi, Bolu, Hüdavendigâr, Erzurum vilâyetleri, ağnamından.

7 — Tütün Reji şirketinden iki senede ve beş defada 1,860,000 Türk altını. Karşılığı Reji şirketinin temettüünden hazine hissesi ile İzmir aşarından bu tarihe kadar düyunu umumiyye gösterilmiş karşılıklardan bakiye kalacak kısım.

8 — Anadolu demiryolu şirketinden 1914 de (200) bin altın. Karşılığı gümrükler hasılatı umumiyesinden.

9 — Düyunu umumiye meclisinden 1913 ve 14 senelerinde 15 defada 2,951,167 lira. Karşılığı gümrük resmî munzamı düyunu umumiyye mevdu müteferrika aşarının hissei ianeleri; Aydın, Hüdavendigâr ağnam bakiyesi, Sivas aşar bakiyesi, kısmen de evvelki istikrazlardan satılmayıp hazinede kalan tahvillerin terhin ve sair karşılıkların fazlaları.

10 — Doyçe Banktan 1911 - 1912 senelerinde iki defada 3,003,000 lira. Karşılığı kısmen gümrükler varidatından evvelki karşılıklar temin edildikten sonra bakiyesi de bir sene sonra tatat edilecek olan ağnam hasılatından hazine tahvili rehin mukabilinde.

11— Fenerler idaresinden 1913 senesinde 500,000 altın. Karşılığı Fenerler idaresi hasılatından hükümet hissesi.

Bu hisse 16 da yedisi hükümete ait olduğundan bu hisse fenerler avanslarının yalnız faizlerine kifayet etmediği ve resûlmali imha için karşılık kalmadığı hesaben anlaşıldığı halde fenerler işletme imtiyazının bu avanslar hükümet hisselerinde itfa edilinceye kadar (ki ebediyet ifade eder) temdit edildiği bu mukavelede münderiçtir. Mukaveleyi

Meclis Encümenleri senelerce tetkik etmediğinden tasdiksiz kalmıştır.

Bu suretle meşrutiyetin 7 senelik istikraz işleri 76 milyon 864 bin küsur liraya balığ olmuştur.

Avansların bir kısmı uzun vadeli istikrazlar ile kapatılmışsa da bir kısmı kendi karşılıklarile devam ederek Cumhuriyet idaresine devredilmiştir. Bu avansların alınmasına başlıca sebep istikraz karşılıkları geniş mikyasta düyunu umumiye idaresine tahsis edildiğinden sene nihayetinde karşılık fazlalarını istirdada kadar tahammül edilemeyerek daha evvel yüksek faizlerle devlete ait parayı avans şeklinde alarak sene nihayetinde mahsup edilen düyunu umumiye avansları bu mahiyettedir. Diğer kısa vadeli istikrazdır.

Gerek Abdülhamit ve gerek meşrutiyet istikrazları % 70 den başlayarak % 85 e kadar muhtelif kıymetlerle ihraç edildiği, komisyon, tabı ücreti, aciyo ve sair masraflar da nazarı dikkate alınırsa bu iki devrin yaptığı istikrazların hasılı % 30 noksanile hesap edilebilir.

Bazı mukavelelerde istikraz hasılından eşya mubayaa etmek ve o memleketin fabrikalarına siparişler vermek ve istikraz dahilde yapılacak bir iş için ise o işi behemehal toptan ve götürü bir bedel mukabilinde parayı ikraz eden memleketin taahhütlerine vermek şartları vardır.

Yine bir kısım istikrazlarda imtiyazlı şirketlerin haksız taleplerini lehlerine olarak kabul ederek hemen halletmek veya yeniden imtiyaz vermek veyahut mevcut imtiyazları lehlerine olarak genişlettirmek, tarifelerini arttırmak kayıt ve şartlarına ve teati edilen mektuplara ve karara istikraz mukavelelerinde çokça tesadüf edilir.

Bu devreye ait olan mülâhazama şu iki noktayı da ilâve etmekte faide görürüm:

1914 istikrazından harbi umuminin zuhuru üzerine-

Paris müessesatı mâliyesinden henüz alınamayan bakiyelerin araştırılması,

Harbi umumî içinde Bağdat inşaat şirketine Toros kısmının tesrii inşası için Mâliyeden verilen 3,000,000 liralık avans hesabı,

Gerek Berlin muahedesi ile ve gerek Balkan harbinden sonra Londra muahedesi ile başka memleketlere tefrik edilen düyunu umumiye mürettebat hisselerini tamam vermediklerinden bizim vergi menbalarımızın ödemiş olduğu mebalîği de alâkadâr devletlerden istemek icap eder. Bunları imkân ve zamanla araştırmak Maliye ve hâriciyemizin işidir.

Dördüncü devre:

Harbi umumiye dahil olduktan - Mondros mütarekesine kadar yapılan muameleler ile Cumhuriyet idaresinin İstanbula hâkim olduğu güne kadar İstanbul idaresinin marifetleri;

1 — 1915 senesinde Avusturya - Macaristan bankalarının verdiği avans 5 milyon altın, harp içerisinde Almanların harp masrafına ve bilhassa Irak, Filistin cephelerine yardım olarak verdiği altınlar muahedeler ile ibra edildiğinden bunlardan fazla bahsetmiyeceğim.

1 — Dahilî muameleler ve neticeleri

1 — 1914 - 1917 senelerinde muhtelif tertipler ile çıkarılmış evrakı naktiye 158 milyon

Bu evrakı naktiye harp masrafı için müttetiklerden bir yardım taahhüdü almaksızın harbe girildiği için kâğıt çıkarmak zarureti dolayısıyla Almanlar ile aktedilen malî mukavelelere göre birinci tertibin karşılığı olan 5 milyon altını sulhun aktinden altı ay sonra bu evrakı naktiye hâmilleri ile mübadele etmek üzere İstanbulda düyunu umumiye idaresine teslim edilmiş diğer tertiplerin karşılığı da sulhun aktinden sonra muhtelif tarihlerde bedeli ödenmek üzere Alman

hazine tahvilâtı yine düyunu umumiye emrine verilmişti. Neticede gerek bu altınların ve gerek Alman hazine tahvillerinin mukabilini uzun vadeli istikraza kalbederek Türklerin bunları asırlarca ödemesi mukadderdi. Versay muahedesi Almanları bu taahhütlerinden ibra ve hazine tahvillerini hükümsüz bırakmıştır. İstanbulun işgalinde muhasım devletler düyunu umumiyede Türk evrakı naktiyesi birinci tertibi hâmilllerinin hesabına emanet bulunan altınları Londraya nakletmiş ve düyunu umumiye de bu işe seyirci kalmıştır. Bu suretle evrakı naktiye karşılıksız olarak yalnız Türklerin omuzlarında bırakıldı.

2 — Harbi umuminin üçüncü muamelesi vatandaşlardan aldığı tekâlif harbiye, vesaiti nakliye, aşar, iâşe emsalleri ve taahhüdât bedellerinde maaş, masraf terakümleri bu meblâğ mülga Maliye nezaretinin hesabına göre (45 milyon) lirayı mütecevizdi. Bu hesabı Ankara idareleri 1336 senesinden itibaren ashâbı istihkakın veya köylerinin vergi borçlarına mahsup suretile ve sonra da mahsubu umumî kanunile geniş mikyasta mahsup yaparak kalan cüz'î bakiyeyi de tasfiyei düyun tahviline raptederek mehma imkân vatandaşların matluplarına cevap vermiştir.

3 — Dördüncü muamelesi (18,000,000) luk istikrazı dahilî aktetmiş bundan yalnız bir buçuk senelik faizi vermiş resûlmal ile diğer faizlerini olduğu gibi bırakmıştır. Bu istikrazın faizi altın ve karşılığı da ağnam hasılatından hâzineye kalan kısımdan olacaktı.

4 — Damadın düyunu umumiyeden aldığı avans takriben (2) milyon lira bu para ile kuvayi inzibatiye teşkil edeceğinden işgal kumandanlarının muvafakat ve yardımlarile alınmış. Karşılığı askerî demiryolları anbarları da dahil olmak üzere İstanbuldaki anbarlarda devlet malı olan eşyanın satış muamelâtı.

Satılmış ve para verilmiştir.

5 — Osmanlı Bankasından meşrut hesabı cariden başka iki defada (2,5) milyon liralık avans.

Bunların karşılığı kısmen satılacak eşya bedelinden ve mühim kısmı da istikrazı dahilî kuponları için bırakılmış olan altınları rehin vermek suretile.

6 — İstikrazı dahilî kuponları bedeli için Osmanlı Bankasına bırakılmış olan (460) bin altından (80) bin altının rehin fazlası addedilerek işgal kumandanlarının talebi ve düyunu umumiyenin delâletile satılarak tutarı Damat hükûmetine verilmiştir.

Kalan (380) bin altını elden kaçırmamak için Ankara hükûmeti İstanbula vaz'iyet etmeden evvel rehin bedellerini vererek altınları bedel mukabilinde almış ve Ankaraya hafiyen nakletmiştir.

7 — Damat Feridin İstanbulda bulunan Ziraat Bankası merkez veznesinden aldığı (1,500,000) lira.

Karşılığı yoktur ve İstanbul idaresi bu paradan birini vermemiştir. Bu dahilî muamelelerin yekûnu Alman ve Avusturyalılardan alınan altınlar hariç olmak üzere (227) milyon liradır. Satılan altın bedelleri hariçtir.

İstiklâl muharebeleri büyük zaferle bittiği zaman Büyük Gazinin yeni kuracağı Türkiye, düyunu umumiye cephesinden şimdiye kadar izah eylediğim bulaşıklığın içinde idi. Haricî borçlardan o tarihe kadar ödenmiş olanlardan gayri Mısır vergisile alınmış paralar da yine dışarda olmak üzere (161,303,833) lira baş paradan müterakim faizlerden ibaret düyunu umumiye işile karışlaştı.

Son altın bütçe olan 1330/1914 senesi düyunu umumiye bütçesindeki bir senelik mürettebat faiz ve amortismanlarla idare masrafı (11,400,000) altındır. Bu sene devletin umum varidatı 32 milyon altı yüz bin altındır

Sulh kongresinin halledeceği bin bir işler arasında bir de bu dev cüsse dünyu umumiye işleri mevcuttu. Bu meselenin üç büyük yüzü vardı.

1 — Borcun aslı ve nasıl taksim edileceği;

2 — Düyunu umumiye müessesesi ve onun haiz olduğu imtiyazlarla hâmiller emrine bu idareye terk veya tahsisen tevdi edilmiş vergi ve resim menbaları (bunları hariç rehinler kelimesile ifade ediyorlardı) ;

3 — Üçüncüsü de senelik mürettebatın hangi cins para ile hesap olunacağı meselesi, diğer bir ifade ile kuponlar meselesi idi.

Uzun muharebelerde gençliğini şehit vermiş bir millet, istilâlar altında mamureleri harap olmuş bir vatan için bundan daha fena bir miras tasavvur olunur mu?

İşte Cumhuriyet bu berbat mirası ister istemez eline alarak halletmek çarelerini aradı.

Düyunu umumiye imtiyazlarına dokunmak Türkiye için harabiyi mucip olacağını söyleyenler de eksik değildi.

Fakat o Büyük Gazinin saçtığı istiklâl nurundan istidatları derecesinde hisse alanlar yine en başta o Büyük Mürşit olduğu halde bu muğlak ve çetin meselenin dahi diğer işler gibi hallini mukaddes emel addettiler. Senelerce çalıştılar, uğraştılar, bugünkü hale getirdiler.

Nasıl hallettiler?

1 — Birinci mesele, dünyu umumiyenin taksimi

Bu taksim işi Berlin muahedesile Balkan harbi üzerine Londra muahedelerinde Türkiyeden ayrılmış yerler için İmparatorluk borçlarına isabet eden senelik mürettebattan hisse tefriki şeklinde olmadı. Çünkü bu taksim şeklinde borçlu olan Türk devletinin resûlmale ait tahvili hâmilin yedinde kalacağından senelik mürettebattan hisse ayrılan diğer devlet hissesini vermediği takdirde Türk hâzinesi hatta ha-

zineye sormaksızın düyunu umumiye müessesesi kendisine mevdu Türk vergi menbalarından bunları da ödemekte devam ediyordu.

Genç Türkiye idaresi mazinin düştüğü hatalara düşmedi. Borcun aslının yani resülmalın taksimi ile hisse ayrılan diğer devletlere isabet edecek miktar için Türkiye'nin sureti katiyede ve mutlaka da ibrasını istedi.

Bu tabii talebin gayesini sezen düyunu umumiye müessesesi küreiarz yerinden kopmuş gibi vaveyla kopardı. Hariçte ve dahilde dedikodular başladı. Bu nevi sermaye fennen kabili taksim değildir; diyenler oldu.

Bin bir müşkülât içerisinde kabili taksim olsa bile Türkiye'ye mahsus yeni tahviller ile mübadele masrafı sekiz on milyon lira olacağını ve buna ne lüzum olduğunu iddia edenler de bulundu. Bunlara rağmen salahiyyetli makamat sermayenin taksiminde ısrar etti.

Sarsılmaz kaya gibi metin olan Baş murahhasımız ismet Paşa Hazretleri bu talebini ısrarla tekrarladı. Muvaffak oldu. Alkışlar. Resülmal şu suretle taksim edildi:

Mısır Zeyla vergisi karşılığı ile akte edilmiş istikrazlar tamamen Mısır hissesine tefrik edildikten sonra bakiye kalan bas para ve faiz (161,5) milyon lira muharebelerin başladığı bir evvelki sene varidatına göre hisseler tefrik edildi. Taksim tarihine kadar teraküm etmiş faizler de nazarı dikkate alındı. Bu suretle faizler de dahil - (107) milyon lira Türkiye Cumhuriyetine ve (54,5) milyon lira da Balkan devletlerde Suriye, Irak, Arabistan devletlerine ayrıldı. Türkiye hissesi diğerlerine nisbeten çok görülürse de bunun sebebi yine idarei sabıkadır. Çünkü vergileri sakın ve muti olan Anadolu halkının üzerine yüklenmesinden dolayı ayrılmış olan memleketler az vergi verdikleri için borçtan da az hisse isabet eylemiş oldu.

Yine tekrar ediyorum Berlin muahedesinde ve Balkan harbinden sonra olduğu gibi Lozanda da yalnız senelik mürettebatın tefrikiyle iktifa edilmiş olsaydı bugün Türk vergi mükellefleri aleyhine Mısır vergisi istikrazları da dahil olmak üzere (161,5) küsur milyon borç senedi ecnebilerin elinde mahfuz bulunacağından şimdi mesut neticeler daha çok müşkül ve belki de daha ağır olacaktı.

İkinci mühim mesele: Düyunu umumiye müessesesinin haiz olduğu imtiyazat adedi sayılamıyacak kadar çok olan mukavelenameler terk veya tahsisen tevdi edilmiş olan karşılıklar bunun en mühimmi muharrem kararnamesi meseleleri.

Ankara idaresi kendi emrinde bulunan vilâyetlerdeki düyunu umumiye teşkilâtını bir müdürü umumî ile Maliye Vekâletine raptederek bütün hasılâtını eline almak suretile kısmen emri vaki ihdas eylemişti. Düyunu umumiye meclisi bunu geçici zannetmekle beraber müteaddit protestolar etmekten de geri durmadı.

Gerek muharrem kararnamesi ve gerek diğer mukavelenamelerin mahfuziyeti hakkında Lozan muahedesine bir şey dercedilmemesine çok dikkat edildiğinden bu mühim mesele hâmiller ile Türkiye arasında muallel bir vaziyette kalmış olması temin edilmişti.

Cumhuriyet hükümeti her sene emri vakileri biraz daha tevsi ederek bir kaç sene içerisinde düyunu umumiyenin elinde ve emrinde hiç bir varidat bırakmadı. 1928 itilâfnamesi de bu mukavelât ve imtiyazatı hukukan iptal etmiş oldu.

ÜÇÜNCÜ CEPHESİ

Kuponlar meselesi

Türkiyeye ayrılmış olan (107) milyon liranın hangi

para ile hesap edileceği meselesi idi ki buna kuponlar meselesi deniliyordu.

Türkiye bunun Türk evrakı nakdiyesile hesap edilmesini istiyor, alacaklılar namına hareket edenler de o zaman altın veya altına yakın olan İngiliz lirasile hesap edilmesinde ısrar ediyorlardı. Lozan müzakeratının başladığı günden sonra dakikasına kadar en çetin müzakere ve münakaşalar bu mesele etrafında oldu.

Nihayet müzakereyi bitirebilmek için o zaman on altısı bir Türk evrakı nakdiyesi olan Fransız frangı ile hesap edilmesine temayül eylediğimizi şimdi arzedeabilirim. Bunun tutarı senede dokuz, on milyon Türk evrakı naktiyesi idi. Alâkadarlar asla yanaşmadılar.

Nihayet tarafeyn ayrıca anlaşmak üzere mesele müzakere harici bırakıldı.

Hemen arzedeabilirim ki faiz nisbeti ne olursa olsun şimdi kabul edilen senelik mürettebat (700) bin altın o zaman isteyip de kabul ettiremediğimiz frank hesabından daha çok aşağıdır.

Bu meseleyi altın veya İngiliz lirası hesabından çıkarmak için idaresi düyunu umumîye haricinde kalan bazı muameleler üzerinde fırsat düşükçe emri vakiler ihdas etmekten geri kalınmadı.

Meselâ tütün reji şirketi avansları faiz ve amortismanları için İstanbul'a hâkim olmadan evvel İngiliz lirası hesabı ile tevzi edilmiş üç senelik mürettebatın Ankara itilâfnamesi mucibince hesabı frank esasına tebdil edilerek tevzi edilmiş olan para farkını işleyecek seneler faiz ve amortismanlarına mahsup edilmişti.

Yine bu cümleden olarak:

Tevziine Osmanlı bankasının mutavassıt bulduğu bir kısım istikrazların 1914 senesinden beri mütedahil kupon

ve tahvil bedellerine banka emrinde bulunan mebalığın tevziinde Fransız frangıyla hesap edilmesi ve âtiyen bu hâmillerin bu hesap için hiç bir fark iddia etmeyeceklerinin taahhüt ettirildikten sonra tevzi edilmesi hususundaki ısrarlarımız muvacehesinde istediğimiz taahhüdü mübeyyin üç kıt'a itilâfname banka umum müdürlüğünün 10 temmuz 1339 tarihli tezkeresile hâzineye gönderilmişti.

Fakat düyunu umumiye müessesesi bu kabil muamelelere asla yaklaşmadı. O mütemadiyen hariçte, dahilde gürültü çıkardı.

Düyunu umumiye müessesesinin imtiyazlarına güvenerek yaptığı muamelelerden bir iki misal zikretmekle memleketimiz için bu müessesenin nasıl hareket ettiğini efkârı umumiyenin takdirine bırakmış olacağım.

1337 senesine ait olmak üzere düyunu umumiye meclisinin o zaman neşreylediği senelik raporda ellerinde kalan İstanbul ve civarından düyunu umumiye idaresince cibayet edilen (12) milyon küsur lira varidata mukabil (3) milyon yüz küsur bin liralık masraf yaptıklarını ve bu da varidatın % 25 nisbetinde olduğunu neşrediyorlardı.

Halbuki bu varidattan (6,803,000) küsur lirayı gümrük resmi munzamlarile tütün reji şirketi varidatından ve tütün âşarından ve tönbeği resmi olarak diğer teşekküllerin yani rüsumat idarelerde reji şirketinden toplanarak nakten düyunu umumiyeye teslim eyledikleri meblâğ için düyunu umumiye hiç bir masraf ihtiyar etmediğine ve bakiye kalan (530,000) küsur liranın da mühim kısmı damga hasılatı olup bu da yalnız % 5 beyiye ücretile kolayca elde edilir para olduğu nazarı dikkate alınırsa düyunu umumiyenin masrafı topladığı paranın % 65 ini tecavüz etmektedir.

Türkiyeden topladığı paraları ecnebi parasına tahvil etmek suretile her sene İstanbul Borsası kambiyo fiatının en

yükseği üzerinden bir senelik muamele hesap olunduğu cetvellerinin tetkikinden anlaşıyor. Acaba bu azim meblâğ senenin bu gününde ve Batların en yüksek bulunduğu günlere mi tesadüf etmiştir.

Bu maddeten mümkündür.

Harbi umumî senelerinde dünyu umumiye kasalarında toplanmış olan paraları Versay muahedesi aktolunduktan, Almanyanın talii ve markin mukadderatı anlaşıldıktan sonra (150) milyonluk mark satın alarak Alman bankalarında depo etmek suretile az bir zaman sonra mark kıymeti sıfıra düşmesinden dünyu umumiye müessesesi hem müvekkileri olan hâmillere ve hem de Türklere hizmet mi etti yoksa vazife mi yaptı?..

Hatta bu (150,000,000) milyon mark henüz kıymetini muhafaza ederken tevziatta bu parayı kullanmayıp ta o devrede üç sene zarfında İstanbul piyasasından (3) milyon İngiliz ve (54,5) elli dört buçuk milyon frank mubayaa etmeleri Türk parasına ve piyasasına kasıt değil midir? Bizim vergi ve resimlerimizden topladığı paralardan ve henüz hâmillere tevzi etmeden evvel İstanbul işgal kuvvetleri kumandanlığı emrine % 2 faizle bir defada (7) milyon, ikinci defada (3) milyon Türk lirası ikraz ettirmek salâhiyetini nereden almıştı. Türk hükümetinden mi yahut adedi (250,000) ni tecavüz eden ve bütün Avrupaya yayılmış olan hâmillerden mi müsaade almıştı...

Bu misaller sayılamıyacak kadar çoktur

Esasa avdet ediyorum:

1928 mukavelesi yapılmazdan evvel bize ayrılmış olan borç müterakim faizlerde beraber (107) milyonu tecavüz ediyordu.

Esas istikraz mukavelelerine göre ve muharrem kararnamesine göre senelik mürettebat dünyu umumiye maaş

ve masrafları hariç olarak (5,300,000) lirayı geçiyordu. Bu esasa göre 86 sene müddetle ve (210,221,000) lira ödemek üzere tedricen azalmak suretile borç kapanmış olacaktır.

1928 mukavelesi ilk senelerde (2) milyon mürettebattan başlayarak tedricen yükselmek suretile en çok (3,5) milyona balığ oluyor ve itfa edilen miktarlarına göre azalmağa başlıyordu, bu mukaveleye göre de takriben (120) milyon altın ödemiş olacaktır.

Müzakere edilmekte olan yeni mukaveleye göre senelik mürettebat (700,000) altın hesabı ve azamî elli senede hesaben en çok (35,000,000) altındır. Bundan evvelce verilip te henüz tenzil edilmeyen takriben yarım milyon altın çıkarıldığı halde memleket (34,5) milyon verecektir. Bu dahi kat'î değildir. Kambiyo farkları, baş para amortismanlara tahsis edileceğinden elli seneden daha çok evvel borç hitam bulacağı ve bu suretle bir sülüsün kazanılmak ihtimali mevcut bulunduğunu kaydederim.

1928 mukavelesi iki mühim netice ifade eder.

Biri emri vaki haline gelen düyunu umumiye müessesesiyle vergi ve resim muayyenlerinin hâzineye intikalini hukukan da tesbit ederek düyunu umumiye müessesesinin ebediyen defnedilmiş olması,

Diğeri de borç miktarını vasatı hesapla yarıya indirmesidir.

Hakikatte bizim idealist fırka ve hükümetimiz için de bir konak başı olmuştur. Bu konak başından sonra ikinci müzakere hükümet reisimiz bizzat düşünmek ve açmak ızdırarında kalmış ve bunu çok büyük muvaffakiyetle idare etmişlerdir.

Tafsilâtını evvelce salahiyetli zevat defaatle izah ettiler. Burada en çok alacaklılarımız olan kadim Fransız dostlarımızın da gösterdikleri hüsnüniyet ve samimiyeti kaydetmek isterim.

Yukarıda işaret ettiğim umumî harbin dahilî borçlarına gelince: (18) milyon dahilî istikrazı vaktinden evvel tam faizi ile başa baş ödedik. Hazine alacaklarına da nakit gibi kabul etmekle bugün piyasada takriben iki milyon kadarı kalmıştır. Ziraat Bankasına ve diğer müessesata olan muhtelif borçları tamamen vermiş bulunuyoruz.

Halk ile olan intizamsız borçlardan tekâlifî harbiye, vesaiti nakliye, iâşe, maaş masrafından takriben (45) milyon liralık eski idare borçlarını tasfiye ederek tediye mahsup ve nihayet (1,5) milyonluk tasfiyeyi düyun tahvili vermekle bitirdik.

Karşılıksız aldığımız evrakı naktiyeyi de tedrici dahi olsa sağlam esaslara bağlayacak tedbirleri ve teşkilâtı yaptık.

Büyük Reisimiz ve Gazimizin kurduğu Cumhuriyet Halk Fırkası ve Meclisi ve hükümeti açık alnımızla ve iftiharımızla millete ve tarihe diyebiliriz ki çok fena mirasları dahilde ve hariçte tamamen hallettik ve azamî menfaatinizi temine muvaffak olduk. Bütün varidat menbalarınız hiç bir kayda ve şarta bağlı olmayarak elinize ve emrinize hazırdır.

Borç işlerinde hiç bir imtiyaz kalmamıştır.

Alacaklılar yalnız (8) milyon altını sizin mert sözünüze ve dürüst harekâtınıza bıraktılar.

Vatan sağ olsun bunu da ödemeğe çalışacağız. (Alkışlar)

**İsmet Paşa Hükümetine ve Adliye Vekili Saraçoğlu
Şükrü: Beyefendiye beyanı takdirat olunduğu hakkında:**

Karar No. 764

Borçlar işindeki yüksek faaliyetlerde Türk milleti ve Türk memleketi faydasına büyük hizmet görmeğe muvaffak olan muhterem İsmet Paşa Hükümetine ve onu bu meselede muvaffakiyetle temsil eden Adliye Vekili Saraçoğlu Şükrü Beyefendiye Büyük Millet Meclisinin takdirlerini izhar etmesi tekrarrür etmiştir. 28/5/1933-

Dilenciliğin men'ine dair olan nizamname hakkında

Karar No. 772

Darülacezesi tesis edilmiş ve edilecek belediyelerde, dilenciliğin men'ine dair olan 16 kânunusani 1311 tarihli nizamname hükümleri tatbik olunur. 8/6/1933

**Şûrayı Devlet azalıklarına Emin, Fatin, Dr. Kilisli Rifat
ve- Nuri Beylerin intihap olundukları hakkında**

Karar No. 774

Şûrayı Devlet azalıklarına Bilecik Valisi Emin, Bursa Bahsi Fatin, Dr. Kilisli Rifat ve sabık istatistik umum müdürü Nuri Beyler intihap olunmuşlardır. 10/VI/1933

Büyük Millet Meclisinin tatili faaliyet etmesi hakkında

Karar No. 779

İkinci içtimada Meclisi âliye tevdi kılman kanun lâyiha ları intaç edilerek elde mühim iş kalmamış olduğundan azayi kiramın intihap dairelerini dolaşabilmeleri ve halk ile temasa gelerek hal ve vaziyetleri hakkında malûmat edinmeleri için gelecek içtimain 1 teşrinievvel 1933 pazar gününe taliki kabul edilmiştir.

Reisicümhur Gazi Mustafa Kemal Hazretlerine Büyük Millet Meclisinin saygılarının sunulmasına dair

Karar No. 780

Tatil dolayısıyla Büyük M. Meclisinin derin saygılarının ve kendilerine «Allaha ısmarladık» denildiğinin, Meclis namına, Yüksek Reislikçe Ulu Gazi Hazretlerine arzedilmesine karar verilmiştir.

12/6/1933

762 sayılı karar üç oğlu şehit düşen Bulgar tebaasından Lofcalı İsmail Efendiye maaş tahsisine imkân olmadığına dair olup Resmî gazetenin 5 haziran 1933 tarih ve 2419 sayılı nüshasında yazılıdır.

765 sayılı karar bazı jandarma zabitlerinin tekaütlükleri hakkında arzuhal encümenince ittihaz olunan kararların tasvip edildiğine dair olup Resmî gazetenin 7 haziran 1933 ve 2421 sayılı nüshasında yazılıdır.

766 sayılı karar kânunuevvel 1931 şubat 1932 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair olup Resmî gazetenin 10 haziran 1933 tarih ve 2423 sayılı nüshasında yazılıdır.

767 sayılı karar mart, mayıs 1932 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair olup Resmî gazetenin 10 haziran 1933 tarih ve 2423 sayılı nüshasında çıkmıştır.

768 sayılı karar haziran, ağustos 1932 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair olup Resmî gazetenin 10 haziran 1933 tarih ve 2423 sayılı nüshasında yazılıdır.

769 sayılı karar eylül, teşrinisani 1932 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair olup Resmî gazetenin 13 haziran 1933 tarih ve 2426 sayılı nüshasında yazılıdır.

770 sayılı karar kânunuevvel 1932 şubat 1933 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair olup Resmî gazetenin 13 haziran 1933 tarih ve 2426 sayılı nüshasında çıkmıştır.

771 sayılı karar Sivasın Veliddin köyünden Emin oğlu İsmailin ölüm cezasına çarpılması hakkında olup Resmî gazetenin 10 haziran 1933 tarih ve 2423 sayılı nüshasında çıkmıştır.

773 sayılı karar askerî ve mülkî tekaüt kanununun 15 inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında olup Resmî gazetenin 21 haziran 1933 tarih ve 2433 sayılı nüshasında yazılıdır.

775 sayılı karar Maarif Vekâleti inşaat bürolarının kırtasiye ve kırtasiyeye müteallik levazımına dair olup Resmî gazetenin 21 haziran 1933 tarih ve 2433 sayılı nüshasında- çıkmıştır.

776 numaralı karar tasfiyeye tâbi tutulanlarla avukatlık ruhsatnamesi verilmeyeceği hakkında olup Resmî gazetesinin 21 haziran 1933 tarih ve 2433 sayılı nüshasında yazılıdır

777 sayılı karar Selanik mübadillerinden Fazilet ve Melek Hanımlara tahsis ve teffiz ve ahiren 1885 numaralı kanun mucibince iadeye tâbi tutulan haneye dair olup Resmî gazetesinin 17 haziran 1933 tarih ve 2429 sayılı nüshasında yazılıdır.

778 sayılı karar 7 haziran 1336 tarih ve 7 numaralı kanuna müzeyyel 226 numaralı kanuna dair olup Resmî gazetesinin 21 haziran 1933 tarih ve 2433 sayılı nüshasında yazılıdır.

TEFSİRLER

Memurin Muhakemat Kanununun 4 üncü maddesinin tefsiri

Tefsir No. 184

Vazifelerinden münbais veya vazifelerini ifa sırasında hâdis suçlardan dolayı Kaza Belediye Reisleri hakkında lüzum veya men'i muhakeme kararı vilâyet idare heyeti tarafından verilir.

27/5/1933

Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanununun 23 üncü maddesinin tefsiri

Tefsir No. 185

1683 numaralı Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanununun

yirmi üçüncü maddesinde yazılı filî hizmet, memuriyet sıfatı baki kaldığı halde maaşlı geçen müddettir. 29/5/1933

**Devlet memurları maaşlarının tevhit ve teadülü
hakkındaki kanunun 18 inci maddesinin tefsiri**

Tefsir No. 186

Mesken tazminatı olarak verilen paralar borç için haczolunamaz. 29/5/1933

**Belediye vergi ve resimleri kanununun 41 inci maddesinin
tefsiri**

Tefsir No. 187

423 numaralı belediye vergi ve resimleri kanununun (41) inci maddesindeki (müceddeden) kelimesindeki mana (yok iken yepyeni yapılan) kaldırım ve lâğımlara matuftur. 3/6/1933

**Belediye Vergi ve Resimleri Kanununun 14 üncü
maddesinin tefsiri**

Tefsir No. 188

İnhisara tâbi şeyleri satanlara İnhisar idarelerince verilen ve asılması mecburî olan levhalar (ilân) mahiyetinde değildir. 8/6/1933

**Mübadele ve teffiz işlerinin kat'î tasfiyesi ve intacı
hakkındaki kanunun 5 inci maddesinin tefsiri**

Tefsir No. 189

1771 numaralı kanunun beşinci maddesinde münderiç (işgal) kelimesi mutlak olarak zikredilmiş olduğundan, kanunun neşri tarihinde gerek fuzulen ve gerek teffiz ve tahsis veya isticar ve satın alma suretlerde Hükümete ait mebani işgal eden meskene muhtaç harikzedeler, kanunun hükümlerinden istifade ederler.

Şu kadar ki, bu harikzedelerin kanunun neşri tarihinden evvel vesikalarını Hükümete vermiş olmaları ve Hükümetçe de bu tarihten evvel veya sonra bu vesikaların tetkiki neticesinde harikzedenin meskene muhtaç ve hakkı kanuniyi haiz olduğunun kabul edilmiş bulunması şarttır.

Kanunun neşrinden evvel Hükümetçe bankalara devredilmiş olan mebani araya bir şahsı salisin hakkı girmiş olmak itibarile bu hükümden müstesnadır. 8/6/1933

**2255 numaralı gümrük tarife kanununun 401 inci
maddesindeki «ihtar» ın tefsiri**

Tefsir No. 190

Gümrük tarifesinin 401 numarasının altında mevzu olup 121, 122, 145, 394, 408, 427 ve 438 numaralara şamil «ihtarın» hükmü, kısmen veya tamamen kesilmiş veya kısmen dikilmiş veya kenarları bastırılmış ve yahut teyellenmiş veya topları nakış ve desenleri itibarile kullanılacağı maksadı gösterir tarzda dokunmuş olan kumaşları da şümulü dairesine almıştır.

11/6/1933

551, 1485 ve 1890 numaralı kanunlarda zikredilen «harp malûlleri» tabirinin tefsiri

Tefsir No. 191

Harbi intaç eden umumî veya kısmî seferberliğe veya seferberliği icap eden dahilî tedibata iştirak eyliyen zabitlerle askerî memurlardan ve efrattan 551 numaralı kanunda mevcut altı dereceden birisine girecek surette malûl olanlara harp malûlü denir. 12/6/1933

TAMİMLER

Mahallî idareler umum müdürlüğü

HÜLÂSA:

Belediye Reisleri H.

Sayı: 130/55

Vazifelerinden münbais veya vazifelerini ifa sırasında hadis suçlarından dolayı kaza belediye reisleri hakkında lüzum ve men'i muhakeme kararının vilâyet idare heyetlerince verileceği memurin muhakemat kanununun 4 üncü maddesini tefsiren Büyük Millet Meclisince ittihaz olunan 27/ 5/933 tarih ve 184 numaralı tefsir kararı iktizasından olduğu tebliğ olunur efendim.

3/6/1933

HÜLÂSA:

Gümrüklere %10 zammı H.

Sayı: 513/44

Gümrük resmine % 10 belediye hissesi ilâvesine ve duhuliyeye resminin ilgasına dair olup resmî gazetenin 2415 sayısında çıkan 2256 numaralı kanun sureti aşağıya aynen yazılmıştır.

Alâkadarlara süratle tebliği temenni olunur efendim.

3/6/1933

1 haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı Gümrük tarife kanununu değiştiren 31 mayıs 1933 tarihli kanuna eklenen kanun

Kanun No. 2256

Kabul tarihi: 31/5/933

Madde 1 — Gümrük tarife kanununa bağlı tarifiede yazılı maddelerin Gümrük resimlerine belediyeler hissesi olarak yüzde on zammedilmiştir. Gümrük tarife kanunu ve hususî kanunlarla Gümrük resminden muaf tutulan maddelerden bu zam da alınmaz.

Madde 2 — Birinci maddede yazılı yüzde on zamlar gümrük resimlerde beraber gümrük idarelerince tahsil olunur. Bir ay zarfında tahsil edilen yüzde on zamlar ertesi ayın on beşinci akşamına kadar alâkadar gümrük idareleri tarafından Dahiliye Vekâletince tayin edilecek bir millî bankaya ve Dahiliye Vekâleti emrine yatırılır. Muayyen müddet içinde yüzde onlardan toplanan paraları makbul bir sebep olmaksızın gösterilen bankaya yatırmayan gümrük

idarelerinin müdür veya alâkadar memurları hakkında takibat yapılmakla beraber geçen günler için de kendilerinden senevi yüzde dokuz hesabile faiz alınır.

Madde 3 — Yüzde on zamlardan toplanıp bankaya yatırılacak olan paralar Dahiliye Vekâletince nüfusları nisbetinde belediyelere taksim ve tevzi olunur.

Madde 4 — Belediye vergi ve resimleri kanunundaki duhuliye resmine müteallik hükümler mülğadır.

Madde 5 — Bu kanun hükümleri 31 mayıs 1933 tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Maliye, Gümrük ve inhisarlar Vekilleri memurdur.

31/5/933

HÜLÂSA:

Okturuvanın ilgası hakkında.

Sayı : 513/57

Okturuva bir memleketin şehir ve kasabalarını kara gümrüklerde ayıran belediyelere kârından ziyade millî pazara zararı dokunan sakim bir vergi idi. istihsal, mübadele ve istihlâk hareket ve münasebetlerinin temamilere serbest ve mütesanit olması gibi millî iktisadın esaslı bir prensibini ihlâl ediyor ve bilhassa küçük müstahsil olan köylünün şehir pazarlarına getireceği gıda ve ilk maddelerinin fiyatlarının artmasına sebep olarak köylünün iştira kuvvetini azaltıyor ve şehir pazarlarını daraltıyor, hayatı pahalılaştırıyordu.

Bundan başka iskele şehirlerle, içeri şehirler arasında vergi tahsili yüzünden tedahüller oluyor, ithalât maddeleri okturuvası ucuz olan veya hiç olmıyan iskele ve limanları

aramıya mecbur olduğu için hakikî iktisat şartlarını haiz olan liman ve iskeleler mevki ve ticaretlerini kaybediyorlardı. Belediye sınırları dışında kalan yerlerde gizli pazarlar kurularak kaçakçılık teşvik edilmiş oluyordu.

Türkiyede 515 belediye vardır. Az çok her belediyenin tatbik ettiği duhuliyeye resmi beldenin ihtiyacına ve kudretine göre her yerde başka başka abrıyordu.

Okturuva resmi hatta bazı belediyelerde şehrin sanayiini himaye için bir vasıta gibi kullanımlıya dahi başlanmıştı.

Bu farklar uzaklık ve yakınlık, nakil vasıtaları, eşyanın tedavülüne ait teşekküller gibi unsurlar haricinde dahi fiyat seviyelerinin istikrarına mani oluyor, aynı istihsalâtın en muvafık şartları haiz muhitlerde tekasüf ve temerküzüne mani oluyordu.

Son senelerin istatistiklerine göre Türkiyede bütün belediyeler tarafından tahsil olunan okturuva üç buçuk milyon lira ile dört milyon küsur lira arasında idi.

Vasatı olarak bu verginin hasılı dört milyon liradır. Tahsil masarifi de vasatı olarak yüzde on beş olduğuna göre belediyelerimizin bu vergiden aldıkları safi varidat üç buçuk milyon lira kadar bir paradır. Fakat bu verginin dahilî pazarın umum yekûnu üzerindeki tesiri bu para ile mütenasip değildir.

Okturuvaya tâbi eşyanın şehirden şehire, iskele, liman ve büyük pazarlı şehirlerden iç şehirlere intikalinde alınan mükerrer vergiler yüzünden ve mutavassıtların oktaruva bahanesile fiyatlara zammetmeleri neticesinde okturuva resminin umum pazardaki tesiri mütehassısları tarafından beş, altı defa daha fazla yani yirmi, yirmi beş milyon tahmin edilmektedir.

Millî iktisada muhalif ve iç pazarın inkişafına mâni

olan bu vergi, medenî ve sıhhî ihtiyaçları pek çok olan belediyelerimizin masraflarına kısmen medar oluyor idi ise de mazarratı bu kadar aşikâr olan bu verginin devamından en ziyade müteessir ve mutazarrır olan yine belediyelerimin ve şehirlerimiz idi.

Her yerde olduğu gibi bizde de bu verginin kaldırılması artık bir gün meselesi halini almış bir zaruretti.

Belediyelerimizin ihtiyacı çok, varidatı az olduğu için mukabilinde bir varidat bulunmadıkça kaldırılmasında isticâl edilemiyordu. Meselâ belediyeleri bu varidattan mahrum etmiyerek tahsili daha kolay ve iç pazara ve mükellefe daha az külfet ve zahmet verecek bir matrah bulmaktı. İktisadî buhranın hayat ve vergiler üzerindeki menfi tesirleri devam ederken yeni bir vergi koymaktansa alışılmış fena bir verginin devamının tercihi hatıra gelebilirdi. Fakat halkın ve iç pazarın ve hatta şehirlerin, şehirlielerin menfaati göz önüne, alınarak okuturvanın kötü ve zararlı tesirinin kaldırılması hükümet için acil bir vazife ve hizmet olmuştu.

Belediyelere aynı miktarda varidat temin etmekle beraber tarh ve tahsilinde halka külfet ve zahmet vermemek veyahut üzerinde tesiri olmayacak bir vergi olarak gümrüklere yüzde on zam ile (nısfı okuturuva varidatı ve nısfı diğeri de) nüfus miktarı nisbetlerinde belediyelere tevzii hükümetçe kararlaştırılmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzedilmiştir.

31/5/933 tarihinde mecliste tadilen

Kesbi kanuniyet eden lâyiha aynen şudur:

Madde 1 — Gümrük tarife kanununa bağlı tarifede yazılı maddelerin gümrük resimlerine belediyeler hissesi ola-

rak yüzde on zammedilmiştir. Gümrük tarife kanunu ve hususî kanunlarla gümrük resminden muaf tutulan maddelerden bu zamanda alınmaz.

Madde 2 — Birinci maddede yazılı yüzde on zamlar gümrük resimlerde beraber gümrük idarelerince tahsil olunur. Bir ay zarfında tahsil edilen yüzde on zamlar ertesi ayın on beşinci akşamına kadar alâkadar gümrük idareleri tarafından Dahiliye Vekâletince tayin edilecek bir millî bankaya ve Dahiliye Vekâleti emrine yatırılır. Muayyen müddet içinde yüzde onlardan toplanan paraları makbul bir sebep olmaksızın gösterilen bankaya yatırmayan gümrük idarelerinin müdür veya alâkadar memurları hakkında takibat yapılmakla beraber geçen günler için de kendilerinden senevî yüzde dokuz hesabı ile faiz alınır.

Madde 3 — Yüzde on zamlardan toplanıp bankaya yatırılacak olan paralar Dahiliye Vekâletince nüfusları nisbetinde belediyelere taksim ve tevzi olunur.

Madde 4 — Belediye vergi ve resimleri kanundaki duhuliyeye resmine müteallik hükümler mülğadır.

Madde 5 — Bu kanun hükümleri 31 mayıs 1933 tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanun hükümlerini icraya Dahiliye, Maliye, Gümrük ve inhisarlar Vekilleri memurdur.

Kanunun mevzuu, ithalât eşyasına mevzu gümrüklere yüzde on zamdan ibarettir. Okturuva ise bilâ tefrik ithalât eşyası ile yerli mahsulât ve mamulâta mevzu idi. Dahilî istihsalât ve mübadelâtı tazyik ettiği gibi millî mahsulât ve mamulâtı da haricin rekabetine karşı asla himaye etmiyordu. Bu zam ithalât eşyasına da ayrıca bir yük olmuş değildir. Çünkü evvelki muafiyetler şimdi de mevcuttur. Bugün yüzde on gümrük resmi vermesi iktiza eden ithalât eşyası bu parayı aynı nisbet dahilinde ve hatta daha fazlası ile ok-

turuva olarak vermekte idi. Binaenaleyh bu resmin konulmasından dolayı ithalât eşyaları fiyatının sırf bu yüzden ve yalnız bu sebeple artması asla doğru değildir. Duhuliye resminin kaldırılması evvelâ dahilî pazarlarımızda millî mahsulât üzerinde derhal tesirini göstermek ve şehirlerde et, tavuk, yumurta, süt, yağ, peynir, sebze, odun ve kömür gibi ilk ve zarurî ihtiyaç maddelerinin fiyatları hiç olmazsa verdikleri okturuva kadar düşmek lâzımdır, ilk maddeleri için okturuva resmi vermekte olan dahilî ve millî masnuat ve mamulât ile gaz, elektrik gibi istihsalâtın da böyle olması icap eder.

İthalât maddelerinden de zaten evvelce bu gümrük zammı nisbetinde veyahut o nisbete yakın okturuva resmi vermekte olduklarından evvelce takarrür etmiş fiyatların sırf okturuvaya mukabil gümrük zammı dolayısıyla yükselmemesi iktiza eder.

Vilâyet idare âmirleri, Belediye reis ve encümen azalarının bu esasları nazarı itibara alarak:

İç pazarın inkişafı ve bilhassa halk tabakasının yaşayışının ehvenleştirilmesi için bazı belediyelerin zararına olarak lâğvedilen okturuva resminin, mutavassıtların haksız kazançlarına vesile teşkil etmesine meydan vermemek lâzımdır. Bu hususta kendimize ve halkımıza en büyük yardımcıları, gazetelerimizin neşriyatı, muharrirlerimizin münevver şahsiyetlerin de bulacağımıza eminim; kendileriyle temas edilmesini ve vaziyetten malûmattar edilmelerini hassaten rica ederim.

Ticaret ve sanayi odalarının da fiyatların tanzimi ve tenzili hususunda gerek idare âmirlerine ve gerek belediye heyetlerine en tabîî zahir ve muavin olacaklarına şüphe yoktur.

Okturuvaya mevzu olan maddelerin toptancı ve pera-

kendeci tüccarlarile bu işlerle meşgul esnafın, hancı, kabzımal, ve sair mutavassıtların da, menfaatlerine uygun olarak lâğvedilen bu resme mukabil fiyatların indirilmesinde mühim bir âmil ve halka hizmete âmada olacaklarına intizar edilmek ve kendileri, mütekebil menfaatler itibarile, oraya doğru imale olunmak icap eder.

Bundan başka bazı aç ve açıkgozlülerin hâlâ okturuva vermiş gibi fiyatları hareket ettirerek köylü müstahsil ve müstehlikleri kandırmaları ve zarar ettirmeleri muhtemeldir. Takibat ve halk ve köylüleri tenvir ve ikaz ile muhtekirlerine önlerine geçilmek lâzımdır.

Okturuvanın kaldırılmasile fiyatlar üzerinde hasıl olan tahavvülâtı ve fiyatlar tenezzül etmemişse sebeplerini bildirmenizi rica ederim efendim.

Dahiliye Vekili Ş. Kaya

Nüfus İşleri Umum Müdürlüğü

HÜLÂSA:

Hariçten gelecek mülteci
muhacirlere yapılacak
muamele H.

Sayı : 1423/717

4/5/933 tarih ve 29391 sayılı tamime ektir.

885 No. lı iskân kanununun 10 uncu maddesindeki muafiyetlerden kanunla maksut olmıyan şekillerde istifade edilmek istendiği cari muamelelerden anlaşılmaktadır. Ezcümle son günlerde bazı kimseler Bulgaristanda varını yoğunu satarak veya bir suretle para tedarik ederek altışar, yedişer vagon şeker getirmekte olduğu görülmektedir. Son

zamanlarda bu yeni şekil şeker kaçakçılığı ile meşgul olmak üzere Varnada bir de Bulgarlardan mürekkep bir gurup türediği ihbar olunmaktadır.

Bu şekilde muhacirlerin şeker getirmesi veya her hangi bir emtea beraber taşınması 885 No. lı kanunla asla maksut olmayıp kanunun kastettiği şeyi muhacirin malik olduğu ve paraya tahvil edemediği veya paraya tahvil ettiği takdirde çok zarar göreceği eşyasını zarara maruz kalmamak için beraber getirmesidir. Bu da ancak muhacirin zati ve ev eşyaları ile iştigal ettiği sanat veya ticaret eşyalarıdır. Bunları aynen getiren muhacir bunlarla kendi evini ve sanatını veya ticaretini ihya eder.

Halbuki son zamanda getirilmekte olan şekerler sırf şeker ticareti yapan şeker ticareti bir muhacire ait olmayıp hayatında hiç te şekerlik etmemiş bulunan insanlara aittir. Bu gibi insanların tonulatolarla getirecekleri şekerlerin 885 No. lı kanunun 10 uncu maddesindeki muafiyetle asla alâkası olamaz. Bunlar tamamen hariçten gelen ticaret eşyaları gibi muamele ve resme tabidirler.

Bulgaristan hükümetinin harice para bırakmaması dolayısıyla bazı muhacirler şeker getirmek suretile paralarını çıkarmağa muvaffak oldukları noktası da göz önüne alınmağa ve eşelenmeğe şayandır. Bu şekilde para yerine eşya getirmek olur ki burada muafiyet mevzuubahs olamaz. Muhacirin para vererek alacağı ticaret eşyaları Türkiye'ye geldiği vakit gümrük ve diğer resimler verildikten sonra satılacaktır ki Türkiye'deki satış fiyatlarına bu verilen gümrük ve diğer resim miktarları da zammolunmuş ve o suretle bulunacaktır.

Bu şekilde muhacir için matlup sadece Bulgaristandaki parasını Türkiye'ye nakletmek olduğundan bu eşyaları satarak hem Bulgaristandaki eşyaya verdiği parayı ve hem de

gümrükte verdiği resimleri yeniden eline almış olacaktır.

Halbuki bu muhacirin sırf para nakil için yaptığı bu ticaret işinde gümrük ve diğer resimler alınmadığı takdirde getirdiği eşyaları yine gümrük ve diğer resimlerin fiyatlara yaptığı ziyade ile birlikte satmakta olduğundan bu fazla âdetâ millet hâzinesinden alınıp muhacire verilmiş oluyor.

Bugün bir muhacir aileye beş yüz lira dahi sarfetmeğe devlet bütçesi müsait bulunmuyor iken şeker getiren muhacirlere 30,000 - 35,000 liralık bir para vermiş oluyoruz ki bu asla iskân kanuniyle düşünülmüş şey değildir.

Badema muhacirlerin eşyaları hakkında bu tamim dairesinde muamele yapılması tebliğ olunur efendim.

26/6/933

Vilâyetler İdaresi Umum müdürlüğü

Ş. I

HÜLÂSA:

Merkezden mansup memurların tenzil kadroları H.

Sayı : 5861

Tayinleri merkeze ait memurların diğer bir mahalle nakil ve tahvilleri esnasında (kadrolarının şahsî bulunması hasebile) yeni vazifelerinde maaşlarını biran evvel alabilmelerini temin için bu kabil tebeddülde memurun vazifeden infikâk etmeden evvel tenzil kadrosunu mahallî malmemurluğuna tanzim ettirerek doğrudan doğruya vilâyetler idaresi umum müdürlüğü namına postaya tevdiinin usul ittihazının temini 15/12/932 tarih ve 14591 sayılı tebligatı

umumiye ile tebliğ edildiği halde bazı vilâyetlerce isimli tenzil kadrolarının yine vekâlet muhasebe müdürlüğüne gönderilmekte olduğu görülmekte ve bu suretle matlûp sûrat temin edilememektedir.

15/12/932 tarih ve 14591 sayılı tebligatı umumiye dairesinde muamele ifasına dikkat ve itina olunması bu defa da tamamen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere ve birinci umumî müfettişliğe yazılmıştır.

HÜLÂSA:

Aslına mutabakatı tasdik
olunacak ve evrakı müsbiteye
dikkat ve itina olunması H.

Sayı : 5195

Kaza ve vilâyet idare heyetleri tarafından asıllarına mutabakatı tasdik olunan bazı vesaik suretlerinin tetkikat neticesinde sahte olduğu ve bu gibi vesaikin lâyıkile tetkik olunmayarak asıllarına mutabıktır kaydile mühürlendiği anlaşılmaktadır. Sicil tanziminde tekaüt veya açık maaşı tahsisinde bu gibi vesaikin gayri kanunî muamelâta meydan vereceği tabî bulunduğundan bundan sonra bu gibi vesaik suretlerinin tasdikinde azamî dikkat ve itina gösterilmesi tamamen tebliğ olunur efendim.

10/6/933

HÜLÂSA:

Nahiye müdürlükleri münhalâtı-
nın mevkuf tutulması H.

Sayı : 5120

932 - 933 ders yılı senesi mülkiye mektebi mezunları

nın tayinlerinde müşkülâta uğranmamak için vilâyetiniz dahilinde halen münhal bulunan veya inhilâl edecek olan nahiye müdürlüklerine kimsenin tayin edilmemesi rica olunur efendim.

8/6/933

HÜLÂSA:

Merkezden mansup memurlardan askerde bulunanlarının isimlerinin bildirilmesine dair.

Vilâyetiniz dahilinde halen askerde bulunan Kaymakam, mektupçu, Maiyet memuru, Nufus müdürü, ve Nahiye müdürlerinin isimlerinin iş'arı ile askerlik hizmetlerini ne vakit bitireceklerinin ve 933 senesi zarfında bu gibilerden askere gidecek bulunup bulunmadığının tahkiki ile bildirilmesi rica olunur efendim.

5/6/933

HÜLÂSA:

Merkezden mansup memurların mezuniyet taleplerini ne suretle yapılması icap edeceğine D. :

Sayı : 4687

Tayinleri merkeze, ait kaymakam, mektupçu ve nufus müdürü gibi memurların bazıları tarafından mezuniyet talebile doğrudan doğruya vekâlete müracaat vaki olmaktadır.

Bu kabil müracaatlar mevkii muameleye konulmayacağından badema tayinleri merkeze ait olan memurların.

mezuniyet için vilâyet vasıtasile müracaat etmelerinin ve vilâyetçe infikâklerinde mahzur olup olmadığının ve gaybubiyetlerinde vazifelerinin kim tarafından ifa olunacağını vazihan ve sarahaten bildirilmesinin usul ittihazı ehemmiyetle ve tamamen tebliğ olunur efendim. 7/6/933

Vilâyetler idaresi U. Müdürlüğüne:

Ş . II

HÜLÂSA:

Hariciye işlerinin vekâleten
dahiliye vekili Şükrü Kaya
Beyefendi tarafından tedviri H.

Sayı : 2339

Hariciye Vekili Dr. Tevfik Rüştü Beyefendinin Londradan avdetine kadar Hariciye işlerinin vekâleten Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Beyefendi tarafından ifası 5/6/933 tarihinde Reisicümhur Hazretleri tarafından tasvip buyurulduğu Başvekâleti Celileden 7/6/933 tarih ve 6/1718 No. lı tezkere ile bildirilmiştir efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

8/6/933

HÜLÂSA:

Hayır Cemiyetleri tarafından
tertiple edilen eşya piyangosu H.

Sayı : 2342

Memleketin belli başlı hayır ve terbiye cemiyetleri olan

Hilâlihmer, Himayeietfal, Türk Maarif, Millî iktisat ve Tasarruf, idman ittifakları cemiyetleri birlikte bir eşya piyangosu tertip etmişlerdir. Piyango heyeti tarafından vilâyetinize gönderilecek olan biletlerin tevziinde lâzım gelen kolaylıkların gösterilmesi rica olunur efendim. Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğine yazılmıştır. 8/6/933

HÜLÂSA:

«Türkdili» adlı bülten H.

Sayı : 2343

Türkdili Tetkik Cemiyeti tarafından birinci dil kurultayının kararıle dilimiz için çalışmalara dair «Türkdili» adında çıkarılacak bültenler hakkında mezkûr cemiyet reisliğinden alınan 27/5/1933 tarih ve 1092 No. lı tezkerenin bir aynı leffen gönderildi.

Dilimiz için faydalı olacak ve içinde herkesi alâkalandıracak bilgiler bulunacak olan bu bültenlerin icap edenlere tavsiyesi ve abone teminine delâlet buyurulması rica olunur efendim. Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğine ve vekâlet dairelerine yazılmıştır. 8/6/933

Türk Dili Tetkik Cemiyeti Reisliğinin 27/5/1933 tarih ve 1092 No. lı tezkeresi suretidir.

Saygıdeğer efendim.

Türkdili Tetkik Cemiyeti, birinci kurultayın kararı üze-

rine dilimiz için çalışmalarını arada sırada «Türkdili» adında bir bültenle herkese bildirmek işine girişmiştir. Bu bültenin her biri en az 6 forma tutacak olan sayılarından on tanesinin abonesi 3 Türk lirası olacaktır. Bültende çıkacak düşünceler, buluşlar, araştırmalar, herkesi alâkalandıracak, dilimizin özleşmeye doğru gidişi adım adım ortaya koyacak yazılardır. Bunları sırasile okumak isteyecek olanların çok olacağını umuyoruz.

İlk sayısı basılmakta olan bültenin masrafını korumak üzere şimdiden abone yazılmasına başlanmıştır. Yüksek idarenize bağlı olanların abone yazılmalarını teşvik ile bunlar arasında istek edenlerin bildirilmesine delâlet buyurulmasını dileyerek saygılarımızı sunarız efendim.

Vilâyetler idaresi U. Müdürlüğüne:

HÜLÂSA:

İktisat Vekâleti işlerinin tedviri H.

Sayı : 2337

Londra iktisat konferansına gidecek olan İktisat Vekili M. Celâl Beyefendinin avdetlerine kadar İktisat Vekâleti işlerinin Ziraat Vekili Muhlis Beyefendi tarafından vekâleten ifası 5/6/933 tarihinde Reiscümhur Hazretlerinin yüksek tasviplerine iktiran ettiği Başvekâleti Celileden 5/6/933 tarih ve 6/1718 No. lı tezkere ile bildirilmiştir efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

11/6/933

HÜLÂSA:

55 No. lı Meni israfat kanununun
tatbikine itina edilmesi H.

Sayı : 2481

Memleketin her tarafında ye bilhassa köylerimizde İsrafil düğün ananelerde mevzuat dairesinde mücadele edilmesi nufus siyaseti ve gerekse tasarruf prensibinin hayatı umumiyemizin her sahasına şamil bir hale konulması noktalarından ehemmiyetli bir memleket işidir. Bu hususta en mühim vazife de idare memurlarına terettüp etmektedir.

Binaenaleyh 55 No. lı meni israfat kanununun ehemmiyetle tatbikine itina edilmekle beraber irşat yolu ile halkın bu husustaki göreneğinin İktisadî ve medenî hayata uygun bir hale getirilmesine çalışılması tamimen rica olunur efendim. Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğine yazılmıştır.

13/6/933

Vilâyetler idaresi U. Müdürlüğüne.

HÜLÂSA:

Maliye Vekâleti işlerinin tedviri
H.

Sayı : 2483

Bir müddet istirahat edecek olan Maliye Vekili M. Âbdulhalik Beyefendinin avdetlerine kadar Maliye Vekâleti işlerinin Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekili Dr. Refik Beyefendi tarafından ifası
10/6/933 tarihinde Reisicum-

hur Hazretlerinin yüksek tasviplerine iktiran ettiği Başvekâleti celileden 4/6/933 tarih ve 6/1792 No. lı tezkere ile bildirilmiştir efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

15/6/933

Köy değişikliklerine ait cetvel

1 — Ankara vilâyetinin Keskin kazasının Oba nahiyesine bağlı Karalı, Karağın, ve izzettin köylerinin Delice nahiyesine ve yine Oba nahiyesine bağlı Aşağımahmatlı, Yukarımahmatlı, Ulaş, Dağevi, ve Pazarcık köylerinin Kırıkkale nahiyesine raptı ilhakları icra edilmiştir.

2 — Ankara vilâyetinin Polatlı kazasının Samutlu nahiyesine bağlı Kuşçu köyü bu nahiyeden ayrılarak mezkûr kaza merkezine bağlanmıştır.

3 — Konya vilâyetinin Karaman kazasına tâbi Başkışla nahiyesine bağlı Göynükkışla köyü Hadım kazasının Bademli nahiyesine bağlanmıştır.

4 — Sivas vilâyetinin Zara kazasının Beypazarı nahiyesine bağlı Çavdar köyü Kangal kazasına raptedilmiştir.

5 — Muğla vilâyetinin Bodrum kazasına bağlı Çiftlik köyüne merbut Kızılağaç karyesinin müstakil bir köy olarak idaresi muvafık görülmüştür.

6 — Sivas vilâyetinin Kangal kazasına bağlı Akpınar nahiyesi merkezi Kızıldıkme köyüne ve Billik nahiyesi merkezi de iğdeli köyüne nakledilmiştir.

7 — Sivas vilâyetinin Gürün kazasına bağlı Yukarıhamal köyü Kangalı kazasına raptedilmiştir.

8 — Erzincan vilâyetinin Kuruçay kazasına bağlı Gezge, Gâvuryurdu, Eskikonak, Diyarlar, Halitler ve Kabullar köyleri Refahiye kazasına bağlanmıştır.

İdare — 12

9 — Kars vilâyetinin merkez kazasına bağlı Susuz nahiyesi merkezi Cilâvuz mevkiine raptedilmiştir.

10 — Konya vilâyetinin Bozkır kazasına bağlı Yukarı, Orta, Aşağı, Karaviran köyleri Seydişehir kazasına raptedilmiştir.

11 — Aydın vilâyeti dahilinde:

A - Söke kazasına bağlı Köprü köyünün Burun köyüne ve Kirveliler köyünün de Kesir köyüne ilhakı,

B - Nazilli kazasının Dere köyüne bağlı Dereağacı köyünün bu köyden ayrılarak müstakil bir köy olarak idaresi,

C - Söke kazasının Batmaz mevkiinde bu namda bir köyün teşkili muvafık görülmüştür.

12 — Kırşehir vilâyetinin Mucur kazasına bağlı Köpeklisağır, ve Bahçecik köylerinin birbirlerinden ayrılarak birer müstakil muhtarlıkla idareleri tensip edilmiştir.

13 — Kırşehir vilâyetinin Kaman nahiyesine bağlı Nuvayıkızık köyünün Karınkızık köyüne ilhakı icra edilmiştir.

14 — Denizli vilâyetinin Eşefli köyü adı Hüseyinağaya tebdil edilmiştir.

15 — Kırşehir vilâyetinin Mucur kazasına bağlı Başköyü, Güzyurdu köyü ile birleştirilmiştir.

16 — Gaziantep vilâyetinin Nizip kazasına bağlı Keberbostan köyü bu kazadan ayrılarak vilâyet merkezine bağlanmıştır.

17 — Muğla vilâyetinin Fethiye kazasının Kemer nahiyesine bağlı Yenice, Kızıldere, Mesçit, köyleri birleştirilerek Şeydiler namıyla bir köy teşkil edilmiştir.

A - Şeydiler köyüne merbut Seki yaylası bu namda bir köy haline konulmuştur.

B - Mongan köyü Zorlar köyüne ilhak edilmiştir.

C - İncealiler köyü Ceylân köyü ile birleştirilmiştir.

Ç - Zeykirciler köyü Zeyde köyüne bağlanmıştır.

D - Kinciler, Kontej köyleri Gerişburnu köyüne ilhak olunmuştur.

E - Sülhane köyü Döğler köyüne bağlanmıştır.

F - Kala köyü Yaka köyüne ilhak olunmuştur.

J - Doğanlar köyü Bekçiler köyüne bağlanmıştır.

18 — Ankara vilâyetinin Keskin kazasına bağlı Beyobası nahiyesine merbut Dikmen ve Kulaksız köyleri bu nahiyeden ayrılarak Kalecik kazasının Konur nahiyesine ilhak edilmişlerdir.

19 — İçel vilâyeti merkez kazasına bağlı Yağda nahiyesine merbut Veyselli köyüne mülhak Fakiler mahallesinin müstakil bir köy olarak idaresi muvafık görülmüştür.

20 — Kırşehir vilâyetinin Çiçekdağ kazasına bağlı Çamalâk köyü bu kazadan ayrılarak vilâyet merkezine bağlanmıştır.

21— Bursa vilâyetinin Karacabey kazasına bağlı Makrı köyü adı Bakırköyüne tebdil edilmiştir.

22 — Antalya vilâyetinin Alâiye kazasının Köprü nahiyesine bağlı Ortakomuş köyü mezkûr kazanın Kızılağaç nahiyesine ve Finike kazasının Kuzca nahiyesine bağlı Çayiçi köyü Kumluca nahiyesine bağlanmış ve bu köyün Daysini mahallesi de mezkûr nahiyenin Sarıcasu köyü ile birleştirilmiştir.

23 — Aksaray vilâyetinin Arapsun kazasına bağlı Delicedit köyüne mülhak Civelek ve Alhan mahalleleri birleştirilerek Civelek namında bir köy teşkil edilmiştir.

24 — Aydın vilâyeti dahilinde:

A - Karahayıt nahiyesine bağlı Sıralılar ve Gölhisar köylerinin merkez kazaya raptı muvafık görülmüştür.

B - Söke kazasına bağlı Demiray köyü Kaykilli köyü ile birleştirilmiştir.

C - Nazilli kazasına bağlı Kocakesik köyüne mülhak Gedikaltı köyü bu köyden ayrılarak bir köy olarak idaresi muvafık görülmüştür.

D - Vilâyet merkezine merbut Germencik nahiyesine bağlı Asıkürtler adı Turanlar olarak değiştirilmiştir.

E - Germencik nahiyesine merbut Feke köyü Tekin olarak adlanmıştır.

F - Germencik nahiyesinin Reşadiye köyü adı Pınarbaşı olarak değiştirilmiştir.

25 — Kırşehir vilâyetinin Avanos kazasına bağlı Göynük köyü Yukarı ve Aşağı mahalle namı altında müstakil iki muhtarlığa ayrılmıştır.

26 — Bursa vilâyetinin İnegöl kazasına bağlı Mezrukiye köyü Ruşentahtaköprü köyü ile birleştirilmiştir.

27 — Erzurum vilâyetinin Olta kazasına bağlı Örtülü ve Muşih nahiyeleri lâğvedilerek Kosor nahiyesi teşkil edilmiştir.

28 — Aksaray vilâyetinin Arapsun kazasına bağlı Alemlî nahiyesi köylerde birlikte Kırşehir vilâyetinin Avanos nahiyesine ilhak edilmiştir.

29 — İzmir vilâyetinin Menemen kazasının Emiralem nahiyesine bağlı Yahşulli köyü bu nahiyeden ayrılarak Menemen kazası merkezine verilmiştir.

30— Elâziz vilâyetinin Nazimiye kazasının İresu nahiyesine bağlı Bayrik ve Hakis nahiyesine bağlı Kırık, Dizik. Keyiş köyleri bu nahiyelerden ayrılarak Nazimiye kazasına bağlanmışlardır.

31 — Elâziz vilâyetinin içme nahiyesinin Ağınsı, Haceri, Ağmezraa köylerinin Mollakendi nahiyesine ve Harput nahiyesine bağlı İlemil, Kiraç köylerinin içme nahiyesine ve Alaca, Köpre, Avcılar, köylerinin de Sarini nahiyesine ve Sarini nahiyesine merbut Görküş, Aşağıçakmak köy-

lerinin Balibey nahiyesine ve Balibey nahiyesine bağlı Kışla, Kabasakal köylerinin Sarini nahiyesine ve İringili nahiyesine bağlı Lide, Ardova, Tilek köylerinin Çünküş nahiyesine Hankendi nahiyesine merbut Pinçirik, Sefernik, Bozarmut köylerinin İringili nahiyesine bağlanmaları muvafık görülmüştür.

32 — Yozgat vilayetinin merkez kazasına bağlı Küçüktaşlık, Büyüktaşlık, Karakaya, Ecin, Taşpınar, Keykâvis, Sarıhacılar, Kababel, Gözbaba köyleri Sorgun kazasına ilhak edilmişlerdir.

33 — Malatya vilâyeti dahilinde:

A - Akçadağ kazasının Levent nahiyesine bağlı Fenik köyünün bu nahiyeden ayrılarak Kürecik nahiyesine raptı ve keza Levent nahiyesine merbut Kasımuşağı köyüne bağlı Karcıhasan mahallelerinin bu köyden ayrılarak Çobanuşağı köyüne ilhakı,

B— Levent nahiyesine bağlı Osmanuşağı, Nicar Ebeler, bağ köylerinin birleştirilerek Bağ namında bir köy olarak idaresi ve keza mezkûr nahiyeye bağlı Sakalıuzun köyüne merbut Çıtak mahallesinin Harput köyü ile birleştirilmesi tensip olunmuştur.

C— Akçadağ kazasının Kürecik nahiyesine bağlı Bekiruşağı köyüne merbut Darıcaderesi, Sarıkanlı, Emirobası, Kimik ve İsonanobası mezralarının bu köyden ayrılarak birleştirilip Darıcaobası namile müstakil bir köy olarak idareleri muvafık görülmüştür.

D— Akçadağ kazası merkezine merbut Kuzluca köyüne bağlı Aşağı Kumluca, Celiluşağıobası, Beşirlerobası ve Köselerobalarının bu köyden ayrılarak birleştirilip Aşağıkurluca namile bir köy olarak idareleri,

R— Akçadağ kazasının Levent nahiyesine merbut Çı-

nar köyünün bu nahiyeden ayrılarak Kürecik nahiyesine bağlanması,

F— Merkezi vilâyete merbut Tahir nahiyesine bağlı Kearik köyünün Morhaman köyü ile birleştirilmesi,

G— Hekimhanı kazasına bağlı Güzüngit köyünün Çerme, İsmaili, Farash, meralarının birleştirilerek Yukarı Güzüngit ve Hacıosmanlı, Polatlı, Balırlı ve Karamahmut meralarının da birleştirilerek Aşağıgüzüngit namile iki köye tefriki,

H— Hekimhanı kazasına merbut Girmana köyünün, Mezraa, Akpınar, Sulak mezraalarının birleştirilerek Aşağıgirmana ve Büyükköy mezraasının da Yukarıgirmana namile iki köye ayrılması,

K— Akçadağ kazasının Levent nahiyesine bağlı Kürtaptal köyünün bu nahiyeden ayrılarak mezkûr kaza merkezine bağlanması ve Akçadağ kazası merkezine merbut Aliçeri ve Etlik köylerinin bu kazadan ayrılarak Aliçeri köyünün Levent nahiyesine bağlanması ve Etlik köyünün de mezkûr nahiyenin Köse köyü ile birleştirilmesi,

I— Akçadağ kazasının Kürecik nahiyesine bağlı Kol köyü bu nahiyeden ayrılarak Levent nahiyesine bağlanmıştır.

J— Merkezi Vilâyete merbut ismet Paşa nahiyesine bağlı Karaköy köyü bu nahiyeden ayrılarak merkez kazasına bağlanmıştır.

L— Vilâyet merkezine merbut Tehir nahiyesine bağlı Candar mezraasının bu nahiyeden ayrılarak merkeze merbut Fethiye nahiyesine bağlanması,

M— Vilâyet merkezine bağlı Ortaköy nahiyesine merbut Bafa köyünün bu nahiyeden ayrılarak İsmet Paşa nahiyesine bağlanması,

N— Arapkir kazasının Sirik nahiyesine bağlı Çiğir

ve Harfuzik köylerinin bu nahiyeden ayrılarak mezkûr kaza merkezine bağlanmaları,

O— Vilâyet merkezine bağlı İspendere nahiyesine merbut Yarımcahan köyünün Çolakzade Çiftliği köyü ile birleştirilmesi,

F— Akçadağ kazasının Viranşehir nahiyesine bağlı Cezberobasının bağlı bulunduğu Kelhalil köyünden ayrılarak müstakil bir köy olarak idaresi.

P— Akçadağ kazası merkezine bağlı Çiftçibaşı köyüne merbut Leventsokağı - Muhacir köyünün bağlı bulunduğu mezkûr köyden ayrılarak müstakil bir köy olarak idaresi,

E— Vilâyet merkezine merbut Melyanobasının Viranşehir nahiyesinin Melekderesi köyüne bağlanması,

S— Akçadağ kazasının Viranşehir nahiyesine bağlı Şahinoğlu köyünün «Zekiköy» ve keza mezkûr kazanın Levent nahiyesine bağlı Şekerhacı köyüne de Kayadibi olarak anılmaları muvafık görülmüştür.

**Haziran 933 ayı zarfında Dahiliye Vekâletince muamelesi
ikmal edilen tekaüt ve yetim maaşları**

İsim ve memuriyeti	Nev'i tahsis
Boyalı nahiyesi müdürü Hüseyin Şükrü Ef.	Tekaüt
Saraycık nahiyesi müdürü Beslân Safı B.	»
Çengel nahiyesi müdürü Nihat Ef.	Yetim
Alâiye kaymakamı vekili İzzet B.	Tekaüt
Fındık nahiyesi müdürü Mehmet Şerif Ef.	»
Kırklareli mutasarrıfı Vassaf B.	Yetim
Trabzon idare heyeti başkâtibi Mustafa Ef.	»
Kırklareli nüfus müdürü Mehmet Sadık Ef.	»
Manisa nüfus müdür vekili Mehmet Ef.	»
Puka kaymakamı Yusuf Ziya B.	»
Erbaa tahrirat kâtibi Hüseyin Ef.	Tekaüt
Gümüşane tahrirat müdürü Hayri B.	Yetim
Kocaeli tahrirat kâtibi İbrahim Ef.	»
Mihalıççık tahrirat kâtibi Ruhiddin Ef.	Tekaüt
Osmaniye tahrirat kâtibi Mehmet Ef.	Yetim
Pozanti nahiyesi müdürü Tahsin Ef.	»
İbrala nahiyesi müdürü Cemil Ef.	»
Ceyhan iskân memuru Hacı Avni Ef.	Tekaüt
Çankırı meclisi idare başkâtibi İsmail Ef.	Yetim
Adana nüfus başkâtibi Mustafa izzet Ef.	»
Yalova kaymakamı Mehmet Rüştü B.	»

Gayrı Resmi Kısım

ŞEHİRLER VE BELEDİYESİLİK

İngilterede Belediye

—17—

İyileri gelenler arasında bulunan birçok Avrupa memleketleri mahallî işlerde halkın kendi işini kendi görmesi prensiplerine göre kendi memleketlerinde, diğer devletlerden daha evvel, halka salâhiyet verildiğini iddia ederler ve mahallî teşekküller ne mahiyette olursa olsun, bunun ilk teşekkül tarihini, komşu hükümetlerdeki teşekkül tarihlerine tekaddüm ettirebilmek için en eski fermanları, beratları, kanun ve nizamları ararlar bunlar ve mahallî teşekkülün kıdemile iftihar ederler.

Bu şekilde ilerilik iddiasında bulunan birçok memleketler olmakla beraber, İngiltere bunların en başında gelir.

İngilizlerin bu iddialarına göre mahallî işler, İngilterede 1439 tarihli fermana istinat eder. 1835 te neşrolunan «Municipal Corporation acf» namındaki kanun bu salâhiyetleri ikmal etmiştir. 1872 de neşrolunan bir kanun ile de sıhhiye mıntakaları teşkil olunmuş, 1894 te kabul edilen mahallî idare kanunu daha geniş salâhiyetler vermiştir.

Nisan 929 mahallî idare kanunu bütün bu salâhiyetleri yeniden tasnif ederek İngiliz belediyeçiliğini en son nazariyelere ve İngiliz örf ve âdetlerine göre takviye eylemiştir.

Mahallî teşekküllerin nevileri

«Civil Farish»

Nefsi İngiltere ile Galles arazisinde mahallî teşekkülün ilk kademesi «Civil Farish» denilen komünlerdir. Bunlar maziden kalmış kilise nüfusu dahilinde, bir dairei ruhaniyenin en küçük kısmı olup «Farish meeting» denilen meclisler tarafından idare olunur. Bununla beraber halen kilise ile irtibatları kalmamıştır. Başlıca ehemmiyeti, son kanun tadillerine göre, İçtimai muavenette en küçük vergi daireleri vazifesini ifa etmektir.

Küçük yolların tamiri, yolların tenviri, oyun yerleri tesis, mezarlık, kütüphane, umumî banyo mahalleri ihdası ve idaresi bu komünlerin salâhiyetlerindendir.

Bu küçük belediye teşekküllerinin köy mıntakalarında meclisleri, meclis teşkiline nüfusu müsait olmıyan mahallerde birer heyetleri vardır. Aza adedi 5-15 arasında tehalüf eder.

Şehir mıntakalarında bunların ne meclisleri, ne de meclis vazifesini görecektir heyetleri yoktur. Bu vazifeler daha yüksek teşekküller tarafından yapılır.

Köy kazası komünü

Köy mıntakalarında yukarıda izah edilen «Sivil Perili» denilen komünlerin fevkinde bir de köy kaza beledi-

yesi vardır. Bunların adedi 55 tir. Umumî sıhhat işleri, vergi işleri, bir kısım yol vezaifi, bu komünlere tevdi edilmiştir.

Bu vazifelerin ifasında, kazanın bulunduğu kontluk meclisinin murakabesine tâbidir. Kaza belediye meclisleri kaza dahilindeki «Sivil Perih» belediyelerinin birer mümessilinden mürekkeptir.

Kasaba komünü

Bir kısım belediyeler vardır ki köy kazası komününden daha geniş ve fakat «Böranchs» denilen belediyelerden daha küçüktür. Vazife ve salâhiyet itibarile bu ikisinin ortasında bir teşekküldür. Adedi 791 olan bu belediyelere kasaba kazası komünü derler. Bu gibi belediyelerin en başlıca vazifesi sıhhi kanunların tatbikinde göze çarpar. Bunların temizlenmesi, süprüntülerin kaldırılması, lâğım tesisatı, sari hastalıklara ait hastane, ihdas ve idaresi gibi hizmetler bu meyandadır.

Ucuz mesken temini, yol inşa ve tamiri, itfaiye teşkilâtı ve diğer buna benzer işlere dahi para tahsis edebilirler.

Parklar, kütüphaneler, umumî banyolar, müze ve mezarlık işleri de bu gibi belediyelerin vazifelerindendir.

Bundan başka nüfusu çok olan şehir kazası belediyelerinde iptidaî tahsil işi de belediyenin elindedir. Hatta bunlardan bazıları ticarî müessesat dahi işletmektedirler. Fakat işletme işine başlamadan evvel parlâmentodan müsaade almak şarttır.

Municipal Boranghs

Yukarıda saydığımız belediyeler, bizim bildiğimiz ka-

zalarda köy idaresi, büyücek köy belediyesi ve nihayet kasabalanmış mahallere ait belediyelerin idaresi mahiyetindedir.

Fakat Municipal Boroughs denilen dördüncü şekil belediye, medenî memleketlerin bütün taazzuv ve teşkilâtile belediye dediği nam ve kâmil şeklidir. Bunların her birisi, bulundukları mahalde hükümet sürenler tarafından verilmiş fermanlarla tesis olunmuştur.

Bu fermanlar belediye meclisi aza miktarını da tespit eder.

Bunların adedi iki yüz elli üçtür.

Kasaba belediyelerinin haiz olduğu bütün hukuk ve vecaipten başka kendisine mahsus daha yüksek salâhiyetleri vardır. Meselâ kasaba belediyeleri, yalnız ticarî muamelâta girişebildikleri halde, bunlar, sınaî işlere de girebilirler, gaz, su, elektrik tevziatı bu meyandadır.

Bundan başka, kasaba belediyelerinin polis teşkilâtı yapmak salâhiyeti olmadığı halde, bu salâhiyet bunlara verilmiştir.

«Town Council» adile bir belediye meclisleri vardır. Belediye azaları, her sene üçte biri değiştirilmek üzere üç sene müddetle intihap olunur.

Meclis kendi içinden veya hariçten, her üç senede yarısı değiştirilmek üzere altı sene müddetle «Aldermen» denilen muavinleri de seçer. Bunların adedi, meclis azasının üçte biri kadardır.

Mayor denilen belediye reisi meclis tarafından bir sene müddetle seçilir. Bunun meclis içinden olmasına dair kanunî bir mecburiyet yoktur. Fakat teamülen daima meclisten alınmaktadır. Reis, maaş yerine, masarifi zaruriye alır.

Bundan başka belediye işleri çeviren Town Clerk namındaki umumî kâtibidir.

Kasaba belediyelerinden mühim bir kısmı da son zamanlarda Borough şeklinde kalbedilmiştir.

County Boroughs

Yukarıda sayılan belediye şekillerinin tarihi çok eski olduğu halde «Kavanini burg» denilen bu şekildeki belediyeler 1888 kanunile ihdas olunmuştur. Kanun bu belediyelerin isimlerini birer birer saymıştır.

İhdas sebeplerinden en mühimmi, mafevk murakabe salâhiyetini haiz olan ve Counties namını taşıyan vilâyet kontluk meclislerinden kurtarmak ve inkişaf istidadı gösteren mahalleri, kendi işlerini görmekte serbest bırakmaktadır. Birmingham bu yenilerden birisidir.

Aynı kanun nüfusu elli binden yukarı diğer Boroughs belediyelerinden de aynı salâhiyeti arzu edenlere, kavanini burg şekline geçmek müsaadesini vermiştir. Bu takdirde belediyece hazırlanan kanun lâyihası parlâmentodan geçirilir. Yahut Sıhhiye Vekâleti bu işe tavassut eder.

Bu şekilde teessüs eden belediyelerin adedi 83 tür. İçtimaî muavenet kısmı hariç olmak üzere salâhiyetleri, diğer mahallî teşekkülleri salâhiyetlerinin aynidir.

«Bundan başka idare taksimatından bir kontluk teşkilâtı ve kontluk meclisi varsa da bunlar vilâyet mahallî teşekkülleri mahiyetinde bulunduğundan burada izah edilmemiştir. Bu hususta neşrolunan vilâyet mahallî idareleri eserimizde malûmat vardır.»

«City» unvanı eski Romalılardan kalma bir tabir mahiyetinde bazı şehirler ve kasabalara, Krallık makamınca verilmekte olan unvanı mefharet olup bu unvanın belediyenin büyüklüğü veya küçüklüğü ile alâkası yoktur. Londra

sitesi bunlardan birisidir. Fakat «City» unvanı eski Londra'ya ait olup, etrafında sonradan teşekkül eden 28 kaza bundan hariçtir.

1925 de de en son olarak «Stoke-upon-trent» belediyesine bu unvan verilmiştir.

Londra

Birçok büyük hükümet merkezlerinde olduğu gibi, Londra şehri, hem bir vilâyet, hem bir belediyedir.

Uç sene müddetle ve doğrudan doğruya rey vermek suretile intihap olunan 124 aza, ve bunlar tarafından hariçten altı sene müddetle seçilen 20 aza bir araya gelerek Londra vilâyet meclisini vücade getirirler.

Bunun yanında iki yüz altı azadan mürekkep City of London copertion denilen heyet azalarile kaydi hayata seçilmiş 26 azadan mürekkep bir belediye meclisi vardır. Kaydi hayatla intihap edilmiş daimî azalar, bir sene müddetle «Lort mayor» unvanını taşıyan Londra belediye reisini intihap ederler.

Londranın taksim edilmiş olduğu 28 kazanın da nüfusuna göre 60 şa kadar çıkan azalı meclisleri vardır.

K. Naci

İTALYAN MEMURİN KANUNU

Baş tarafı geçen nüshadadır:

Üçüncü kısmı

Bap X — İntizar hali (Aspettativa) emir altında bulunma, (Disponibite), izinler

81 — Memur sabit olan malûliyet, ailevî mazeret, askerî hizmet veya meb'us intihap olunmak sebeplerde intizar halini alınabilir. Son üç halde maaş almağa müstahak değildir.

Malûliyet dolayısıle intizar haline alma, müdürler encümeninin elde edeceği vesikalara müsteniden edeceği teklif üzerine resen dahi icra olunabilir.

Ailevî sebeplerle intizar haline konulma talebi vazifenin göstereceği lüzuma göre reddolunabildiği verilen müsaade geri dahi alınabilir.

Filî askerlik hizmetini ifaya çağrılan veya gönüllü olarak askerliğe kaydolunan memur askerî hizmet noktasından intizar haline konabilir. Muvakkaten hizmet için orduya çağrılan memur vazifeden gaybubeti dört aydan fazla sürmezse mezun addolunup fazla müddet için intizar haline alınır.

Askerî hizmet için mezun addolunan memur ilk iki ay için maaş alır. Harp zamanında silâh altına alınan memurlar hakkında hususî hükümlere göre muamele ifa olunur.

82— Malûliyet veya askerî hizmet veya siyasî vekâlet sebeplerde intizar haline geçen zaman terfî için icap eden kıdemin tayininde tam olarak hesaba katılır.

Malûliyet, askerlik sebeplerde, intizar halinde geçen

müddet maaş zammı için müruru icap eden mühletin tayininde tamamen hesaba katılır. Ailevî sebeplerle intizar halinde geçen zaman hesaba katılmaz.

İntizar halinden çıkan memur, kadroda, intizar halinde kaldığı müddet çıktıktan sonra taayyün edecek kademine göre mevki alır.

83 — Malûliyet sebeble intizar haline alınmak, usulü dairesinde verilmiş ve tasdik edilmiş tıbbî vesikaya müsteniden talep vukuu ile olur.

İdare lüzum gördüğü takdirde devlet tabibine tahkikat'icra ettirebilir.

Kendi memurlarından birini malûliyet sebeble intizar haline almağı teklif eden âmir nazıra icap esbaplı bir rapor takdim eder. Bu rapor memurlar müdürlüğünce de verilebilir.

Yukarıki hükümler, gerek şahsen ve gerek makamatça intizar haline alınma taleplerinde de tatbik olunur.

84— Malûliyet sebeble intizar haline alınma müddeti bu vaziyeti icap ettiren sebebin zevalde nihayet bulur. Ve herhal ve takdirde bir seneden fazla temdit olunamaz.

Aile sebeble intizar haline alınma müddeti, bir seneden fazla olamaz.

Aralarında üç aydan fazla bir fasıla olmamak üzere malûliyet ve aile sebeplerde intizar haline alındıkta bu iki vaziyette geçecek müddetin yekûnu bir seneyi aşamaz

Ara-arındaki fasıla üç aydan fazla ve altı aydan noksan olmamak üzere aynı sebeple iki defa intizar haline alınmada, son intizar haline ait müddet altı aydan fazla olamaz.

Malûliyet ve aile sebeplerde beş sene zarfında vaki olacak intizar vaziyetlerinde intizar müddetinin mecmuu iki seneyi tecavüz edemez.

85— 84 üncü maddede muharrer mühletlerin azamisi inkıza bulduğu halde memurun malûliyeti hasebile vazife deruhte etmeğe ehliyetsizliği devam eylediği sabit olursa tekaüde sevk ve vazifeden affedilir. İntizar müddetinin hitamında vazife deruhtesine naehil olmadığı sabit olduğu halde vazife almazsa müstafa addolunur.

Bundan başka, daire, memurun kat'î olarak vazifeden uzaklaştırılmasını muvafık görmediği ahvalde, 84 üncü maddenin son fıkrasında muharrer hadden başkaca olmak ve fakat altı aydan fazla devam etmemek üzere istisnaî bir surette intizar müddetini temdit edebilir.

Devairce lüzum görüldüğü takdirde mezkûr son fıkrada muharrer azamî hadde kadar intizar halinde kalmış olan memurlara beş sene zarfında altı aydan fazla olmamak üzere yeniden bir intizar müddeti verilebilir. Temdit olunan veya yeniden verilen müddetin hitamında memur vazife deruhte eylemezse, hakkında derhal bu müddetin birinci fıkrası tatbik olunur.

86— 17 K. sani 926 tarih ve 118 No. siyasî intihap kanununun 87, 88 inci maddelerinde muharrer hükümlere tevfikân mebus seçilmek için intizar haline alınmış olan memurlardan boş kalan yerlere kimse tayin olunamaz.

(Mezkûr kanunun taallûk eden maddeleri şunlardır:

(Madde 87— Memur ve müstahdemler ile herhangi bir devlet dairesi bütçesinden maaş alan herhangi bir kimse intihap tarihinden üç ay evvelinden itibaren maaş katolunmadıkça parlâmentoya meb'us seçilemez. Yalnız lâakal altı aydan beri maaşsız olarak intizar halinde bulunanlar seçilebilir. Yukarıki maddenin tayininde istifanın veya intizar haline alınmasına mütedair verilecek istidanın takdim tarihi esastır.

(Şunlar müstesnadır:

A— Nazırlar, müsteşarlar

B— Devlet şûrası reisi, daire reis ve azaları

C— Temyiz birinci ve daire reislerde azalan, bu derecede olup hüküm itasına mezun hâkimler, askerî yüксеle mahkeme reisi.

D— Elçiler,

E— Darülfünun profesörleri, akademi derecesinde sair müesseseler profesörleri.

F— Ordu, bahriye, hava ve müdafaai milliye milis kıt'aları ümera ve erkânı.

G— Savoia harp madalyası veya altın madalyayı haiz zabitan.

(İntihap tarihinden altı ay evveline kadar olan müddet zarfında bir mahalde müştereken hizmet görmüş olan aşağıda muharrer memurlar mebus seçilemez.

A— Valiler, vali muavinleri veya vekilleri

B— Emniyeti umumiye âmir ve memurları,

C Yukarıki bendinde mezkûr bulunmayan hâkimler ve herhangi derecede olursa olsun müddeiumumiler.

A— Ordu, bahriye ve hava ve müdafaai milliye milis kıt'aları zabitlerinden aynı mahalde idareye filen iştirak edenler.

(İntihap tarihinden lâakal altı ay evvel vazifelerini terketmedikçe hususî kalem müdür ve memurları mebus seçilemez.

(88— Yukarıki maddede mezkûr memur ve müstahdemlerden mebus seçilenler intizar halinde bulunmakta idiseler meb'uslukları hitam bulununcaya kadar intizar halinde kalırlar.

(Bunlar intizar müddetince mensup oldukları devair kadrolarındaki derecelerini muhafaza ederler. Maaş azm-

devrelerinin hesabında ve kıdemde bu müddet filî hizmet gibi hesaba katılır.

Bu haki ardan istifade için namzetliğin ilanı lâzımdır. Bu takdrinde mezkûr haklar altı aydan fazla olmamak üzere intihap tarihine kadar intizar halinde kalındığı müddeti de şamildir. Aksi takdirde memurlar kanunun 82 inci maddesinin üçüncü fıkrası tatbik olunur.

Siyasî vekâletleri inkıza buldukta intizar halinde kalan memur ve müstahdemler bu müddete ait tevkifatı filî hizmette bulunmuş gibi hâzineye verdikleri takdirde tekaüt hakkına malik olurlar.

Siyasî vekâlet inkıza buldukta intizar halinde bulunan memurlara ya kendi mevkileri veya bu mevkiler o sırada kapalı ise muadili verilir.

(İntihap dolayısıyla boşalan mevkilere asaleten tayin icra olunamaz, icabı halinde vekâleten tayin edilir. Nakl).

87— Memur vazifesinin lağvı veya kadronun tenkihi dolayısıyla emir altına alınabilir.

Hakkında bu muamele tatbik edilecek memurlar, hususî kanunlarla tayin edilmemiş ise, müdürler encümenince tefrik olunur. Askerî hizmet haricinde bir sebeple intizar haline alınan bir memur bu vaziyette bulunduğu sırada kadrosu veya derecesi ipka edilirse hukuken yerinin lağvı tarihinden itibaren emir altına alınma haline geçmiş addolunup hakkında bu vaziyet hükümleri tatbik olunur.

Emir altına alma vaziyeti iki seneden fazla olamaz.

88— Bir idarenin sadece şekil veya unvanının değişmesi mezkûr idarenin ilgası demek değildir.

89— Emir altında bulunan memur, bu vaziyete alındıktan iki sene içinde bulunduğu derecede inhilâl eden bir kadroya müdürler encümeninin mütaleasile tayin olunur.

Emir altında bulunan memur dahil bulunduğu grup ve

derecede olan başka bir idarenin kadrosuna bu idarelerin aynı grup derecesinde emir altında kimse bulunmamak şartile alınabilir.

Yukarıki fıkralar mucibince hizmete alınan memur emir altına alındığı tarihte haiz olduğu kıdeme göre kıdem sırasına girip kıdeminin icap ettirdiği maaşı alır.

90 — Emir altına alınan memur kanunlarla verilecek müsaade üzerine ve maliye nezaretinin muvafakatile devlet dairelerinde muvakkat mahiyette vazife yapabilir. Bu takdirde kendisine son aldığı maaş ve faal hizmet zammı ile emir altına alınma tahsisatının arasındaki fark tazminat olarak verilir.

Emir altında olup yukarıki fıkra mucibince muvakkat bir vazife ifasına davet edilen memur tespit olunan günce vazifesine başlamazsa tekaüde sevkolunup müstahak bulunduğu tekaüdiye tahsis olunur.

Muvakkat mahiyette yapılan vazifeler emir altına alınma müddeti olan iki senenin cereyanını katetmez.

91 — Memur emir altına alınmanın azamî müddeti olan iki sene zarfında 89 uncu madde hükümleri dairesinde bir vazifeye tayin olunmazsa tekaüde sevkolunup müstahak olduğu tekaüdiye tahsis olunur.

92 — Emir altında olan veya malûliyet dolayısıyla intizar halinde bulunan memura, memur 10 veya on seneden fazla hizmette bulunmuş ise maaşının nisfından çok ve üçte birinden az olmamak üzere bir şey tahsis olunur. Eğer on seneden az hizmette bulunmuş ise bu tahsisat üçte birden çok ve dörtte birden az olamaz.

Bu tahsisatın verilmesini icap eden hizmet seneleri tekaüde istihkaka medar olan hizmet senelerinden ibarettir

Kısmen veya tamamen aidat alan memurlara intizar haline ve emir altına alınma için verilecek tahsisat tekaüt

hakkını temin eden muhassasat mecmuunun seneliğine göre yukarıki veçhile tayin olunur.

93—Malûliyet veya aile sebepleriyle intizar halinde alınma kararnamelerinde bu muamelelerin sebebi, başlangıcı, müddeti, maluliyetten mütevellit ise memura verilecek tahsisat zikrolunur.

Emir altına alma kararnamelerinde de verilecek tahsisat zikrolunacaktır.

94— Memurlar vazifelerine hâlel gelmemek şartile senede mecmuu 1 ayı geçmemek şartile âmirinden izin alabilirler.

Mühim sebeplerle bu müddet bir ay daha temdit olunabilir. Bu mezuniyet âmirin icap esbaplı raporu üzerine nezaretçe verilir.

95—Mezkûr müddet zarfında verilen izin veya izinler esnasında memurlar filen vazifede addolunurlar.

Maaşlarını muhafaza ederler. Adî mezuniyet halinde faal hizmet zammı da alırlar.

Adî izinlerin hangi âmirler tarafından verileceği ayrıca tayin edilecektir.

Dördüncü kısım: Hususî ve müteferrik hükümler

Bap XI — Memuriyetle içtima edemeyecek hususlar, müteaddit hizmetlerin bir zat uhdesinde içtimai

96— Herhangi hususî bir hizmet ifa ve bir san at veya meslek veya ticaret icrası, kâr gayesile müesses bütün cemiyetlerde maaşlı veya maaşsız olarak meclisi idare reisliği veya azalığı veya murakıplık ve müfettişlik ve sair bu gibi vazifeler deruhtesi devlet mülkiye memurluğu sıfatile içtima edemez.

Yalnız memurlar, nazır veya tevkil ettiği âmirin mezuniyeti dahilinde olmak üzere memurlar arasında müşekkel kooperatif cemiyetlerin idaresine iştirak edebilirler.

Bundan başka, nazırın veya tarafından tevkil edilen âmirin fikrinde memurun vazifesi vecibelerine riayetini mümkün kılmayacak veya idarenin şerefine uymayacak meşguliyet ve faaliyetler ve sair nazır tarafından tasvip edilmeyen işler ile iştigali de memuriyetle telif edilemez.

Her defasında nazır veya tevkil eylediği âmir tarafından izin verilmemek şartile memurlar ekisper ve ehlihibre seçilebilirler.

Amirler, yukarıki fıkralar hükümlerine muhalif hareketlere ittila eyledikleri takdirde keyfiyeti derhal haber vermemeekten mes'uldürler.

Hisselerinin bir kısmına devletçe iştirak edilen cemiyetlere ve yahut mukaveleleri ve yahut hususî hükümleri mucibince muayyen vazifelerine memur tayin etmek hakkı devlete ait bulunan cemiyet, müessese ve hükmî şahsiyetlere devletçe iştirak için bunlar nezdine ikame olunan memurlar hakkında bu maddenin birinci fıkrası hükmü tatbik olunmaz.

97 —Devlet bütçesinden maaş alan memurlar uhtelerine vilâyet ve komünlerden, devlet müesseselerinden, kanunen musaddak hükmü şahsiyetlerden ve hususî hükümlerle edilecek istisna haricinde devletçe yardım edilen veya devletin teminatı tahtında bulunan sair idarelerden başkaca maaşlı memuriyet almazlar.

Bu hüküm gerek devletten gerek yukarıda mezkûr tesisattan yalnız teşkilât kadrolarile daimî hizmetlerde istihdam olunup kendilerine mukannen maaş verilen memurlara tatbik olunur.

98 — Herhangi bir yüksek meclis azalığı sıfatı 97 inci maddede mezkûr hizmetlerden madut değildir.

Heyeti talimiye ve heyeti sıhhiye uzuvları tarafından işgal edilen mevkie merbut İlmî, edebî veya serirî bir müessesenin herhangi bir nam ile olursa olsun idaresine veya idaresine muavenete müteallik yapılacak vazifeler 97 inci maddede mezkûr hizmetten madut değildir.

99— İçtimainın kanun ile müsaade edilen hizmetlerin içtimainda iki maaşın topu 15 bin lireti tecavüz ederse fazlası şu veçhile tenzil olunur.

Maaşları ayrı ayrı 15 bin lireden dun ve fakat mecmuu bu miktardan fazla olursa fazlanın üçte biri tenzil olunur.

Vazifelerden birine veya ikisine ait maaşlar 15 bin lireden fazla olursa küçük maaşın ve iki maaş birbirine müsavi ise bunlardan birinin üçte biri tenzil olunur.

Yukarıki fıkralarda mezkûr tanzilât hazine menfaati olarak irat kaydolunur.

100 —Devair ve müessese âmirleri kendine mensup memurlardan iki vazife deruhte edenleri derhal divanı muhasebata bildirmeğe mecbur ve bundan mes'uldürler.

101 — Merkezî veya haricî devairin hizmet kadro ve derece cetvelleri ait olduğu nezaret ile maliye nezaretince müştereken tertip ve Kral kararnamesile tespit olunur.

Merkezî veya haricî devairde yukarıki veçhile tespit olunan kadrolar fevkinde memur istihdam olunamaz.

Bap XII — Valilere dair hususî hükümler

102 — Valiler, nazırlar meclisinin kararıle hizmet icabı olarak dahiliye nezaretinin emrine alınabilirler.

Nezaret emrine alınan valiler hususî vazifelere memur edilmeleri hariç olmak üzere üç sene bu vaziyette kalabilirler. Hususî vazifelere memur oldukları takdirde bu vazife-

lerin imtidadınca emir altında kalırlar.

Emir altına alınacak valilerin sayısı kadroya dahil adetten başkaca olmak üzere 15 i geçemez.

Bap XIII — Fahrî unvanlar, üniforma, ikametgâh vazife saatleri

103 — Memur vazifesinin unvanını taşımağa mezun ve gerek resmî hizmetlerde ve gerek resmî neşriyatta bu unvanla yadedilmek hakkına maliktir.

Memurun vazife unvanı hizmete kabulüne veya terfiine müteallik evrakta mezkûr olan unvandır.

Tekaüde sevkolunan memura bir mafevk derece unvanı fahrî unvan olarak verilebilir.

İnzibatî olmıyan bir sebep ile hizmetten infisal eden memurların son hizmetlerinin resmî unvanını veya verilen fahrî unvanı taşımakta devam hakları vardır.

104 — Devletin resmî merasiminde memurların iktisa edecekleri üniforma idarelerce tespit olunacaktır.

105 — Memurun ikametgâhı vazifesi mahallidir. Hususî vazifeler sebebile bu hükümden aykırı hareket olunabilir.

Usulü dairesinde tahakkuk eden mühim sebepler üzerine ve vazifeyi hiç bir veçhile ihlâl etmemek şartile memura âmiri tarafından vazifesi mahalline yakın yerlerde oturmağa izin verilebilir.

Mezun bulunan memur, âmirine en seri adresini bildirmeğe mecburdur.

106 — Memur devam saatlerine riayete mecburdur. Devam her gün yedi saattir. İki kısma ayrılır. Yalnız hizmet icabı olarak nezaretçe başka suretle devam emrolunabilir.

Hizmet icabı olarak memurlar mazeretleri dolayisile hariç tutulanlar müstesna olmak üzere, devam saatleri haricinde hizmete mecburdurlar.

Bap XIV — Muhtelif hükümler

107 — Memurun muvazzaf bulunduğu hizmet ve memur olduğu icraat ve memuriyetinin ifası sırasında zuhur eden uygunsuzluklar hakkında mutlaka meratebe silsilesine riayet etmek şartile lüzum gördüğü mutaleatta bulunmağa hakkı vardır.

108 — Hizmet icabı olarak mafevk derecede o miktar münhal bırakmak şartile kadroda tespit olunan adetten faz memur tayin veya terfi olunabilir.

109 — Hususî hükümlerle yapılabı istisnalar mahfuz kalmak şartile aynı nezaret memurları arasında dahi kadro mübadelesi memnudur.

110 — Memurlar müdürü 21 teşrinisani 923 tarih ve 2480 numaralı kararnamenin 28 inci maddesi mucibince memurların tekaüt muamelesinin ifasına salih evrakı toplayıp muhafaza eylemekten mes'uldür.

(Devlet mensuplarından tekaüdiyeye müstahak olanların gerek evvelce ifa ettikleri hizmetlerle ve gerek vazifedar bulunduğu yerlerde gördükleri hizmetlere müteallik olanlarla tekaüt maaşına müstahak bulunan aile efradının vaziyetlerine dair evrak ve vesaik devairce tedarik edecektir.

(Bu vesikalar son hizmet cetveli ve sair icap eden evrak ile beraber tekaüde sevk kararnamesine veya müstahakların istidalarına bağı olarak divanı muhasebata gönderilecektir. Nakil)

Beşinci kısım : Bap XV — Madun memurlar

111— Madun memuriyetlerden birine tayin için hu-

susî nizamlarla matlûp şerait mahfuz kalmakla beraber devlet hizmetine kabul için lâzım gelen evsaf ve şeraiti de haiz olmak ve 30 yaşını geçmemiş bulunmak lâzımdır.

Bundan başka talibin okuyup yazdığı ve hastalıktan salim bulunduğu ve ifa edeceği vazifeye göre bedenî teşekkülâtında bir kusuru olmadığı sabit olmak lâzımdır.

Hususî kanun hükümleri mahfuz kalmakla beraber askerî teşkilâtta hizmet etmiş bulunmak veya devlet memurlarının oğlu olmak tercih sebeplerindendir.

(Memurları üçe ayırmak mümkündür. (Funzionario di carriera) veya (conçetto) sınıfı ki bunlar kafa ile çalışan müdür, mümeyyiz gibi meslek memurlarıdır. (Personele di ordine) ki bunlar evrak ve dosya memurları ve saire gibi maddî hizmet gören memurlardır.

(Personale di servizio) veya (agente subalterno) ki bunlarda hademe odacı gibi madun memurlardır. Nakil)

112— Madun memurlar için encümene riyaset edecek olan memurlar müdürü ile altıncı dereceden aşağı olmıyan iki memurdan mürekkep bir encümen teşkil olunur.

Onuncu dereceden aşağı olmıyan bir memur encümen kâtipliği vazifesini yapar.

113 — Bir derece aşağı madun memurlar arasından ehliyet, liyakat ve hüsnü hali görülenlerden kıdem ve liyakat esaslarına göre encümence tefrik edilecek hademe, kapıcı, başkapıcı derecelerine terfi ederler.

114 — Teşrinisani 923 tarih ve 2395 No. kararnamenin 24 üncü maddesinde birinci hademelik derecesine terfi için muharrer hüküm bakidir.

114 — Madun memurların adedi fazla olan merkezi idarelerde bunların idaresi memurlardan birine tevdi edilebilir.

115 — Madun memurlar hakkında, memurlara tatbik

olunan inzibatî müeyyidelerden başka, aşağıdaki hallerde 50 lîreti geçmemek üzere hafif para cezası tatbik olunabilir:

A— Kılık kıyafette kusur,

B— Daireleri temizlememek veya temizlemekte ihmal eylemek,

C— Dairelerin mobilya evrak ve sair mevcutlarını hüsni muhafazada ihmal eylemek.

Bir senede verilecek para cezalarının mecmuu bir aylık maaşı geçemez.

Bu maddenin birinci fıkrasındaki kusurlarda mükerrerlik halinde veya bu kusurların azamî ehemmiyette bulunmaları halinde madun memur ya maaştan tenzil suretile veya daha ağır bir müeyyide ile tecziye olunur.

116 — Madunun mensup olduğu kalem âmiri, mevcut ise 114 üncü maddede muharrer memurun mütaleasını alarak, maduna vasıf notu verir.

Kalem âmiri mandunlara muaheze, para cezası ve maaştan tenzil cezası verebilir.

Bu cezalar 114 üncü maddede muharrer memur tarafından da verilebilir.

Diğer cezalar inzibat meclisinin icap esbablı teklifi üzerine nazır tarafından tatbik olunur.

117— Kapıcılık hizmetine alınanlara masarifi dairesine ait olmak üzere elbise verilir.

Bütün devair kapıcılarının elbisesi yeknesak olacaktır.

Ağır işlere memur olanlara dahi masarifi dairesine ait olmak üzere münasip elbise verilecektir.

Bunlar verilen elbise ve sair takımları dikkatle muhafaza edecekler ve ihmal dolayısıyla vaktinden evvel eskirse hal icabına göre para cezası veya maaştan tenzil suretlerinden biri ile tecziye olunacaklardır.

118— Hususî ve meşru iş icabı ile ve muayyen vazife-

ler için maliye nezaretinin mütaleası alınarak madunlara ışıık hariç olmak üzere meccanen barınacak yerler tahsis olunabilir.

119— İşbu bapta hilafı emredilmemiş bulundukça kanunun memurlar hakkında cari olan hükümleri madunlara dahi tatbik olunacaktır.

Muvakkat hükümler

120— (11 teşrinisani 923 tarih ve 2395 No. kanunun 202 inci maddesi hükmü mahfuz kalmak şartile bu kanuna muhalif hükümlerin mülga bulunduğuna ve sair muvakkat hükümlere müteallik olan maddelerin nakline lüzum görölmemiştir.

Yukarıda mezkûr 2395 No. kanun ileride neşrolunacaktır. Nakil).

30 kânunuevvel 923 tarih ve 2960 No. kanunun bazı maddelerini muaddil 6 kânunusani 926 tarih ve 57 No. kanun

1—2960 No. kanunun 50 ve 52 inci maddeleri aşağıdaki veçhile tadil olunmuştur:

51— Aczi veya sıhhî sebeplerle ehliyetsizliği sabit olanlar ile iş verimi kısır olan memurlar hizmetten affedilir. Hizmet icabı olarak ta hizmetten af caizdir.

Bundan başka vazife esnasında veya hariçte vazifelerini sadakatle ifa eylediğini teyit edemeyecek harekâtta bulunan veya hükümetin siyasetile telif edilemeyecek vaziyetler alan memurlar dahi hizmetten affedilir.

5 inci dereceden yukarı memurların hizmetten affı ka-

rarı nazırlar meclisince verilir. Aşağı derece memurların afları için evvel emirde müdürler encümeninin mütaleası alınmak lâzımdır. Hizmetten affa saik olan sebep bu maddenin 4 üncü fıkrasında muharrer sebeplerden biri ise 8 inci dereceden yukarı memurlar hakkında nazırlar meclisince karar verilmek iktiza eder. Aşağı derece memurlar için müdürler encümeninin kararı gerektir. Hizmetten af sebebi olbaptaki kararnamede tasrih edilir. Kararnamede nazırlar meclisinin kararından veya müdürler encümeninin mütalaasından bahsedilir. Sıhhî sebeple afivde evvelâ tabip heyeti tarafından sıhhî vaziyeti tayin edilir.

52— Hizmetten affı teklif olunan memura lüzum gördüğü itirazlarda bulunabilmek üzere bir itiraz mühleti tespit olunur.

Yukarıki maddenin 1 inci ve 3 üncü fıkralarında muharrer bir sebepten dolayı hizmetten affı teklif edilen memur müdürler encümeni tarafından kendinin şahsen istima olunmasını talep edebilir.

2 Bu kanun neşrinden mer'idir.

İTALYAN MEMURLAR KANUNU

1 teşrinisani 923 tarih ve 2395 No. Memurlar kanunu

30 Kânunuevvel 923 tarih ve 3084 No. ve 8 Mayıs 924 tarih ve 843 kararnamelerle muaddel şekli

Fasıl 1 — Memurların hukukî ve malî vaziyetleri

Bap 1.— Umumî hükümler

Memurların grup ve derecelere tasnifi

1 — Devlet memurlarının tasnifi ve ifasına memur oldukları hizmetin mahiyetine göre haklarında tatbik olunacak malî muamelelerle meslekî hükümler ve memuriyete kabul tarzları bu kanunla tanzim ve tesbit olunmuştur.

Bu tasnif muhtelif mansaplar için sarayda ve merasimde tatbik olunacak teşrifat usullerde alâkadar olmadığı gibi devair memurlarına kendi nizamnamelerde tevdi olunan vazifeleri de tadil eylemez.

2 — Devlete mensup mülkî ve askerî memurlar bu kanun ile kendilerine mahsus hususî kanun hükümlerine göre kadroya alınırlar.

Bu kanunun 22 ve 26 inci maddelerde 212 inci ve 213 üncü maddelerinde muharrer olanlardan maada memurlar A, B, C, olmak üzere üç gruba tefrik ve 13 dereceye tasnif olunmuşlardır.

Mezkûr memurların grup ve derecelere tasnifi bu kanuna merbut 1 No. cetvelde gösterilmiştir.

Memurların sınıflara taksim edilmiş olduğu kadrolarda sınıflar derece itibar olunur.

Teşkilât kadroları

3—Yukarıki maddenin ikinci fıkrasında muharrer memur kadroları bu kanuna merbut II No. cetvelde tesbit olunmuştur.

Bir kadroda tesbit olunan memuriyetleri diğer kadrodan edilecek tasarrufa mukabil tezyit eylemek yasaktır.

6 ıncı dereceden yukarı olanlar müstesna olmak üzere kadrolarda mevcut memuriyetlerin derecelere tevziinde büyük dereceden edilecek tasarruflara mukabil küçük dereceye zammolunabilir.

İşbu ikinci ve üçüncü fıkralar hükmü zabıt kadrolarile okutma müesseseleri idare ve talim heyetleri hakkında tatbik olunmaz.

Maaşlar

4—I ve II No. cetvellerde muharrer memurların maaşları derece itibarile merbut III No. cetvelde tesbit olunmuştur.

Aynı derecede maaş artması için III No. cetvelde gösterilen kıdem devre müddetinin ikmal edilmesi lâzımdır.

Mülkiye memurlarına devre zamlarının verilmesi için 23 teşrinievvel 919 tarih ve 1791 No. kararnamenin 17 inci maddesinin 1 inci ve sonuncu fıkralarile 19 ve 21 inci maddeleri ve 18 kânunuevvel 922 tarih ve 163 7 No. kararnamenin 5 ve 8 inci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

(1971 No. kararnamenin mevzuu bahis maddeleri şunlardır:

(17— Maaş zamları, zammın icrası için muktazi devrenin hitam bulduğu ayı takip eden ayın ilk gününden baş-

lar. Zamlar müdürler encümeninin mütalaasına müsteniden ehliyet, ikdam ve hüsnühali sabit bulunan memurlara tevcih olunur.

(Müdürler encümenince hakkında müsait bir karar verilmemiş olan memur en az bir sene geçtikten sonra, hakkında tekrar bir karar verilmesini istiyebilir.

(19— Memur bir sene içinde ceman iki aydan fazla vazifesinde gaybubet ederse maaş zammı devresi mezkûr iki aydan fazla olan ay veya gün kadar temdit olunur. Ancak gaybubet askerî hizmet veya vazife icabı ise bu hükümler hariçtir.

(Hastalık sebeble iki ayı mütecaviz olan gaybubet müddeti nisf olarak hesap edilir.

(21— Daimî surette fevkalâde mahiyeti haiz bir hizmet veya Kral veya nezaret tarafından hususî surette tevcih edilen muvakkat bir vazife ifasından sonra fasılasızca kadroya alınan memura fevkalâde veya muvakkat olarak çalıştığı senelerin üçte birine müsavi olmak üzere beher maaş zammı devresinden bir sene tenzilât icrası kabul olunmuştur.

(Üç senenin kesirleri hesaba katılmaz.

(1637 No. kararnamenin 5 ve 8 inci maddeleri mülkî ve askerî memurların müstemlekelerde geçirecekleri müddetlere ait kıdemlerin ne suretle hesap olunacağına dairdir. Nakil).

Berrî, bahrî, havaî, ordu zabitlerde maliye muhafız kıt'aları ve liman reisliği zabitlerinin devre zamanları hakkında bu kanunun 156 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

Kanunen verilen müsaadeye veya icra edilen müsabakaya müsteniden aynı dairenin bir kadrosundan diğerine ve yahut bir daireden diğerine geçen memura, eğer eski derecesine muadil bir dereceye girmişse evvelki maaşı ve-

rilir. Ancak bu memura verilecek devre zammı için geçmesi lâzım gelen müddet memurun lehine olduğu takdirde evvelki vazifeden bulunduğu sırada geçmesi icap eden müddettir.

Yüksek bir dereceden gelen memura yeni derecesinin en yüksek maaşı verildikten başka evvelce aldığı maaş arasındaki fark tahsisat olarak ayrıca verilir. Derece terfii suretile bu fark ortadan kalkıncaya kadar işbu tahsisatın verilmesine devam olunur.

Madun (subalterno) kadrolarından gelenlere eğer bunlar kendilerin muhassas maaşların en yüksekini almakta idiseler bu maaşlarla yeni derecelerinin ilk maaşları arasındaki fark tahsisat olarak verilir, işbu tahsisat maaşın artması ile hak zail oluncaya kadar vermekte devam olunur.

Faal hizmet zammı

5—4 üncü madde mucibince tesbit olunan maaşa ilâveten her derece için merbut 3 No. cetvelde gösterdiği miktarda faal hizmet zammı tahsis olunmuştur.

Faal hizmet zammı haczedilemeyeceği gibi rehin olarak ta irae edilemez. Tekâüt maaşının hesabına da dahil değildir. Fevkalâde surette mezun bulunan, maaşı katedilen veya kanunen faal hizmet addedilemeyecek bir vaziyette bulunan memura verilemez. Maaşları kat veya tenzil olunacak vaziyette bulunan ihtiyat zabıtlarına da verilmez.

4 üncü maddenin altıncı ve sonuncu fıkralarında mezkûr hallerde yeni dereceye ait faal hizmet zammı verilir.

Terfiler

6—Mülkiye memuriyetlerinin beşinci, altıncı ve ye-

dinci derecelerine birer madun derecelerde filen en azı üç sene hizmet etmiş olanlar arasından müdürler encümenince nisbî liyakati haiz olduğu görülenler terfi edilir.

7 — A ve B gruplarına mensup mülkî memurların 8 inci dereceye terfiinde münhal yerlerin birisine nisbî liyakat'ikisine mutlak liyakat eshabından olmak üzere müdürler encümenince 9 uncu derece memurlarından irae edilecekler terfi edilirler.

(Bu suretle terfi için evvelce neşredilen 2960 No. kanunun 29 uncu maddesi tatbik olunur. Nakil).

8 — A. ve B. gruplarına mensup mülkiye memurlarının 9 uncu dereceye terfiinde münhal yerlerin üçte birine 10 uncu ve 11 inci derece memurları arasından liyakat müsabakasinda kazananlar ve üçte ikisine 10 uncu derece memurlarından ehliyet imtihanında kazananlar terfi edilir. Liyakat ve ehliyet imtihanları 1922 ve 1923 tarihli kararnamelerde mezkûr tarzda cereyan eder.

(1922 tarihli kararnamenin üçüncü maddesinde:

(Birinci kâtiplik ve birinci muhasiplik ile bunlara muadil derecelere terfide aynı kadronun ilk madun derecesinde bulunanlardan münhal yerin üçte birine müsabaka ve üçte ikisine ehliyet imtihanını kazananlar terfi edilir. Müsabaka ve ehliyet imtihanlarının küşadına müteallik kararnameme tarihinde mülazımlık veya namzetlik devrelerde birlikte kendi derecesinde veya muadil bir vazifede müsabaka imtihanına girecekler için 7 ve ehliyet imtihanına girecekler için 9 sene filî hizmet etmiş bulunanlar kabul olunur.

(Diploma veya muadil bir titri haiz olanlar için bu müddetler ikişer sene tenzil olunur.

(Müsabaka imtihanında kazananlar ehliyet imtihanında kazananlara tercih olunur. Ehliyet imtihanında kazanan-

ların tekaddüm derecelerinin tayininde imtihan numaralarından başka kıdemleri de nazara alınacaktır.

(1923 tarihli kararnamede ise umumî harbe iştirak etmiş bulunan memurlardan bir tahsil titrinin haiz olanların terfilerine müteallik hükümler mevcuttur. Nakil).

Mezkûr imtihanlara kabul olunmak için 1922 tarihli kararnamede tesbit olunan hizmet dereceleri bir sene artırılmıştır.

İmtihanlara kabul için icap eden kıdemin tayininde 10 ve 11 inci derecelerle mülazımlık ve namzetlikte geçen müddetlerin hepsi hesaba katılır.

9— A. ve B. gruplarına mensup mülkiye memurlarının 11 inci dereceden 10 uncu dereceye terfiinde bu iki derece memurların adedi kadroda tefrik edilmiyerek bir arada gösterilmiş ise - bunlardan aynı kadronun 11 inci derecesinde A. grubuna mensup memurlardan beş sene ve B. grubuna mensup memurlardan yedi sene hizmet etmiş bulunanlardan müdürler encümenince kıdemle birlikte liyakat eshabı olduğu gösterilenler terfi edilirler. 16 inci maddenin son fıkrasında mezkûr hallerde 10 uncu dereceye terfi için 11 inci derecede geçen hizmet müddeti ile başka dairelerden geliyorsa o dairelerde geçen hizmet müddeti aşağıdaki şekilde hesap edilir.

A— A grubuna mensup kadrolara terfi için bu müddet eğer memur bu grubun başka kadrolarından gelecek ise tamam olarak, B. grubu kadrolarından gelecek ise üçte ikisi ve C. grubu kadrolarından geliyorsa nısıf olarak

B. B. grubuna mensup kadrolara terfi için bu müddet eğer memur A. grubundan veya B. grubunun başka kadrolarından gelecek ise tamam olarak ve C. grubu kadrolarından gelecek ise üçte ikisi.

10— C grubuna mensup memurların 8 inci ve 9 un-

cu derecelere terfiinde madun derecede filen üç sene hizmette bulunanlardan müdürler encümenince nisbî liyakati haiz olduğu gösterilenler terfi edilir.

11— C. grubuna mensup memurların 11 inci dereceye terfiinde 1922 tarihli kanun hükmünce aynı kadronun bir derece aşağı memurları terfi edilir.

1922 No. kanunun 4 üncü maddesile matlûp olan kıdemin tayininde mülazımlık ve namzetlik devreleri de dahil olduğu halde 12 ve 13 üncü derecede geçen müddetlerin mecmuu nazara alınır.

(1922 No. kanunun 4 üncü maddesi:

(Evrak memuru ve muadil derecelere terfide münhal yerlerin üçte birine müsabaka imtihanında kazananlar üçte ikisine müdürler encümenince gösterilecek kıdem ile birlikte ehliyet eshabı bulunanlar terfi edilir.

(Müsabaka imtihanı imtihanın küşadına müteallik kararnamede muharrer tarihe kadar 10 sene filî hizmeti sebketmiş olanlar veya müdürler encümenince, ehliyet, liyakat ve hüsnühal eshabından olduğu gösterilenler kabul olunur.

(Kıdem ile birlikte esasına göre terfi en az 12 sene filî hizmette bulunmuş olanlara tevcih olunur. Nakil)

12— C. grubuna mensup memurların 12 inci dereceye terfiinde ordu küçük zabitlerine bu dereceye terfi için verilen haklar mahfuz kalmak şartile 13 üncü derecede filen iki sene hizmet edip müdürler encümenince ehliyet, liyakat ve hüsnühal eshabından olduğu gösterilenlerden ehliyet sırasına göre müstahak olanlar terfi edilir.

13— Bu kanunla terfi usulü tesbit edilmemiş olan derecelere terfide tarifler 1922 tarihli kanunun 6 inci maddesine göre icra olunur.

(Mezkûr madde: Kanunun ikinci ve beşinci maddelerde tanzim edilmemiş olan derece tariflerinde terfiler aynı

kadronun aşağı dereceleri memurlarından müdürler encümenince gösterilecek mutlak liyakat eshabına tevcih olunur. Nakil).

14— Aşağıdaki kadrolarda icra edilecek terfiler bu kanunun üçüncü babında muharrer hükümler müstesna olmak üzere hususî hükümlerle tanzim olunacaktır:

A— Ordu, deniz, hava ve maliye muhafız kıt'aları ve liman reislikleri.

B— Hâkimler.

C— Kur diplomatik, konsolos, tercüman ve kañçılar.

D— Üniversite ve âli tahsil müesseseleri talim heyetleri

E Maarif müdür ve memurları ve orta mektep talim heyetleri

F— Herhangi derecede olursa olsun ziraî tahsil ve terbiye müesseseleri talim heyetleri.

G— Hazine avukatları ve hukuk müşavirlikleri

H— Askerî hâkimler.

Devlet Şûrası muavin (referendaire) liklerine tayin dahi hususî hükümlerle tanzim olunur.

Divanı muhasebatın meslek memuriyetleriyle inzibatına müteallik hükümlere dair olan nizamnameler maliye nezareti tarafından Krala arz edilecek divan umumî heyetinin teklifi ile tanzim olunacaktır.

Divan umumî heyeti kendi memurları tarafından vaki olacak bütün talep ve şikâyetleri kazaî ve kat'î surette hükme raptedecektir.

15— Hususî ve teknik kadrolardaki terfiler hakkında icap eden hususî hükümler her nezaretçe maliye nezaretile uyushularak edilecek teklif üzerine Kral kararnamesile tesbit olunacaktır,

Hizmete kabul

16— İşbu kanunun ikinci maddesinde muharrer üç gruba müteallik kadrolara her idarenin hususî hükümlerine göre icra edilecek müsabaka imtihanile memur kabul olunur. (Evvelce neşredilen kararnamenin 4 üncü maddesine bakıla. Nakil)

Kabul için şunlar matluptur:

A— A grubuna kabul için Darülfünun veya sair âli mektepler diploması.

E— B grubu için ikinci derece orta müesseselerin lisans diploması veya 1923 tarihli kararname mucibince sair mu adil diplomalar ve yahut üçüncü derece meslek müesseseleri lisans diplomaları.

C— C grubu için orta mektep lisans diploması veya yukarıki bentte mezkûr kanun mucibince sair muadil diplomalar veya ikinci derece mektep müesseseleri lisans diploması.

Yukarıki fıkrada mezkûr diplomaların hangi ihtisas ve hangi kurslara ait olması lâzım geleceği her idarenin kendi nizamnamesile tayin olunur. Hususî nizamnamelere münhal yerlere kabul için açılacak müsabaka imtihanına başka bir gruba mensup olsa dahi icap eden tahsil tarihini haiz olan kadro memurlarının kısmen veya tamamen kabul olunabileceğine dair hükümler konabilir.

Harp malûllerinin kabulüne müteallik 921 tarihli kanun ile ordu küçük zabitlerine müteallik kanun hükümleri mahfuzdur.

17— Hizmete kabul olunan memur her dairenin nizamnamesi mucibince tecrübe devresi namile altı aydan aşağı olmamak üzere gönüllü, sami ve saire gibi bir sıfatla

hizmet edip müdürler encümeninden lehine bir karar almadıkça ilk dereceye tayin olunamaz.

Tecrübe devresinde memura beher derece için maliye nezaretince bir kararname ile tesbit edilecek miktar bir tahsisat devair tarafından aylık olarak tahsis olunur. Maamafih başka bir kadrodan gelen memura tecrübe müddetince faal hizmet zammı verilmeksizin sabık maaşı verilir, ilk dereceye tayininde 4 ve beşinci madde hükümleri tatbik olunur.

Tecrübe için alınacak kimselerin adedi teşkilât kadrolarındaki münhallerden fazla olamaz.

Tecrübe müddetinin asgarisi olan 6 ayın hitamında müdürler encümeni ilk dereceye tayinini muvafık görmediklerinin tecrübe müddetlerini altı ay daha temdit eder.

Aynı zamanda tecrübe devrelerini geçiren memurlardan bir kısmı kadroya alınır ve diğer kısmının tecrübe müddetleri temdit edilirse müddetleri temdit edilenler alınanlara göre kıdemlerini kaybederler.

Tecrübede bulunup ta idarece ehliyeti tasdik edilmeyen memurlar bir gûna tazminata müstahak olmaksızın çıkarılır. İdarenin bu kararına itiraz edilemez.

Bu madde hükmü kendilerine verilen hukuka müsteniden mülkî memuriyetlere tayin olunacak ordu küçük zabitleri hakkında tatbik olunamaz.

18— 14 üncü maddenin 1 inci ve üçüncü fıkralarında muharrer kadro memurlarının kabulü şeraiti bu kanunun üçüncü babında muharrer hükümler mahfuz kalmak şartile her dairenin kendi nizamnamesile tesbit olunur.

Mezkûr bapta muharrer olan sair idarelerin memur kabul şeraiti orada yazılı hükümlere göre tanzim olunur

19— Hususî ve teknik kadrolara memur kabulü için lâzım gelen hususî şerait maliye nezaretile uyuşularak her

nezaretçe edilecek teklif üzerine Kral kararnamesin tayin olunur.

20 —Berri ve bahri devair sıra memurlukları (personale di ordine) kadrolarına küçük zabitlerden talip zuhur etmezse 17 inci madde hükmüne tevfikân buralara başka memur kabul ve tecrübe müddetinden sonra 13 üncü dereceye tayin olunur.

21— Harp malûllerine 1921 No. kanunla verilen haklar mahfuz kalmak şartile atide muharrer evsaf mesleke kabul imtihanlarında liyakatte müsavat halinde tercih sebebi sayılırlar:

1— Askerî madalya eshabı

2— 1932 tarihli kararnameye merbut cetvelin ilk altı tabakasına dahil bulunan harp malûlleri

3— Mezkûr kararnamenin son iki tabakasına dahil bulunan harp yaralı ve malûlleri

4— Harp salip madalyası ve sair harp madalyaları eshabı

5— Harp yetimleri ve malûl çocukları

6— Harpte ölenlerin evlenmemiş valide ve zevceleri ve hemşireleri

7— Muharip olarak orduda hizmette bulunanlar.

8— Müsabakanın açıldığı daire nezdinde herhangi bir nam ile olursa olsun en az bir sene güzel hizmette bulunmuş olanlar

9— Yaşça büyük olanlar.

Birden yedi numaraya kadar olan vasıflardan birini müştereken haiz olan müsabıklardan herhangi biri devlet idaresinde güzel hizmette bulunmuş olana tercih olunur.

Madun memurlar

22— Madun memurlar kadroları bu kararnameye merbut 4 No. cetvelde tesbit olunmuştur.

Üçüncü maddenin iki ve üçüncü fıkraları hükümleri bu kadrolar hakkında da caridir.

23— Madun memurların maaş ve faal hizmet zamları beş No. cetvelde gösterilmiştir.

Aynı derecede maaş zammı için bu cetvelde gösterilen kıdem devrelerinin ikmalî lâzımdır.

Bu zamların itasında bu kanunun 4 üncü maddesi ve faal hizmet zamları için 5 inci maddesi hükümleri caridir.

24 — Hizmetçi derecesinden kapıcı derecesine ve kapı derecesinden başkapıcı derecesine terfi için 1922 tarihli kanunun beşinci maddesi tatbik olunur.

Birinci hademelik derecesine terfi aynı kadrodaki başkapıcı ve hademelerden nisbî liyakat esasına göre müdürler encümenince gösterilecek olana aittir.

Hizmetçilik derecesine kabul her dairenin kendi nizamnamesile tayin olunur.

1923 tarihli kanunda muharrer hizmetler için vesaiti nakliye sürücüleri madun memurlar kadrosundaki kapıcılık yerlerine tayin olunur.

(1922 tarihli kanunun beşinci maddesi: Hademelik ve başkapıcılık ile muadil derecelere terfi müdürler encümenince kıdem ile birlikte ehliyet esasına göre aynı kadronun ehliyet, liyakat ve hüsnühal eshabından olduğu gösterilen aşağı derecelerine aittir. Nakil).

25 — 24 üncü maddede derpiş edilmemiş olan madunların başlangıç derecesine kabul ve müteakip derecelere terfileri her dairenin kendi nizamnamesile tayin olunur.

Herhangi daireye ait olursa olsun madun memurlar en aşağı 6 ay tecrübe hizmetinde bulunmadıkça başlangıç derecesine tayin olunamazlar. Bu hizmet için 17 inci madde hükümleri tatbik olunur.

Efrat ve zabitlerle hapishane muhafız kıt'aları ajanları

26— Berri ve bahrî ve havaî kıt'alar efrat ve zabitlerde liman reislikleri, jandarma ve maliye muhafaza kıt'aları ve hapishane muhafız kıt'aları efrat ve zabit ve ajanlarının maaş ve aylıkları bu kanuna merbut 6 No. cetvelde gösterilmiştir.

Bunlara verilecek maaş zammı hakkında 156 inci madde hükmü ile aylıkların zammı için mer'î kanun hükümleri caridir.

Bunlara verilecek faal hizmet zammı hakkında beşinci madde tatbik olunur.

Birinci fıkrada mezkûr kıt'alar kadroları 7 No. cetvelde tesbit olunmuştur.

Bu maddede muharrer efrat ve zabitan ve ajanların terfileri hakkında halen mer'i olan hükümler caridir.

Bunlara ait kadrolar bütçe cetvellerde tadil olunabilir.

Muhtelif hükümler

27— Kadronun aynı derecesine mensup olup unvanları başka başka olan memuriyetleri, tesbit olunan kadroyu tecavüz etmemek şartile bu memuriyetlere ait sıfatlarla aynı derece memurlarına ifa ettirmek mümkündür.

28— Her nezaretçe hasıl olan lüzum üzerine kadro dahilinde olmak şartile bir dairenin aynı dereceye mensup

mülkiye memurları merkez kadrosundan vilâyet kadrosuna, vilâyet kadrosundan merkez kadrosuna naklolunabilir. Bu münakale muadil dereceler arasında vukubulur. Naklolunan memur evvelki memuriyetine tayin tarihine göre haiz olacağı kıdeme nazaran kıdem sırası alır.

29 — Derunlarında umumî müfettiş unvanile beşinci derece ihdas olunan kadrolarda bu vazifeye tayin olunacak memurlar münhasıran teftiş ile iştigal edeceklerdir.

30 Nazırlar meclisi kalem heyetinde hizmete memur edilmek üzere nezaretlerden alınacak memurların adedi başvekilin teklifi üzerine Kral kararnamesile tayin olunur.

31 — Her nezaret ifasile mükellef bulunduğu hizmetleri alâkadar eden tetkikleri devlet devairinden hariç bulunan eşhas ve bilhassa salâhiyetarlara icra ettirebileceği gibi Darülfünun veya âli tahsil müesseseleri müderrislerine de böyle tetkikat'icra ettirebilir. Ve devairin idaresini bunlara tevdi eyleyebilir.

Yukarıki fıkrada muharrer vazifeler icap ettikçe maliye nazırile birlikte ısdar olunacak nezaret kararnamesile tevcih olunur. Tevdi edil en vazifenin ehemmiyetine göre verilecek maaş miktarı aynı kararnamede tayin olunur. Bu maaş 181 inci maddede 4 üncü derece memurları için tesbit edilmiş olan yevmî tazminat miktarını geçemez.

(181 inci maddede yevmî ikamet tazminatı namile gösterilen yevmiye miktarları şunlardır:

A. B. C. gruplarına mensup 13, 12 inci derece memurlarına ve tecrübe memurlarına 30 lret,

10, 11 inci derece memurlarına 40 lret,

9 uncu derece memurlarına 50 lret,

8,7 inci derece memurlarına 60 lret,

6,5 inci derece memurlarına 70 lret,

4 üncü derece memurlarına 80 üret.

3,2 inci derece memurlarına 90 lîret,

1 inci derece memurlarına 100 lîret.

Madun memurlar için yevmi ikamet tazminatı 20 lîrettir. Nazır veya müsteşarın semahatında madun memurlardan refakat edeceklere 25 lîret daha ayrıca ilâve olunur.

(Bu yevmiyeler memurların bir yerden bir yere nakil ve tahvilinde dahi verilir. Nakil).

Bap II— İntikal hükümleri

38 - 52 - bu kanunun mer'iyete vazında eski kadrolar yerine yeni kadroların ne suretle ikame olunacağına ve yeni maaşların ne veçhile verileceğine dair bir defaya mahsus hükümlerden ibaret olan maddelerin naklinden vaz geçilmiştir. Nakil).

ALMANYA HÜKÜMETİ RESMÎ DAİRELER MUAMELÂT TALİMATNAMESİ

II. Evrakı varidenin alınması:

II— Evrakı varideyi alacak memur:

1 — Bütün evrakı varide, mümkün olduğu kadar çabuk olarak, ait olduğu kısma sevk olunmalıdır.

2 — Evrakı varideyi IV, VI kısımdaki maddelere göre, kendisine verilecek memur alır.

3 — Evrakı varide memurluğu 9 uncu maddedeki esaslar dahilinde muamelesini ikmal ettiği evrakı posta geldikçe toplar ve mühim olanlarla «acele» kaydını taşıyanları, ait olduğu kısımlara gönderilmek üzere varide evrakı sevk memuruna verir ve o da, bunları kısımlarına göndermek için lüzumu olan dosya kaplarını hazırlar.

4— İşlerin ve muamelâtın çokluğundan, dolayı gelen evrakın hepsini okuması imkânı olmıyan dairelerin âmirlerine gösterilecek evrakı varide, «mühim» ve «gayri mühim» olmak üzere iki muhtelif dosyaya ayrılır. Ve bu suretle hiç olmazsa daire âmirinin gelen evrakın heyeti umumiyesine bir nazar atması temin olunur. «Gayri mühim» olan evrakın her zaman muntazaman kendisine getirilmesinden âmir vazgeçebilir. Fakat vekâletlerin tamimlerini mutlaka görmelidir. En büyük âmirin dairede bulunmadığı, mezun veya vazife veya mazeretli olduğu ahvalde, gelecek vekâlet tamimleri ve pek mühim evrak avdetinde kendisine gösterilecektir.

5— Dairenin âmirine gösterilen evrak, ait olduğu şube müdürlerine de gösterilir. Bunlardan gayri olan evrak, eğer bunlarında kendisine gösterilmesini şube müdürü istememişse, bilvasıta ait olduğu kısma verilir.

6 Dairenin âmiri (umum müdür - reis - ve emsali) ve şube müdürü zaman zaman veya bütün kısımların veya bazı kısımların evrakı varide ve sadirenin vaziyetini talep etmeli veya biç olmazsa tarama (seçme) usulile, yapılan işlerin ve muamelelerin vüsati ve ehemmiyeti ve işlerin tevziindeki isabet hakkında kat'î fikir edinmelidirler.

7— Şube müdürleri ve kısım âmirleri, mühim olan evrak, is ve muamelâtta, dairenin âmirine vakit ve zamanında haber vereceklerdir.

8— Evrakı varide memurluğu veya muavini (vekili) diğer işlere bakmadan evvel yeni gelen evrakı okur. Eğer evrak âmiri, aldığı evrakın cevabını kendi vermeyecekse, yani kendi kısmını alâkadar etmiyorsa, damganın içinde kendine mahsus olan yeri imzalar veya imzanın rumuzunu koyar. Böyle gelen evrakta daire âmirine verilecek olanlara «takrir» şube müdürüne gönderileceklerle «müdür» yazılır. Ait olan âmir ve müdür evrakı okuduktan sonra takrir veya müdür işaretini kalemlerde çizer ve gördüklerine dair imza veya rumuzunu atarlar.

9— Kısım âmirlerinin daire âmirlerine gösterecekleri evrakı, şube müdürü kendi elde götürür.

12— Şahsa mahsus gelen evrakın muamelesi:

Nama yazılı olarak gelen evrak, açılmaksızın ait olduğu şahsa verilir. Şayet nama muharrer olarak alınan mektuplardan, daireye ait bir evrak zuhur ederse, bu derhal, evrakı varide memurluğuna «resmidir» kaydile verilir ve oraca, diğer resmî evrakın tabi olduğu surette muamele görür. Evrak âmirinin namına gelen evrakta resmî olanları derhal diğer resmî evrakla beraber aynı muameleye tâbi tutulur.

III. Evrakın alacağı işaretler:

13— 1 - Evraka konacak tam imza veya rumuzu = gördüm, manasını ifade eder. İmzanın altına mutlaka okunan günün tarihi atılmalıdır. X = işaret evrakın cevabının daire âmiri tarafından imza edileceğini.

+ = İşaret evrakın cevabının şube müdürü tarafından imza edileceğini gösterir.

Yalnız her iki hususta kısım, 55 inci madde mucibince hareket eder.

K “ Son müsvedde imza edildikten sonra fakat gönderilmeden evvel daire âmirine gösterileceğini.

Ta = Bu hususta takrir verileceğini.

İç. Ta = İçtimada takrir verileceğini.

S = Sual sorulacağını.

Tel = Telefonla konuşulmak lâzım geldiğini.

Öz = İş veya muamele hakkında ufak bir hülâsa istenildiğini ifade eden rumuzlardır.

2 — Suallere (S) cevaplar ve takrirler mümkün olduğu kadar çabuk verilmelidir. Eğer herhangi bir evraka müteallik takrir veya cevap işlerin çokluğundan veya daire reisinin meşguliyetinden dolayı verilemezse, lüzumu halinde yine şifahî takrirden bulunmak üzere, daire âmirine mevzuu bahis mesele hakkında tahrirî bir hulâsa arz olunur.

3— Daire âmiri (umum müdür veya reisi) rumuz notları için yeşil kalem ve şube müdürleri kırmızı kalem kullanırlar.

VI. Evrakın kısım âmirine, memura ve mahzen evraka verilmesi

14— Gelen evraktan muayyen kısma ait olanlar hep

oraya gider. Burada, kısmın ihtisas gruplarına göre ve henüz mahzen evraksız (umumî dosya mem.) çalışmayan yerlerde, evrakı varide cinslerine göre ayrılır ve kaydolunurlar. Bu kayda tâbi olanlar evrak memurluğuna verilir. Diğerleri kısım âmirlerine verilir. Gelen bir evrak hakkında kısım âmirinin malûmatı yoksa veya nasıl cevap yazılacağı hakkında bir fikri varsa, bunları kısaca «... Şu maalde yazılacak» diye kısım memuruna bildirir. Diğer cihetten kısım âmiri kendi kendine bazı evraka cevap vermişse, bunu maiyetindeki memur veya kâtibine, umumî kaide olarak ve büro işlerinin normal yürümesi için lüzumlu olan yerlerde, usulen bildirir.

C — EVRAKIN GÖRECEĞİ MUAMELE TARZI

I. Evrakın kalacağı mahal

15— Müessesenin takip ettiği birlik esasatını ve kanunların tatbikatını başka başka türlü yapmamış olmak için, her kısım kendisine gelen evraktan diğer kısım veya şubelerle - vazife plânında gösterilmiş olsun, olmasın - alâkası ve ilişiği olanları müştereken hazırlanır veya onlara yapılan muameleden haber verilir.

16— Renklisine ait olmıyan evrakı başka yere havale şekli:

1 Bir kısım kendisine gelen bir evrakın, vazife taksim plânına göre başka kısma ait olduğunu görürse bunu oraya sevkeder. Fakat başka şubenin bir kısmına ancak şube müdürü veya onun namına imza salâhiyetini haiz bir zat vasıtasile gönderilir. (Madde 53 teki gibi). Şüpheli ahvalde

evrakın gönderileceği şube ve kısımla meseleyi tezekkür etmek faydadan hali değildir. Anlaşmamazlık halinde şube müdürü veya dairenin âmiri mesele hakkında karar verir.

2—Evrakın muhteviyatına nazaran başka bir daireye ait olduğu anlaşılıyorsa, evrak oraya havale ettirilir. Bu husus için 1 numaralı havale matbuası kullanılması muvafık görülen ahvalde bu nümune kullanılır. Bu matbuayı, imza salâhiyetini haiz bir memurda imza ederek gönderebilir. Fakat kıymetli gelen veya mühim olan evrak ve tahrirat daima, dosya memurluğu sevkedilmelidir.

II. Zaman ve mühlet, tekrar etme, tekit, not defteri tutma.

17— «Derhal» ve «acele» evrak. Zaman ve mühlet:

1—«Derhal» kaydını taşıyanlar vakit geçirmeksizin, «acele» kaydını taşıyanlar, diğer evraka tercihan muamele göreceklendir. Umumiyetle başlangıçta pek yavaş hareket edilmiş olarak, neticede geç kalan muameleler için «acele» veya «derhal» etiketini almalarına da sebep olmamalıdır. Bu gibi haller, müessesenin normal muamelâtının sekteye uğramaması için, nadir ahvalde vaki olmalıdır. Acele veya derhal kaydını taşıyan evrakta sebep kendiliğinden anlaşılamiyorsa, bu sebep tavzih edilmelidir. (Meselâ: Mühlet geldi. Bütçe plânı çıkarılacak. Tekit olunuyor gibi.) Acele ve derhal kayıtlarını kısım âmiri görünce yanına kendi imza veya rumuzunu atacaktır.

2— Acele olmayıp ta, yine muamelesinin ikmalî için uzun bir hazırlığı icap ettirmiyen ve müşkülâtı olmıyan evrakın da mümkün olduğu takdirde, geldiği günde ve öğleden sonra gelenlerin ise ertesi gün öğleden evvel muamelesi ikmal edilmelidir.

3—Müsveddelerin görülüp imzalanma muamelesi de tesri edilmelidir.

4 — Müsveddeleri imza edecek âmirlerin tahrirat üzerinde yapacakları tashihat ve ilâveler, bu evrakın tebyizinde de nazarı itibare alınacaksa «. B. Y.» yani bu da yazılacak işareti konur.

5 — Acele müsveddeler, acele hizmet işine bakan hademe vasıtasile gönderilir. Her halde kısım âmiri, böyle acele müsvedde ve evrakın vaktinde çıkmasına, lüzumu halinde, nezaret eder.

18 — Gelen evrakın alındığını gönderene ihbar. Ara haberi:

Herhangi bir evraka çabuk cevap verilmeyecekse, ya matbu evrak makbuzile alındığı ihbar olunur veya yine matbu «ara haberi» varakasile, malûmat verilir ve cevabını gecikmesi sebebi bildirir. 2 ve 3 No. lı matbuaları.

19 Tekrarlama:

1 — Lüzumsuz yere tekrar veya tekit yapmamak için, hazırlığı kâfi zaman bırakmalı ve evrakın muhtelif yerlerden dolaşıcıya kadar kaydedeceği zamanlar dikkat nazarında bulundurulmalıdır. Cevap için daha uzun zaman rica eden madun şube veya kısımlarının teklifleri açıkça reddolunmazsa, yani cevapsız bırakılırsa kabul addolunur.

2 — Tekrarlamanın sebebi, tahriratta yazılmış olmalıdır.

3 — Termin (mühlet) ve tekrarlamalar, zaman miktarına göre değil (meselâ 5 veya 10 gün sonra) her ayın muayyen günlerine konur ve icra olunur. Meselâ her ayın 1, 10, 20 si gibi.

20— Tekit suretile hatırlatma:

1— Tekit suretile hatırlatma şekli, 4 numaralı matbu numune kart vasıtasile icra olunur. Ancak kart gönderilmeden evvel beklenen cevap veya tahriratın o günde gelip gelmediği tesbit edilmelidir.

2— Bir şubenin başka kısmına yapılacak ikinci tekitler, şube müdürüne, «zata mahsustur» kaydile verilir.

3— Bir şubenin tekidine rağmen derhal cevap verilmeyecekse beklenen cevabın ne vakit verilebileceği bildirilecektir.

21— Not defteri tutma:

Şube ve kısımların memurları, lüzumunda müracaat etmek üzere, kendi vazife ve iştigal sahalarını alâkadar edecek, kanunları tamimleri, tahrirat ve sair mühim görünen şeyleri basit bir deftere veya fişlere kaydetmek suretile not tutabilirler.

III. Evrak istifi, toplama, dosyalara koyma

22 — İstif:

Dosyalar lüzumsuz yere şişirmemek, doldurmamak için, esaslı olmıyan veya her zaman lüzum olmıyacak evrak dosyalara değil, istif edilmek üzere kaldırılır. Bu muameleyi yaparken gelen evrakın kayıt edilmiş olup olmadığının ehemmiyeti yoktur.

23— Toplama:

Tamimlere gelen cevaplar ve saire, yani ayrıca ve tekrar muamele görmesi icap etmiyen yazılar, okunduktan sonra toplama dosyasına alınırlar.

24— Dosyalara koyma:

1 — Gelen evraktan istife veya toplamağa ayrılmayacaklar, mümkün olduğu kadar çabukça, ait oldukları dosyalara konmak suretile evrakın muamelesi ikmal olunur.

2—Evrakın muamelesini müştekidenden intaç eden memur, evrakın ait olduğu dosyanın numarasını almasına dikkat etmeğe mecburdur. Yazılan tahrirat müsveddesi başka dosyaya konacaksa evvelce havale olduğu dosyaya ya bir kopyası konur veya tahriratın nerde ve hangi dosyada olduğunu gösteren bir müracaat varakası işbu dosyaya rabtolunur.

IV. Esas tahrirat

25 — Umumî:

1—Çıkacak tahrirat, umumî kaide olarak iki kere yazılmamalıdır. Bu bilhassa çıkacak tahriratın kopyasının kendi dosyasında bulunmasına lüzum olmıyan hallerde mutlaka tatbik edilmelidir. Mühim evrakta ise çıkan evrakın bir hulâsası bir kâğıda yazılarak dosyasına konur.

2 Aynen iade (A. I.) şekli evrakı alanın bunu kendisinde alıkoymıyacağını ve bazı şeyleri tesbit etmek lüzumunda ve sual sorulma gibi hallerde, gönderilmeden evvel göster (G. e. G.) kaydı; başka kısımlarında bu tahriratı müstereken imza edecekleri hallerde, gönderildikten sonra göster (G. s. G.) malûmat husulü... ve ilâh.

Malûmat husulü (M. H.) veya «...yere göster» şekilleri, herhangi bir başka kısmın veya şubenin muayyen bir evrak veya muameleden haberdar olacağı ve müsveddesinde «gördüm» diye yazarak ve tarih atarak tesbit ettirileceği ahvalde, tatbik olunurlar.

3—Muamelâtı tahririyeyi kolaylaştırmak için, aslının iadesi talep olunan evrakın bir kopyası da aslile birlikte gönderilir.

4—Aslının iadesi talep olunan evrak, geri geldikten sonra başkaca bir muameleye tâbi tutulmayacaksa, peşinen aynen iadedden sonra dosyasına (A. İ. S. D.) veya istif (İs.) işareti konur.

5—Yazılar ve adres (gideceği yer) kâğıdın üçte ikisini geçmemek ve dosyaya konacak zımba mahalli boş kalmak üzere yazılır.

V. Müsvedde ihzârı.

A — UMUMÎ KISA MÜSVEDDELER

26 — Umumî:

1 — Müsveddeler, mümkün olan ahvalde, gelen tahriratın üstüne yazılır. Boş yapraklar evraktan çıkarılarak tebyiz veya müsvedde için kullanılır. Yarım veya rubu kâğıtlar da atılmayarak kullanılmalıdır. 4 sayfadan uzun sürecek müsveddelerde, sayfa sıraları yazılacaktır.

2 — Evrakın tebyizi muamelesi - eğer dikte ettirilmek suretile yazılmıyorsa veya memurun müsveddesiz olarak yazmadığı ahvalde (27, 28, 29 uncu maddeler) - umumî olarak yazı işleri kalem odasında icra olunur.

27 — Dikte ettirmek:

1— Büyük müsveddeler ve tebyiz doğrudan doğruya yapılabilecek yazılar, stenografi ile müsveddeye alınır. Acele olan ahval ile, teferruatı çok ve mufassal işler müstesna olmak şartile, dikte olunacak yazıları alacak memur, an-

cak bir kaç evrakın yazılmak üzere dikte ettirileceği zaman çağrılır. Dikte olunacak öyle hazırlanmış olmalıdır ki, dikte esnasında inkıtaa veya lüzumsuz beklemler vaki olmasın.

2— Bu suretle dikte ettirilen yazılar, sonradan bir şeyi değiştirilmeyecekse, doğrudan doğruya tebyiz olunur ve tebyiz olunurken, dosyasına konmak üzere bir de kopyası (sureti) çıkarılır. Az mühim olan evrak üzerinde el yazısı ile tashihat yapılabilir. Bu tashihat kopya kâğıdı vasıtasile, surete de yapılamıyorsa bunu yazı işleri kalemi icra eder. Mühim olan tebyiz evrakı üzerinde fazlaca tashihat yapılırsa veya yapılan tashihatla tahrirat güzelliğini kaybetmişse, bu yazı tekrar tebyiz edilir. Umumî olarak manayı bozmıyan harfleri ve ehemmiyetsiz olan şeyleri tashih etmekten içtinap etmelidir.

28— Tebyizin memur tarafından ihzarı ve dosyasına konacak işaret:

Üzerinde âmir veya müdür tarafından değişiklik yapılmayacağı tahmin olunan ve normal bir sayfanın ancak üçte birini doldurabilecek müsveddeler, temiz olarak tebyiz evrakı halinde yazılır ve dosyasına bu yazının muhteviyatı hakkında kısaca not edilir veya işaret verilir. Tashihat yapılmayacağı tahmin edilmiş olan bu gibi evrak tashih olunursa, 27 inci maddedeki gibi hareket olunur.

29 — Memurun ne yazacağını âmir tarafından kısaca bildirileceği haller ve şekli:

1— Basit işlerde, verilecek cevabın şeklini âmir aşağıdaki rumuzla bildirebilir:

Meselâ: Şehadetname talep edilmeli. (Şah. Ta.)

Teklif gibi muamele (T. G. M.)

2—Yukarıki misal gibi, muamelesi rumuzla bildirilebilecek işleri, kısım âmiri ihtiyaca göre tayin ve tatbik eder.

3—Amirin rumuzu yani direktifi dahilinde muameleyi ikmal eden memur «yazıldı» kaydile beraber bu rumuzun yanma imzasını ve tarihini de atar.

30— Yazı işleri kalemine havale: (Tahrirat kısmına veya daktilo kısmına):

1—Muayyen muamelât için hazır evrakı matbua kullanılıyorsa, yazı kalemine, müsvedde yerine, bu matbuayı kasdeden rumuz yazılır. Meselâ: Başka yere havale = B. Y. H = 1 numaralı matbua ile.

Evrakın geldiğini ihbar — E. G. İ — 2 numaralı matbua ile.

Ara haberi = A. H = 3 numaralı matbua ile.

Tekit = TE. = 4 numaralı matbua ile.

2—Bu evrakı matbua, dairenin resmî mührü ile damgalanır. Ve başka bir usul konmuşsa imzasız gönderilir. Kısımların rumuzlu havalelerine göre muamelesini ikmal eden evraka, yazı işleri kalemi memuru tarafından «yazıldı» (YZL.) işareti, memurun imzası atılır ve tarih yazılır.

31— Hazır matbu yazılar. Damgalar. Evrakı matbua komisyonu:

1 Tekerrür eden; teklif, malûmat, ihbarname ve muamele yazıları ve saire gibi hep aynı şekli alabilecek muameleler için hazır matbualar ve damgalar kullanılır. Yeni matbua veya yeni damga yapmak faydalı olan ahvalde, memur (memur, âmir, müdür) usulile 1 inci maddedeki «İş hızlandırma» sefine müracaatla bunun hazırlattırılmasını ister. Kısım âmirlerine ve büro memurlarına, kullanabilecekleri matbualar ve damgaların bir koleksiyonu verilir.

2— İş hızlandırma şefinin (âmirinin) vazifesi, dairede kullanılan bütün evrakı matbuayı kullanılışlığına (büyüklüğüne ve saire) ye göre kontrol ve ıslah için teklif ve buna mahsus numuneleri hazırlamaktır. Evrakı matbua komisyonu olan yerlerde bu komisyonun mütalaâtını da dinler.

B — MÜSVEDDENİN ŞEKLİ VE İÇİ

32— Numune ve başlık:

1— Müsveddelerde tashih ve ilâveler yapılabilmek için 1 inci ve 3 üncü sayfaların, soldan 3 te bir kısmı, 2 inci ve 4 üncü sayfada sağdan 3 te 1 kısmı, boş bırakıldığı gibi, zimba yeri de ayrıca boş bırakılacaktır.

2 Gerek müsvedde ve gerekse tebyiz kâğıtlarının sol köşe başında dairenin mensup olduğu vekâletin tensibi veçhile ya dairenin (umum müdürlüğün, reisliğin) veya şubenin rumuzunu taşır. 29 uncu ve 34 üncü maddelerdeki büro yazıları, dairenin adını taşır. Buna büronun ismi ilâve olunur. (Meselâ: Zat işleri bürosu, hesap bürosu, idare bürosu ve saire.) Büronun adı yoksa şube bürosu veya sadece büro yazılır.

3— Bu başlığın altında, kısmın numarası, bulunur. Müsvedde bir kaç evraka cevap teşkil ediyorsa bütün bu numaralar gösterilir ve en sonuncusunun altı çizilir. Ve temize çekilirken yalnız bu numara konur. Evvelce yazılan bir tahrirata zeyl ise, «..... numara ve tarihe zeyldir.» diye yazılır.

4 Yazılacak bir tahrirat herhangi bir evraka cevap teşkil etmiyorsa, yalnız müsveddeye, «evveliyatı yoktur» veya «vekil beyefendinin» veya «umum müdürlüğün» emrile kaydi konur.

5 — Bir tahriratın yazılması için verilen en çok zaman (mühlet) günü, müsvedde evrakın sağ baş köşesine yazılır ve altı kırmızı kalemle çizilir.

6 — Evrakın tarihini, evrakı imza eden âmir koyar.

7— Gelen evrak veya + veya -/+ işaretlerinden birini taşıyorsa müsveddeye de bu işaret konur.

33 — Adresler:

1— Tahriratın gideceği yerin ismi, evrakın sol köşesinde, tahriratı yazan dairenin damgası altındaki boş yere yazılır. Herkese malûm olan rumuzlarla adres yazmağa müsaade olunur.

2— Nezaretlere (Vekâletlere) yazılacak tahriratın adresi umumî kaide olarak, nazırın şahsına hitap eder. (Meselâ: «Maliye Vekili (Nazırı) beyefendiye» diye yazılarak, «Maliye vekâletine» diye yazılmaz. Fakat, yalnız bir memurun şahsını alâkadar eden veya muamelât icabı lüzumlu addolunan ahvalde, memurun ismi yazılmak üzere şahsa ve nama tahrirat gönderilebilir.

3— Eğer tahrirat, ait olduğu şahıs tarafından açılması lâzım geliyorsa, zarfın üstüne, «zata mahsustur» kaydı konur. Eğer böyle bir tahrirat mahrem olarak muamele görmesi icap ediyorsa, ayrıca «mahrem» işareti de konur. Mahrem evrak; bir tahriratın muhteviyatına göre bu evrakı alan dairenin yalnız cevap verecek şube veya kısmile daire âmirinin bilmesi lâzım gelen ve açık olarak havale edilerek, elden ele dolaşmaması icap eden evraka denir. Böyle evrakın cevabını da herkesin görmesi caiz değilse ve mahrem tutulacaksa buna da «mahrem» kaydı konur.

Mahrem evrak elden veya kilitli dosyalarla veya kapalı zarflarla verilir ve alınır.

Bir defa açılmış olan zarflar, havale edildiği yere ve-

rilirken zamlı şeritle kapatılır ve şeritle zarfın üstü, veren memur tarafından imza olunur. (İmzanın bir kısmı zarf ve bir kısmı şerit üzerinde olmak üzere). Zarfı alan âmir veya memur, bu yapıştırma vaziyetini tetkikten sonra zarfı açar.

34 — Hulâsa ve neye cevap olduğu:

1—Cevap olmıyan yazılardan başka bütün tahriratta; tahriratın kısa olduğu ve maali kendiliğinden anlaşılabilir ahval müstesna olmak üzere hulâsa:yazılır.

2—Yazılan tahriratın neye ait olduğu «C: tarih numaraya» veya numara ve tarihe zeyldir.» Şeklinde bildirilir.

35— Müsveddenin yazı işleri kalemine verilmesi:

1—Müsvedde tam olarak ihzar edilmiş olmalı ve yazı işleri kaleminin bunu tebyiz ettirmekten başka işi olmamalıdır. Hatta ehemmiyetsiz tahriratta bile mühim veya noksan bırakılan yerleri yazmak salahiyeti bile olmamalıdır. Müsveddeler okunaklı olmalıdır. Müsveddeler üzerinde oynanarak okunması ve anlaşılması güçleşirse, bu müsveddenin ya yeniden müsvedde halinde temize çekilmesi veya tebyiz evrakın kopyalı olarak yazdırılması lâzımdır. Muayyen iş sahalarına mahsus rumuzlar, yazı işleri kaleminde malûm olacağından, müsveddelerde böyle rumuzların kullanılmasına müsaade olunur.

2—Müsveddenin birçok tashihata uğramış olması dolayısıyla, tebyizin yanlış olabileceği ahvalde müsveddenin bir kenarına: «Tebyiz evvelâ kısma (veya yazan memura) görülmek üzere verilecektir. Kaydı konur.

36—Lisan:

Anlatılacak mesele, açık ve tam olarak yazılmalı, fa-

kat teferruata kaçmamalıdır. Lisanın herkesin anlayacağı bir şekilde basit ve kusursuz olmasına ehemmiyet verilmelidir. Yazıların müsbet olması tercih edilmelidir. Kısa yazılarda büsbütün kat'î ve sert mahiyette olmamalıdır.

Bilhassa içtinap olunması lâzım gelen haller:

A— Mukabili ana lisanda mevcut olan ecnebi kelimelerin ve eski tabiratin kullanılması.

B— Olup, olmağın, gibi kelimelerin kullanılması.

C— Uzun ve bölünmemiş cümlelerin tertibi.

D— Anlayışı iğlâk eden, lüzumsuz kelimelerin araya sokulması.

2— Yazı tarzı hükümetin kabul ettiği resmî lisan ana hatları çerçevesinde cereyan eder. Riyazi işaretler, ölçüler ve para vahidi kıyasileri için B numaralı lâhike kullanılır.

3 Memuriyete her yeni intisap eden âmir ve memura muayyen bir zaman zarfında kanunların esası ve resmî lisan öğretilir.

37— Hitap tarz' ve nezaket şekilleri:

1— Resmî muhaberatta yapılacak hitaplarda doğumdan mütevellit asilzade lâkapları ve sınıf farkı gözetilmez. Yani zatı âsilâneleri, şevketli, izzetli, tabirat kullanılmaz. Kaide olarak «siz» diye hitap olunur.

2— Karışık nezaket şekli göstermekten içtinap etmelidir.

3— Mafevklere yazılan tahrirata «rapor - takrir» hem rütbe olanlara yazılana «tahrirat» denildiği gibi, mafevk makamlardan gelen yazılarla, madun memuriyetlere yazılan tahrirata emir veya tamim denir.

38— Tahriratta gösterilecek hukukî menbalar:

Kanunlarda, kanunun adı, tarihi, numarası ve kerre

içinde kanunun sayfa numarası konur. Kanunu esasiyi, adlî kanunların esasını veya müstesna ahvalde, tahriratı alacak makam ve daireye de malûm olan ahvalde kanunun tarih ve numarasından sarfınazar olunabilir. Diğer cihetten rumuzu herkese malûm olan kanunlarda, bu rumuzla yazılır.

39—Raporların şekli:

1 Yüksek hükümet dairelerine verilecek rapor ve takrirlerde yazan dairenin başlığı altında kısım unvanile birlikte, bu raporu müştereken yazan kısım ve raporda iştirak etmişse (madde 43 teki) bütçe kısmı da gösterilir. Umumî olarak, muhtelif kısımları ve şubeleri alâkadar eden işler, bir tek rapora veya takrire yazılmamalıdır. Makamatı âliyeye sevkolunacak, madun âmirlerin veya memurların takrir ve istidaları, mevzuu bahis meseleyi, ufak tefek noksanile de olsa, tam anlatıyorsa - olduğu gibi takdim olunur.

3 Listeler, cetveller ve sairenin üstüne adres ve altına imza konarak, ayrıca bir refakat takrir kâğıdı olmaksızın ait olduğu makama takdim olunur.

4—Beklenen bir rapor veya takrir vakti zamanında verilmeyecekse mühletin tamdidi hakkında müracaatta bulunulmalıdır.

Umumî olarak mühlet konmamışsa, rapor 6 hafta zarfında ihzar ve verilmiş olmalıdır. Buna da imkân olmıyan ahvalde, sebep kısaca izah olunmakla beraber raporun ne vakit verileceği de bildirilmelidir.

40 — Bir dairenin mensup olduğu vekâletten gayri vekâlet veya vilâyetlerle muhaberesi:

1— Bir dairenin mensup olduğu vekâletten gayri vekâlet veya vilâyetlerle muhabere edebilmesi, ancak kendi vekâletinin sarîh müsaadesile vaki olabilir. Bunun için de

nazırlar (vekiller) kendi aralarında, hangi dairelerin ve ne hususta birbirile muhabere edebileceklerini müstereken kararlaştırırlar.

2—Diğer vekâletlerle yapılan muhaberat, eğer başkaca bir talimat ve karar mevcut değilse veya 1 inci kısımda beyan olunan esaslara temas etmiyorsa, dairenin merbut olduğu vekile gösterilir.

3 Vilâyet merkezleri makamatile muhabere etmek, ancak vekâletçe malûm meselelerle, yine vekâletin, hangi sahalarda ne dereceye kadar vilâyetlerle muhabere edileceği hakkındaki müsaadesine göre, mümkün olabilir.

41- — Evrak ilişiği (leffi) :

1—Müsveddelerde, ilişik olacak evrakın adedi ve lüzumu halinde cinsi «merbutatı» çizgisinin altında gösterilmelidir.

2—Doldurulup iade olunacak sual varakaları gönderildiği zaman, mümkün olursa, çift olarak gönderilmeli ve birinin varakayı alan mahalde kalması imkânı bırakılmalıdır.

42 — Posta ücretleri hakkında:

1 Vekâletlerin gönderecekleri tahriratın posta ücretleri, vekiller heyetince tasdik olunacak bir talimatnameye göre tayin ve tesviye olunur. Bu talimatnamede:

A— Bütün hükümet, vilâyet, belediye dairelerine gönderilecek tahriratın.

B—Eşhasa gönderilen fakat onun şahsı için olmıyan tahriratın.

C— İş arama istidalarına, verilen cevapların.

Ücretleri tavzih edilmiş olmalıdır,

1— Alman istidaların geldiğini haber eden cevaplar

ve her nevi yalnız şahsı alâkadar eden mektup ve tahriratlar mutlaka ücretli gider.

3— Gelen istida veya müracaatlarda leffolunan mektup pullu, verilen cevapların bedelini ödemeyecek derecede azsa, bunlar cevaba iadeten leffolunur ve cevap «ücreti cevabı alacak zatten tahsil» kaydile postaya verilir.

4— Nümuneler, matbualar, paketler, posta ihbariyeleri ve saire gibi umumî serbestiyi haiz olan posta işleri için hiç bir zaman alan zattan ve mahalden posta ücreti talep, olunamaz.

5— Talep olunmaksızın gelen tekliflere, dairece; posta parası ve ambalaj malzemesi gönderilmemişse cevap verilmez.

43— Müsvedde ihzarına iştirak:

1 — Evrak imza salâhiyetini haiz olan, cevaba iştirak edecek olan başka kısım memurlarına evvelâ tahriratın evveliyatını gösterir. Davet olunacak mütehassıs memurlar en kısa yoldan haberdar edilmelidir. Bir daire içinde bu maksat için lüzumu kat'î olmadıkça tahrirat yazılmaz ve teati edilmez.

2 — Herhangi bir kısım aldığı tahrirat üzerinde başka kısımla beraber halledeceği yazılı olan, fakat o kısmın alâkadar olmayacağına kani olduğu bir işte, ancak o kısımla anlaştıktan sonra onun işaretini tahrirattan siler.

3 — Herhangi bir evrak muhteviyatı, müteaddit kısımlarla müstakillen işlenecekse, bu kısımlar, imza salâhiyetini haiz zat tarafından ya hulâsa halinde veya evrakın bir kopyasını vermek suretile veya kendisi yazılacak şeyi hazırlamak suretile kısımlara sıra ile tahriratın aslını sevkeder.

4 — Derhal veya sonra devlet parasına ihtiyaç görüle-

cek her türlü teşebbüs ve kararlarda, bütçe âmiri de hazır bulunmalıdır. Aynile lüzumu kalmıyan eşyanın ve sair satışında daima bütçe âmiri de bulunmalıdır. Bütün memurlar, bütçe âmirinin vazifesini teshil için talep edeceği malûmatı vermeğe mecburdurlar. Dairenin malî ve İktisadî cihetine taallûk eden bütün muamelât onun tarafından da imza edilmelidir. Ayni esaslar dahilinde yine muamelâtı hızlandırma âmirine de, her nevi teşkilât işlerinde ve muamelâtın basitleştirilmesinde yardım olunacaktır.

44— Kopyanın gönderilmesi ve gönderilme sebebi:

1 Mûteaddit yerlere gönderilecek tahrirat için, müsveddenin adresi yerinde bütün bu mahaller yazılmalı ve çok olduğu ahvalde müsveddeye ayrıca adres listesi raptolunmalıdır.

2—Aslına istinaden çıkarılacak kopyalar yukarısında bu tahriratın ne maksatla gönderildiği (meselâ: Malûmat husulü) her alan memuriyetin hizasında gösterilir. Ve bunların hepsi olduğu gibi tebyiz olunan evrakta görülür. Ancak, tahriratı alacak kısımlara, kopyalar ayrı ayrı gönderilirken, alan kısmın (memuriyetin) altı çizilir.

3 Eğer başka dairelerin tahriratı aynen gönderilecekse, 16 ncı maddedeki esas üzerinden telhis edilmesinden sarfınazar, tahrirat suretinin neden gönderildiğinin (malûmat kabilinden, tamim edilmek üzere, tatbik edilmek üzere, ve saire) izahı ve bildirilmesi lâzımdır.

45—Rapor ve malûmat talebi:

1—Herhangi bir meselede karar yazabilmek için, madun memuriyetlerin raporuna ihtiyaç olduğu ahvalde bütün kısımlardan değil, muayyen ve seçilmiş yerlerden rapor talep olunur. Mümkün olan hallerde, karara muktazi malû-

mat, muayyen sualleri havi cetvel veya varakanın alâkadarlara gönderilmek suretile temin olunabilir. Bu hususta çıkarılacak emir ve emre gelen cevaplar 23 üncü maddede yazıldığı gibi «toplama» şekline tâbi olur.

2— Sual şeklindeki tamimlerin noksanları; haber verilmesi evvelce bildirilmişse, haber verilir.

3— Bir sual, tamim veya emir «toplama» kaydını taşıyorsa aynı işaret cevaplarda da yazılmalıdır.

46— Cetvel ve listeler:

Cetvel ve listeler ancak lüzumu olan işe ve haller için tertip olunur. Cetvel ve listeler tutulunca da ihtiyaca ve makasada mutabık olmalı ve ne kadar müddet tertip olunacağı, hatta mümkün olursa peşinen, tespit olunmalıdır.

47— Eşhası hususiyeye verilecek cevaplar:

1— Tekliflere ve müracaatlara, şikâyetlere ve saireye ret cevabı verildiği zaman sebebi de kısaca bildirilmelidir.

2— Cumhur Reisine hitapla, Başvekâlete verilmiş olan ve oradan ait olduğu vekâlet ve daireye havale edilmiş olan müracaat ve ricaların cevabı verilirken vekil tarafından dairesinin bu işe memur edildiği ve neticenin neden ibaret olduğunu zikretmek lâzımdır.

C. MÜSVEDELERİN İMZASI

48— Umumî:

Müsveddenin imzasında veya müşterek imzasında (49 ilâ 56 inci maddeler.) 32 inci maddedeki müsvedde şekli müstesna olmak üzere, imzanın altına tarihte atılmalıdır.

49— İmzaya hazırlama:

1—Kısım memuru müsveddesinin sonuna, sağ köşesine imzasını ve tarihi atar, müsveddeyi kısım âmirine verir. O da gözden geçirdikten ve lüzumu halinde tashihat yaptıktan sonra imzasını atar ve (madde 50) mucibince başka kısımların görmesi lâzım gelirse onlara gönderir.

2—Dairenin reisi (umum müdürü) tarafından imza olunması lâzım gelen tahrirat, (52 inci madde) mucibince, şube müdüründen geçer. Müsvedde ile birlikte umumî olarak tahriratı yazmağa saik olan evveliyattan, memurun takdirine göre, lüzumlu olanları gösterilir. Birden fazla olan evveliyat için ekseriya müsveddenin kenarına veya altına, muamele hakkında kısaca malûmat yazmak kâfidir. Bilhassa, mufassal ve karışık işlerde alınması lâzım gelen tedbirlerin sebepleri belli olmak için bu usul tavsiye olunur. Müteaddit sayfalardan mürekkep olan müsveddeler vaktinde iğnelenmek veya kâğıt raptiyesile birbirine sıra ile raptolunmalı ve sayfalar sıra ile numaralanmalıdır.

50— Müsterek imza:

1—Herhangi bir kısmın müsveddesini hazırladığı işle alâkası olan kısımlarda müsveddeyi imza ederler. Lüzumu halinde müsveddenin sonunda kısımları ve imza yerlerim gösteren bir cetvel tertip olunabilir.

2—Müsveddeyi yazan kısım ve bu kısmın şube müdürü, müsveddenin en sağ köşesine imza ederler. Buna imkân olmazsa, »yazan« kelimesi imzanın üstüne konur. Kısım âmirinin bitmiş tahriratın tebyizini de imza salâhiyeti varsa, yani evrak kendi imzasile gidebilecekse «şube müdürü namına» diye yazar ve imzalar.

3— İstisnâî olarak acele olan herhangi bir işin müs-

veddesi Alâkadarlara tebyizden evvel imza ettirilemezse, kısım âmiri tebyizden ve evrak gönderildikten sonra müsveddeyi imza ettirir.

4—Müsveddeyi imza edecek sair âmir ve memurlar, müsveddeyi tanzim eden kısım âmirinin muvafakati olmaksızın müsveddeyi tashih edemez ve kendi fikirlerince tamamlayamazlar.

Bu hususta telefonla veya şifahî muvafakat alındıktan sonra kendi mütalealarını işaret edebilirler. Fakat anlaşmazlık yüzünden herhangi alâkadar bir memur veya âmir müsveddeyi imzadan çekinirse kendi kanaatini ve sebebini müsveddenin bir kenarına yazar. Bu gibi ahvalde son kararı ve şekli şube müdürü tayin etmek üzere müsvedde şube müdürüne verilir. (Madde 5, fıkra 3 ve 4). Müsvedde esas yazan kısım âmirinin muvafakati görölmezse müsvedde, daire âmiri ve şube müdürü tarafından imza edildikten sonra tekrar kısım âmirine gelir.

5—Cevap hazırlık için mühlet temdidi talebine, diğer kısımlar iştirak etmezler.

51— Müsveddenin daire âmiri tarafından imzası:

Daire âmiri aşağıdaki hususatta tahriratı imza eder:

A— Vekâlet makamına raporlar (müzekkereler)

B— Umumî, siyasî veya esasa müteallik işler

C— Yüksek vazifelerdeki memurlara müteallik zat işleri muamelâtı.

D— Umumî olarak gelen tahriratta kendisine gösterilmesini istediği iş ve muameleler.

2—Daire âmiri, herhangi bir müsveddeyi imza etmek istemezse bir ok işaretile, müsveddedeki imzalardan hangisinin, tebyizi imza edeceğini işaret eder.

3—Dairede bulunmayan veya bulunamayan daire â-

miri yerine vekâlet eden zat, yukarıki, A, D de gösterilen muamelelerden hangisinin mutlaka daire âmiri tarafından bizzat görülmesi lâzım geldiğini takdir eder. Diğer evrakı imza ederken de, «mezun olan reis namına» diye imza eder ve imza ettiği evrakın daire âmiri tarafından bilâhare görmesini de temin eder. Bu gibi ahvalde vekâleten (V) veya (namına) (N) diye imza atılamaz.

52— Müsveddenin şube müdürü tarafından imzası:

1 Şube müdürü, daire âmirinin imza edeceği bütün müsveddelere kısım âmirle beraber imza atar. Diğer ahvalde, daire âmirine vekâleten (V.) ve daire âmirinin verdiği salâhiyetler dahilinde ve = işaretini almamış olan şubenin daire âmirliğince mühim görülmeyen evrakına imza atar.

2—Şube müdürünün vekilinin imza salâhiyeti ve dikkat edeceği noktalar (51 inci madde, üçüncü fıkra) esasına göredir.

53 — Müsveddenin kısım âmiri tarafından imzası: ...

1—Kısım âmirleri, mutlaka şube müdürü veya daire âmirinin görmesine lüzum olmıyan evrakın müsveddesinin son ve salâhiyettar imza mahallini imza ederler.

2—Kısım âmiri tarafından imza edilmiş herhangi bir muameleye karşı yapılan itiraz ve şikâyete verilecek cevabı hiç olmazsa şube müdürü imza eylemelidir.

3—Kısım âmirleri şube müdürü namına imza edebilirler. Şube müdürüne vekâlet ettikleri zaman da aynı suretle imza ederler.

54— Müsveddenin bir memur tarafından imza edilmesi :

1—Kısım âmirinin işinin hafiflemesi için, kısım âmi-

rinin teklifi üzerine daire âmiri tecrübeli ve kudretli memura basit yazı muamelâtında 32 inci madde ve 2 inci fıkradaki büro işlerini müstakillen çıkarmasına müsaade eder. Fakat bu da yalnız gelen evraktan şekline ve muhteviyatına göre yepyeni bir muameleyi icap ettirmeyecek ve muayyen kaidelere göre bitirilecek veya bitirilmek üzere ihzar olunacak evrak içindir. Bundan fazlası için verilecek müsaadatın hududunu bütün memurlar için bir birlik esası üzerinden, tayin edecek vekâlet makamına ait bir keyfiyettir.

2—Kısım âmirleri bu gibi ahvalde vaziyeti arasına kontrol ederler. Kısım âmirleri, lüzum gördükleri ahvalde gelen evrakın içinden umumî olarak memurun imza etmesine müsaade olunanlardan bile bazılarının imza için kendilerine verilmesi hususunu muayyen bir işaretle temin ederler.

3 — Büro memuru, imzaya salâhiyettar olduğu büro muamelâtını (madde 29 ve 32, fıkra 2) yalnız kendi ismile imzalar.

55— Ara haberleri için imza:

1—Gelen bir evrak hakkında, herhangi bir ilâve veya teferruatına ait malûmat almak icap ettiren ahvalde tahriratı kısım âmiri, hatta büro memuru imza edebilir. Bu gibi tahriratın baş tarafında «ara haberi» diye bir kayıt konur.

2—Galen bir evrak hakkında tebyizini ve cevabını şube müdürü veya daire âmiri imza etmesi lâzım gelen tahriratın ihzarı için lâzım gelen tâli malûmat ve teferruatı hakkında izahat almak için de aynile hareket olunur.

56 —Vezne senetleri:

Vezne senetleri (ita emirleri) için daire âmiri ile şube

müdürü ve fevkalâde müsaadeyi haiz bir kısım âmiri imza etmek salâhiyetini haizdirler.

6—Müşveddeyi tebyiz ve evrakı gönderme yazı işleri kalemi talimatı:

1— Son imzası da atılan müşveddeler, gitmeden evvel başka kısımlara veya şubelerde gösterilmeyecekse, doğruca, yazı işleri kalemine gider. Ancak, müşveddeye raptedilmiş olan evveliyatı ve dosyaları - eğer içlerinde bir şey yazılmayacaksa - müşveddeden ayrılır ve alınır.

2— Yazı işleri kalemine verilecek müşveddeler, bilvasıta değil bilâkis berveçhi atı hususatta dosya memurluğu vasıtasile verilir.

A— Eğer gelen evrak veya evveliyatı cevapla birlikte gönderilecekse ve dosyasında hiç bir malûmat kalmıyacaksa.

B— Evrakın henüz numarası konmamışsa.

C— Hiç evveliyatı olmayıp ta (madde 32, fıkra 4) mühim olması dolayısıyla kaydedilmesi lâzım geliyorsa.

3— Müşveddenin yazı işleri kaleminde tâbi olacağı muamele ile gönderilme tarzını, yazı işleri kalemi talimatnamesi tanzim eder. (Lâhikaya bakınız.)

7—Lüzumsuz yere kopya çıkartılmaması:

58— 1- Gerek kendi dairesinde, gerek diğer bir dairede lüzumu olacak tamim ve emsalinin suretleri, resmî gazete veya daire mecmuasile yazılıp yazılmayacağı, teksir edilmesi icap eden tahriratta nazari dikkate alınacaktır.

Umumî olarak dairenin âmiri, muayyen şubelerden (iş sahalarında) çıkacak tahrirattan veya tamimlerden hangilerinin ne miktar teksir olunması lâzım geldiğini tayin ve tesbit eder. Yazı işleri kalemi de tamim veya emir gibi

teksiri icap eden tahrirat, şube veya kısım açıkça daha az miktarda veya daha çok miktarda istemişse, daire âmirinin vazettiği usul mucibince teksir eder.

2—Herhangi bir emir veya tamimin bütün memurlarca okunması matlûp ise umumî kaide olarak her memura bir adet tahsis edilmez. Yalnız her kısmın âmirine, maiyetindeki memurlara okutmak üzere birer tane verilir. Daha az mühim olan hususat kara tahtaya talik suretile tamim olunur. Bu kara tahtaya asılacak tamim ve emirler daire âmiri tarafından mansup bir memurun muvafakatile asılırlar.

3—Herhangi bir resmî mecmuada çıkan emir ve tamimler tahrirat halinde tamim edilmezler.

4—Tedariki bir müşkülâtı mucip olmayacak olan gazetelerde uzun bahisler kopya ve tamim edilmezler.

8—İçtimalar, takrirler, izahat verme:

59—İçtimalar:

1—Mühim meselelerin müştereken konuşulması için daire âmiri muayyen ihtiyaca göre içtimalar akteder. Bu içtimalar kendi riyaseti altında alâkadâr şube müdürü, kısım âmiri ve yüksek memuriyetler için yetişmekte olan namzetlerden terekkep eder. Lüzumu halinde başka şube ve kısımlarla; bütün şube ve kısımlar içtimaa iştirak ettirilir.

2—İçtimalarda takriri icap eden meseleler konuşulur. Evvelâ ait olan kısmın âmiri meseleyi veya muameleyi izah eder. Ve bir çarei hal teklif eder. Bundan sonra mesele ile alâkadâr olan şube müdürleri ve kısım âmirleri dinlenir

Bu içtimalarda mutlak ifası lâzım gelen kat'î bir karar alınmaz. Fakat kat'î karar vermek, daire âmirinin salâhiyetinde olup isterse bunu içtimadan sonra veya mümkün olan ahvalde içtimada tesbit eder. Böyle içtimalarda kaide olarak zabıt tutulmaz.

3—İçtimalarda daire âmirinin emir ve tensibile vazife ile seyahat veya teftiş esnasında görülen şeyler hakkında takrir verilir. Bundan sonra diğer bir kısım âmiri de bir takrir vermek isterse evvelâ daire âmirinin muvafakatini istihsal eder.

4—Şube müdürleri de lüzumu halinde, mühim muamelelerde veya bir kaç kısmın alâkadar olduğu işlerde, şube içtimaları toplayabilir. Ancak konuşulacak mesele hakkında dairenin âmirine (umum müdür reis) haber verip muvafakat almak şarttır. Diğer hususat için 1 inci maddenin 3 üncü fıkrasına göre hareket olunur.

60— Takrirler, izahat verme:

1—Talep olunan takrirler ve izahat için alâkadar olan kısım âmiri meseleyi ve hangi memurun izahat vereceğini, daire âmirine (şefine, umum müdüre, reisine) derhal bildirir. Takririn ne vakit kabul olunacağı da alâkadar memurlara vakit ve zamanında haber verilir.

2—Takrirlerde ve izahat esnasında, kısım âmirile beraber şube müdürü de hazır bulunur. Şu halde mesele evvelâ şube müdürü ile konuşulur. Kısım âmiri noksanı tamamlar. Kısım memurunun da ne vakit çağrılacağı ihtiyaca göre tayin eder.

D — DAHİLÎ TALİMAT — VAZİFE İLE SEYAHAT — MEZUNİYET VE HASTALIK HALLERİ.

I. Vazife saatleri ve vazife odalarının hususiyetleri:

61.— Dahili talimat ve hususî hizmet nizamları:

1— Bir dairenin bütün binalarına mahsus olmak üzere ve dairenin en büyük âmiri tarafından verilecek direktif

dahilinde, bir dahilî talimat (binaların, ambarların, kasaların tam emniyet ve yangına, hırsıza karşı muhafazası, dosyaların veya tahriratın çalınmasına, yabancılar tarafından bakılmasına karşı tedbirler) ile yangın söndürme talimatı yapılır.

2—Lüzum görülen ahvalde; kapıcılara; kazancılara, hademelere, telefonculara ve sair hususî hizmet mahallerine (matbaa, kütüphane ve saire) mahsus hizmet nizamnameleri yapılır.

Bu nizamnamelerin birer sureti ait oldukları kısımlarda asılıdır.

3—Bir daireye yeni intisap eden her memur; dahilî talimatı, yangın söndürme talimatı ve girdiği kısma ait hizmet nizamnamesini okuduğuna dair tahrirî malûmat vermeğe mecburdur.

62— Vazife saatleri:

1—Vazife saatleri hükümetin kararıle tesbit olunur. (Paskalya, yılbaşı, Noel yortusu gibi) büyük bayramlardan bir gün evvel saat 13 te tatil yapılır. Evrakı varide memurları ve kısmı, diğer umumî kısımlardan evvel işe başlayabileceği gibi, evrakı sadıra kalemi de diğerlerinden daha sonra paydos edebilir.

2—Pazar ve akşam vazifelerini, lüzum ve ihtiyaca göre, dairenin âmiri tayin eder.

63 — Daire plânı:

I— Her dairede, giriş yerinde göze görünür bir yerde ve kolay okunur tarzda, dairenin plânı ve odaların (şube ve kısımların yerlerini gösterir bir plân asılır. Bundan başka daire âmirile, şube veya kısımlarla ne vakit konuşulabilece-

ğini ve veznenin açık olduğu saatleri gösteren bir tahta kapı yakınına asılır.

2— Kapıdan girip çıkma hususu; daire âmirinin vereceği emirler dahilinde nezaret ve kontrol edilir.

64 — Mektup kutusu:

Muvafık görülen ahvalde, dairenin methaline bir mektup kutusu asılarak, daire âmirinin tayin edeceği zamanlarda muntazaman açılır. Bu kutunun üzerine açılacağı saatler ve kıymetli mektup ve eşyanın evrakı varide mahalline teslim edileceği hususu yazılmalıdır.

65 — Kalem odalarında sigara içmek:

Muntazaman, umumun muamelâtı için, açık olan resmî dairelerde, halkın girip çıktığı saatlerde sigara içmek yasaktır. Dairenin âmiri, dairesinin ihtiyacına ve hususiyetine göre daha başka kararlar da verebilir.

66- — Memurların hüviyet varakası:

Lüzum görülen ahvalde, dairenin memurlarına birer hüviyet varakası verilir. Her zaman talep üzerine gösterilir ve memuriyetten çıkınca daireye iade olunur. Ziyamda vaktinde haber vermelidir. Zaman zaman kontrol etmek suretile hüviyet cüzdanlarının mevcut olup olmadığı tespit olunur.

67- — Ziyaretçiler:

1— Ziyaretçiler, dairede nezaretsiz olarak bulunmamalıdırlar. Ziyaretçilere; dosyalar ve tahrirat, hususî bir emir olmadıkça; ne gösterilir ne de verilir. Bu hususta müsaadeyi ancak kısmın âmiri veya mümeyyizi verir. Lüzumu halinde şube müdürüne de malûmat verilir.

2— Açık dosyalar, ziyaretçilerin kabul olunacağı bekleme odalarında bırakılmamalıdır. Buna imkân olmadığı ahvalde, odada daima bir nezaretçi bulunmalıdır.

68— Memurların adresleri:

Bir dairenin bütün mensubini, hizmete girerken ve sonra evini her değiştirmede, adreslerini ve mevcut ise telefon numaralarını, daire âmiri tarafından tayin olunacak bir memurluğa, bildirirler. Bütün adresler o memurlukta liste halinde mevcut bulunur.

69— Memurların daire âmirince kabulü:

Bir dairenin bütün müdür ve mümeyyizleri ve onların maiyetindekiler, hizmete girerlerken ve memuriyetten çıkarken dairenin en büyük âmirince kabul olunurlar. Fakat böyle, şahsî takdim mecburiyeti dolayısıyla seyahat yapmak lâzım geliyorsa bu kabul veya veda merasiminden vazgeçilir.

Mezuniyete veya vazife ile bir yere giderken ve geldikten sonra da daire âmirine şahsan görünmek, veya bir ziyaret defterini imzalamak lâzım olup olmadığını daire âmiri tayin eder.

II. Haber ve malûmat verme

70— 1 - Dairenin vaziyeti, şube veya kısımların ne işlere baktığı ve nerelerde bulunduğu hakkında, malûmat vermek üzere telefon santralı tavzif edilmemişse, daire âmiri tarafından tayin olunacak hususî bir memur malûmat verir. Vazifenin mahremiyetini bozacak sair malûmat vermek yasaktır. Bilhassa, telefonla malûmat talep olunan ahvalde pek dikkatli ve ihtiyatlı olmalı, lüzumuna göre soranın سوالini tahrirî yapması bildirilmelidir.

2—Halktan biri, kendi muamelesine dair bir malûmat almak istediği zaman, daire âmiri veya şube müdürü onu kabul edemeyecekse, kısım âmirine veya mümeyyize gönderirler. Diğer memurlar herhangi bir şahsa ancak âmir veya mümeyyizin müsaadesile malûmat verebilirler. Verilen veya alınan mühim şifahî malûmat tahriri olarak; dosyasına şerh verilir.

III. Vazife odaları ve kırtasiye malzemesi

71— Kalem odaları:

1—Dairenin âmiri tarafından tayin olunacak bir memur, bu âmirin vereceği direktif dahilinde vazife odalarını, işlerin çabuk ve basit el ile yürütmesini temin edecek tarzda yerlerini, tesbit ve tertip eder.

Bu odalar; yalnız kendisinin muvafakatile değiştirilebilir.

2—Her kalem odasının kapısının üstünde memurların adı, memuriyeti, mensup olduğu kısım veya şube yazılır. Herhangi bir memur vazife zamanında, uzun bir zaman için, bulunmayacaksa bunu santral vasıtasile veya başka münasip bir surette, lüzumunda arayana; nerede olduğunu veya ne vakit geleceğini haber verilmek üzere, bildirir. Her memur; mezun olduğu veya vazifeten bir yere gittiği zaman kalem kapısında ismini gösteren fişin yanına ne vakit avdet edeceğini yazar.

72— Kalem odası tesisatı, hizmet nizamnamesi

I— Vazife malzemesi (yazı makinesi, kitaplar, kâğıt, mürekkep, kalem ve saire) levazım memurluğunca senet mukabili verilir ve memur tarafından hüsnü suretle muhafaza edilir,

Memuriyetten tamamen ayrılan her memur, almış olduğu vazife malzemesini ve dolmuş olan stenografi defterlerini aldığı yere iadeye mecburdur. Dosyalar, not defterleri ve saire, vazifeyi devir alacak memura teslim olunur.

2— Her memura vazifesi icabı göreceği işlere müteallik hizmet nizamnamesi ve hizmet tamimleri verilir. Memur; nizamname ve tamimlerde sonradan yapılacak değişiklikleri derhal kendisi kaydetmeğe ve yenileri gelen; nizamname veya tamimlerin üzerine (yenisine müracaat) kaydını koymağa mecburdur. Daire âmirinin, şube müdürlerinin, mümeyyiz veya kısım âmirlerinin, lüzumsuzluğuna mebni biriktirdikleri evrak ve saire, bu işe bakan memura teslim olunur.

VI. Telefon

73— Umumî:

1— Bir vazifenin daha çabuk yapılması için ve mutlaka tahrirata lüzum olmadığı hallerde, daima telefondan istifade edilmelidir. Lüzum görülürse muamelenin dosyasına veya evrakın telefon mükâlemesi kısaca yazılır.

2 — Telefon, vazifeden gayri hususat için, ancak pek lâzım olduğu ihtiyaç anlarında kullanılabilir.

3 — Daire telefonlarının numarasını gösteren bir liste her telefonun yanında bulunmalı veya her kalem odasında mevcut olmalıdır.

74 — Telefonla telgraf vermek veya uzak telefonla konuşmak:

Başka şehirle yapılacak telefon mükâlemeleri, doğrudan doğruya telefon müdiriyeti vasıtasile değil, dairenin te-

lefon irtibat memuru vasıtasile icra olunur. Niçin telefon edileceği ve muamelenin numarası ve hulâsasile neresile konuşulacağı bu irtibat memuruna bildirilir. Bu memur matlûp olan yeri postahane vasıtasile bulduktan sonra, konuşmak istiyen veya olmadığı yerde muavinine bildirir. Mükâlemeyi açtıran memur zamanında bulunmazsa mükâlemenin parasını tazmin eder.

2—Şahsa mahsus mükâlemelerde telefon irtibat memuruna bildirilir ve parası derhal ait olduğu yere teslim olunur.

3—Telefon irtibat memuru; her ay yapılan konuşmaları bir listeye toplar; bunların içinden şahsî telefon mükâlemelerini mavi bir kalemle işaret eder.

4—Bu konuşma listeleri her ayın sonunda ve nihayet müteakip ayın 10 nuna kadar, sıra numarasını havi matbu cetvellere geçirilerek muhasebe kısmına verilir.

5—Bu hükümler; telefonla verilen telgraflar hakkında da caridir.

75—Eşhası hususiyeinin resmî telefonla mükâlemesi:

Ziyaretçilerden (meselâ komisyonlara iştirak edenler) herhangi birisi hariçle konuşmak isterse bu mümeyyizin müsaadesi ve acele ahvalde bir memurun rızasile resmî telefonla konuşulabilir. Mükâleme parası derhal postadan sorularak, usulile muhasebeye tevdi edilmesine tavassut olunur.

76— Telefonların işlememesi halinde:

Telefonların işlememesi halinde, telefon irtibat memurluğu postahaneye haber verir. Onun da telefonu bozuk olursa, makamın tensip ettiği bir memura haber verilir. Bundan sonrasını o halleder.

V. Vazife seyahatleri

77— 1 - Vazife seyahatleri için; harcırah talimatnamesi (kanunu) ve hizmet talimatnamesi mucibince hareket olunur.

2— Daire âmirinin (reis, umum müdür) vazife seyahatleri 7 günü tecavüz edecekse, mensup bulunduğu vekâlete malûmat verir.

3— Vazife ile seyahat müsaadesi için 5 numaralı nümune matbua kullanılır.

4— Madun memuriyetlerin kontrolü için yapılacak seyahatlerin bu yerlere teftiş yapacak memur vâsıl olmadan evvel haber verilmesinden içtinap edilmelidir.

5— Vazife seyahatine ait harcırah beyannameleri, vazifeden avdetde derhal ait olduğu yere gönderilir.

6— Vazife neticesinde en mühim kısımları, bir hafta zarfında daire âmirine raporla bildirilir. Eğer bir vazifeyi müteaddit müdür veya kısım âmirleri (mümeyyizler) ifa etmişlerse raporu müştereken verirler.

7— Hariçte görülecek vazifelerin zamanı; vazifeye gidecek yerine vekâlet edecek şahsın muavini olmadığı ahval nazarı itibare alınmak suretile tayin olunur.

VI. Vazifeye mâni esbap

78— Mezuniyet:

1— Mezuniyet talepleri 6 numaralı nümune matbua vasıtasile, vakti zamanile icra olunur. Buraya, izine gidilecek ve gelinecek tarih, vekâlet edecek şahsın ismi ve mümkünse mezuniyet esnasındaki adresi yazılır. Bu varakaya, memurun ilk mafevki «infikâkinde mahzur olup olmadığını» yazar

2—Daire âmiri kendi şahsına en çok bir hafta için izin verebilir. Bunu mensup olduğu vekâlete bildirir.

3—Senelik mezuniyetlerin hangi sıra ve nasıl icra olunacağı her sene tamimle bildirilir.

4—Daire âmiri kendisi senelik mezuniyeti için mensup olduğu vekâlete müracaat eder. Diğer memurlara daire âmiri izin verir. Şube müdürlerine de, Alman barem derecesinin 4 üncü derecesinden daha aşağı derecelerde (3, 6... ilâ) olan memurlara izin vermek için salâhiyet ita edebilir.

5—Mezuniyete gidiş ve geliş tarihleri, daire âmirince tensip edecek şube veya kısma haber verilir.

6—Mezuniyet, vekâlet edecek şahsın bir manii olmadığı zamanlar için talep ve müsaade olunmalıdır.

79— Hastalık:

1—Hastalık dolayısıyla vazifeye gelemeyen memur, bunu derhal telefonla ve telefon olmazsa tahrirî olarak hastalığını ve muhtemel uzamasını daire âmiri tarafından tayin edilecek şube veya kısma bildirir.

2—Hastalanan memur, vazifeye gelmediğinin sebebini, gelmediği günden itibaren üç gün zarfında mafevkine (itimada değer vesaikle veya doktor raporu ve emsalde) bildirmeğe mecburdur. Lüzum görülürse mutlaka doktor raporu talep olunabilir. Fakat bu rapor, eğer 10 günden fazla vazifeye gelinmemişse talep olunmadan takdim olunmak mecburidir. Mafevk; hastalık vaziyetine kanaat getirip kabul ederse, rapora da lüzum kalmaz.

3—Mafevk, fevkalâde hallerde, bilhassa, vazifeye kudretsizliği derecesinde hastalık iddiasına karşı şüphe halinde, hastalık ihbarının vürudunda derhal bir doktor raporu talep edebilir. Mafevk resmî bir rapora lüzum görürse, memuru masrafa sokmamak için dairenin doktorunu has-

tanın nezdine gönderir. Dairenin doktorunun rapor vermesini rica eder.

4—Uzun müddet vazifeye devamına, hastalığı mâni olan memurların mafevkleri, vazifeye kudretsizliği hakkında tekrar tekrar rapor isteyebilirler.

5—Daire âmirinin de bir haftadan fazla rahatsız olması halinde vekâlete haber verilir.

Madde**16 daki 1 numaralı matbua numunesi:**

(Posta kartı)

Vilâyet maliye dairesi

Reisi

Mahal Tarih

No

.....

.....No ... ve ta. li.....

.....

hakkındaki tahriratınız, aidiyeti cihetile.....

havale olunmuştur.

Resmî mühür

Kart eb'adı 148X105 milimetredir.

İdare —17

Madde**18 deki 2 numaralı matbua numunesi:**

(Posta kartı)

Vilâyet maliye dairesi

Reis

...../ / /

No

..... ta

.....

hakkındaki tahriratınız alınmıştır efendim.

Resmî (mühür)

Kartın eb'adı 148X105 milimetredir.

Madde 18 deki 3 numaralı matbua numunesi:

(Posta kartı)

Vilâyet maliye dairesi

Reis

...../ / /

No

..... ta

.....

Hakkındaki tahriratınız alınmıştır. Netice hakkında ayrıca malûmat verilecektir efendi.

Mühür

Kartın eb'adı 148X105 milimetredir.

Madde 20 deki 4 numaralı matbua numunesi:

(Mektup veya posta kartı)

Vilâyet maliye dairesi

Reis

...../ / /

No

..... ta

.....

hakkındaki tahriratımıza cevap alınmadığından hürmetle
hatırlatırım efendim.

Resmî mühür

Kart olursa ebat: 148X105

Mektup olursa = : 148X110 dur.

Arka sayfa

Vilâyet maliye dairesi

Reisi

1— Muvafık (mucip)

2— L..... Kr. avans itası için maliye kasasına; (bu beyannamenin tarih ve numarası senede yazılacaktır.)

3— Ş. Md. Malûmat husulü için

4— Alâkadara tebliğ; telefon kısmı, hareketten ve vekâlet eden zattan haberdar edilir.

5— Vekâlet edecek zata malûmat.

6— Daire Md. malûmat.

Eb'at: 148X210 milimetredir.

Ön sayfa

Madde 8 deki 6 numaralı matbua numunesi:

(İzin talep kâğıdı)

..... Hanım - bey - ef. – için
 tarihinden tarihine kadargün
 Vazifeye dönmüş:.....
 Sebep ve maksat:
 Vekâlet edecek zat:
 Mezuniyet esnasındaki adres:
 Sene içinde aldığı mezuniyetler:
 den kadar den kadar
 gün

Ş. Md. Mütaleası:

Arka sayfa

Vilâyet maliye dairesi

Reisi

- 1 — Muvafıktır
- 2— Gösterilecek veya haber verilecek. Alâkadar olmıyanlar çizilecektir.

Ş. Md.

İzin talep edene

Vekiline Evrak Mem

Telefon

Mezuniyete gittiği :
/ / 19

...../ / 19.....
.....
.....

Geldiği :
/ / 19

Müsaade edenin imzası

DAİRENİN YAZI İŞLERİ KALEMİ TALİMATI

I. Umumî

1— Madde — Kalemin idaresi, yazıcıların taksimi:

1— Dairenin bütün yazıcıları, umumî kaide olarak, hepsi bir yerde toplu olarak tavgif olunurlar.

2— Daire âmiri tarafından tayin olunacak bir memur yazı işleri kalemin muamelâtını tedvir eder. Kalem şefinin vazifesi, yazı işlerinin; muntazaman, en basit ve en çabuk surette bitirilmesine ve çıkarılmasına nezarettir. Alâkadar olmıyanların yazı odasında lüzumsuz yere kalmalarına mâni olacağı gibi, resmî muamelâta mahsus zarf ve kâğıtların şahsi ihtiyaçlara sarf edilmemesine nezaret eder. Yazı işlerinin en İktisadî şekilde bitirilmesinden ve bu maksat içip mevcut teknik vasıtalarının hüsnü muhafazasından kendisi mes'uldür. Kendisine resmî muamelât için teslim olunmuş olan mühür ve damgaları daima kilit altında tutmağa mecburdur.

3 İçtimalarda ve komisyonlarda, stenografi usulde zabıt tutmak için, yazıcılardan pek lüzumlu hallerde istifade etmelidir.

2— Kalemin mühürleri, defterleri:

Yazı işleri kalemi, kendisine gelen müsveddeleri kalemin damgası ile damgalar ve yazıcılara tevzi eder. Fakat bir dairenin yazı işleri pek çok olur ve kalemin şefi kimlere hangi yazıyı verdiğini ve yazıcıların meşguliyet derecesini kolaylıkla bilemeyecek vaziyette olursa, 1 numaralı kayıt defterini tutar. Bu deftere; yazdırılacak evrakın numarası kayıt olunarak, her yazı memuruna günlük yazı kudretine naza-

ran hissesine isabet edecek miktarı madde (3) deki gibi takribî olarak tespit ve tevzi eder.

3—Her memura (veya daktiloya) verilecek yazı miktarının tespiti:

Evrakın muhteviyatı puvan cinsinden hesap olunur. 1 sayfa 30 satır ve her satır 56 harf itibar ve dört sayfalık bir tahrirat 12 puvan kabul olunur. Şu halde bir sayfa 3 puvandır. 10 satır bir puvandır. Başlanmış onuncu satırda yine bir puvan itibar olunur.

Memurun makine ile saatlik yazı kudreti vasatı olarak 12 puvan yani 4 sayfalık bir eseri cedit kâğıdıdır. Bu vasatî hesapta; memurun yazı müsveddesini alması, iadesi, müsadeyi yapan şube ve kısımda mümeyyiz veya memurla konuşması, makineyi temizlemesi dahildir.

2 — Kopyalar içinde verilecek zaman, yine yazının kopyasız zamanına göredir.

3 — Müstesna olarak el ile yazılacak yazılarda, listelerde ecnebi lisanda yazılarda ve saire hakikî olarak sarfedileceği zamana göre hesap olunur.

II. Tebyiz yazıları

4. — Derhal ve acele evrak :

«Derhal ve acele» kayıtlı evrak, mümkün olursa; yazı işleri kalemine geldiği gün ve en geç olarak ertesi gün, fakat «derhal» evrakı «acele» evraka ve «acele» evrakı da alelade evraka tercihan tebyiz olunurlar.

5. — Tebyiz evrakının ve zarflarının haricî şekilleri :

1— Mektuplar, zarflar, posta kartları, hazır matbua-

lar ve saire için DIN — normal ebadında (Alman Industrie normalize ölçü ve kaideleri) kâğıt kullanılır. Sair mevcut kâğıtlar kullanılıp bitirilecektir.

2. — Tebyiz evrak için bütün daireler 2 numaralı numunede gösterilen evrak kâğıdını kullanacaklardır.

3. — Yazı işleri kalemi; yazılması muhtemel adresli zarflar, matbua veya damga ile damgalanmış halinde, hazırlatmış olacaktır. Büyük ve kalın zarflar mümkün olduğu kadar; tekrar tekrar kullanılmalıdır.

4. — Her şeyden evvel kâğıttan tasarrufa dikkat olunacaktır.

Maksada göre kâfi gelen ahvalde yarım, rubu ve katlanmış kâğıt kullanılacaktır. Her hangi bir tahrirata rapt olunmak üzere müteaddit suretler çıkarılacaksa, bunların her biri ayrı ayrı kâğıtlara değil, mümkün mertebe bir tek kâğıda çıkartılır.

5. — Kısa olan ve gizli kaydını taşıyan ve muhteviyatına göre açık gitmesinde mahzur olmıyan veya «mektup halinde» yahut «kartpostal ile değil» kayıtlarını taşıyan yazılar kartpostalla yazılır.

6. — Tebyiz olunacak birbirine benzeyen yazılar için de, hazır matbualar kullanılacaktır.

7. — Makamatı âliyeye yazılacak raporlarda kâğıdın birinci sahifesinin son yazısı kısmen boş kalır. İkinci sahifede ise zımba mahallinden gayri 3 ilâ 6 santimetre kenar boş bırakılır.

6. — Tebyiz esnasında nazarı dikkate alınacak esas kaideler:

I. — Tebyiz yazısında yalnız resmî rumuzların kullanılmasına müsaade vardır. Riyaziye işaretleri, ölçü ve para rumuzları için üç numaralı lâhika kullanılır.

2. — Tebyiz olunan evrakta, muamelenin numarası ve hülâsası bulunur. Fakat, mümeyyiz, kısmen memuru rumuzları ve masraf miktarı işaret olunmaz. Yalnız makamata verilecek rapor ve tahriratta mümeyyizin (kısmî âmirinin) rumuzu da bulunur.

3. — Usulile numara almamış ve imza edilmemiş her hangi bir müsvedde ancak, tebyizle birlikte alâkadar âmire imza ettirilecekse tebyiz olunur ve imza edilip numara aldıktan sonra sevk olunur.

4. — Evrakta olan numaranın zarfın üstünde konmasına lüzum yoktur.

5. — Tebyiz yapıldıktan sonra, müsveddenin ilk sahifesinden sol yukarı köşesine tebyiz tarihi yazılır ve yazı işleri şefî tarafından imza olunur.

7. — Tebyiz olunan yazıların kontrolü :

1. — Temize çekilen yazıları itimada şayan ve bunların müsveddesinde alâkalı olmıyan iki memur, aslıle karşılaştırır, kontrol ederler. Kontrolü yapanlar; müsveddeye, kontrolün yapıldığı tarihi atar ve her ikisi de imza ederek tebyiz olunan evrakın doğruluğu mes'uliyetini deruhte ederler. Bu suretle hazırlanan temiz evrak, talep olunmuş ise veya kaide ittihaz edilmiş ise, ait olduğu kısmın memuruna, son defa gözden geçirilmek üzere verilir.

2. — Eğer yazı işleri kalemi, temize çekilecek evrakta talimatlara ve nizamnamelere aykırı bir şey bulur veya müsveddelerde ufak bir yanlışlık zuhur ederse, müsveddenin ait olduğu kısmın âmiri veya mümeyyizine veya memuruna tadviz ve tashih için sorar.

3. — Üzerinde çok oynanmış ve okunaklığını kaybetmiş müsveddelerle, bir kaç dosyadan malûmat toplamak üzere tamamlanacak müsveddelerin ve muhteviyatı değışti-

rilen yazıların; temize çekilmesi esnasında ; yazı işleri kalemi kendiliğinden bir kopyasını da beraber çıkarır.

III.

8— Kendi el ile imza:

1— Temize çekilen tahriratı, müsveddeyi en son olarak imza eden zat (umum müdür, reis, müdür, mümeyyiz veya âmir) imzalar. Kendisi bulunmadığı takdirde vekili imzalar.

2— Yalnız «imza» imzaya işaretini veya bu işareti olmayıp ta aşağıda gösterilen yerlere yazılan tahrirat el ile imzalanır.

A— Makamatı âliyye yazılan tahrirat, müsveddesi dairenin âmiri tarafından imza olunan ve fakat manii veya vazifede bulunmaması dolayısıle vekili tarafından imza olunacak temiz evraka yazı işleri kalemi tarafından: «müsveddeyi imza eden (isim) ve imza mahalline de vekâleten veya namına diyerek vekiline imza ettirir.

B— Müstahdemin ve teşkilât işlerine ait hususattan mühim olanları (meselâ davetler, talepler, nakiller, ceza ve taltifler)

C — Zata hitap eden yazılar veya zatî mütalealar.

D— Mukaveleler, harice karşı temsiller, alınan tahriratın alındığını bildirme, yerine vekil tayin, kanunlara temas eden hususatta, mahkemelere yazılan tahriratta.

E— Vezne ve muhasebe muamelâtında.

3— Tabolunan yazılarda, imza yerine, imza - mührü kullanılır.

4— Herhangi bir tahriratın, bizzat el ile imza edilip edilmeyeceği hakkında yazı işleri kalemince şüphe hâsıl olursa, bu hususu yazıyı yazan kısım mümeyyizinden sonra,

5 El ile imza olunacak tahrirat, bir imza dosyası içine toplanır. İmzalık kâğıtların tertibinde, müsveddenin, temiz evrakın imza mahallini gösterecek surette, bunun üzerine iliştilmesine dikkat edilmelidir. Tahriratın imza mahalli bulunduğu yer, sayfa, tebyizin en üstüne konur.

9— Aslına benzerliğin tasdiki ve şahsî mühür:

1— Tebyiz elle imza olunmayacağı evrakın, aslına benzerliğini tasdik edecek memur (müdür veya mümeyyiz veya memur) «imzalayan» kelimesi altına imza edenin ismini yazar ve alt tarafa, «aslının aynidir» diyerek tahriratı resmî mühürle mühürlar ve imza eder.

2 Aslına benzerliğini tasdik eden memur, temiz yazının müsvedde aslıle karşılaştırılmasından ve suretlerin aslına benzememesinden mes'uldür.

3— Şahsî mühürlar bundan böyle de kullanılabilir. Fakat tam bir emniyet altına alınmış olmalıdır.

IV. Tahriratın gönderilmesi

1— Tahrirat, yazı işleri kaleminin sevk (sadıra) memurluğu tarafından gönderilir.

2— Bir günde biten yazılar, mümkün olduğu nisbette, aynı gün gönderilmiş olmalıdır. Acele olmıyan evrak, gideceği yere göre toplanarak günde bir defa ve bir tek zarf içine konarak ait olduğu yere toptan gönderilir. Tahriratı şevke memur şahıs, her evrakın leflerinin (birleşik kâğıtlarının) tam ve doğru olarak evrakına iliştilmiş olmasından mes'uldür, Bu memur ayrıca evrakın gönderildiği tarihi de imzasile beraber müsveddeye yazar. Tahriratta ve zarflarda adreslerin tam ve doğru yazılmış olmasını kontrol ve iyi paket edil-

mesini temin eder. Temiz evrak gönderildikten sonra müsveddeler, dosya memurluğuna verilir.

3—Sadıra memurluğuna, kapanmış bir zarf içinde gelmiş olan mektuplar (tahrirat) «posta parası alan tarafından verilecek» kaydı bulunur veya aidiyeti (yani gideceği yer) dolayısıyla posta parasına lüzum olmadığı veya resmî olduğuna kanaat getirildiği takdirde postaya verilir. Aksi takdirde, tahriratı göndermek isteyen aranır. Tahrirat gönderen başka türlü tespit olunamazsa mektup açılır. Fakat mektubu ya yazı işleri kalemi şefi veya bunun vekili açar.

4—«Gizli» tahrirat, iki zarf içinde gönderilir. Ve «gizli» kaydı yalnız içerideki zarfa yazılı ve bu zarf mühür mumu ile veya sadece mühürle mühürlenir.

Madde 5 teki nümune 2 den:

II. Pençereli zarflara mahsus yazı kâğıdı
(Normalize edilmiş yazı kâğıdı)

105	62
	O ←
	Telefon No.
	Adres:
20	
	
	
	
105	2 C: No. ve / / Ta ← 105 →
	Hülasa: No. Ta /
	
	3

Eb'adı: 210X297 milimetredir.

1, 2, 3 numaralar mektubun katlanacağı köşeleri gösterir.

(Madde 2 deki yazı işleri kalemine mahsus) nümune 1

Tahrirat kayıt defteri

Müşveddenin tebyiz edilmek üzere hangi tarihte kime verildiğini ve kaç sayfalık olduğunu görmek için

Sıra No.	Tahriratın numarası	İade	Mütahhaz	Rakamlar sayfa adedidir	Daktilo (veya yazıcı - ların isimleri)						
	2 - Eylül				A	B	C	D	E	F	G
1	1.2211/1	2./1					33				
2	1.1284/5.12	»			9						
3	III.9020/2	3./1				15					
4	II.4813/2	2-/1						20			

Madde 5 teki numune: 2

(Resmî muhabere yazı kâğıdı. I)

Berlin şehri Berlin NW. 40 / / 19
 Maliye dairesi (Buraya lüzum görülürse)
 Reisi (telefon numarası, ban -)
 Şubesi ka hesabı carisi,)
 No. (konuşma saatleri yazı-)
 (labilir.)

(Verilecek cevaplarda evrakın bu şube)
 (ve numarasının yazılması rica olunur.)

Adres yeri:

.....

Hulâsa:

C :

Bu kâğıdın eb'adı 297X210 milimetredir.

İdare— 18

Madde 6 daki lahika :3

Riyazi işler, ölçüler ve para vahidi kıyasileri rumuzları

Rumuz — Manası

A — Riyazi rumuzlar:

, = virgöl

I. = Birinci olarak

/ = Beher demek olup meselâ t/m beher metresinin tonu demektir.

% = yüz kısımda

% 0 — bin kısımda

B — Ölçü ve para vahidi kıyasileri:

mm = milimetre

cm santimetre

dm = desimetre

m = metre

km = kilometre

// = İngiliz parmağı

m²m = qmmm - milimetre murabbai frcs.= frank.

c²m : qcrn - santimetre murabbai

d²m qdm - desimetre murabbai

m² qrn - metre murabaaı

m³ clm - metre mikâbı

g = gram

kg =kilogram

t = ton

kg/cm² =beher santimetre murabbaina kilogram

m² =beher metre murabbaina ton

kgcm = kilogram santimetre

t /m = ton metre

km /h =saatte kilometre

° =Santigrad derecesi

r. m = Reichsrark

L= İngiliz lirası

\$ = dolar

**Resmî daireler umum muamelâtı tahririye
talimatnamesinin bazı maddelerinin tefsiri ve nazarı dikkate
alınacak hususât**

İşbu resmî daireler umum muamelâtı tahririye talimatnamesi, bu dairelerin harici ve tahrirî muamelâtını tanzim eder.

Gayesi: Muamelâtı tahririyei basitleştirmek ve hızlandırmak olup, bu da dairenin her şube her kısım ve her memurunun kendi hisselerine düşen vazifeleri tam olarak yapmalarile ve hatta şahsî muvaffakiyetler gösterilerek, tahakkuk edebilir. Bu ise her memurun vezaifi asliyesindendir.

1 inci madde için

Bu talimatnamenin pek dikkatli ve harfi harfine tatbikini temin ve dairenin hususiyeti haline göre daha iyi şekle sokmak için her dairece; yapılacak teklifleri telif ve tevhit edecek bir «muamelâtı basitleştirme mümeyyizliği» ihdas olunur. Bununla teşkilâta bu namla bir şube ilâvesi kastedilmemiştir. Ancak, her dairede bu vazifeye bakmakta olan memuriyetin, bütün daireler için müşterek bir adı olması içindir.

Muamelâtı basitleştirme şefi (mümeyyizi) olarak(birinci sırada, bütçe mümeyyizi mevzuu bahsolabilir. Yapılacak bütün ıslahat ve basitlik teklifleri orada toplanır ve mümkün olan şey derhal yapılır. Ufak dairelerde ise, muamelâtı basitleştirme işi, daire âmiri tarafından bizzat deruhte olunur. Bu talimatname şüphesiz kayıtsız ve şartsız olarak adliye işleri dairelerinde tatbik olunamaz. Fakat bu dairelerde kendi muamelâtı tahririyeleri için yarayabilecek, bütün maddeleri ve fıkraları işbu talimatnameden almağa ve tatbika mecburdurlar.

2 inci madde için:

Teşkilâtı pek geniş olmıyan şubelerin müdürü; bütün kısımlara nezaret edecek ve her birine aynı derece yakın olacak surette vaziyete ve muamelâta hâkim olmalıdır. Fakat, şubenin işlerinin pek çok ve şube müdürünün ancak pek mühim olan tahrirâtı, imza için, görmeğe vakti olduğu hallerde, şube; muayyen gruplara ayrılabilir. Fakat böyle bir grup âmirinin vazifesi sadece mümeyyizler tarafından kendisine getirilen evrakı okuyup imza etmek değil, ayrıca muayyen bir kısmın mümeyyizliğini de ifa etmektir.

Umumî olarak bir grubun en az 4 kısımdan teşekkül etmesi lâzımdır. İş çok olan bir kısma yardımcı olarak verilen muavin memur veya muavin mümeyyizler dolayısıyla bu kısmın bir grup haline gelmiş olması ad ve kabul olunamaz. Hiç bir zaman hakikî ve sıkı bir ihtiyaç görülmeden ve bilhassa herhangi bir memura grup âmirliği vermek için bir grup teşkil edilemez.

3 üncü ilâ 7 inci maddeler için

Dairenin reisi, şube müdürü, kısım âmiri (veya mümeyyiz) her biri kendi maiyetlerindeki memurlarla daima teması muhafaza ile mahallî ve şahsî vaziyetler hakkında daima yakından malûmattar olmaları ve kararların, emirlerin ihtiyaca muvafık ve tatbikatta noksan olup olmadığı anlamağa zaman ve zaman ihzar etmeleri lâzımdır. Ancak bu suretle muamelâtın doğru, çabuk yapılması ve neticede dairenin bütün kuvvetlerinden ve elemanlarından tam ve en çok istifade edilmiş olarak, iktisadî ve tasarruflu çalışılması mümkün olur.

14 üncü madde için:

Evrakın umumî bir yerde toplanması (Registratur) veya kısımlarda toplanması bal ve şekilleri hakkında ileride ayrı bir talimatname çıkarılacaktır. (Bu talimatname 1932 senesi haziranında çıkmış olup, Mecmuasının..... numaralı sayısında intişar etmiştir.)

26 ncı madde için

Bürolara konacak yazı makineleri; ancak bunların mütemadiyen kullanılacağı hallerde konur.

40 ncı madde için

Ecnebi memleketlerdeki makamlar ve dairelerle olan muamelât için ötedenberi mevcut olan hususî talimatname ahkâmı bakidir.

59 uncu madde için

Mühim meselelerin müştereken karar altına alınması için daire âmiri tarafından, arası pek uzun olmayacak surette muntazam içtimalar aktolunur. Bu içtimalar plânlı ve terbiyevî ve teşvikâmiz olursa, daire âmirinin maiyeti daima eli içinde tutması ve yeni elemanların yetişme ve seçilme sini teshil eder.

SON

DİL ANKETİ

(Geçen sayıdan devam)

Liste No. 42

1 Feyz, 2— Fiat, 3— Fidyе, 4— Fihrist, 5— Fikir (= Fikr), 6— Filen, 7— Filî, 8— Firaset, 9— Fırka, 10— Fırsat, 11— Fitne, 12— Fuzulî.

Liste No. 43

1— Hat (= Hadd), 2— Halecan, 3— Halef, 4— Hareket, 5— Harim, 6— Hazakat, 7— Hesap, 8— Hiddet, 9— Hilaf, 10— Hirfet, 11— His, 12— Hitap, 13— Hitabet, 14— Hizmet.

Liste No. 44

1— İhtar, 2— İhtilâf, 3— İhtilas, 4— İhtira, 5— İhtiras, 6— İktisas (hususiyetten), 7— İhtivar, 8— İrade, 9— İrca, 10— İrsî, 11— İrşat, 12— İrtisam.

Liste No. 45

1— Karîha, 2— Karîne, 3— Kasaba, 4— Kast, 5— Kasvet, 6— Kaza, 7— Kefalet, 8— Kerre, 9— Kesafet, 10— Keşif (= Keşf), 11— Keşmekeş, 12— Kibar, 13— Kibir (= Kibr), 14— Kısım (Kısm), 15— Kısмет.

Liste No. 46

1— Mahdut, 2— Mahfil, 3— Mahrem, 4— Mahrum, 5— Mahsul, 6— Mahzur, 7— Mecal, 8— Meccanen, 9— Meclis, 10— Mecmua, 11— Mihnet, 12— Mihver.

Liste No. 47

1— Saadet, 2 — Sarhoş, 3— Satır (= Satr), 4— Satvet, 5— Sefaret, 6— Sefahat, 7— Selâm, 8— Selâmet, 9— Selâset, 10— Semt, 11— Senet, 12— Serbest.

Liste No. 48

1— Şakavet, 2— Şahadet, 3— Şehir (= Şehr), 4— Şek, 5— Şekil (= Şekl), 6—Şenaat, 7— Şevk, 8— Şevket. 9— Şikâyet, 10— Şık (— Şıkk), 11— Şuh, 12— Şükran, 13— Şümül.

Liste No. 49

1— Tahakkuk, 2— Tahakküm, 3— Tahkik, 4— Tahkir, 5— Tahlis, 6— Tahmin, 7— Tahsil, 8— Tahsis, 9— Tahayyül, 10— Teçhiz, 11— Tedavi, 12— Tedavül, 13—Tehaşi, 14— Tuhaf.

Liste No. 50

1—Afiv (=Afv), 2—Ahit (— aht), 3 — Akar, 4— Akıl (alk), 5— Akım, 6— Alâka, 7— Alâmet, 8— Alil, 9— Ameli, 10— Asır (— asr), 11— Aşk, 12— Avam, 13— Ayıp (= ayp), 14— Aynen.

Liste No. 51

1— Hak - Hakikat, 2— Hakaret, 3— Haset, 4— Hasret, 5— Haz, 6— Hazım (= hazm), 7— Hedef, 8— Heder, 9— Hidayet, 10— Hikâye, 11— Hilâl, 12— Hissedar.

Liste No. 52

1— İstipdat, 2— İstida, 3— İstidlal, 4— İstifade, 5— İstifa (afiv'den), 6— İstihale, 7— İstihfaf, 8— İstihkak, 9— İstihsal, 10— İstigna, 11 — İstiğrap, 12— İstiskal, 13— İstisna, 14— İstişare.

Liste No. 53

1— Kalem, 2— Kanaat, 3— Katiyen, 4— Kayt, 5— Kelime, 6— Kemal, 7— Keyfi, 8— Keyfiyet, 9— Kin, 10— Kıvam, 11— Kıyafet, 12— Kıyas, 13— Kuvvet. 14— Külfet.

Liste No. 54

1— Mahsus (hususiyetten), 2— Mahzen, 3— Medar, Muhbir, 6— Muhalefet, 1— Muhatap, 8— Muhatara, 9— Muhtariyet, 10— Muhtıra, 11 — Müdavele, 12— Müddet. 13— Müzepzep.

Liste No. 55

1— Nakil (= nakl), Nakliyat, 2— Nakit (— nakt), 3— Nakış (— nakş), 4— Nefret, 5— Nevheves, 6— Nevi, 7— Nezaret, 8— Niyet, 9— Noktai nazar, 10— Nüfuz, 11— Nükte.

Liste. No. 58

1— Salâhiyet, 2— Samimî, 3— Sanat, 4— Sarfiyat, 5— Sıfat, 6— Sıhriyet, 7— Sınıf, 8— Sulh, 9— Sunî, 10— Suret.

Liste No, 57

1— Tedbir, 2— Tedenni, 3— Tedrici, 4— Terbiye, 5— Tercemeihal, 6— Tercih, 7— Terettüp, 8— Terhis, 9— Tertip, 10— Tetkik, 11— Tezekkür, 12— Tezkere, 13— Tezellül.

Liste No, 58

1— Hakem, 2— Halâl, 3— Hal, (= etmek), 4— Hayal, 5— Halim, 6— Hayr, 7— Hikmet, 8— Hiyanet, 9— Hotbin 10— Hulûs, 11— Hülya, 12— Huy, 13— Hükümet.

Liste No. 59

1— İs'af, 2— İsrâf, 3— İstihlâk, 4— İstiklâl, 3— İstikrar 6— İstidat, 7— İstilzam, 8— İstimdat, 9— İstimzaç, 10— kâf, 11— İstinsah, 12— İz'an, 13— İzdiham, 14— İzin (= İzn).

Liste No., 60

1— Merak, 2— Merasim, 3— Merci, 4— Merdut, 5— Merhaba, 6— Merkez, 7— Mersiye, 8— Mertebe, 9— Murahabe, 10— Müracaat, 11— Murahhas, 12— Murakabe, 13— Murat.

Liste No. 61

1— Tarziye, 2— Terakki, 3— Tereddüt, 4— Tereffu, 5— Terennüm, 6— Teressüp, 7— Terkip, 8— Tersim, 9— Terviç, 10— Terzil, 11— Tesallur 12— Tescil, 13 Teselli, 14 Teselsül, 15— Teshir, 16— Teslim.

Liste No. 62

1— Hamiyet, 2— Hamt, 3— Haram, 4— Hava, 5 Havaî, 6— Havadis, 7— Havale, 8— Havsala, 9— Havuz (= Havz), 10— Hayat, 11— Hayvan.

Liste No. 63

1— İsabet, 2— İskân, 3— İsnat, 4— İsrar, 3— İstilâh, 6— İstırap, 7— İstirar, 8— İşaa, 9 —İşaret, 10— İşgal, 11— İtaat, 12— İtmanan, 13— İttirat.

Liste No. 64

1— Merhem, 2— Mesafe, 3— Mehasa, 4— Meslek, 5— Meskenet, 6— Meskûn, 7— Mesuliyet, 8 Mesire, 9— Meşguliyet, 10 Meşrep, 11— Meşru, 12— Meşruhat, 13— Meziyet.

Liste No. 65

1— Tanzim, 2— Tavsif, 3— Tavsiye, 4— Tavzih, 5— Temellük, 6— Temkin, 8— Tenakus, 9— Tenasül, 10—Tenazur, 11— Tenezzül, 12— Tenkit, 13— Tenkihat, 14— Tenkil.

Liste No. 66

1— Haysiyet, 2— Heves, 3— Heybet, 4— Heyecan, 5— Heyet, 6— Heykel, 7— Hile, 8— Himmet, 9— Hüner, 10— Hüviyet.

Liste No. 67

1— İfşa, 2— İkbal, 3— İklim, 4— İkram, 5— İkramiye, 6— İkrar, 7— iktibas, 8— İktisat, 9— İktiran, 10— İktiza, 11— İlân, 12— İtibar, 13— İtidal, 14— İtizar.

Liste No. 68

1— Maarif, 2— Mabet, 3— Macun, 4— Maden, 5— Marifet, 6— Maruf, 7— Maslahat, 8— Masuniyet, 9—Matbuat, 10— Mazbata, 11— Mazbut, 12— Mazeret, 13— Mazmun, 14— Maznun, 15— Mazhariyet.

Liste No. 69

1— Tehalük, 2— Tembih, (= Tenbih) 3— Tensikat, 4— Tevahhüş, 5— Tevali, 6— Tevatür, 7— Tevazu, 8— Tevazün, 9— Tevbih, 10— Tevcih, 11— Teveccüh, 12— Tevehhüm, 13— Tevkif.

Liste No. 70

1— İlga, 2— İlham, 3— İltibas, 4— İltifat, 5— İltihak, 6— İltimas, 7— İltizam, 8— İmkân, 9— İmtihan, 10— İmtiyaz, 11— İmza, 12— İtina, 13— İtiraz, 14 — İtiyat.

Liste No. 71

1— Mağrur, 2— Mahabet, 3— Maharet, 4— Makale, 5— Makam, 6— Maka, 7— Makbul, 8— Maksat, 9— Maktu, 10— Makul, 11— Mamur, 12— Mana, 13— Manzara, 14— Masum.

Liste No. 72

1— Taamül, 2— Taaruz, 3— Tacir, 4— Tadil, 5— Tasarruf, 6— Tasavvur, 7— Tasdik, 8— Tasmim, 9— Tasnif, 10— Tasvir, 11— Tatbik, 12— Tatmin, 13— Tazammun, 14— Taziye.

Liste No. 73

1— İcap, 2— İcra, 3— İcat, 4— İhanet, 5— İhmal, 6— İhtimam, 7— İman, 8— İnsaf, 9— İnsan, 10— İzah.

Liste No. 74

1— Mefahir, 2— Mefhum, 3— Meftun, 4— Mehcur, 5— Mehtap, 6— Mektep, 7— .Mektup, 8— Melek, 9— Melfuf, 10— Melhuz, 11— Menfaat, 12— Menfur, 13—men (Etmek), 14— Menşe.

Liste No. 75

1— Taallül, 2— Taammüm, 3— Taammüt, 4— Taassup, 5— Takdir, 6— Tasdik, 7— Taklit, 8— Taktir, 9— Taksit, 10— Takvim, 11— Talik, 12— Tamir, 13— Tatil, 14— Tazim.

Liste No. 76

1— İnhisar, 2— İnikas, 3— İnikat, 4— İntiba, 5— İntihar, 6— İntikam, 7— İntisap, 8— İntişar, 9— İnzibat, 10— inziva.

Liste No. 77

1— Memleket, 2— Memnuniyet, 3— Mevsim, 4— Mevsuk, 5— Mevzu, 6— Mevzun, 7— Meydan, 8— Meyva (= Mive), 9— Mide, 10— Miktar, 11— Mikyas, 12— Mimar, 13— Mizaç, 14— Mizah.

Liste No. 78

1— Tagallüp, 2— Takyit, 3— Taltif, 4— Taman, 5— Taviz, 6— Tayip, 7— Tevafuk, 8— Teferruç, 9— Teferrüt, 10— Tefrika, 11— Tefrit, 12— Tefsir, 13— Tekaüt, 14— Tezat.

Liste No. 79

1 — Millet, Milliyet, 2— Minnet, 3— Mıntıka, 4—Misak, 5— Muadil, 6— Muaf, 7—Muamele, 8— Muamma, 9— Muasır, 10— Mucize, 11— Mukadderat, 12— Mukaddes, 13— Mukavva, 14— Mülk, mülkiyet.

Liste No. 80

1— Tafsil, 2— Tefennüm, 3— Teftiş, 4— Tefviz, 5— Tekayyüt, 6— Tekellüf, 7— Tekemmül, 8— Tekevvün, 9— Teklif, 10— Tekrar, 11— Tekzip, 12— Telâfi, 13—Telâkki, 14— Telin.

Liste No. 81

1— Mugalata, 2— Muğlak, 3— Mukavele, 4— Mukayese, 5— Muktedir, 6— Mukteza, 7— Muhacir, Muhaceret, 8— Musibet, 9— Mutabakat, 10— Mütalaa, 11—Mutavaat, 12— Münafık, 13— Muvazaa, 14 — Muzat.

Liste No. 82

1— Telkin, 2— Telmih, 3— Temaşa, 4— Temayül, 5— Temeddün, 6— Temessül, 7— Temettü, 8— Temsil, 9— Tesadüf, 10— Tesahup, 11— Teseyyüp, 12— Teslimiyet, 13— Tesviye, 14— Tühmet.

Liste No. 83

1— Muahaze, 2— Muvaffakiyet, 3— Muvakkat, 4— Muvazene, 5— Müessese, 6— Mükâfat, 7— Mükemmel, 8— Mükerrer, 9— Mülahaza, 10— Mülakat, 11— Mümanaat, 12— Münaferet, 13— Münakaşa, 14— Münavebe.

Liste No. 84

1— Teşebbüs, 2— Teşci, 3— Teşcüm, 4— Teşekkül.

5— Teşekkür, 6— Teşhir, 7— Teşhis, 8— Teşkil, 9— Teşrif, Teşrifat, 10— Teşrih, 11— Teşvik, 12— Tezvîr, 13— Tezyîf.

Liste No. 85

1— Mündemiç, 2— Münderecat, 3— Müjde, 4— Mürüvvet, 5— Müsabaka, 6— Müstacel, 7— Müsakkafat, 8— Müsait, 9— Müsamaha, 10— Müsamere, 11— Müskirat, 12— Müzmin.

Liste No. 8j6

1— Mühim, 2— Mühlet, 3— Mühmel, 4— Mühür (= Mihr), 3— Mühendis, 6— Müstahzerat, 7— Müstahase, 8— Müstesna, 9— Müşahede, 10— Müşahhas, 11— Müştemilat, 12— Müyesser.

Liste No. 87

1— Abide, 2— Ahlâk, 3— Akide, 4— Atıf, (— Atf) 5— Buhran, 6— Cevher, 7— Ciddiyet, 8— Cihaz, 9— Cumhuriyet, 10— Devir (= devr), 11— Fen, 12— Feveran, 13— Fezleke, 14— Fuhuş, (= fuş).

Liste No. 88

1— Hars, 2— Hürriyet, 3— Hülâsa, 4— Husus, 5— Huzur, 6— Kesat, 7— Küfür, (= küfr), 8— Kül, 9— Kütle, 10— Kûsurat, 11— Lâhza, 12— Nafaka, 13— Nefsaniyet, 14— Ömür (= ömr).

Liste No. 89

1— İbare, 2— İbret, 3— İlâve, 4— İnat, 5— İrtica,

6— İsmet, İffet, 7— İsyân, 8— İzzet, 9 —Beb'us, 10 — Mesele, 11— Menfi, 12— Mezhep, 13— Mezmum.

Liste No. 90

1— Meşrutiyet, 2— Mubah, 3— Muhal, 4 — Muhit, 5— Musafaha, 6— Mutlak, 7— Muahede, 8— Müdafaa, 9— Mülâzemet, 10 — Mülhak, mülhakat, 11 — Müsavat, 12— Müşavere.

Liste No. 91

1—Tabaka, 2—Tabiat, 3— Taalluk, 4— Tavaf, 5 — Teberrü, 6— Tedafüi, 7— Tehlike, 8— Tevekkül, 9— Rağbet, 10— Ret, 11— Rikkat, 12— Riyazet.

Liste No. 92

1— Vait (— Vat), 2— Vade, 3— Vazife, 4—Vaziyet, 5— Vefa, 6— Vekâlet, 7 — Vukuat, 8— Vukuf, 9 — Siyaset, 10— Ziyafet, 11— Zühul, 12— Zımnî.

Liste No. 93

1— Aynı, 2— Aynı zamanda, 3— Aynile (Aynen), 4— Tıpkı, 5— Zira, 6— Amma (Fakat), 7— Asla (kat'a asla ve kat'a), 8 Hâşâ, 9 — Hatta, 10 Galiba (ağlebi İhtimal), 11— Belki (İhtimal ki), 12 — Halbuki, 13— Hala (Elan), 14— Faraza (Bilfarz), 15— Farzı muhal olarak, 16— Yahut.

Liste No. 94

1 — Hasebiyle, 2 — Vesilesile (Bilvesile), 3— Münasebetiyle (Bilmünasebe), 4 — itibariyle, 5— Etrafiyle (Bilettraf), 6 — Nispetle (Bilnispe, Nisbeten), 7 — Ekseriyetle (Ekseriyet itibariyle), 8— Umumiyetle (Bilumum, Alelu-

mum, Umumen, Umumiyet itibariyle), 9 — Hususiyle (Alelhusus, Hususa, Hassaten, Bilhassa, Bahusus, Tahsisen; Alettahsis, Betahsis) 10— Hakkıyla (Bihakkın) 11— Lâyikiyle (Lâyıkı veçhile) 12— Bigayrihakkın, 13— Bigayri kastın, 14— Çar naçar.

Liste No. 95

1— Fevkalâde (Harükulade, fevkalat...), 2— Alelade, 3— Bermutat, 4 — Alelîtlak, 5— Alelhesap, 6 — Hasbelicap (Hasbellüzum, Hasbezzarure), 7 — Ledelicap (icabında lüzumunda, ledeliktiza, ledelhace, indelicap, indeliktiza, indellüzum, indelhace) 8— Tahtelhıfız (Mahfuzen), 9— Hilafi usul, 10— Maşaallah, 11— İnşaallah, 12— Neuzübillah, 13— Maazallah, 14— Herçibadabat.

Liste No. 96

1— Binaen (...e,...; mebni) 2— Binaenaleyh, (Binaberin), 3— Mamafi (Mahaza), 4— Vesselam, 5— Merhaba, 6— İlâahırı, 7— İlânahaye, 8— Vesaire, 9— Bilitibar (itibaren), 10— Bilâhare (muahharen), 11— Bilvasıta, 12— Bilâvasıta, 13— Şayet, 14— Meğer, 15— Meğerki.

Liste No. 97

1— Evvelâ (Saniyen, salisen...) 2— Evvelce, 3—Evvel ve ahir, 4— Evvelemirde, 5— Filhakika, (Filvaki) 6— Vaktiyle, 7— Vaktüzamaniyle, 8— Vaktaki, (o vakit ki), 9— Binefsihi, 10— Bilkuvvet, 11— Bilfiil, 12— Bilistihkak, 13— Biddefat, 14— Bilhesap (İndelhesap), 15— Bililtizam (iltizami, iltizamen).
